

**FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ**

**İSTANBUL TARİHİ YARIMADA
KENTSEL DEĞERLERİNİN AYDINLATMA YÖNÜNDEN
İNCELENMESİ VE ÖNERİLER**

Mimar Zeyneb Şen

F.B.E. Mimarlık Anabilim Dalı Yapı Fiziği Programında

hazırlanan

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Rengin Ünver

İSTANBUL 1997

ÖNSÖZ

Günümüzde, bilim ve teknolojinin gelişmesine koşut olarak gelişmesini sürdüren aydınlatma tekniği ve her geçen gün ortaya yeni ürünler sunan aydınlatma sanayi, tüm aydınlatma konularında olduğu gibi kent aydınlatmasının da gelişmesi için olanak sağlamaktadır. Kent aydınlatmasında güvenlik dışında tarihi yapı, anıt, kalıntı, park ve meydanlar, önemli çağdaş yapılar gibi kentsel değerlerin anlamlı ve etkili kılınması, bir başka anlamda kentlerin gece de yaşar duruma getirilmesi önem kazanmaktadır.

Bu çalışmanın konusu olarak seçilen tarihi yarımada, İstanbul'un tarihi değerler açısından en zengin bölgelerinden biridir. İstanbul'un ilk yerleşim bölgelerinden olan bölge, 2600 yıllık bir geçmişe sahiptir. Tüm bu özelliklerinden dolayı günümüzde İstanbul'un en önemli tarihi, kültürel ve turistik merkezidir.

Bu çalışmada tarihi yarımadada bulunan kentsel değerler tespit edilerek sınıflandırılmış ve kentsel aydınlatma ilkeleri yönünden incelenmiştir.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

İÇİNDEKİLER

ÖZET

SUMMARY

GİRİŞ	1
1. DIŞ AYDINLATMA	2
1.1. Dış aydınlatmanın tanımı	2
1.2. Kentsel değer dışı aydınlatma	3
1.3. Kentsel değer aydınlatması	3
1.3.1. Yapı dış yüzü aydınlatması	5
1.3.1.1. Yapıların işlevi	5
1.3.1.2. Yakın çevre ve arka plan	5
1.3.1.3. Yapıların geometrik biçimi	6
1.3.1.4. Yapıların yükseklikleri	7
1.3.1.5. Çatı biçimleri	8
1.3.1.6. Yapıların dış yüzlerinin mimari biçimlenişi	8
1.3.1.7. Yapıların dış yüzeylerinde kullanılan gereçler	9
1.3.1.8. Su kıyısında bulunan yapılar	10
1.3.2. Yapıların dışında kalan kentsel değerlerin aydınlatılması	10
1.3.2.1. Meydan aydınlatması	10
1.3.2.2. Yaya yolu aydınlatması	10
1.3.2.3. Park ve bahçe aydınlatması	11
2. İSTANBUL VE TARİHİ YARIMADA	12
2.1. İstanbul ve tarihi yarımadaının tarihçesi ve kentin yapısı	12

2.1.1.	İstanbul ve tarihi yarımadaanın tarihçesi	12
2.1.2.	Kentin yapısı	13
2.2.	Tarihi yarımadaada yeralan kentsel değerler	14
2.2.1.	Tarihi yarımadaada dolaşım aksınının belirlenmesi	14
2.2.2.	Tarihi yarımadaada bulunan kentsel değerlerin saptanması	14
3.	KENT AYDINLATMA BULUNAN KENTSEL DEĞERLERİN İNCELENMESİ	23
3.1.	Dini Yapılar	24
3.2.	Müzeler	94
3.3.	Tren istasyonları	110
3.4.	İskeleler	114
3.5.	Çeşmeler	124
3.6.	Hamamlar	127
3.7.	Türbeler	135
3.8.	Medrese ve kütüphaneler	147
3.9.	Kule, anıt ve surlar	154
3.10.	Eğitim binaları	164
3.11.	Çarşılar ve hanlar	170
3.12.	Önemli yapılar	183
3.13.	Parklar	207

4. KENT AYDINLATMA YÖNÜNDEN ÖNCELİĞİ OLAN KENTSEL DEĞERLERİN BELİRLENMESİ VE MEVCUT DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	215
SONUÇ	284
EKLER	287
KAYNAKLAR	

ÖZET

Kent aydınlatması günümüzde, eskiden olduğu gibi yalnızca güvenlik koşullarını kapsayan yaya ve araç trafik yollarının aydınlatılması ile kalmayıp, kenti gerek kullanım, gerekse estetik yönden çekici kılacak aydınlatma düzenlerinin kurulmasını kapsamaktadır.

Bu çalışmanın konusu olarak seçilen tarihi yarımada bölgesinde bulunan kentsel değerler, kent aydınlatma ilkeleri yönünden incelenmiştir.

1. DIŞ AYDINLATMA

Bu bölümde, dış aydınlatmanın tanımı yapılmış, kent aydınlatmanın dış aydınlatmadaki yerine değinilmiş ve kent aydınlatma ilkeleri özetlenmiştir.

2. İSTANBUL VE TARİHİ YARIMADA

Bu bölümde, tarihi yarımada'nın tarihi ve yerleşim bakımından yapılanması kısaca incelenmiş, tarihi yarımada'da bulunan kentsel değerler saptanmış ve sınıflandırılmıştır. Tarihi yarımada'nın ana dolaşım aksı belirlenmiş ve bu aksın, tarihi yarımada'da bulunan kentsel değerlerin aydınlatılmasındaki önemi vurgulanmıştır.

3. KENT AYDINLATMA TEKNİĞİ YÖNÜNDEN TARİHİ YARIMADADA BULUNAN KENTSEL DEĞERLERİN İNCELENMESİ

Bu bölümde, belirlenmiş ve sınıflandırılmış olan kentsel değerler yerleri, tarihçeleri, mimari değerleri ve mevcut aydınlatma durumlarını açısından incelenmiştir.

4. KENT AYDINLATMA YÖNÜNDEN ÖNCELİĞİ OLAN KENTSEL DEĞERLERİN BELİRLENMESİ VE MEVCUT DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde, tarihi yarımada'da bulunan kentsel değerlerin, belirlenen ölçütler doğrultusunda, öncelik sınıflandırılması ve değerlendirilmesi yapılmıştır.

SONUÇ

Bu bölümde, yapılan çalışmanın amacı anlatılarak, gelecekte yapılacak çalışmalara temel oluşturacağı vurgulanmıştır.

SUMMARY

Today, city lighting has to answer to not only security and safety concerns of city life such as the pedestrian and vehicle way lighting, but also the functional as well as esthetical demands of inhabitants. like previous years but also the esthetical and functional attractions which can be illustrated by lighting.

In this thesis, the city values in the subject are, that is, that is the historical peninsula, are examined in terms of city lighting principles.

The thesis consists of 5 main chapters;

1. EXTERIOR LIGHTING

In this chapter, exterior lighting concept is defined. City lighting is approached as a component of exterior lighting and the main principles of city lighting are layed out.

2. İSTANBUL AND THE HISTORICAL PENINSULA

In this chapter, historical development and settlement of the subject area is studied. The city values placed on the historical peninsula are listed and classified. The main axis of the peninsula is identified and the impact of the axis on lighting of the city values is stressed.

3. STUDY OF THE CITY VALUES IN THE HISTORICAL PENINSULA IN TERMS OF CITY LIGHTING TECHNIQUES

In this chapter, the classified city values are examined in terms of their locations, history, architectural values and present lighting conditions.

4. EVALUATION OF THE CITY VALUES IN THE HISTORICAL PENINSULA IN TERMS OF CITY LIGHTING TECHNIQUES

In this chapter, the city values on the historical peninsula are evaluated and ranked with respect to the priority they should have in city lighting.

CONCLUSION

In this chapter, the aim of the thesis is given and it is told that the thesis will be a basic study for the future studies about İstanbul lighting.

GİRİŞ

Görsel algılamanın gerçekleşmesi için ışığa ihtiyaç vardır. Doğal ışık gerekli görsel konforu günün, yalnızca kısa bir bölümünde sağlayabilmektedir. Günışığından yararlanılan süre, kış aylarında daha da kısalmaktadır. Bu durum, yapay aydınlatmayı zorunlu kılmaktadır. Aydınlatılan kentsel değerler, içinde buldukları kent bölümünün görünüşünü daha anlamlı ve etkili kılarlar. Kentin karakterini belirleyen kentsel değerlerin aydınlatılması konusuna, yalnızca aydınlatılan konunun görünmesini sağlamak amacıyla değil, konunun mimari özelliklerinin, biçimlenişinin ve işlevinin ortaya çıkmasını sağlayacak biçimde, bilimsel açıdan yaklaşılmalıdır.

Bu çalışmada, İstanbul şehri, tarihi yarımada olarak adlandırılan bölgede bulunan kentsel değerler tespit edilerek sınıflandırılmış, kentsel aydınlatma ilkeleri yönünden incelenmiş ve belirli çerçeveler içinde öneriler getirilmiştir.

Bu çalışma,

- dış aydınlatmanın, buna bağlı olarak kent aydınlatmanın tanımlanmasını,
  - tarihi yarımadaanın tanıtımı ve burada bulunan kentsel değerlerin saptanarak sınıflandırılmasını,
  - saptanan kentsel değerlerin mevcut aydınlatma düzenlerinin incelenmesi ve değerlendirilmesini,
  - elde edilen bilgiler ışığında, tarihi yarımadaada bulunan kentsel değerlerin aydınlatma tekniği yönünden önceliklerinin saptanmasını ve getirilmesini,
- kapsamaktadır.

1. DIŞ AYDINLATMA

Bu bölümde, dış aydınlatma kavramı incelenmiş, kentsel değer dışı aydınlatma ve kentsel değer aydınlatmasının temel ilkeleri, bu çalışmaya ışık tutması açısından özetlenmiştir.

1.1. DIŞ AYDINLATMANIN TANIMI

Yapıların dışında kalan tüm açık mekanların aydınlatılması "dış aydınlatma" olarak adlandırılır.

Doğal ışığın olmadığı ya da yetersiz olduğu durumlarda açık mekanların aydınlatılmasının amaçları;

- önemli yapı, anıt, meydan, park vb. dolaşım ve kullanım alanlarının görülebilirliğini sağlamak ya da artırmak, özel bir çevrenin gece kullanımını özendirmek, bir yerleşim bölgesinin dikkat çekici kimi özelliklerini vurgulamak, gece yaşamını güçlendirmek,
- yaya ve araçların ulaşımını kolaylaştırmak, çevre güvenliğini artırarak güvenli bir ortam yaratmak, parasal ve kişisel kayıpları en alt düzeye indirmek, kimi spor etkinliklerinin gece de yapılmasını sağlamak,gibi iki bölümde toplanabilir. (Ünver, Dış Aydınlatma Konularının Karşılaştırılması, 1992)

Bu amaçlar doğrultusunda, aydınlatılacak mekanlara ilişkin konular ise;

a. insanların geceleri gelip geçtikleri, belli bir süre içinde bulunduğu, toplandığı, yaşadığı, dolaştığı açık mekanlar ya da bunların çevrelerinde yer alan, kentsel, sanatsal, yaşamsal, kültürel, tarihi, mimari değerler, kısaca "kentsel değerler" ve

b. a'da belirtilen konuların dışında kalan ulaşım, spor ve depolama amacıyla oluşturulan mekan ve alanların, kısaca "kentsel değerlerin dışında kalan yerler"

olarak belirlenir.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı gibi, genel bir terim olan dış aydınlatma,

- kentsel değer aydınlatması,
- kentsel değer dışı aydınlatması,

olmak üzere amaç ve konuları birbirinden ayrı özellikler taşıyan iki bölümden oluşur.

1.2. KENTSEL DEĞER DIŞI AYDINLATMA

Kentsel değer dışı aydınlatma, ilke olarak, geceleri insanların ulaşım, zorunlu eylem ve kimi spor etkinliklerini güvenli ve rahat bir ortamda gerçekleŐtirebilmeleri amacıyla yapılır.

Belirtilen amaçlar doğrultusunda, kentsel değer dışı aydınlatmanın konuları;

- araç ve/ya da yaya trafik yolları
- trafik mekanları
- otoparklar
- tünel, altgeçit ve köprüler
- demiryolları
- havaalanı, otopar ve tren garları
- açık antrepolar
- açık spor alanları vb. olarak sıralanabilir.

Kentsel değer dışı aydınlatmada, aydınlığın nicelik boyutu, niteliğe göre daha ağırlıklıdır. Burada, aydınlatma düzenleri teknik ağırlıklı olup, konu gereği, sanatsal, estetik ve mimari özellikler önemli değildir. Amaç, eylemin en kısa sürede, en iyi ve güvenli koŐullarda yapılmasıdır. (b.k.z. a.g.e)

1.3. KENTSEL DEĞER AYDINLATMASI

Kentsel değer aydınlatması, ilke olarak, geceleri insanların, kısa ya da uzun süre bir arada bulunduğu, toplandığı, yaşadığı, tarihi, mimari, yaşamsal, sanatsal, kültürel değer taşıyan öge, yapı ve mekanların aydınlatılmasını amaçlar.

Kentsel değer aydınlatmasına ilişkin konular;

- tarihi sur, saray, yapı ve kalıntılar
- anıtsal ve önemli yapılar
- sosyal ve kültürel kuruluşlar
- anıt, dikilitaş, yontu vb. ögeler

- park ve bahçeler
- havuz, akarsu, nehir, göl ve yapma göller
- alışveriş merkezleri, fuar ve panayırlar
- tarihi ya da çağdaş özellik taşıyan trafik meydanı veya köprüleri
- insanları içinde dolaştığı ve gece etkili bir görünüm sağlayabilecek kent bölümleri olarak sıralanabilir.

Bu tür yerlerin aydınlatması, kentsel değer dışı konuların aydınlatmasına göre daha karmaşıktır. Çünkü burada çoğu kez belli bir eylem türü, belli bir bakış noktası ve doğrultusu yoktur. Her konunun kendine özgü özellikleri vardır. Estetik kaygılar, insan doğasından kaynaklanan psikolojik, duygusal ve sosyal yaklaşımlar aydınlatma düzenini büyük oranda etkiler.

Kentsel değer aydınlatmasında, aydınlatılacak yüzeylerde, düzgün dağılmış bir aydınlığa çoğu kez gereksinim yoktur ve böyle bir düzen kimi durumlarda yanlış izlenimlere yolaçabilir. Kentsel değerler aydınlatılırken, aydınlığın niceliğinin yanısıra niteliği de büyük önem taşır ve nitelik ağırlıklı olarak ele alınmalıdır.

Kentsel değerlerin her biri ayrı özelliktedir ve biri ötekine benzemez. Kentsel değerler, bulunduğu kente özgü olup, kent içindeki bölgelerde, sokaklarda bile ayrımlar gösterir ve ayrıca yeryüzünde hiçbir kent başka bir kente benzemez. Aydınlatılacak nesne ve çevre değiştiği için aydınlatma düzeninin de değişmesi ve birbirine benzememesi doğaldır.(b.k.z. a.g.e)

Kentsel değerlerin aydınlatılması;

- yapı dış yüzeylerinin,
- yapıların dışında kalan kentsel değerlerin

aydınlatılması biçiminde iki ana bölüme ayrılabilir.

Yapı dış yüzeyleri yukarıda belirtilen tarihi, anıtsal ya da kültürel değeri olan tüm yapıların yüzlerini kapsar.

Yapıların dışında kalan kentsel değerler ise, meydanlar, park ve bahçeler, fuar ve panayır alanları, havuz, akarsu göl ve yapma gölleri kapsar.

Bu çalışma kapsamında yapı yüzü aydınlatılması ağırlıklı olarak ele alınmıştır.

1.3.1. YAPI DIŞ YÜZÜ AYDINLATMASI

Yapı dış yüzü aydınlatmasının temel amaçları,

- yapının mimari özelliklerinin ortaya çıkarılması ve tanıtılması,
- yapının güvenliğinin sağlanması,
- yapının içinde bulunduğu kent bölümünün görünüşünün daha anlamlı ve etkili kılınması,
- yapıların gündüz olduğundan daha çekici ve özellikli görünmesinin sağlanması

olarak sıralanabilir.

Yapıların dış yüzeylerine ilişkin aydınlatma ilkeleri ise;

- yapıların işlevi,
- yakın çevre ve arka plan ilişkisi,
- yapıların geometrik biçimleri,
- yapıların yükseklikleri,
- çatı biçimleri,
- yapıların dış yüzlerinin mimari biçimlenişi,
- yapıların dış yüzlerinde kullanılan gereçler,
- su kıyısındaki yapılar, için kısaca aşağıda verilmiştir.

(Öztürk, Kent Aydınlatma İlkeleri, 1992)

1.3.1.1.Yapıların İşlevi

Yapıların mimari özellikleri işlevlerine göre ayrımlar gösterir.Bu nedenle yapıların dış aydınlatmasında amaç, yapının işlevine ve mimari üslubuna bağılı olarak ortaya çıkan mimari özellikleri vurgulamak ve yapının görünüşünü anlamlı kılmaktır.Yapının mimari anlatımına ters düşen, yapının hangi amaçla kullanıldığını anlatmayan bir aydınlatmanın başarılı olması beklenemez.

1.3.1.2.Yakın Çevre - Arka Plan

Bir yapının dış aydınlatmasında, dış yüzünün ışıklılığının belirlenmesi çok önemlidir. Yapı çevresiyle bir bütün olup, çevresinden soyutlanamaz. Bunun için de, yapının yakın çevresi ve arka planın ışıklılığı gözönünde bulundurularak, saptanmalıdır.

Yapı ile yakın çevresi ve arka planı arasında olabilecek ışıklılık karşıtlıklarını gösteren üç genel durum için, yukarıda yapılan açıklamalara bağlı olarak yapı yüzü ışıklılığının belirlenmesi konusu kısaca aşağıdaki gibi özetlenebilir;

Yakın çevre ve arka plan karanlık - ışıklılık karşıtlığının büyük olmaması durumu:

Yapı yüzünün ışıklılığı çok yüksek olmamalıdır. Bu durumda yapı yüzünün ışıklılığının 20-30 asb(6-10 nt) olması yeterli sayılabilir. (b.k.z. a.g.e)

Yakın çevrenin ya da arka planın aydınlık olması durumu:

Yapının algılanabilmesi için, yapı yüzü ışıklılığı, yakın çevre ya da arka plandan, yapının yakın çevre ya da arka plandan kolaylıkla ayırt edilmesini sağlayacak biçimde, daha yüksek olmalıdır. Yakın çevre ya da arka planın ışıklılığı ile ilgili bir belirleme yapmadan yapı yüzünün ışıklılığına ilişkin sayısal bir değer vermek olanaksızdır. Ancak, genellikle, ortalama bir değer olarak 30-50 asb.(10-16 nt) alınması yeterli kabul edilebilir. (b.k.z. a.g.e)

Yakın çevre ve arka planın aydınlık olması durumu:

Yapının algılanabilmesi için, yapının ışıklılığı, yakın çevre ve arka planın ışıklılığından yüksek olmalıdır. Bu durum için ortalama bir değer olarak 50-90 asb. (16-29 nt) verilebilir. (b.k.z. a.g.e)

1.3.1.3.Yapıların Geometrik Biçimleri

Yapılar, geometrik biçimleri açısından,

- Kare ve dikdörtgen,
- Silindiriksel ya da
- Kare, dikdörtgen veya silindirden farklı biçimde olan yapılar, olmak üzere üç ayrı grupta toplanabilir.

Kare ve dikdörtgen planlı yapılarda; yapıya bakış doğrultusuna bağlı olarak görme alanı içine giren, bitişik iki yüzünde ışıklılık ayrımı sağlayabilmek için, önce yapının planı üzerinde köşegenler çizilir. Aydınlatma aygıtları da, yapının daha

önemli olan yüzünün ışıklılığının, yapının öteki yüzünün ışıklılığından daha yüksek olmasını sağlayacak biçimde, köşegenlerin dışına yerleştirilir.

Silindirisel yapılarda; güçleri eşit olan ve eşit açı aralıkları ile (120 derecelik açı) yerleştirilen 3 ışık kaynağı ile, 3 yönden yapılan aydınlatmada, yapı yüzünün ışıklılığında dalgalanma olur ve silindirin döndüğü çok iyi anlaşılır. Yapının, bazı özel koşullardan ötürü, dört yönden aydınlatılması gerekli ise, güçleri eşit olmayan ışık kaynakları seçilmelidir.

Farklı biçimli yapılarda da, yukarıda anlatılmış olan genel kurallar geçerlidir. Aydınlatma aygıtları, yapının plan üzerinde saptanmış olan en önemli yüzünün ışıklılığı, yapının öteki yüzeylerinin ışıklılığından daha yüksek olacak biçimde yerleştirilmelidir. (b.k.z. a.g.e)

1.3.1.4.Yapıların Yükseklikleri

Yapılar yükseklikleri açısından;

- çok katlı (yüksek, 4 kattan daha fazla) yapılar,
- az katlı (alçak, 1-4 kat arası) yapılar, olmak üzere ikiye ayrılırlar.

Çok Katlı Yapılarda; yapı yüzü üzerinde düşeyde düzgün yayılmış bir aydınlık oluşturabilmek için, yapı yüzünün değişik yükseklikteki bölümlerini aydınlatan lambaların sayısı ya da lamba sayısı ve kullanılan aygıtların tepe açılarının büyüklüğü ayrı olmalı ve lamba sayısı, her iki durumda da, yapının alt bölümünden üst bölümüne doğru giderek arttırılmalıdır.

Yüksek bir yapı yüzü üzerinde hem yatayda hem düşeyde düzgün yayılmış bir aydınlık, yapı yüzünün alt bölümünden üst bölümüne doğru gittikçe,

- daha çok sayıda ve tepe açısı daha küçük olan, yani ışığı daha küçük bir açı içinde yollayan aygıtlar kullanmak ya da,
- tepe açısı değişmeyen aygıtları kullanmak koşulu ile, aynı büyüklükteki yüzey parçasına ışık yollayan aygıt sayısını arttırmak yolu ile elde edilebilir.

Az Katlı Yapılarda; alçak bir yapıdan belli bir uzaklıkta yer alan bir aydınlatma aygıtından çıkan ışığın yapı yüzünün alt bölümlerinde oluşturduğu aydınlık ile üst bölümlerinde oluşturduğu aydınlık arasındaki ayırım, çoğu kez düzgün yayılmış bir aydınlık için kabul edilebilir sınırlar içinde kalır. (b.k.z. a.g.e)

1.3.1.5.Çatı Biçimleri

Teras çatılı yapılarda; görme alanı içine girmeyen çatının aydınlatılmasına gerek olmayıp, yalnızca yapı yüzünün aydınlatılması yeterlidir.

Eğik çatılı yapıların aydınlatılmasında ise; yapı yüzü ile birlikte çatıların da aydınlatılması gerekir.Yapıyı çatısı ile birlikte aydınlatabilmek için, aydınlatma aygıtları, aygıttan çıkan ışığın yapı yüzünün yanı sıra çatı yüzeyini de aydınlatmasını olanaklı kılacak biçimde, yapıdan yeterli uzaklıkta yerleştirilmelidir.

En üst katı geri çekilmiş olan bir yapının aydınlatılmasında; aydınlatma aygıtı, en üst katın da aydınlanabilmesi için mümkün olduğu kadar yapıdan uzağa konmalıdır. Aydınlatma aygıtı ne kadar uzağa yerleştirilirse geri çekilmiş olan katın yüzünde oluşan kara gölgeli alan da o kadar küçülmüş olur. Geri çekilmiş olan katı bazı durumlarda, yalnızca çatıda bulunan bir aygıttan gelen ışık ile aydınlatmak yeterli olabilir. (b.k.z. a.g.e)

1.3.1.6.Yapıların Dış Yüzlerinin Mimari Biçimlenişi

Yapıların dış yüzlerinin mimari biçimlenişi,

- düz yapı yüzleri,
- yatay ya da düşey çizgili yapı yüzleri,
- girintili çıkıntılı yapı yüzleri, olmak üzere üç bölümde toplanabilir.

Düz yapı yüzleri; en iyi, düzgün yayılmış bir aydınlık altında algılanırlar. Ancak pencere yüzeylerinin olması durumunda, yapıya, cam yüzeyleri vurgulamak yolu ile, canlı ve devingen bir görünüş kazandırılabilir.

Pencere yüzeylerini vurgulayabilmek için,

- Pencerelerin bulunduğu hacimlerin içini karanlıkta bırakıp, yapıyı dıştan aydınlatmak ya da,
- Yapının dışını karanlıkta bırakıp, cam yüzeylerin yer aldığı hacimlerin içini aydınlatmak gerekir.

Yatay ya da düşey çizgili yapı yüzlerinde; yapı yüzünde bulunan düşey elemanların ayırt edilebilmesi için, ışığın yapı yüzüne, düşey elemanların gölge atmasını sağlayacak bir doğrultudan gelmesi gerekir. Saçak ve pervaz gibi elemanların

oluşturduğu yatay çizgileri, olabildiğince yüksek bir yere, örneğin yakın çevredeki bir yapının çatısına yerleştirilen aydınlatma aygıtları aracılığı ile vurgulamak doğru olur.

Girintili çıkıntılı yapı yüzlerinde; yapı yüzünün hangi bölümlerinin vurgulanması gerektiğine karar verildikten sonra, yapı yüzünde ışıklılık karşıtlıkları yaratarak, vurgulanmak istenen bölümler, girinti ve çıkıntılar ortaya çıkartılmalıdır. Ancak, çok sayıda ışıklılık karşıtlığının, ışıklılık karmaşasına neden olacağı unutulmamalıdır. (b.k.z. a.g.e)

1.3.1.7.Yapıların Dış Yüzlerinde Kullanılan Gereçler

Yapıların dış yüzleri boyalı olabileceği gibi, taş, mermer ve benzeri gereçlerle kaplanabilir ya da sıvanmadan çıplak tuğla ve beton olarak bırakılabilir.

Yapıların dış yüzlerinde kullanılan gereçler, yapıların dışında kullanılan aydınlatma aygıtlarının gereçleri gibi, hava koşullarından etkilenmeyen, su geçirmeyen ve rengi zamanla değişmeyen gereçler arasından seçilmelidir. Ayrıca, bir yapı yüzünde kullanılan gerecin yansıtma çarpanı ne kadar büyük olursa, bu yapı yüzünün ışıklılığının istenen büyüklükte olabilmesi için harcanması gerekli olan erkenin de o kadar az olacağı unutulmamalıdır.

Yapı yüzünde kullanılan gereçlerin yansıma biçimleri de önemlidir. Örneğin cam yüzeylerin düzgün yansıma özelliği taşımasından dolayı, izotrop yayınlık yansıma yapan gereçler gibi aydınlatılması mümkün değildir. Bu durumda, ya yapının dışını karanlıkta bırakıp, pencerelerin yer aldığı hacimlerin içindeki aydınlığı sağlayan lambaları yakmak, ya da pencerelerin bulunduğu hacimlerin içini karanlıkta bırakarak, yapıyı dıştan aydınlatmak olumlu olacaktır. (b.k.z. a.g.e)

1.3.1.8.Su Kıyısındaki Yapılar

Su kıyısındaki yapılarda, aydınlatma aygıtları, su yüzeyinden büyük oranda yansıyan ışığın yapı yüzüne gelmesini önlemek amacı ile, zemin üzerine ya da zemine çok yakın yerlere yerleştirilmelidir.

Zemin üzerine yerleştirilemeyen aydınlatma aygıtlarını, su yüzeyine ışık göndermeyecek biçimde, su düzeyinden belirli bir yükseklikte yerleştirmek de mümkündür. (b.k.z. a.g.e)

1.3.2.YAPILARIN DIŞINDA KALAN KENTSEL DEĞERLERİN AYDINLATILMASI

Bu bölümde, yapıların dışında kalan, meydan, yaya yolu, park ve bahçeler gibi kent öğelerinin aydınlatma ilkeleri kısaca özetlenmiştir.

1.3.2.1.Meydan Aydınlatması

Kentlerde meydanlar çeşitli amaçlarla oluşturulur.Araç ve/veya yaya trafiğini sağlamak, yayaların dinlenmesine olanak tanımak, tarihi ya da opera, tiyatro v.b. sosyal ve kültürel içerikli yapıların çevresinde insanları toplamak için yapılır. Bu nedenle, meydanlar sınırlayıcı bir çevre içinde, insanların ve/veya araçların bir arada buldukları geniş alanlardır.

Meydanlar, büyük mekanlar oldukları için, insanlarda mekan içinde kayboldukları izlenimi yaratmamak gerekir.Bu nedenle, meydanın biçimini, derinliğini ortaya koyabilecek özellikte bir aydınlatma düzeni kurulmalıdır. Örneğin, yapılarla sınırlanmış, dikdörtgen planlı bir meydanda paralel yüzeylerin ortalama ışıklılığı benzer olmalı, birbirine dik yüzeylerde ise gözle ayırt edilebilecek değerlerde karşıtlıklar yaratılmalıdır.

Tarihi yapıların sınırlandığı bir meydanda, meydanı çevreleyen yapıları karanlıkta bırakıp, meydanın kendisini aydınlatmak yanlış olur. Burada, meydanı sınırlayan yapı yüzlerini aydınlatmak gerekir.

Meydanlarda giriş ve çıkışlar, çevreye göre çok daha yüksek düzeyde aydınlatılmalıdır.Trafik meydanlarında ise olabildiğince düzgün yayılmış bir aydınlık sağlanmalıdır. (b.k.z. a.g.e)

1.3.2.2.Yaya yolu aydınlatması

Yaya yolu üzerinde yeterli bir aydınlık düzeyi sağlanmalıdır.Ancak, düzgün yayılmış bir aydınlatma yerine, yer yer aydınlatma düzeyi yüksek olan bölgeler oluşturulması daha olumlu olabilir.

Yaya alanları arasında yer alan yeraltı geçitlerinin her noktasında yeterli aydınlatma sağlanmalıdır.Bu bölgelerde ve yaya alanları üzerinde yer alan merdivenlerin, bölgesik aydınlatma yapılarak aydınlatılmaları uygun olur. (b.k.z. a.g.e)

1.3.2.3.Park ve bahçe aydınlatması

Park ve bahçelerin aydınlatılması, ağaç, çalılık, iek tarhları, yapay gölet, havuz, eme vb. birimlerin aydınlatılmasını kapsar.

Parkın ya da bahçenin mimari tarzıyla çelişmeyecek aygıtlar kullanmak ve aydınlığı girişler ve meydanlar gibi dolaşımın daha yoğun olduğu bölgelerde yoğunlaştırmak uygun bir çözüm olacaktır.

Ağaçların aydınlatmasında kullanılan aydınlatma aygıtlarını, ağacın gövdesinin yakınına ve doğrudan doğruya gövdenin üzerine yerleştirmekten kaçınılmalıdır.

(b.k.z. a.g.e)

2. İSTANBUL VE TARİHİ YARIMADA

Bu bölümde, İstanbul ve tarihi yarımada'nın tanıtımı ve tarihçesi anlatılmış, tarihi yarımadayı oluşturan kentsel değerlerin tanımı ve sınıflandırılması yapılmış, tarihi yarımada'daki ana aksın belirlenmesinde yardımcı olan ana etkenler tanımlanmıştır.

2.1. İSTANBUL VE TARİHİ YARIMADANIN TARİHÇESİ VE KENTİN KENTİN YAPISI

a. İstanbul ve tarihi yarımada'nın tarihçesi

İstanbul' un yerleşim tarihi Paleolitik Çağa değin uzanır. Bugünkü kentin çekirdeğini oluşturan ilk yerleşmeler, İ.Ö. 7. yüzyılda Megaralılar tarafından kuruldu. Dorların istila ettiği Yunanistan' dan kaçan Megaralılar İ.Ö. 680 de Marmara Denizi' ni geçerek geldikleri bugünkü Kadıköy' ün Moda burnunda Kalkhedon adıyla kurdukları kente yerleştiler. Trak kökenli komutan Byzas önderliğinde yola çıkan Megaralıların bir başka kolu da, İ.Ö. 660' da bugünkü Sarayburnu çevresinde bir kent kurdular ve kente Byzantion adını verdiler.

Ulaşım ve savunma açısından üstün bir konumdaki Byzantion, kuruluşunu izleyen iki yüzyıl boyunca hızla büyüdü. İ.Ö. 513' de Perslerin ele geçirdiği kent Trakya da kurulan satraplığa bağlandı. İ.Ö. 476-475' te Delos Birliğine katılan Kalkedon ve Byzantion İ.Ö. 405' te Spartalıların eline geçti.

İ.Ö. 318' de İskender' in komutanlarından Antigonos Byzantion' u aldı. Kent İ.Ö. 280' de batıdan gelen Galatların akınlarına uğradı. Makedonyalıların saldırısına uğrayan kent, saldırıyla karşılaşan diğer kentlerle birlikte Roma' nın korumasını istedi. İ.Ö. 74' te de Bithynia kralı 4. Nikomedes vasiyet yoluyla ülkesini Roma' ya bırakınca Byzantion tümüyle Roma' ya bağlandı. 330' da Roma İmparatoru 1. Constantinus kenti başkent ilan edince Byzantion adı Konstantinopolis olarak değiştirildi. Kent ortaçağ boyunca Hristiyanlığın en önemli kültür ve sanat merkezi oldu.

395' te Roma İmparatorluğu' nun ikiye bölünmesinden sonra Konstantinopolis, Bizans İmparatorluğu' nun başkenti oldu. Kent nüfusu hızla yükseldi ve dış mahalleler oluşmaya başladı. 1. Anastasios (491-518) ve 1. Justunuanos (527-565) dönemlerinde, kent, siyasal kargaşalar ayaklanmalar ve iç savaşlar yaşadı.

Konstantinopolis, 1204' te Haçlılar tarafından istila edilerek büyük ölçüde tahrip edildi. Haçlı seferleri sırasında oluşan yeni ticari ilişkiler ve buna bağlı olarak

ticaret yollarının değişmesi Konstantinopolis' i, Bizans' ın bütünsel yapısının merkezi olmaktan çıkardı.

1453' te Osmanlı topraklarına katılan kent, Osmanlı İmparatorluğu' nun başkenti oldu. Uzun süre Konstantinopolis adıyla anılan kent, çeşitli değişimler geçirdikten sonra İstanbul olarak anılmaya başlandı. İstanbul 19. yüzyıla kadar uzun bir barış dönemi geçirdi. 19. yüzyıl ve 20. yüzyıl başları, İstanbul' da çeşitli deprem, yangın ve siyasal hareketler yaşandı.

1. Dünya savaşı sonunda İstanbul, itilaf devletleri tarafından işgal edildi. 1923' te Ankara nın başkent ilan edilmesiyle başkent ünvanını yitirmesine karşın, günümüze kadar Türkiye' nin en önemli ve en büyük kenti olma özelliğini korudu. (Anon., Ana Britannica, 1990 , Anon., İst.Ans.,1993)

Tarihi yarımada, bugün doğusunda ve güneyinde Marmara Denizi, kuzeyinde Haliç ile sınırlandırılan, İstanbul'un, tarihi açıdan en eski ve zengin kaynaklarına sahip alanıdır.

b. Kentin yapısı

Kenti tanımlayan ve ona karakter kazandıran en önemli bileşen dünyada eşi olmayan topoğrafyasıdır. Topoğrafya ve yarımadanın denizle ilişkisi kentin ana strüktürünün kurulmasında en önemli rolü oynamıştır. Yakın zamanlara gelene kadar bütün tarihi boyunca kentin fiziksel imgesi kıyılar, yamaçlar ve tepelerin yapılarla zenginleşen silüetleriyle oluşmuştur.

Bugünkü İstanbul' un asıl biçimlenişi Cumhuriyet Dönemi' nde gerçekteşmiştir. Buna rağmen, kentin bazı bölümlerinde, bugünkü arazi kullanımının köklerini Byzantion' da aramak gerekir. Byzantion' daki akropolisin yerini Bizans İmparatorluğu döneminde 'Büyük Saray', Osmanlı İmparatorluğu döneminde ise 'Topkapı Sarayı' almıştır. Bugün de yönetim birimlerinin bir bölümü (vilayet adliye belediye sağlık ve eğitim müdürlükleri) tarihsel sur içinde sarayı çevreleyen alandadır. Byzantion' un en önemli limanı olan Neorion' un yerinde günümüzde, İstanbul' un başlıca ulaşım merkezlerinden biri olan Sirkeci vardır. 1. Constantinus, Bizantion' u Roma İmparatorluğu' nun başkenti yapmış ve 330 yılında kentin imarına 'Yeni Roma' tarzıyla başlamıştır. Bu tarza göre, Roma' daki önemli yapıların hemen hepsini yeni başkentte de yaptırmıştır. (b.k.z. a.g.e)

Doğal güzelliğinin ve özgün konumunun yanısıra iki imparatorluğa 1500 yıl başkentlik yapması ve hristiyanlık ve müslümanlık gibi iki büyük dinin merkezi

olması İstanbul' a yeryüzünde başka hiçbir kentte olmayan yapılar kazandırmıştır. Bu yapıların büyük bir bölümü de tarihi yarımada da bulunmaktadır.

2.2. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN KENTSEL DEĞERLER

Bu bölümde, tarihi yarımada da bulunan kentsel değerlerin saptanması ve sınıflandırılması yapılmış ve buldukları yerler gözönüne alınarak, tarihi yarımada nın ana dolaşım aksı belirlenmiştir.

2.2.1. TARİHİ YARIMADA ANA DOLAŞIM AKSININ BELİRLENMESİ

Tarihi yarımada, ekonomik ve ticari açıdan olduğu kadar turistik açıdan da İstanbul' un en önemli merkezlerinden biridir. Bölgenin kentsel değerlerle dolu olması nedeniyle, ulaşım yer yer tren ile, çoğunlukla da yürüyerek sağlanmaktadır. Buna bağlı olarak tarihi yarımada da doğal bir yaya aksı oluşmuştur.

Bu yaya aksı;

- Sirkeci- Sultanahmet arası,
- Sultanahmet-Atatürk Bulvarı arası,
- Laleli-Atatürk Bulvarı-Süleymaniye arası,
- Sirkeci-Kadırga arası,

gibi dört ana bölüm ve bazı yan yollar üzerindedir. (B.k.z. şekil 2.1)

Bu yaya aksının bir kolu Cağaloğlu Yokuşu'ndan başlayarak, Nöbethane ve Alemdağ Caddelerinden Sultan Ahmet Meydanı'na ulaşan akstır. Bir diğeri Sultanahmet Meydanı'ndan, sırasıyla, Divanyolu, Okçularbaşı, Yeniçeriler ve Ordu Caddelerinden Atatürk Bulvarına ulaşır. Bir diğ er aks, B. Reşit Paşa Caddesi'nden Süleymaniye'ye ve Şehzadebaşı'na ayrılır. Sultan Ahmet'ten, Küçük Aya Sofya Caddesi'nden Kennedy Caddesi'ne inen bir diğ er aks, buradan sahilden Sirkeci'ye bağlanır.

2.2.2. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN KENTSEL DEĞERLERİN SAPTANMASI

Tarihi yarımada, içinde bulundurduğu sayısız tarihi yapı ile İstanbul' un önemli ticaret ve konut yerleşim merkezlerinden olmasının yanısıra, turizm açısından da büyük önem taşır. Günümüzde İstanbul' u ziyaret etmeye gelen yerli ve yabancı

turistlerin hiçbirini tarihi yarımadaı ziyaret etmeden geri dönmezler. İstanbul için bu derece önemli olan, tarihi yarımadaı bulunan kentsel değerler;

1. Dini Yapılar
2. Müzeler
3. İskeleler
4. İstasyonlar
6. Çeşmeler
6. Hamamlar
7. Türbeler
8. Medrese ve kütüphaneler
9. Kule ve anıtlar
10. Eğitim binaları
11. Çarşılar ve Hanlar
12. Önemli yapılar,
13. Parklar,

olarak 13 ana bölümde ele alınmıştır. Her bölümde bulunan değerlerin adları tablo 2.1 de verilmiş, konumları ise şekil 2.1 deki haritada işaretlenmiştir.

TABLO 2.1. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN KENTSEL DEĞERLER

DİNİ YAPILAR

1. Yeni Camii
2. Hidayet Camii
3. Hacı Küçük Camii
4. Hoca Paşa Camii
5. Karaki Hüseyin Çelebi Camii
6. Arpacılar Camii
7. Yavaşça Şahin Mescidi
8. Şepsefa Sultan Camii
9. Atik İbrahim Paşa Camii
10. Süleymaniye Camii
11. Molla Hüsrev Camii
12. İshak Paşa Camii
13. Firuz Ağa Camii
14. Kadirga Sokullu Mehmet Paşa Camii

15. Küçük Ayasofya Camii
16. Nakıl Bent Camii
17. Fuad Paşa Camii
18. Cezer-i Kasım Paşa Camii
19. Yerebatan Camii
20. Zeynep Sultan Camii
21. Mercan Ağa Camii
22. Hoca Pin Camii
23. Balıkçı Camii
24. Sultan Ahmet Camii
25. Molla Fenari Camii
26. Mahmut Paşa Camii
27. Nur-u Osmaniye Camii
28. Ali(Fuat) Paşa Camii
29. Beyazıt Camii
30. Kaliçeçi Hasan Ağa Camii
31. Çadırcı Ahmet Camii
32. Esir Kemal Camii
33. Saraç İshak Camii
34. Muhsine Hatun Camii
35. Süleyman Ağa Camii
36. Nalbant Camii
37. Nişancı Mehmet Paşa Camii
38. Soğan Ağa Camii
39. Divaneli Camii
40. Laleli Camii
41. Bodrum Camii
42. Şehzade Camii
43. Rüstem Paşa Camii
44. Ahi Çelebi Camii
45. Behram Çavuş Camii
46. Bostanlı Ali Camii
47. Akbıyık Camii
48. Atik Ali Paşa Camii
49. Çorlulu Ali Paşa Camii
50. 3. Sultan Mustafa Camii

51. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Camii
52. Kalenderhane Camii
53. Burmalı Camii
54. Bezzaz-ı Cedit Camii
55. Köprülü Mehmet Paşa Camii
56. Vefa Kilise Camii
57. Zeyrek Kilise Camii
58. Yavuz Er Sinan Camii
59. Hoca Hayrettin Camii
60. Saman Emin-i Evvel Camii
61. Vilayet Camii
62. Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Camii
63. Askeriye Camii
1. Gedikpaşa Ermeni Protestan Kilisesi
2. Meryem Ana Ermeni Kilisesi
3. Panaiya Elpide Rum Kilisesi

MÜZELER

1. Tanzimat Müzesi
2. Karikatur Müzesi
3. Çinili Köşk
4. Topkapı Sarayı Müzesi
5. Arkeoloji Müzesi
6. Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi
7. Aya Sofya Camii Müzesi
8. Halı Müzesi
9. Mozaik Müzesi
10. Türk İslam Eserleri Müzesi
11. Yerebetan Sarayı Müzesi
12. Yahya Kemal Müzesi
13. Sağlık Müzesi
14. Basın Müzesi

TREN İSTASYONLARI

1. Kumkapı Tren İstasyonu
2. Sirkeci Tren İstasyonu

İSKELELER

1. Kadıköy Denizotobüsü İskelesi
2. Boğaz Hattı Vapur İskelesi
3. Kadıköy Vapur İskelesi
4. Üsküdar Vapur İskelesi
5. Arabalı Vapur İskelesi
6. Adalar Vapur İskelesi

ÇEŞMELER

1. Üçüncü Ahmet Çeşmesi
2. Vakıflar Su Deposu
3. Alman Çeşmesi

HAMAMLAR

1. Haseki Hamamı
2. Çemberlitaş Hamamı
3. İshak Paşa Hamamı
4. Cağaloğlu Hamamı
5. Beyazıt Hamamı
6. Gedik Paşa Hamamı

TÜRBELER

1. Mimar Sinan Türbesi
2. Mahmut Nedim Paşa Türbesi
3. Sultan 1. Abdülhamit Türbesi
4. Sultan 2. Mahmut Türbesi
5. Koca Sinan Paşa Türbesi

6. Hatice Turan Valide Sultan Türbesi
7. Şeyh Vefa Türbesi
8. Sultan Ahmet Türbesi
9. 3. Selim Türbesi
10. 2. Selim Türbesi

MEDRESE VE KÜTÜPHANELER

1. Köprülü Kütüphanesi
2. Kepenekçi Medresesi
3. Çorlulu Ali Paşa Medresesi
4. Hadım Hasan Paşa Medresesi
5. Beyazıt Devlet Kütüphanesi

KULE VE ANITLAR

1. Ahırkapı Feneri
2. Çemberlitaş Anıtı
3. Beyazıt (Yangın) Kulesi
4. Yılanlı Sütun
5. Dikilitaş
6. Örme Sütun
7. İstanbul Surları
8. Bozdoğan Sukemeri

EĞİTİM BİNALARI

1. İstanbul Erkek Lisesi
2. Cağaloğlu Anadolu Lisesi
3. İstanbul Üniversitesi
4. Vefa Lisesi

ÇARŞI VE HANLAR

1. Mısır Çarşısı
2. Sahaflar Çarşısı
3. Kapalı Çarşı
4. Arasta Pasajı
5. Rüstem Paşa Hanı
6. Değirmen Han
7. Kiraz Han
8. Tahtakale Hamamı Çarşısı
9. Hoca Paşa Hamamı Çarşısı
10. Mahmut Paşa Hamamı Çarşısı
11. İstanbul Sanatları Çarşısı

ÖNEMLİ YAPILAR

1. İstanbul Altın Borsası
2. Soğuk Çeşme Sokak
3. İstanbul Ticaret Odası
4. Vilayet Binası
5. İstanbul Çocuk Mahkemeleri
6. Adliye Binası
7. Reşat Nuri Güntekin Tiyatrosu
8. S.S.K. Binaları
9. Belediye Sarayı
10. Four Seasons Oteli
11. İran Elçiliği Binası
12. M.Ü. Rektörlük Binası
13. Tapu Kadastro Binası
14. Türk Edebiyat Vakfı
15. Yeşil Ev
16. Alay Köşkü
17. Aya İrini Konser Salonu
18. Sirkeci Büyük Postane
19. Galata Köprüsü
20. Uluslararası Basın Merkezi

21. İstanbul Müftülüğü
22. İskender Paşa Kız Kuran Kursu

PARKLAR

1. Sultanahmet Parkı
2. Sahil Şeridi
3. Saraçhane Parkı
4. Sarayburnu Parkı
5. Gülhane Parkı
6. Sirkeci Sahil Parkı

3. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN KENTSEL DEĞERLERİN İNCELENMESİ

Bu bölümde, tarihi yarımada da bulunan ve "bölüm 2" de 13 ana bölüme ayrılan kentsel değerlerin tarihi yarımada da ki konumları, tarihsel geçmişleri ve mimari özellikleri belirlenmiş ve mevcut aydınlatma düzenleri incelenmiştir.

Sözkonusu bilgiler;

- yer,
- tarihçe,
- mimari özellikleri,
- mevcut aydınlatma durumu,

başlıkları altında herbir değer için ayrı ayrı verilmiştir. Mevcut aydınlatma durumu incelenen kentsel değerlerin temel özellikleri ise tablo ek 1'de verilmiştir.

Bu bölümde sırasıyla;

- dini yapılar,
- müzeler,
- tren istasyonları,
- iskeleler,
- çeşmeler,
- hamamlar,
- türbeler,
- medrese ve kütüphaneler,
- kule, anıt ve surlar,
- eğitim binaları,
- çarşı ve hanlar,
- önemli yapılar,
- parklar,

incelenmiştir.

3.1. DİNİ YAPILAR

Bu bölümde, tarihi yarımada da bulunan dini yapılar, buldukları yer, tarihçe, mimari özellik ve mevcut aydınlatma durumları açısından incelenmiştir.

Tarihi yarımada da bulunan dini yapılar;

- camiler,
- kiliseler,

olarak belirlenmiş ve aynı başlık altında incelenmiştir.

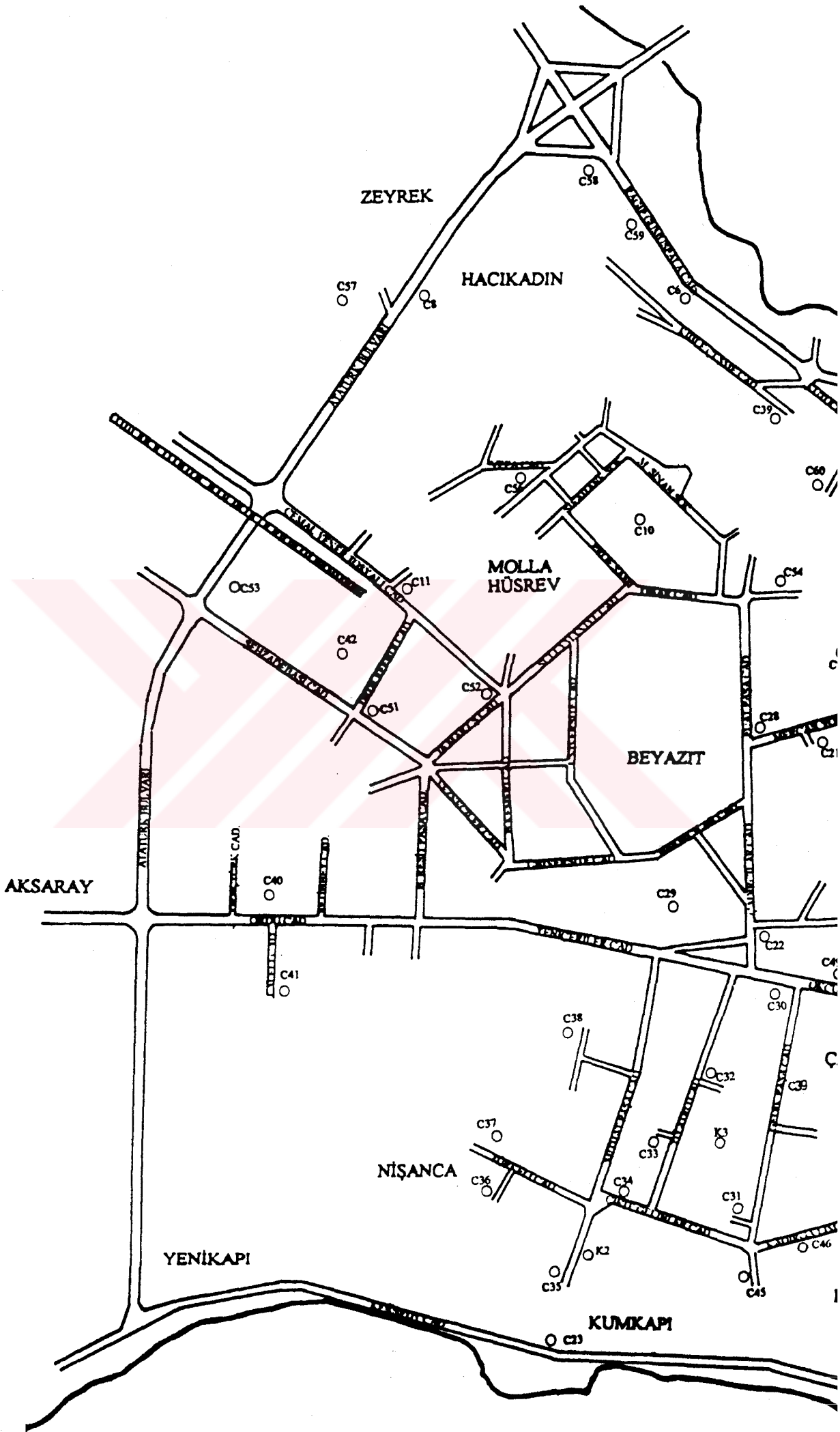
Tarihi yarımada da bulunan dini yapıların listesi tablo 3.1 de verilmiş, konumları ise şekil 3.1 deki haritada gösterilmiştir.

Tablo 3.1. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN DİNİ YAPILAR

1. Yeni Camii
2. Hidayet Camii
3. Hacı Küçük Camii
4. Hoca Paşa Camii
5. Karaki Hüseyin Çelebi Camii
6. Arpacılar Camii
7. Yavaşca Şahin Mescidi
8. Şepsefa Sultan Camii
9. Atik İbrahim Paşa Camii
10. Süleymaniye Camii
11. Molla Hüsrev Camii
12. İshak Paşa Camii
13. Firuz Ağa Camii
14. Kadırğa Sokullu Mehmet Paşa Camii
15. Küçük Ayasofya Camii
16. Nakıl Bent Camii
17. Fuad Paşa Camii
18. Cezer-i Kasım Paşa Camii
19. Yerebatan Camii
20. Zeynep Sultan Camii
21. Mercan Ağa Camii
22. Hoca Pin Camii
23. Gedik Paşa Camii
24. Sultan Ahmet Camii
25. Molla Fenari Camii
26. Mahmut Paşa Camii
27. Nur-u Osmaniye Camii
28. Ali(Fuat) Paşa Camii
29. Beyazıt Camii
30. Kaliçeci Hasan Ağa Camii
31. Çadırcı Ahmet Camii
32. Esir Kemal Camii
33. Saraç İshak Camii

34. Muhsine Hatun Camii
35. Süleyman Ağa Camii
36. Nalbant Camii
37. Nişancı Mehmet Paşa Camii
38. Soğan Ağa Camii
39. Divaneli Camii
40. Laleli Camii
41. Bodrum Camii
42. Şehzade Camii
43. Rüstem Paşa Camii
44. Ahi Celebi Camii
45. Behram Cavuş Camii
46. Bostanlı Ali Camii
47. Akbıyık Camii
48. Atik Ali Paşa Camii
49. Çorlulu Ali Paşa Camii
50. 3. Sultan Mustafa Camii
51. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Camii
52. Kalenderhane Camii
53. Burmalı Camii
54. Bezzaz-ı Cedit Camii
55. Köprülü Mehmet Paşa Camii
56. Vefa Kilise Camii
57. Zeyrek Kilise Camii
58. Yavuz Er Sinan Camii
59. Hoca Hayrettin Camii
60. Saman Emin-i Evvel Camii
61. Vilayet Camii
62. Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Camii
63. Balıkçı Camii
64. Askeriye Camii
65. Gedik Paşa Ermeni Protestan Kilisesi
66. Meryem Ana Ermeni Kilisesi
67. Panayia Elpide Rum Kilisesi

C1.YENİ CAMİİ

Resim C1.Yeni Camii

YER: Eminönü İlcesi'nde, Sirkeci Meydanı'nda bulunmaktadır.

TARİHÇE: Camii, 1597-1663 tarihleri arasında, 4. Mehmet' in annesi Hatice Turhan Sultan tarafından yaptırılmıştır. (Anon., Ana Britannica, 1990)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yaklaşık 35.5x41 m boyutlarında, kareye yakın plana sahip olan caminin, üçer serfeli iki minaresi bulunmaktadır. Sirkeci Meydanı' nın ve Eminönü silüetinin önemli bir parçasıdır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Minareler dar açılı aygıtlarla aydınlatılmıştır. Cephede ölçülen ortalama ışıklılık 2 cd/m²tir. Yol aydınlatması da cephenin aydınlanmasına katkıda bulunmaktadır.Giris mekanının üstünü kapatan kubbeler, yatay taşıyıcılara yerleştirilen(sodyum buharlı lambalı) aygıtlarla aydınlatılmıştır. Meydanda, aydınlık düzgün dağılmamıştır. Projektörlere yakın bölgelerde 50 lm/m² iken, bazı bölümlerde 1 lm/m²e kadar düşmektedir.Ortalama aydınlık düzeyi ise 5 lm/m²tür.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede, toplam 19 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Yeni Camii'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C2. HİDAYET CAMİİ

Resim C2. Hidayet Camii

YER: Eminönü' nde, Yalı Köşkü Caddesi ile Seyhülislam Hayri Efendi Caddesi'nin geniş bir açı yaparak dirsek oluşturduğu noktada bulunmaktadır.

TARİHÇE: Bugünkü yapı, 2. Mahmut dönemine ait 1813 tarihli ahsap caminin yerine, 1887 de 2. Abdülhamit tarafından yaptırılmış, 1983 yılında tamir görmüştür. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Zeminden yükseltilmiş cami, yatayda üç bölümden, sırasıyla merdivenle ulaşılan orijinal durumunda açık, camekanla kapatılmış giriş sahanlığı ile dikdörtgen planlı ve düz çatılı son cemaat yeri ve ana ibadet mekanından oluşmaktadır. Caminin, tek serefeli tek minaresi bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapının Sirkeci meydanına bakan giriş kapısı 1 adet flüoresan lamba ile aydınlatılmıştır. Giriş kapısının önünde, döşemede ölçülen aydınlık düzeyi 2 lm/m² tür.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede, toplam 13 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Hidayet Camii'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C3. HACI KÜÇÜK CAMİİ

Resim C3. Hacı Küçük Camii

YER: Sirkeci'de, Yeni Camii Caddesi'nde, bulunur.

TARİHÇE: 1872'de yapılmıştır. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Neogotik üslubu özellikle minaresinde gözlenmektedir. Bulunduğu caddenin çok geniş olmamasından dolayı kubbesi ve son derece süslü olan minaresi caddeden geçerken rahat görülememektedir. Caminin altında iki küçük dükkan mevcuttur. Caminin tek şerefeli, tek minaresi bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Cami çevresindeki dükkanlardan gelen ışıklarla az miktarda aydınlanmaktadır. Cephede ölçülen ortalama ışıklılık 0-1 cd/m² tir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede, toplam 10 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Hacı Küçük Camii'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C4. HOCA PAŞA CAMİİ

Resim C4. Hoca Paşa Camii

YER: Hocapaşa Mahallesi'nde, İbni Kemal Caddesi ile Hoca Paşa Cami Sokağı'nın kesiştiği köşededir.

TARİHÇE: Fatih Sultan Mehmet (15. y.y.) döneminde yapıldığı bilinmektedir. 19. yüzyılda yeniden yapılmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Cami, döneminin mimari özelliklerini yansıtmaktadır. Kiremit çatıyla örtülü yapının kuzeybatıda yer alan minaresi, kalın gövdeli ve taş külahlıdır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yol aydınlatması için kullanılan aydınlatma aygıtları caminin cephesini de bir miktar aydınlatmaktadır. Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede, toplam 13 puan aldığı için (b.k.z. Tablo 4.1), Hoca Paşa Camii'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C5. KARAKİ HÜSEYİN ÇELEBİ CAMİİ

Resim C5. Karaki Hüseyin Çelebi Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Gülhane Semsiti'nde, Taya Hatun Sokakta bulunmaktadır. Tramvay yolunun üzerinde, turistik yürüyüş aksının üzerindedir.

TARİHÇE:19. yüzyıla ait bir yapı olduğu tahmin edilmektedir.

MİMARİ ÖZELLİKLER:Çatılı ve iki katlı caminin tek şerefeli, taştan yapılmış, tek minaresi bulunmaktadır. Yola bakan cephesi yaya kaldırımına bitişiktir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 13 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Karaki Hüseyin Çelebi Camii'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C6. ARPACILAR CAMİİ(BURSA TEKKESİ MESCİDİ)

Resim C6. Arpacılar Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Bahçekapı'da, Hobyar Mahallesi'nde, Arpacılar Caddesi'nde, Yeni Camii' nin yakınında bulunmaktadır.

TARİHÇE:İstanbul' un kuşatmasına katılmış olan Şeyh Mehmet Geylani ile kardeşi Şeyh Ali Geylani tarafından fetihten (1453) hemen sonra yaptırılmıştır. Yapı 1850' lere kadar etrafını saran ve buradaki caddeye adını vermiş olan arpacı dükkanlarından dolayı, Arpacılar mescidi adıyla da anılmaktadır. Çeşitli tarihlerde geçirdiği yangınlardan oldukça etkilenen yapının bugünkü hali, 2. Mahmut tarafından yaptırılmıştır. 1970lerde bir onarım geçirmiş olan camii, halen cami olarak kullanılmaktadır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:İki katlı ve dikdörtgen tabanlı (16x17.5) olan yapı arsanın tamamını kaplamaktadır. Aslında zemin kat kagir üst kat ahşap olarak inşa edilmiştir. Son onarımda üst kat duvarları da kagire dönmüş, caddeye bakan cephe ahşap kaplanmıştır.Yapının tek şerefeli tek minaresi bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır. Yol aydınlatması cepheyi kısmen aydınlatmaktadır.Cephede ölçülen ışıklılık 0-1 cd/m² tir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 18 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Arpacılar Camii'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C7. YAVAŞÇA ŞAHİN MESCİDİ

Resim C7. Yavaşca Şahin Mescidi

YER: Eminönü İlçesi'nde, Uzunçarşı Caddesi üzerinde bulunur.

TARİHÇE:2. Mehmet döneminde(1451-1481) yapılan caminin banisi, İstanbul'un fethine katılan askerlerden Yavaşca Şahin'dir. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kare planlı, tek kubbeli mescidin duvarları, kesme taş ve tuğladan almaşık düzende örülmüş, doğu cephesi sağır bırakılmıştır. Kuzeybatıda yer alan tek şerefeli minaresi ise, tuğladan, ince uzun gövdeli, tek şerefeli ve sivri külahlıdır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 13 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Yavaşca Şahin Mescidi 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C8. ŞEPSEFA SULTAN CAMİİ

Resim C8. Şepsefa Sultan Camii

YER: Atatürk Bulvarı'nda, Hacı Kadın Caddesi, Mağazalar Sokak ve Katip Çelebi Caddesi'nin kesiştiği köşede bulunmaktadır.

TARİHÇE: Kitabesinde 1781 (1202) yılında yapıldığı yazmaktadır.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Taş ve tuğladan almalı olarak örölmüş duvarlarının üstü yüksek, tek bir kubbe ile örtölmüştür. Maden kaplı kubbenin hemen altında kemerli pencereler bulunur. Yapının tek şerefeli, yüksek pabuçlu minaresi Atatürk Bulvarı tarafında bulunur. Atatürk Bulvarı tarafında avluya açılan, anıtsal bir kapı bulunur.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Şepsefa Sultan Camii'nin 1. derecede aydınlatılmasının önerilmiştir.

C9. ATIK İBRAHİM PAŞA CAMİİ(ÇANDARLI İBRAHİM PAŞA C.)

Resim C9. Atik İbrahim Paşa Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Mercan Ağa Mahallesi'nde, Uzunçarşı Caddesi ile Fincancılar Yokuşu'nun kavşağında bulunur.

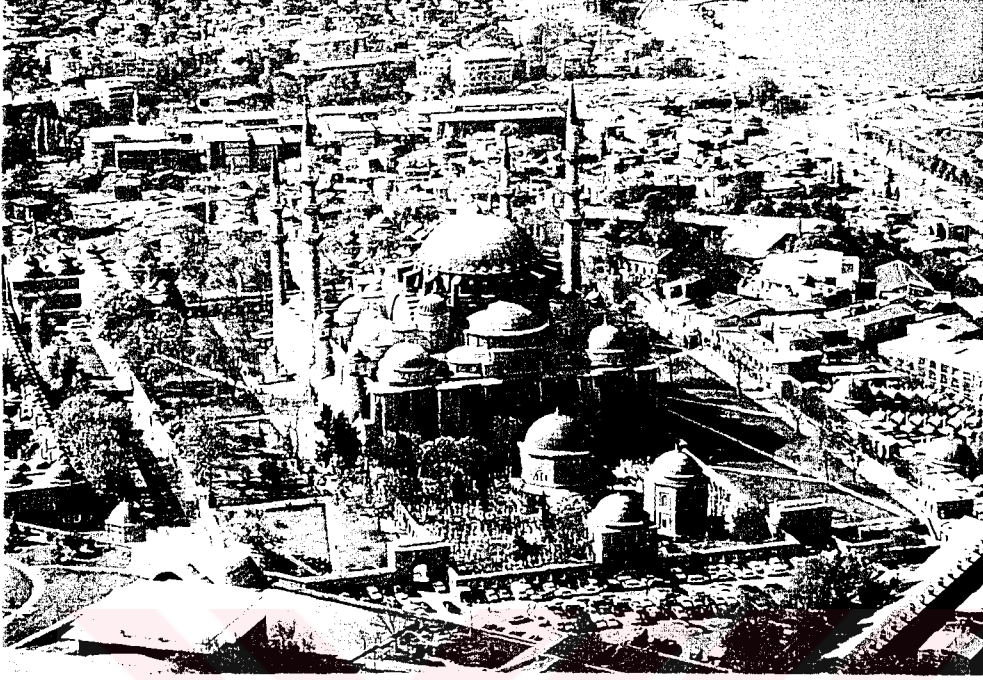
TARİHÇE: Sadrizam Çandarlı İbrahim Paşa tarafından, 1492-1494 yılları arasında yaptırılmıştır. Tarihi boyunca çeşitli yangın ve zelzelelere maruz kalmış, yakın zamanlarda tamir edilerek, ibadete açılmıştır. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Plan olarak enlemesine dikdörtgen biçiminde, içten 18.6x15.6 m. boyutlarında, kesme taştan bir yapıdır.Caminin tek şerefeli tek minaresi bulunmaktadır. 24x27 m. boyutlarındaki medresesi, günümüzde mevcut değildir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 11 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1) Atik İbrahim Paşa Camii' nin, 2 . derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C10. SÜLEYMANİYE CAMİİ

Resim C10. Süleymaniye Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Süleymaniye Semti'ndedir.

TARİHÇE:1553-1557 tarihleri arasında, Mimar Sinan tarafından yapılmıştır.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Alçak duvarlarla çevrili geniş bir bahçe içine yerleştirilmiş olan camii, 4 medrese, 1 tip okulu, 1 hastane, 1 imaret ve hamamdan oluşan külliye'nin bir parçasıdır.Saray bahçesinden ayrılan alanın caminin kapalı bölümü ve türbenin oturduğu düzlük dışında çok meyilli olması nedeniyle külliye öğeleri değişik kotlarda teraslar üzerine inşa edilmiştir. Ortadaki kubbe yanlarda iki yarım kubbe ile desteklenmektedir. Caminin ikisi üçer, ikisi ikişer şerefeli olmak üzere toplam dört minaresi bulunmaktadır.Cami büyük kubbeli mekan tasarımı ve Osmanlı camilerinin gelişme çizgisi içinde bir aşama olmasının yanında, klasik Osmanlı üslubunu ve sanat tekniklerini en görkemli uygulamalarıyla sergileyen bir başyapıttır.Tarihi yarımada silüetinin en önemli öğelerinden biridir. (Anon., İst.Ans., 1993)

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU:Dış avludan cepheye ve minarelere yönlendirilmiş aygıtlar bulunmaktadır. Cephede ölçülen ortalama ışıklılık 1-2 cd/m² tir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede, toplam 20 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1) Süleymaniye Camii'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C11. MOLLA HÜSREV CAMİİ

Resim C11. Molla Hüsrev Camii

YER: Eminönü İlçesi, Vefa Semti'nde, eski adı Kovacılar, yeni adı Cemal Yener Tosalı olan cadde ile Tastekneler Sokağı'nın kavşağında Vefa Lisesi' nin karşısındadır.

TARİHÇE:1460 yılında yapılmış ve 2. Abdülhamit zamanında onarım görmüştür. Minare çeşme ve çevre duvarları dışında ilk döneminden iz kalmamıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kare planlı yapının tek şerefeli tek minaresi, kalın silindirik gövdeli ve tuğla ve kesme taştan yapılmıştır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede, toplam 12 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1) Molla Hüsrev Camii'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C12. İSHAK PAŞA CAMİİ

Resim C12. İshak Paşa Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Cankurtaran Sempti'nde, İshakpaşa Caddesi ile Akbıyık Caddesi nin kesiştiği köşede bulunmaktadır.

TARİHÇE:2. Mehmet ve 2. Beyazıt dönemlerinde sadrazamlık yapmış sadrazam İshak Paşa tarafından, yanındaki hamamla birlikte yaptırılmıştır.1918 yılında bir zelzelede hasar görmüş, 1951 yılında onarılmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Cami, kare planlı (8.6x8.6 m.) ve kubbeli bir hacim ile kubbeli ve kare planlı iki birimden oluşan son cemaat yerinden meydana gelmektedir.Yapının tek şerefeli tek minaresi, kesme küfeki taşı ile örülmüştür.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 12 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1) İshak Paşa Camii'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C13. FİRUZ AĞA CAMİİ

Resim C13. Firuz Ağa Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Sultanahmet Semti'nde, Divanyolu Caddesi ile At Meydanı'nın kesiştiği köşede, Alman Çeşmesi'nin karşısında bulunmaktadır.

TARİHÇE:1490 yılında, 2. Bayazıt'ın başhaznedarı Firuz Ağa tarafından yaptırılmıştır. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Cami, kesmetaştan yapılmış olup işlemeli ve tek şerefeli minaresi sol tarafındadır. Kapısı küfeki taşından yapılmıştır. Plan olarak tek kubbelidir ve üç kubbeli bir cemaat yeri bulunur. Parkın içinde ağaçlarla çevrili durumdadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Divanyolu Caddesi tarafındaki aygıtlarla cephesi aydınlanmaktadır. Cephede ışıklılık düzgün dağılmamıştır, ortalama ışıklılık 1 cd/m² dir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Firuz Ağa Camii'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C14. KADIRGA SOKULLU MEHMET PAŞA CAMİİ

Resim C14. Kadirga Sokullu Mehmet Paşa Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Kadirga'da, Şehit Mehmet Paşa Yokuşu'nda, Suterazisi Sokak'tadır.

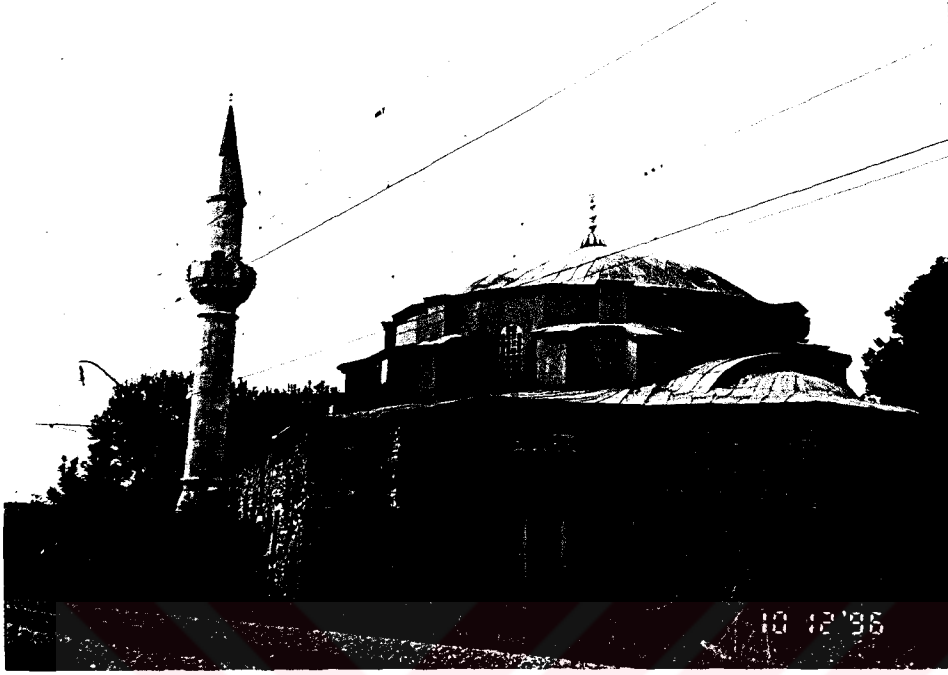
TARİHÇE:1577-78 yılında, Sokollu Mehmet Paşa ve karısı İsmihan Sultan tarafından Mimar Sinan' a yaptırılmıştır.Cami 1894 depreminde büyük hasar görmüş, uzun süre kapalı kaldıktan sonra 1930'da onarılmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kubbe çapı yaklaşık 12 m. dir. Yapının tek şerefeli tek minaresi bulunmaktadır. Yapının yüksek duvarlarla çevrili geniş bir avlusu bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 12 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Kadirga Sokullu Mehmet Paşa Camii'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C15. KÜÇÜK AYA SOFYA CAMİİ

Resim C15. Küçük Aya Sofya Camii

YER: Eminönü İlçesi' nde, Cankurtaran ile Kadırga semtleri arasında, Marmara surlarının içinde yer alır.

TARİHÇE: 527-536 yılları arasında 1. Justinianos tarafından yaptırıldığı bilinen Sergios ve Bakhos Kilisesi, 2. Beyazıt döneminde (1481-1512) Darüssaade Ağası Hüseyin Ağa tarafından camiye dönüştürülmüştür. Avlusunun etrafına zaviye hücreleri bir minare ve Hüseyin Ağa'nın türbesi eklenmiştir. Günümüzde halen cami olarak işlevi görmektedir. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapının planı, kenarları yaklaşık 25-28 m. arasında değişen ve düzgün olmayan bir kare biçimindedir. Karenin içinde bir sekizgenin köşelerine gelecek biçimde yerleştirilmiş sekiz büyük ayak çapı 15 m. yi aşan 16 dilimli kubbeyi taşır. Cami, gerek plan, gerekse süslemeleri açısından döneminin özgün yaklaşımını yansıtan kullanılabilir durumda olan ender örneklerdendir. Yapının tek şerefeli tek minaresi taştan örülmüştür.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1)Küçük Aya Sofya Camii'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C16. NAKIL BENT CAMİİ

Resim C16. Nakilbent Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Küçük Aya Sofya Mahalle'sinde bulunur.

TARİHÇE: 18.yüzyıla ait bir yapı olduğu tahmin edilmektedir.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kiremit çatı ile örtülü olan caminin caddeye bakan cephesi taş kaplamadır. Tek şerefeli tek minaresi bir sıra tuğla, bir sıra taş ile örülmüştür.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 15 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1) Nakıl Bent Camii 'nin 1 derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C17. FUAD PAŞA CAMİİ

Resim C17. Fuad Paşa Camii

YER: Sultanahmet' te Klodfarer Caddesi ile Peykhane Caddesinin buluştuğu köşededir.

TARİHÇE: Aynı yerde, Fatih Sultan Mehmet döneminde yapılmış Uzun Suca Mescidi' nin yerine, Sadrazam Keçecizade Fuat Paşa tarafından yaptırılmıştır.

(Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapı kubbeyle örtülü sekizgen bir ana ibadet mekanı ile buna bağlı sekizgenin üç kenarını içine alan kapalı bir son cemaat yerinden oluşmaktadır. Dış cephesiyle 19.yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı tasarımcılarının da ilgi gösterdiği oryantalizm akımının yalın bir temsilcisidir. Yapının tek şerefeli tek minaresi bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Sokakta bulunan cami önünde bulunan 1 adet civa buharlı lambalı aygıt ile aydınlanmaktadır. Işıklılık 0-1 cd/m² tir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 14 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Fuat Paşa Camii 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C18. CEZER-İ KASIM PAŞA CAMİİ

Resim C18. Cezer-i Kasım Paşa Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Bab-ı ali Caddesi üzerindedir.

TARİHÇE:16. yüzyılda Kasım Paşa tarafından yaptırılmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Merdivenlerle ulaşılan giriş kapısı mermer kaplanmıştır. Yapının tek şerefeli tek minaresi beyaz boyalıdır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yol aydınlatması için kullanılan yolun üstünden gerilmiş aygıtlar cepheyi aydınlatmaktadır. Caminin şerefesinde akkor lambalar bulunmaktadır. Ölçülen ışıklılık 0-1 cd/m² tir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1) Cezer-i Kasım Paşa Camii 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C19. YEREBATAN CAMİİ(ÜSKÜBİYE MESCİDİ)

Resim C19. Yerebatan Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Sultanahmet' te, Yerebatan Caddesi' nde bulunmaktadır.

TARİHÇE: Mescidin banisi 2. Mehmet' in satırcıbaşı Mehmet Ağa' dır. Cami Fatih döneminde yapılmış iken 1735' te Şekercizade Mehmet Bey tarafından yenilenmiştir.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kagir duvarlı, kiremit çatılı bir camidir. Yapının kalın gövdeli kısa tek şerefeli bir minaresi bulunmaktadır. Caminin küçük bir avlusu olup, etrafında sebil abdest muslukları ve tuvalet bulunmaktadır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yol aydınlatması için kullanılan aygıtlar cepheyi de belli bir oranda aydınlatmaktadır. Ölçülen ışıklılık 0-1 cd/m² tir. Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 14 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1)Yerebatan Camii 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C20. ZEYNEB SULTAN CAMİİ

Resim C20. Zeyneb Sultan Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Alemdar Caddesi üzerinde, Gülhane Parkı karşısındadır.

TARİHÇE: Yapı, 3. Ahmet' in kızı Zeyneb Sultan tarafından, 1769' da Mehmet Tahir Ağa' ya yaptırılmıştır.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Bir sübyan mektebi sebil ve türbe ile birlikte yaptırılmıştır.Sebil ve türbe günümüze kadar gelememiştir.Osmanlı barok dönem yapılarından olan cami tek kubbeli kare planlı bir son cemaat yeri ve bir iç avluya sahip sade bir yapıdır. Yapının tek şerefeli tek minaresi bulunmaktadır. Caminin bahçesinde çok miktarda ağaç bulunmaktadır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Zeyneb Sultan Camii'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C21. MERCAN AĞA CAMİİ (ÖRÜCÜLER CAMİİ)

Resim C21. Mercan Ağa Camii

YER: Eminönü İlçesi' nde, Mercan' da, Taya Hatun Mahallesi' nde Örücüler ve Tığcılar sokakları ile Mercan Camii Çıkmaızı arasında bulunmaktadır.

TARİHÇE: Yapının banısı Mercan Ağa' dır.Yapım tarihi tam olarak bilinmeyen yapının 1702 yılında onarım gördüğü bilinmektedir. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:Yığma ahşap caminin boyutları 21.65x17.15 m. dir. Oldukça uzun kesme taştan yapılan minare 18. yüzyıl özellikleri taşımaktadır. Yapı 17. yüzyılda sık sık çıkan yangınlarda zarar gören yapı özgünlüğünü büyük ölçüde yitirmiştir. Çok sayıda toptancının bulunduğu bölgede caminin yalnızca avlu giriş kapısı bulunduğu dar caddeden güçlükle algılanabilmektedir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Cami giriş kapısı üzerinde 1 adet 18 W. flüoresan lamba ve avlu girişinde ise civa buharlı lambalı aplik aygıt bulunmaktadır.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 9 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Mercan Ağa Camii'nin aydınlatılmasının gerekmediği görülmüştür.

C22. HOCA PİRİ CAMİİ

Resim C22. Hoca Piri Camii

YER: Beyazıt Senti'nde, Çadırcılar Caddesi üzerindedir.

TARİHÇE: 1647'de yapılmıştır. (cami kitabesi)

MİMARİ ÖZELLİKLER: İki katlı, kiremit çatılı bir camidir. Yapının tek şerefeli tek minaresi bulunmaktadır. Önünde dükkanlar bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 14 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1) Hoca Piri Camii 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C23. BALIKÇI CAMİİ

Resim C23. Balıkçı Camii

YER: Kumkapı'da, Kumkapı Tren İstasyonu'nun yanındadır.

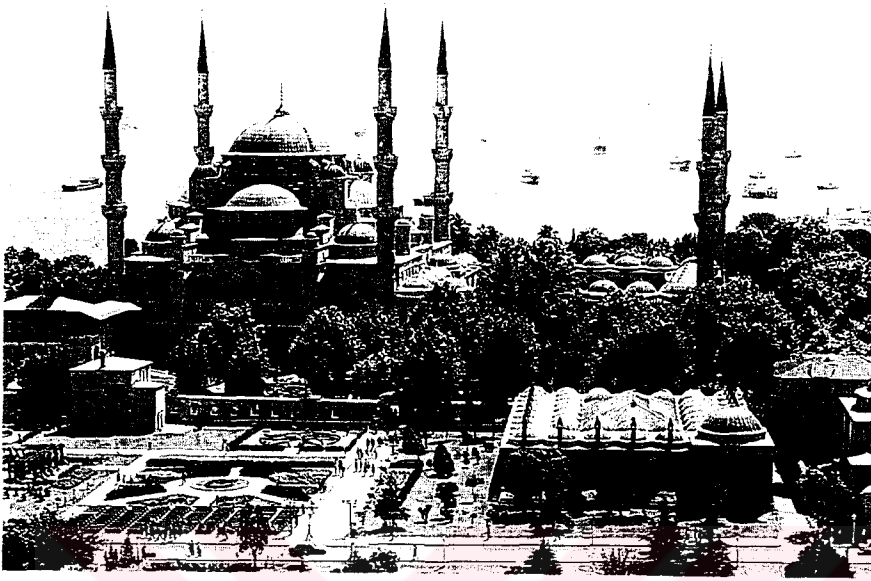
TARİHÇE:1985 yılında yapıldığı bilinmektedir.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Dış görünüşü 15-16. yüzyıl cami mimari özelliklerine benzemektedir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 12 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Balıkçı Camii 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C24. SULTAN AHMET CAMİİ

Resim C24. Sultan Ahmet Camii

YER: Eminönü'nde, adını verdiği semttedir.

TARİHÇE: 1609-1617 tarihleri arasında 1. Ahmet tarafından Mimar Mehmet Ağa' ya yaptırılmıştır. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Üç tarafyan geniş bir avlu ile çevrili olan külliye cami hünkar kasrı türbe medrese darülkurra sıbyan mektebi çeşme ve sebiller darüşşifa emaret dükkanlar hamam kira odaları evler ve mahsenlerden oluşmaktadır. Avlunun anıtsal girişi at meydanı yönündedir. Osmanlı mimarlığının ilk ve tek altı minareli camii olan yapıda minarelerin konumları da ilgi çekicidir. Üçer şerefeli dört ve ikişer şerefeli iki olmak üzere toplam altı minaresi bulunmaktadır. Cami, ana mekanı dört ayağa oturan merkezi kubbenin dört yarım kubbeyle çevrenmesinden oluşan bir düzene sahiptir. İznik' te yapılan 20.000 i aşkın çininin mekana verdiği renk dolayısıyla yabancılar tarafından Mavi Cami olarak ta bilinmektedir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Avluda bulunan direkler üzerine ve yere monte edilmiş bir kısmı renk filtreli aygıtlar ile cephe aydınlatılmıştır. Cephede ölçülen ışıklılık 1-2 cd/m² tir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 19 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1) Sultan Ahmet Camii'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C25. MOLLA FENARİ CAMİİ (ÇATAL ÇEŞME CAMİİ)

Resim C25. Molla Fenari Camii

YER: Eminönü İlçesi' nde, Alemdar Mahallesi'nde, Çatalçeşme ve Molla Fenari Sokaklarının kavşağındadır.

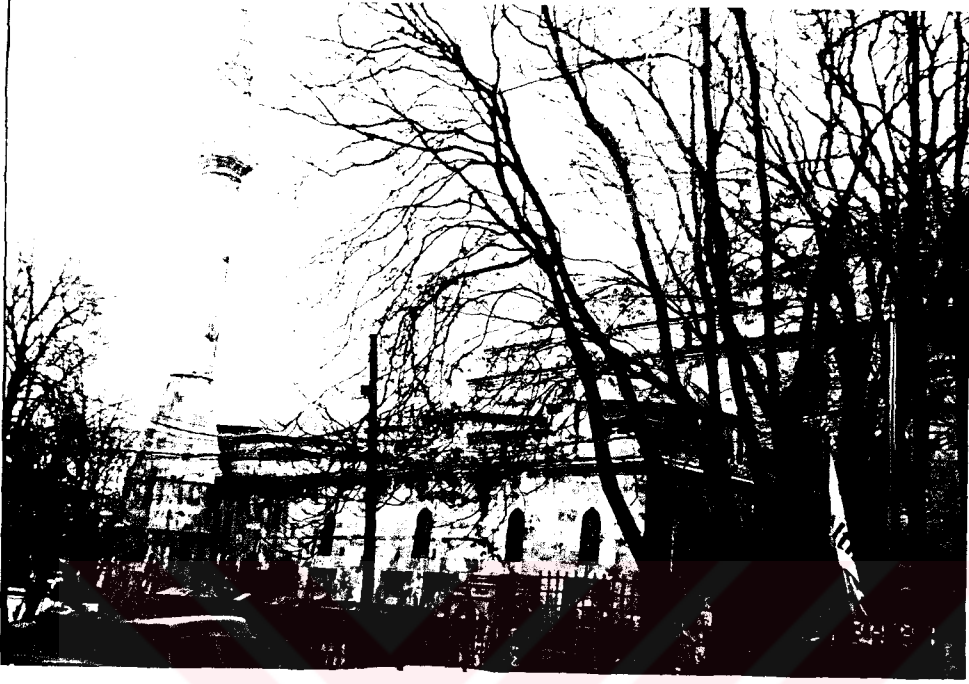
TARİHÇE: Hadika'da 2. Mehmet dönemi (1451-1481) ulemasından Yusuf Bali Efendi tarafından yaptırıldığı yazılsa da, bu şahıs İstanbul'un fethinden dokuz yıl önce öldüğünden yapının gerçek banisi olması mümkün gözükmemektedir. Cami, 19. yüzyılda zamanın üslubuna uygun olarak tamamen yenilenmiştir. Günümüzdeki görünümünü 19. yüzyılda almıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapının duvarları kagir, çatısı ahşaptır. Kare planlı küçük harem bölümünde iki ahşap sütunun taşıdığı son cemaat yerinin üstünü kaplayan fevkani mahfil yer alır. Yapı yolun eğimine göre inşa edilmiştir. Dışarıya taşkın oluklu bir saçakla çevrili olan yapının kuzeydoğusuna bitişik olan bodur ve kesme taştan örülmüş olan tek şerefeli bir minaresi bulunmaktadır. Şerefesi demir korkuluklarla çevrili olan minarenin, armudi taş bir külahı bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 11 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Molla Fenari Camii 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C26. MAHMUT PAŞA CAMİİ

Resim C26. Mahmut Paşa Camii

YER: Eminönü İlçesi' nde, Mahmut Paşa Mahkemesi Sokağı, Mengene Sokağı ve Şeref Efendi Sokağının çevrelediği yapı adası üzerindedir.

TARİHÇE: Yapımı 1474 yılında bitmiştir. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yerleşmenin yoğun olduğu çarşı bölgesinde çevresi yüzyıllarca başka yapılarla sarıldığı ve birçok ögesini kaybettiği için diğer külliyeler gibi göze çarpmayan ve sadece cami türbe ve hamamı olan bir külliye dir. Birçok kez tamir edilmiş ya da yenilenmiştir. Günümüzde bahçesi otopark olarak kullanılmaktadır. Caminin tek şerefeli tek minaresi bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Bahçe aydınlatması için kullanılan (sodyum buharlı lambalı) aygıtlar aydınlatmaktadır. Yapının girişinde 1 adet civa buharlı lambalı aplik bulunmaktadır. Caminin yanında bulunan türbenin yanındaki direğin üstüne yerleştirilmiş aygıt (projektor) türbeyi ve caminin bir cephesini aydınlatmaktadır. Cephede ölçülen ortalama ışıklılık 1 cd/m² tir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 15 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Mahmut Paşa Camii' nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C27. NUR-U OSMANİYE CAMİİ

Resim C27. Nur-u Osmaniye Camii

YER: Eminönü İlçesi, Çemberlitaş Meydanı'nda bulunmaktadır.

TARİHÇE: Osmanlı Barok dönemi camisi olan caminin yapımını, 1748 yılında 1. Mahmut başlatmış, 1755' te, 3. Osman döneminde tamamlanmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:2 m. yükseltilmiş bir terasa örtülmüş olan caminin kubbe çapı 26 m. ye yaklaşmaktadır.Kubbeyi taşıyan 4 büyük askı kemeri köşelerde büyük birer ayağa oturmaktadır. Dış avlusunun çevresinde toplanmış başka yapılarla birlikte bir külliye oluşturur.Meydanın çok önemli bir öğesi durumundadır.Günümüzde bahçesi otopark olarak kullanılmaktadır.Yapının ikişer şerefeli iki minaresi bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU:İç avluda bulunan 5 adet aygıtla giriş cephesi aydınlatılmıştır. Otopark olarak kullanılan dış avlu sodyum buharlı lambalı aygıtlarla aydınlatılmıştır. Bu alanda aydınlık düzeyi düzgün dağılmamıştır, 1-10 lm/m² arasında değişmektedir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Nur-u Osmaniye Camii 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C28. ALİ FUAT PAŞA CAMİİ

Resim C28. Ali Fuat Paşa Camii

YER: Beyazıt Semt'i'nde, Fuat Paşa Caddesi ile Mercan Caddesi' nin kavşağında İstanbul Üniversitesi Merkez Binası bahçesinin bugün kullanılmayan güneydoğu kapısının karşısında yer alır.

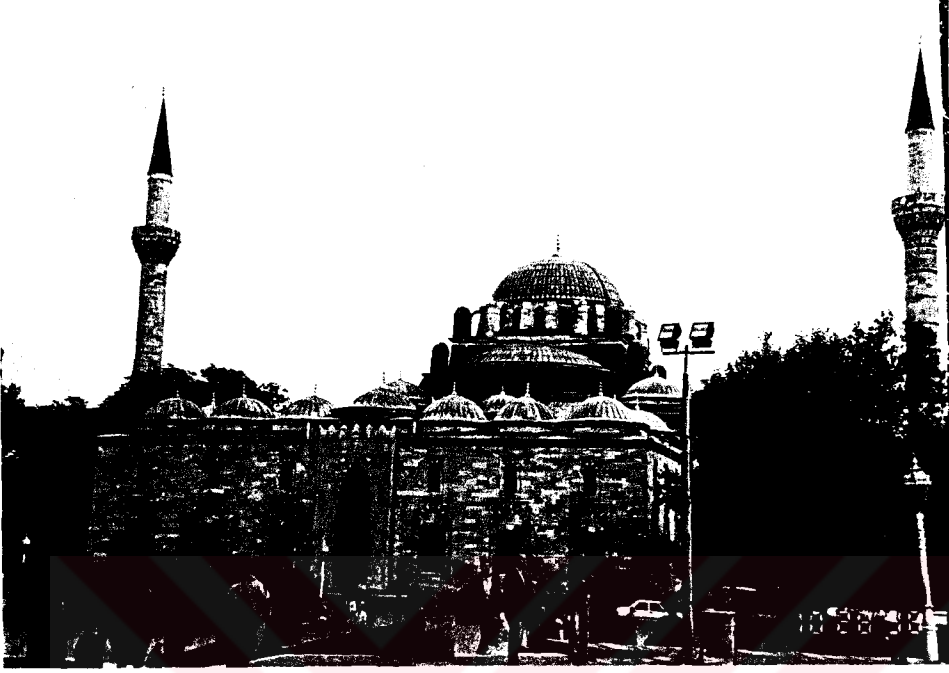
TARİHÇE: Yapı Sultan Abdulaziz dönemi sadrazamlarından Ali Paşa tarafından, 1869 yılında yaptırılmıştır. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Eklektik üsluptaki yapı altındaki dükkanları köşesindeki sebili ve sekizgen prizma biçimindeki kulesiyle dikkat çekicidir.1912 yılındaki Mercan yangınında zarar gören yapı 1949-1953 yılları arasında restore edilmiş ve ibadete açılmıştır.Alt katının küçük bir kısmı dönerci olarak kullanılmaktadır.Yapının cephesinin bir kısmı sarmaşıklarla kaplanmıştır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 12 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1)Ali Fuat Paşa Camii'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C29. BEYAZIT CAMİİ

Resim C29. Beyazıt Camii

YER: Beyazıt Sırtı'nda, Beyazıt Meydanı'ndadır.

TARİHÇE:2. Bayezid tarafından, 1501-1506 tarihleri arasında yaptırmıştır.

(Anon., İst. Ans., 1993)

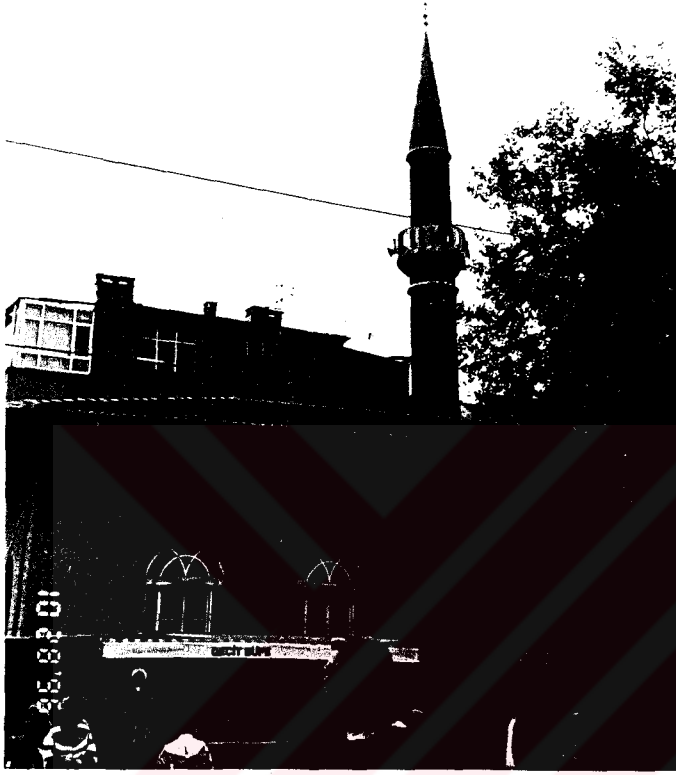
MİMARİ ÖZELLİKLER: Medrese mektep imaret kervansaray hamam ve türbesi de bulunan külliye'nin bir parçasıdır. Birer şerefeli iki minaresi bulunmaktadır. Üç yönden girişi olan caminin önünde revaklı bir iç avlu bulunmaktadır. Yapının birer şerefeli iki minaresi bulunmaktadır. Osmanlı mimarlığında klasik dönemin ilk örneklerinden sayılan cami bu yönden önem taşımaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapıya yönlendirilmiş, projektör tipi aygıtlar bulunmaktadır. Cephede aydınlık düzgün dağılmamıştır. Ölçülen ortalama ışıklılık 2 cd/m² tir. Meydanda, döşemede ölçülen ortalama aydınlık düzeyi 4 lm/m² tir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 19 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Beyazıt Camii 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C30. KALIÇECİ HASAN AĞA CAMİİ

Resim C30. Kalıçeci Hasan Ağa Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Beyazıt Çarşıkapı' da Yeniçeriler Caddesi ile Gedik Paşa Caddesi nin kesiştiği köşede bulunmaktadır.

TARİHÇE: Yapıyı 16. yüzyılda halıcı (kaliçeci) Hasan Ağa yaptırmıştır.Gedik Paşa yangınında yanmış Sadrazam Mustafa Paşa tarafından 1751' de yeniden yapılmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapının tek minaresi, kare taban üzerine yuvarlak gövdeli olup tek şerefelidir.Tek katlı ve kiremit çatılı bir camidir.Caddeye bakan cephesi bir belediye otobüs durağı ve bir büfe ile kısmen kapatılmıştır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Kalıçeci Hasan Ağa Camii 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C31. ÇADIRCI ÇELEBİ AHMET CAMİİ (ÇADIRCI MESCİDİ)

Resim C31. Çadırıcı Çelebi Ahmet Camii

YER: Kadırğa Senti'nde, Kumkapı Kadırğa Caddesi, Balipaşa Yokuşu üzerinde, Çadırıcı Camii Sokakta bulunur.

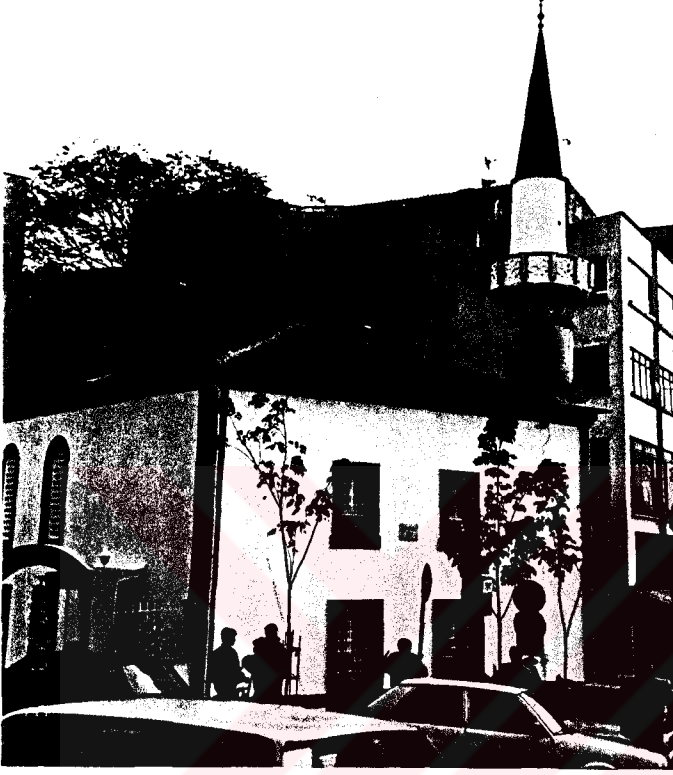
TARİHÇE:1489 yılında Ahmet Ağa tarafından yaptırılan yapı, 1952-1953 arasında Anıtlar Derneği tarafından tamir ettirilmiştir. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Dikdörtgen planlı yapı arsaya yamuk bir şekilde oturmuştur. Cepheler, iki sıra tuğla ile örülmüş, araları moloz taşla dolgulanmıştır. Kiremit çatıyla örtülü yapının alt kısmında bir bodrum bulunur. Kesme taştan yapılan tek şerefeli minaresi kuzey cephesinde, kapının sağında bulunur.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 11 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Çadırıcı Çelebi Ahmet Camii'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C32. ESİR KEMAL CAMİİ (TATLI KUYU MESCİDİ)

Resim C32. Esir Kemal Camii

YER: Fatih İlçesi'nde, Tatlıkuyu Caddesi ile Esirci Kemalettin Sokaklarının kesiştiği geniş bir meydana bulunur.

TARİHÇE:1505 yılında yapılmış, 1891 yılında tekrar yapılmıştır. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Bina köşeleri kesme taşla duvarları kalın tuğla ve kesme taşla yapılmış çatılı bir camidir. Bugün son yapılan değişikliklerden sonra cami boyanmıştır ve avlu duvarı geriye çekilmiştir. Genelde dar sokaklardan oluşan bu bölgede geniş meydana hakim bir konumda bulunmaktadır.Yapının tek şerefeli tek minaresi bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 11 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Esir Kemal Camii 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C33. SARAÇ İŞHAK CAMİİ

Resim C33. Saraç İshak Camii

YER: Kumkapı Senti'nde Kumkapı Caddesi' nde, Mithatpaşa Caddesi ile Molla Bey Sokağın kesiştiği noktada bulunmaktadır.

TARİHÇE: Banisi Hacı Saraç İshak bin Abdullah' tır. Yapının yapım tarihi bilinmemektedir. Fakat vakfiyesinin tarihi 1488 olduğuna göre bu veya buna yakın yıllarda yapılmış olmalıdır. 1956 ve 1975 tarihlerinde tamir gördüğü bilinmektedir. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapı yaklaşık olarak 10x10 m. boyutlarında olup çatılı ve saçaklı bugünkü haliyle yeni bir bina görünümündedir. Yapının tek şerefeli tek minaresi bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 11 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Saraç İshak Camii 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C34. MUHSİNE HATUN CAMİİ

Resim C34. Muhsine Hatun Camii

YER: Eminönü İlçesi' nde Kumkapı Semtinde, Çiftegelinler Caddesi üzerinde bulunur.

TARİHÇE:Çatılı iki katlı bir camidir.Sadrazam Makbul İbrahim Paşa' nın hanımı Muhsine Hatun tarafından, 1532 de Mimar Sinan' a yaptırılmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Başlangıçta mescit-tekke daha sonra cami-tekke niteliğinde olan yapı tarihleri tespit edilemeyen birçok onarım ve yenileme geçirmiş olmalıdır. Ancak taç kapının yanındaki nişler minarenin pabuç kısmı ve şadırvan 18. yüzyılın son çegreğinde esaslı bir onarım geçirdiğini belki de yeniden inşa edildiğini düşündürmektedir. Yapının tek şerefeli tek minaresi bulunmaktadır.Çatılı iki katlı bir camidir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede10 toplam puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Muhsine Hatun Camii 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C35. SÜLEYMAN AĞA CAMİİ

Resim C35. Süleyman Ağa Camii

YER: Kumkapı Sementi'nde, Kumkapı Tren İstasyonunun arkasında, Kumkapı Meydanında bulunur.

TARİHÇE:17. yüzyıla ait bir yapı olduğu tahmin edilmektedir.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kiremit çatı ile örtülmüş, tek katlı caminin kemerli pencereleri bulunur. Tek şerefeli, armudi külahlı bodur minaresi, yapının güneybatısında yer alır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU:Önündeki yolu ve meydanı aydınlatan aydınlatma aygıtları caminin cephesini de aydınlatmaktadır.Cephede ölçülen ortalama ışıklılık 0-1 cd/m²tir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 14 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Süleyma Ağa Camii'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C36. NALBANT CAMİİ

Resim C36. Nalbant Camii

YER: Kumkapı Semtinde, Şarapnel Sokakta bulunur.

TARİHÇE:19. yüzyıla ait bir yapı olduğu tahmin edilmektedir.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kiremit çatılı, kesme taştan yapılmış yapının tek şerefeli taş bir minaresi bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 8 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Nalbant Camii 'nin aydınlatılmasının gerekmediği görülmüştür.

C37. NİŞANCI MEHMET PAŞA CAMİİ

Resim C37. Nişancı Mehmet Paşa Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Kumkapı Sırtı'nda, Türkeli Caddesi üzerindedir.

TARİHÇE: Yapı, 2. Mehmet' in son sadrazamı Karamanlı Mehmet Paşa tarafından, 1475' te yaptırılmıştır. Ancak daha sonra bir zelzelede tamamen yıkılarak, yerine yenisi yapılmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Dikdörtgen planlı cami, kırma çatılıdır. Kare kaideli minaresi silindirik gövdeli tek şerefeli ve konik bir külah ile taçlandırılmıştır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 11 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Nişancı Mehmet Paşa Camii'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C38. SOĞAN AĞA CAMİİ

YER: Eminönü İlçesi'nde, Beyazıt' ta, Soğan Ağa Sokağı ile Nur Sokağının Kesiştiği köşededir.

TARİHÇE: Banisinin 2. Bayezid' in soğancıbaşısı Sinan Ağa olduğu söylenmektedir. 1911' de yanmış ve 1912 de tekrar yapılmıştır. Caminin yıkım çalışmaları sürmektedir. Alt katına dükkan yapılarak üste cami tekrar inşa edilecektir. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:8x8 m. boyutlarındaki cami, çatılı ve geniş saçaklıdır. Yapının tek şerefeli tek bir minaresi bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 9 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Soğan Ağa Camii 'nin aydınlatılmasının gerekmediği görülmüştür.

C39. DİVANELİ CAMİİ (GEDİK PAŞA CAMİİ)

Resim C39. Divaneli Camii

YER: Eminönü İlçesi' nde, Mimar Hayrettin Mahallesi'nde Gedik Paşa Caddesi ile Cami Sokağını birleştiği köşededir.

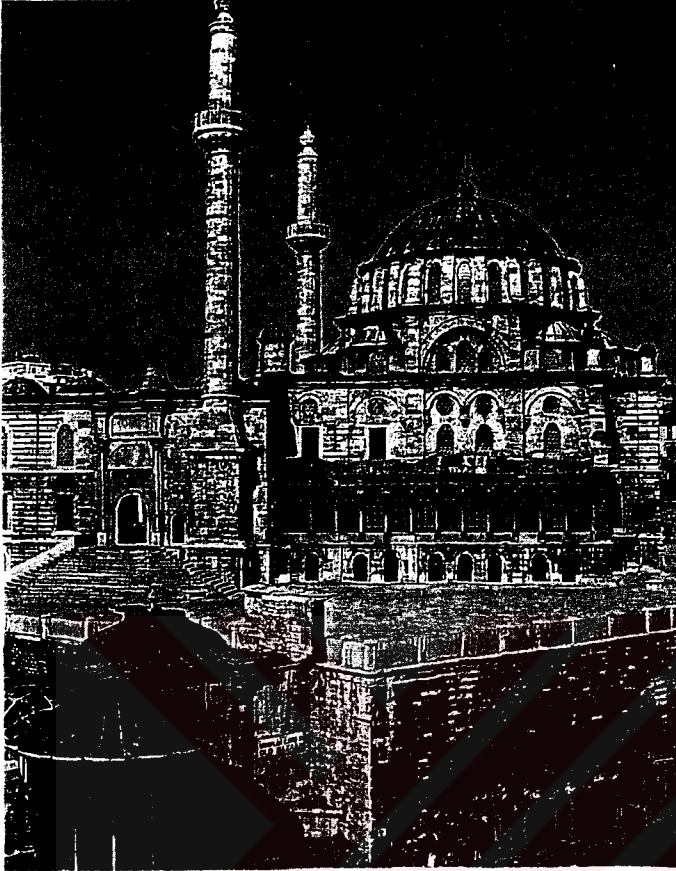
TARİHÇE:1864 yılında yapıldığı bilinmektedir. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapının mimarisinden, birçok onarım ve değişiklik gördüğü anlaşılmaktadır. Kiremit çatılı yapının giriş kısmının üzeri de kiremit bir saçakla örtülmüştür. Cephesi sarıya boyanmıştır. Yuvarlak kemerli pencerelerin çevreleri ve çatı altı bordürü beyaz şeritler halinde boyanmıştır. Tek şerefeli silindirik minaresi tuğladan örülmüştür. Minaresinin bombeli bir almi bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 10 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Divaneli Camii 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C40. LALELİ CAMİİ

Resim C40. Laleli Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Laleli Senti'de, Ordu Caddesi ile Fethi Bey Caddesi'nin kesiştiği köşede bulunur.

TARİHÇE: Cami 1763 yılında 3. Mustafa tarafından, Mimar Mehmet Tahir Ağa'ya yaptırılmıştır. 1765 yılındaki zelzeleden hasar görmüş ve onarılmıştır. Adını daha önce orada bulunan Laleli Baba isimli yatırdan almıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Tipik barok üslubu gösteren caminin dış avlusu caddeden yükseltilmiş ve taş döşeli bir podyum üzerine oturtulmuştur. Cami küfeki taşından yapılmıştır.Caminin birer şerefeli iki minaresi bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yaya kaldırımının üstünde bulunan direğe monte edilmiş ve camiye yönlendirilmiş iki adet aygıt bulunmaktadır.Tespit çalışmaları sırasında bu aygıtlar çalışır durumda değillerdi. Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Laleli Camii 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C41. BODRUM CAMİİ(MESİH PAŞA CAMİİ)

Resim C41. Bodrum Camii

YER: Laleli Sempti'nde, Sait Efendi Sokağı'nda bulunmaktadır.

TARİHÇE: Orta Bizans döneminde 10. y.y. da yapıldığı kabul edilen St. Miraleion Kilisesi 3. Murad döneminde camiye çevrilmiştir. Yapı 1911' de geçirdiği bir yangından sonra uzun süre kullanılmamış, 1985 yılında onarılarak yeniden cami olarak kullanıma açılmıştır.Caminin giriş kısmı camekanla kapatılmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapı kapalı yunan haçı plan şemasındadır. Duvarları taş ve tuğla ile almaşık olarak örülmüştür.Yapının tek şerefeli tek minaresi bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Giriş kısmındaki camekanlı bölüm içinde 1 adet civa buharlı lamba bulunmaktadır. Cephede ölçülen ortalama ışıklılık 0-1 cd/m² tir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 14 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Bodrum Camii 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C42. ŞEHZADE CAMİİ

Resim C42. Şehzade Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Şehzadebaşı'ndadır.

TARİHÇE: Cami 1543 1548 tarihleri arasında, Kanuni Sultan Süleyman tarafından oğlu Şehzade Mehmet adına Mimar Sinan' a yaptırılmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:Külliye bugün kız öğrenci yurdu olarak kullanılan medrese, Vefa Lilesi laboratuvarı olan tabhane kereste deposu olan ahır mektep İstanbul Üniversitesi matbaası olarak kullanılan imaret ve Şehzade Mehmed' in türbesinden oluşmaktadır. Caminin dört fil ayağına dayanan büyük kubbesini dört yarım kubbe desteklemektedir.Kubbe çapı 19 m. yüksekliği ise 37 m. olan camide Mimar Sinan Türk mimari geleneğinin anımsadığı tüm eski tekniklerini kullanma eğilimi göstermiştir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Caminin ön kısmında bulunan türbe yeşil bir ışıkla aydınlatılmıştır. Önündeki kavşakta bulunan direğe monte edilmiş 4 adet aygıt tespit çalışmaları sırasında çalışmamaktaydı.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 18 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Şehzade Camii 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C43. RÜSTEM PAŞA CAMİİ

Resim C43. Rüstem Paşa Camii

YER: Eminönü İlçesi' nde, Ragıp Gümüşpala Caddesi ile çarşı arasındadır.

TARİHÇE:1561 yılında, Mimar Sinan tarafından yapılmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Cami çinileriyle ünlüdür. Caminin zemin katı çarşı sokağından çok daha yüksek olduğu için merdivenlerle ulaşılmaktadır. Tarihi yarımada silüetinin ve Eminönü öngörünümünün önemli bir parçası olan cami dörtgen biçimli bir altyapıdan düz duvarlı bir sekizgen formunda yükselmektedir.Yapının tek şerefeli tek minaresi bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 20 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1),Rüstem Paşa Camii'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C44. AHI ÇELEBİ CAMİİ

Resim C44. Ahi Çelebi Camii

YER: Eminönü' nde, Haliç kıyısında, Zindan Hanı' nın hemen batısında ve Yoğurtçular Sokağı ile Değirmen sokağının kesiştiği köşededir.

TARİHÇE: Caminin inşa kitabesi yoktur, fakat bazı rivayetlere dayanarak kapı üzerine 1500 tarihi konulmuştur. Caminin banisi Ahi Çelebi Mehmet bin Tabib Kemal Ahi Can Tebrizi' dir. Ahi Çelebi Camii' nin, Evliya Çelebi' nin meşhur seyahat rüyasının geçtiği cami olması dolayısıyla, İstanbul' un folklor tarihinde önemli bir yeri vardır. 1539 ve 1653 tarihlerinde yanmış, 1894 zelzelesinde harap olmuş iyi olmayan bir tamir geçirmiş, 1900 yılında Vakıflar idaresi tarafından tamir görmek üzere sıvalarından sıyrılmış, fakat günümüze kadar hiçbir çalışma yapılmamıştır. Yapı bir ara içine dolan suyla çökme tehlikesi geçirmiştir. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapı, tuğladan dört sivri kemer üzerine oturtulmuş, oldukça basık tek kubbelidir. Ölçüler dıştan dışa 17x24.95 m.dir.Yapının tek şerefeli tek minaresi bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Ahi Çelebi Camii 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C45. BEHRAM ÇAVUŞ CAMİİ

Resim C45. Behram Çavuş Camii

YER: Kadırga Senti'nde, Behram Çavuş Sokağında bulunur.

TARİHÇE:1595 yılında yapılmış, 1881 yılında tamir edilmiştir. (Cami kitabesi)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Tek katlı, kiremit çatılı cami bugün oldukça bakımsız durumdadır. Tek şerefeli tek minaresi beyaza boyanmıştır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 11 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1)'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C46. BOSTANLI ALİ CAMİİ

Resim C46. Bostanlı Ali Camii

YER: Kadırga Sempti'nde, Kadırga Limanı Caddesinde bulunur.

TARİHÇE:1547 tarihinde yapılmıştır. (Cami kitabesi)

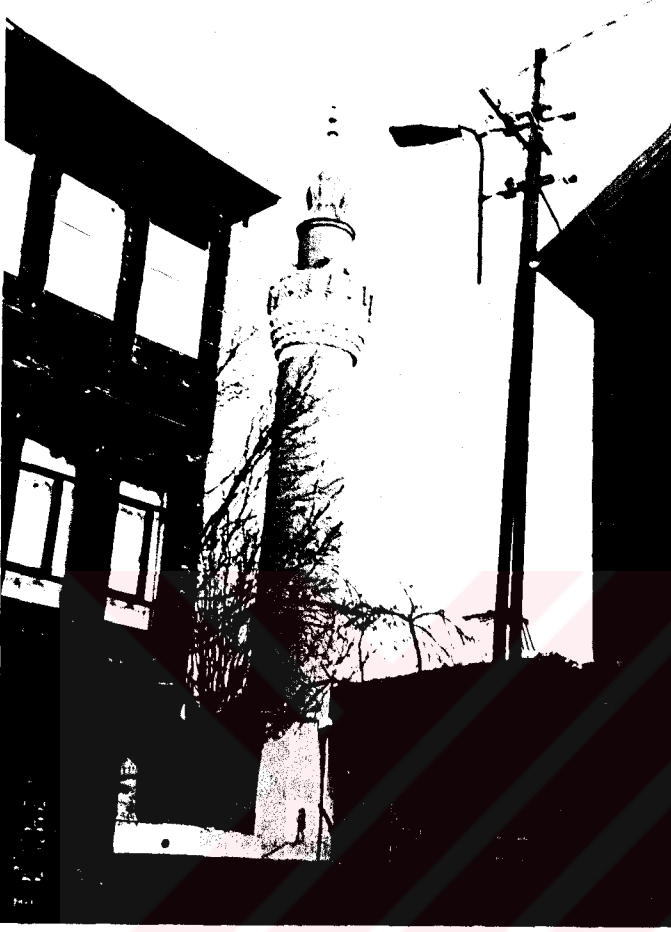
MİMARİ ÖZELLİKLER: Tek şerefeli tek minaresi bulunmaktadır.Camii caddeden içeride olduğu ve avlusunda da ağaçlar bulunduğu için caddeden görülememektedir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 11 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Bostanlı Ali Camii'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C47. AKBIYIK CAMİİ

Resim C47. Akbiyik Camii

YER: Eminönü İlçesi' nde, Ahırkapı da, Sultanahmet Mahallesi' nde, Akbiyik Camii Sokakta bulunur.

TARİHÇE:İstanbul' un en eski mescitlerinden olduğu anlaşılan yapının banisi, Hacı Bayram Veli (1352-1429) halifelerinden Akbiyik Dede dir. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Geçen yüzyılda tekrar yapılan mescid kağir duvarlı ahşap çatılı sıradan bir yapıdır. Kennedy Caddesinden de kısmen görünmektedir. Yapının tek şerefeli tek minaresi bulunmaktadır.Çevresinde ahşap evler bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 12 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Akbiyik Camii 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C48. ATIK ALİ PAŞA CAMİİ

Resim C48. Atik Ali Paşa Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Yeniçeriler Caddesi üzerinde, Atik Ali Semtinde'dir.

TARİHÇE:2. Beyazıt devrinin sadrazamlarından Atik Ali Paşa tarafından yaptırılan caminin yapım tarihi bilinmemektedir. Birçok defa onarılmış olan cami, 1648 depreminde kısmen yıkılmıştır.1960 lara kadar ahşap olarak kalan son cemaat yeri temel izlerine göre tekrar yapılmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Cami iki sıra kesme tasve üç sıra tuğla ile inşa edilmiştir. Plan olarak iki kara yak üzerinde altı kubbelidir. Tek minaresi sağda, minaresinin kapısı ise dışarıdadır. Kaidesi kaba yönü kesme taştan pabuç ise kesme taştandır. Tek şerefesi altı helezonik yivlidir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Avlu duvarına yerleştirilen dar açılı aygıtlarla cephe aydınlatılmıştır. Cephede ölçülen ortalama ışıklılık 2 cd/m² tir. Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Atik Ali Paşa Camii 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C49.ÇORLULU ALİ PAŞA CAMİİ

Resim C49. Çorlulu Ali Paşa Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Çarşıkapı'da, Molla Fenari Mahallesi'nde, Yeniçeriler Caddesi ile Bileyciler Sokağı'nın kavşağında bulunmaktadır.

TARİHÇE:2. Mustafa'nın damadı, 3. Ahmet'in sadrazamlarından Çorlulu Ali Paşa tarafından 1707-1709 arasında yaptırılmıştır. Büyük bir ihtimalle, 23 Mayıs 1766 depreminde hasar görmüş ve yenilenmiştir. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:Külliyenin iç kısmında bulunmaktadır. Kare planlı cami, tek kubbeyle örtülmüştür. Tek şerefeli tek minaresi bulunmaktadır. Cami tuğla ve küfeki taşından inşa edilmiştir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Çorlulu Ali Paşa Camii 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C50. SULTAN MUSTAFA CAMİİ

Resim C50. Sultan Mustafa Camii

YER: Eminönü İlçesi' nde, Sirkeci' de, Mercan Mahallesi'nde bulunmaktadır.

TARİHÇE: Cami 1760 yılında yapılmıştır. (Cami kitabesi)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Son derece dar ve yokuş sokakların içinde kaybolmuş iki katlı bir yapıdır. Tek şerefeli tek bir minaresi bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 10 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1)'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C51. NEVŞEHİRLİ DAMAT İBRAHİM PAŞA CAMİİ

Resim C51. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Camii

YER:Şehzadebaşı'nda, Şehzade Camii'nin kible tarafındaki dış avlusunun güneydoğusunda, Şehzadebaşı ve Dede Efendi caddelerinin kesiştiği köşededir.

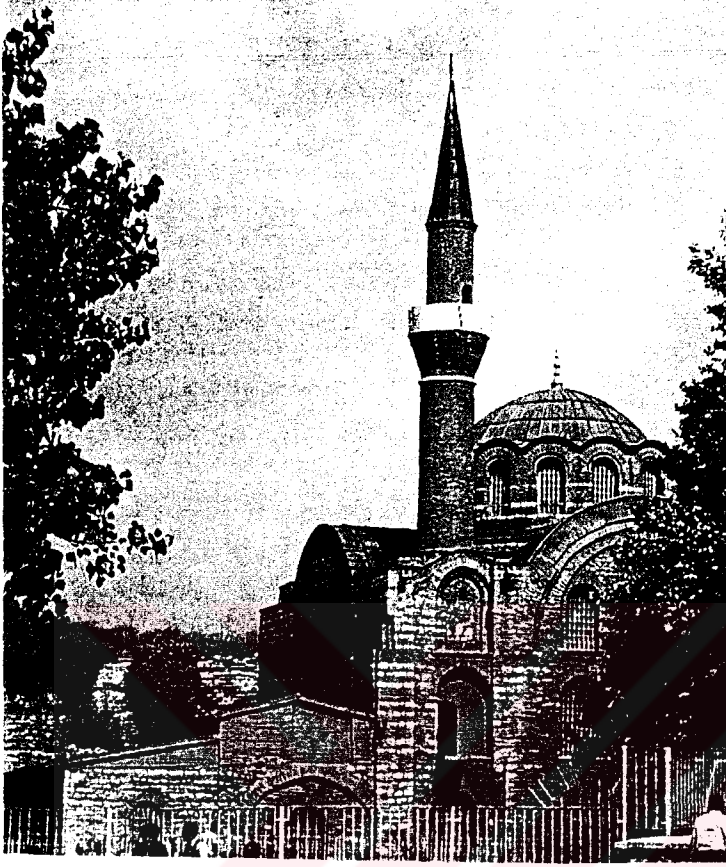
TARİHÇE:3. Ahmet'in (1703-1730) ünlü sadrazamı Nevşehirli Damat İbrahim Paşa tarafından dersane olarak yaptırılmış, sonra mescide çevrilmiştir. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapı, mimari üslubu ve bezemeleriyle Lale Devri mimarisinin İstanbul'daki en önemli anıtlarından biridir.Bir avlu çevresinde düzenlenen yapının girişinin iki yanında simetrik olarak biri kitaplık, diğeri dersane olarak kullanılan iki basit kubbeli hacim bulunur. Yapının temel konstrüksiyonu taş ve tuğla olarak almaşık duvar örgüsüdür. Yapının tek şerefeli tek minaresi bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Camii 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C52. KALENDERHANE CAMİİ

Resim C52. Kalenderhane Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Veznecilerde, Bozdoğan kemeri'nin 16 Mart Şehitler Caddesi'ni kestiği köşededir.

TARİHÇE:5. yüzyılın başlarında, bir hamam olarak yapılan yapı, sonradan kiliseye çevrilmiştir. İstanbul'un fethinden sonra 2. Mehmet(1451-1481) tarafından zaviye olarak, herhalde Kalenderi tarikatine tahsis edilmiş ve sonradan camiye dönüştürülmüştür. Son dönemlerde yapılan arkeolojik kazılar sonucu sit alanı ortaya çıkarılmıştır. Yapı, 1975 yılında restore edilmiş, yıkılan minaresi tekrar yapılmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:İstanbul'da bugüne kadar kalan Bizans dini mimari yapıları içinde, kare içinde haç planlı kilise tipolojisinin en önemli örneğidir.Yapının tek şerefeli tek minaresi, tuğla ile, gövdesi ise tuğla ve kesme taş ile örülmüştür.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Kalenderhane Camii'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C53. BURMALI MESCİD

Resim C53. Burmalı Mescid

YER:Şehzadebaşı'nda, Şehzade Camii'nin kuzeyinde, avlu kapısının önündedir.

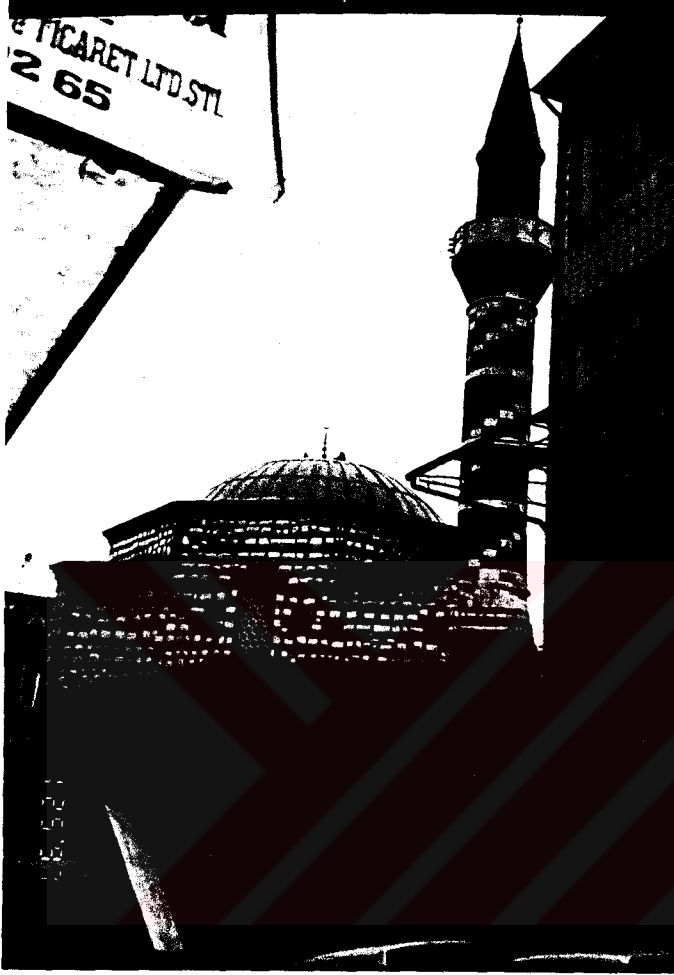
TARİHÇE: Vakfiye tarihi 1497 olan mescidin banisi, Mevlana Emin Nurettin Osman'dır. Yapı, 1958 de onarım geçirmiştir. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kare planlı ve düz çatıyla örtülü yapının son cemaat yeri, bir sıra kesme taş ve üç sıra tuğla, harimin yan duvarları kesme, avlu duvarları ise moloz taş örgüsüyle örülmüştür. Mescide ismini veren burmalı minaresi değişik tasarımı ve İstanbul'da tek örnek olmasıyla dikkat çekicidir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için(bkz. Tablo 4.1), Burmalı Mescid'in 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C54.BEZZAZ-I CEDİT CAMİİ

Resim C54 Bezzaz-ı Cedıt Camii

YER: Eminönü'nde, Tahtakale Sempti'ndedir.

TARİHÇE: 16. yüzyıla ait bir yapı olduğu tahmin edilmektedir.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kesme taş ve tuğladan yapılan gövde, bir kubbe ile örtülmüştür. Giriş kısmının üstü kiremit bir çatı ile kaplanmıştır. Yapının girişi sokak kotundan yüksek kaldığı için merdivenlerle ulaşılmaktadır. Tek şerefeli tek minaresi, tuğla üzerine kademeli olarak taş örülmüştür.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 13 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Bezzaz-ı Cedıt Camii 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C55. KÖPRÜLÜ MEHMET PAŞA CAMİİ

Resim C55. Köprülü Mehmet Paşa Camii

YER: Eminönü İlçesi' nde, Çemberlitaş Sempti'nde, Divanyolu Caddesi üzerinde bulunmaktadır.

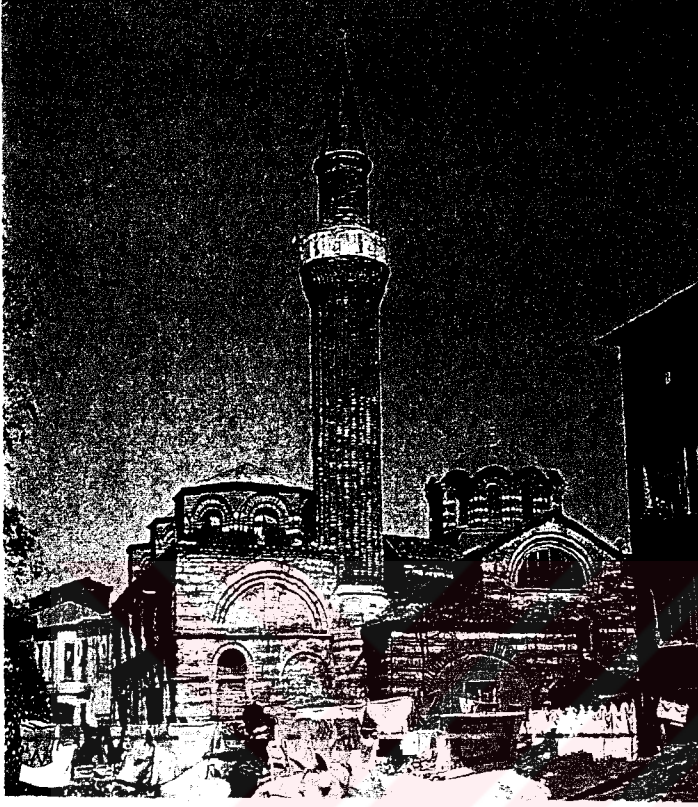
TARİHÇE:4. Mehmet dönemi sadrazamlarından Köprülü lakabıyla anılan Mehmet Paşa tarafından yaptırılan külliye 1661 de tamamlanmıştır. 1871 yılında Divanyolunun genişletilmesi sırasında sebil türbe dersane mescidin revaklı girişi yıktırılmış dersane mescidin doğusunda tekrar yapılmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:Külliye dersane mescit, medrese odaları, dükkanlar, çeşme ve türbeden oluşmaktadır.Yapının tek şerefeli tek minaresi bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Köprülü Mehmet Paşa Camii'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C56. VEFA KİLİSE CAMİİ (MOLLA GÜRANİ CAMİİ)

Resim C56. Vefa Kilise Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Vefa'da, Molla Semseddin Camii Sokağı'ndadır.

TARİHÇE:11-12. yüzyıllara ait bir Bizans kilisesi olan yapı, İstanbul'un fethinden sonra Molla Gürani tarafından camiye çevrilmiştir. Bu sırada yapıda gerekli değişiklikler yapılarak sağlam tarafına bir minare eklenmiştir. 1973' te ise binanın kuzey cephesi duvarını düzelteren sathı bir restorasyon yapılmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapı bugünkü durumu ile çok açık surette iki ayrı yapının dönemini işaret eder. Kilise, dört sütunlu, kapalı haç planlı bir yapıdır.Dış cephelerin duvar örgüleri, düzgün taş ve tuğla dizileri halinde restore edilmiştir.Tek şerefeli tek minare, gövdesinin dikey çubuklar şeklinde yapılmış olması bakımından Orta Asya'dan beri gelen eski bir Türk minare geleneği yaşatır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 12 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Vefa Kilise Camii 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C57. ZEYREK KİLİSE CAMİİ

Resim C57. Zeyrek Kilise Camii

YER: Fatih İlçesi'nde, Zeyrek'te, İbadethane Sokağı'ndadır.

TARİHÇE: Orta Bizans döneminin sonlarında yapıldığı bilinen Pantokrator Manastırı'nın kilisesidir.1261'de Latin isgalinde hasar görmüş, İstanbul'un Osmanlılar tarafından fethinden sonra camiye çevrilmiştir. 1966 yılında restore edilmiştir. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Mihrapta ve narteksin üst katında barok üslup kendinin gösterir. Ana mekanı, yüksek kasağı pencereleli bir kubbe örter. Yapıda şimdi çoğu bulunmayan vitray ve mozaiklerin olduğu yapılan araştırmalar sonucunda ortaya çıkmıştır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 15 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Zeyrek Kilise Camii 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C58. YAVUZ ER SİNAN CAMİİ

Resim C58. Yavuz Er Sinan Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Ragıp Gümüşpala Caddesi ile Yavuz Sinan Sokağı'nın birleştiği köşededir.

TARİHÇE: Yapı, 1454 tarihinde Fatih'in alemdarlarından Yavuz Er Sinan tarafından yaptırılmıştır. 1862, 1905 ve 1960 yıllarında tamirler geçirmiştir. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapı İstanbul'da ayakta kalmış en eski camilerden biridir. Caminin Yavuz Sinan Sokağı'ndaki girişi mihrap ekseninden sola kaydırılmıştır. Yol zamanla yükseltildiğinden, girişe birkaç basamakla ulaşılır. Duvarları almaşık örülü harim girişi ile son cemaat yeri girişi aynı eksendedir. Kubbe üzerinde madenden yapılmış alem bulunur. Tek şerefeli minare silindirik gövdelidir. Kaidesi kesme taştan yapılmış, gövde ise sıvanmıştır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 18 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Yavuz Er Sinan Camii'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C59. HOCA HAYRETTİN CAMİİ (ÜÇ MİHRAPLI CAMİİ)

Resim C59. Hoca Hayrettin Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Ragıp Gümüşpala Caddesi üzerindedir.

TARİHÇE: Hoca Hayrettin tarafından 1478 yılında yaptırılmıştır. 2. Abdülhamit döneminde tekrar çatılı olarak yapılmış, depremlerden hasar gördüğü için 1956'da yenilenmiştir. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Ana mekanı maden kaplı bir kubbe ile örtülmüş olan caminin, son cemaat yeri de iki adet kubbe ile örtülüdür. Caddeye bakan cephesinde geniş ve kemerli pencereler bulunmaktadır. Sonradan ek olarak yapılan çatılı bölümün yan tarafında kiremit rengi, tek şerefeli minaresi bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Hoca Hayrettin Camii 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C60. SAMAN EMİN-İ EVVEL CAMİİ

Resim C60. Saman Emin-i Evvel Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Sahinde Sokak'ta bulunur.

TARİHÇE: 15-16. yüzyıllara ait bir yapı olduğu tahmin edilmektedir.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kesme taş ve tuğladan yapılmış olan yapı, kiremit çatı ile örtülmüştür. Bir kuleyi andıran bodur minaresinin şerefe çıkıntısı yoktur ve tuğla ile silindirik olarak örülmüştür.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 12 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Saman Emin-i Evvel Camii 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C61.VİLAYET CAMİİ (NALLI BAB-I ALİ MESCİDİ)

Resim C63. Vilayet Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Cağaloğlu'nda, İstanbul Valiliği'nin önünde, Ankara Caddesi üzerindedir.

TARİHÇE: Fatih döneminde(1451-1481) İmam Ali Efendi tarafından yaptırılmıştır. Yapı, 1866 ve 1902 yıllarında tadilat görmüş, son olarak 1968 ve 1993 yıllarında Vakıflar Genel Müdürlüğüne onarılmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Nallı Mescid olarak ta anılan yapı, bu adını minare kaidesinde olduğu bilinen ve bugün mevcut olmayan 3-4 tane nal şeklinden almıştır. Tek kubbeli, kare planlı yapının üç kapısı bulunmaktadır. Kesme taştan yapılmış tek şerefeli minaresi yapının kuzeydoğu köşesindedir. Özgün hali Türk mimarisinde alışlagelen klasik formlara uygun olmasına rağmen, şerefesine arabesk bir hava veren cumba eklenmiştir. Aynı özellikteki detaylar kubbe eteğinde, saçak bordürlerinde ve kubbe aleminde de görülür.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Vilayet Camii 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C62.MERZİFONLU KARA MUSTAFA PAŞA CAMİİ

Resim C62. Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Camii

YER: Eminönü İlçesi'nde, Sirkeci'de, Sirkeci Garı'nın yanında bulunmaktadır.

TARİHÇE: Kitabesinde takriben 17. yüzyılda yapıldığı ve 1987 yılında onarım geçirdiği yazmaktadır. (Cami kitabesi)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Tek kubbe ile örtülüdür. Tek şerefeli, tek minaresi bulunmaktadır. Çevredeki yapıların arasında güçlkle görülebilmektedir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Camii 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

C63.ASKERİYE CAMİİ

Resim C63. Askeriye Camii

YER: Sarayburnu'nda, Askeriye bölgesinde bulunmaktadır.

TARİHÇE: 18. yüzyıla ait bir yapı olduğu tahmin edilmektedir.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kesme taştan yapılmış yapının tek şerefeli taş minaresinin zig-zag şeklinde işlemeleri oldukça ilginçtir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Askeriye Camii 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

K1. GEDİKPAŞA ERMENİ PROTETAN KİLİSESİ (AZİZ ŞEHİTLER KİLİSESİ)

Resim K 1. Gedikpaşa Ermeni Protestan Kilisesi

YER: Gedikpaşa'da, Bali Paşa Yokuşu üzerindedir.

TARİHÇE: İlk tesis tarihi olarak 1 Kasım 1830 gösterilmektedir. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ: Dış görünüm açısından mimari bir karışım denebilecek kilisenin ön cephesi gotik tarzdadır. Son yıllarda eklenen çan kulesinde geleneksel Ermeni mimarisinin esprisi verilmek istenmişse de bu tam olarak sağlanamamıştır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 11 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Gedikpaşa Ermeni Protestan Kilisesi 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

K2. ASDVADZADZİN KİLİSESİ (MERYEM ANA ERMENİ KİLİSESİ)

Resim K2. Asdvadzadzin Kilisesi

YER: Kumkapı'da, Şarapnel Sokağı No 3'tedir.

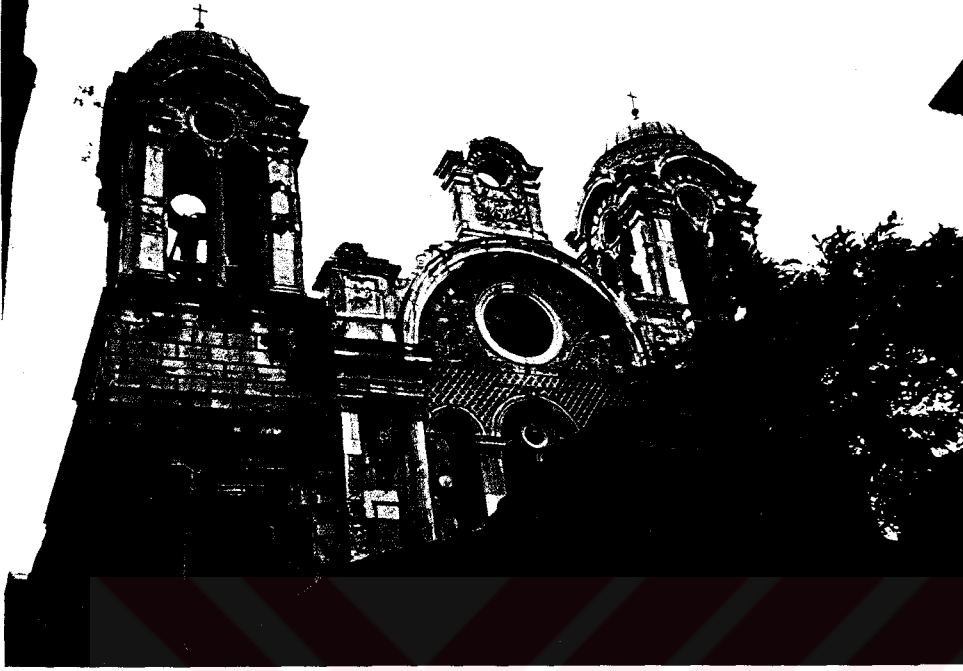
TARİHÇE: İstanbul'un fethinden sonra şehre getirilen Ermeni toplumuna verilen birkaç Bizans kilisesinden biridir. 1608'de Ermeni gezgini Simeon seyahatnamesinde bu kiliseden söz eder. Günümüze kadar birçok yangın geçirmiştir ve onarılmıştır. Son onarım 1985'te yapılmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ: Doğu-batı yönünde oturan tipik bir bazilikadır. Batıdaki çan kulesinin altındaki kapıyla ana giriş bölümüne girilir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 12 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Asdvadzadzin Kilisesi 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

K3. PANAYIA ELPIDA RUM KİLİSESİ

Resim K3. Panayia Elpida Kilisesi

YER: Eminönü ilçesi'de, Kumkapı'da, doğuda Müsteşar Sokağı, batıda Gerdanlık Sokağı, kuzeyde Samsa Sokağı arasında yer alır.

TARİHÇE: Kilisenin 15. yüzyıl başlarında ' Elpis ton Apelpismenon ' olarak adlandırılan yapı olduğu ve burada çeşitli kalıntılar ile sütun başlıklarının bulunduğu belirtilir. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ: Doğu-batı doğrultusunda dikdörtgen planlıdır. Sıvasız olan yapı düzgün kesme taş ile inşa edilmiştir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 12 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.1), Panayia Elpida Kilisesi'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

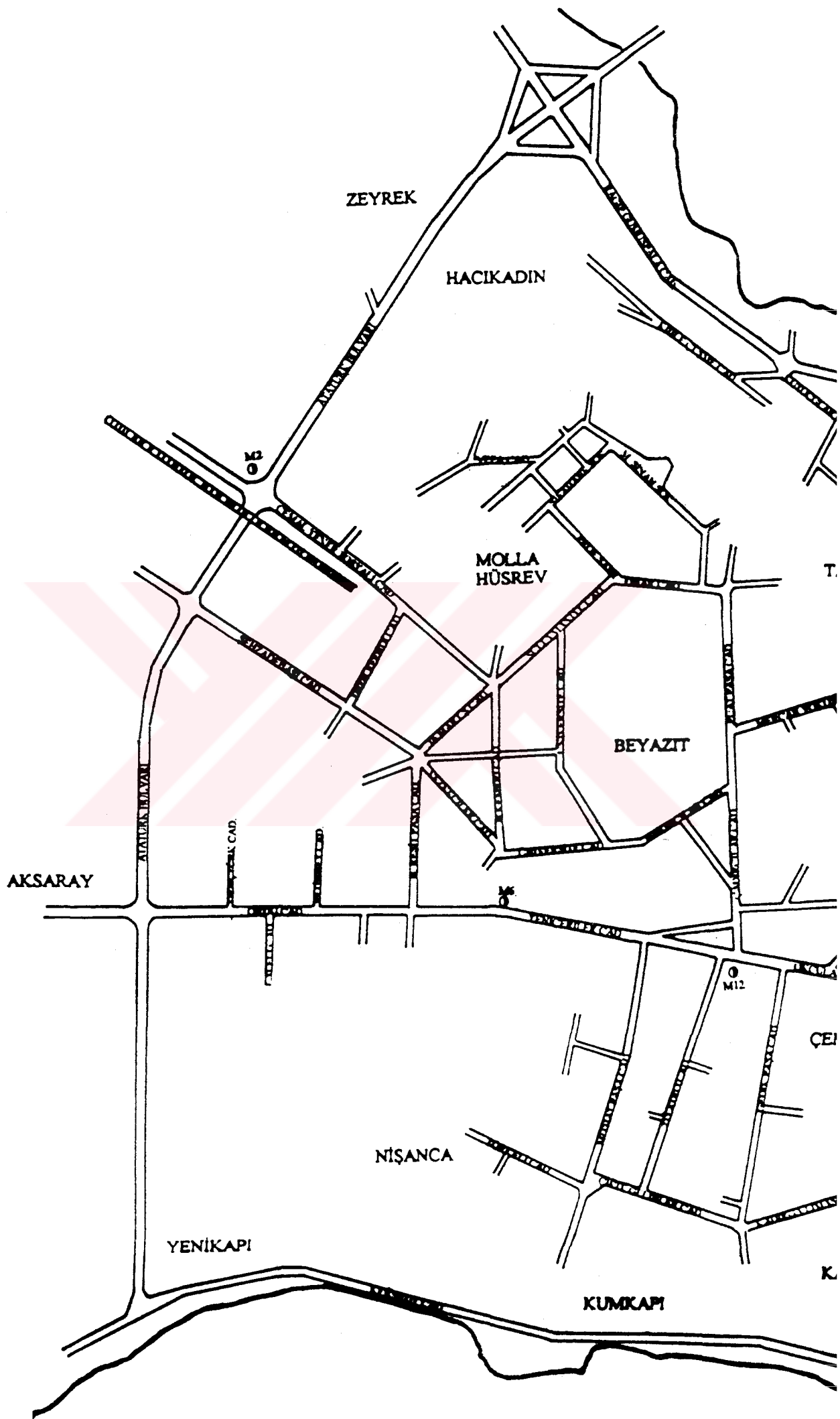
3.2. MÜZELER

Bu bölümde, tarihi yarımada da bulunan müzeler, buldukları yer, tarihçe, mimari özellik ve mevcut aydınlatma durumları açısından incelenmiştir.

Tarihi yarımada da bulunan müzelerin listesi tablo 3.2 de verilmiş, konumları ise şekil 3.2 deki haritada gösterilmiştir.

TABLO 3.2. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN MÜZELER

1. Tanzimat Müzesi
2. Karikatür Müzesi
3. Çinili Köşk
4. Topkapı Sarayı Müzesi
5. Arkeoloji Müzesi
6. Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi
7. Aya Sofya Camii Müzesi
8. Halı Müzesi
9. Mozaik Müzesi
10. Türk İslam Eserleri Müzesi
11. Yerebetan Sarayı Müzesi
12. Yahya Kemal Müzesi
13. Sağlık Müzesi
14. Basın Müzesi

T 1. TANZİMAT MÜZESİ

Resim T1. Tanzimat Müzesi

YER:Gülhane Parkı' nda bulunan Tanzimat Dönemine ait belgelerin ve eşyaların sergilendiği müze, Anakent Belediyesine bağlıdır.

TARİHÇE: Tek katlı binada, Tanzimat Dönemine ait çeşitli fotoğraf, resim ve belgeler bulunmaktadır. İlk önce 1952 yılında Ihlamur Kasrı'nda açılan müze, 1969 yılında Yıldız Sarayı içinde, son olarak ta 1983 yılında Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu'nca bugünkü yerine taşınmıştır. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ: Tek katlı yapı dikdörtgen plan şemasına sahiptir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 10 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.2), Tanzimat Müzesi 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

M2. KARİKATÜR MÜZESİ(GAZANFER AĞA KÜLLİYESİ)

Resim M2. Karikatür Müzesi

YER: Fatih İlçesi'nde, Saraçhanebaşı'nda, Bozdoğan Kemer'i'nin önünde bulunur.

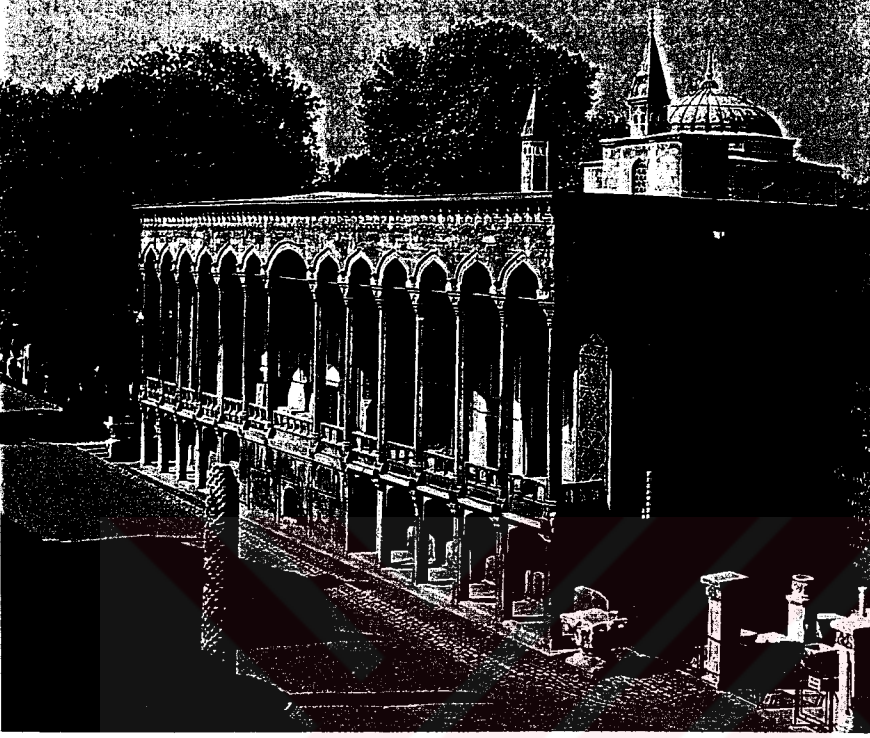
TARİHÇE:16. yüzyılın sonlarında, 3. Mehmet'in kapı ağalarından Gazanfer Ağa tarafından yaptırılmıştır. 1782 yangınında tahrip olan külliye, çeşitli tarihlerde tamirler gördükten sonra, 1944'te restore edilerek Belediye Müzesi olarak kullanılmaya başlanmıştır. 1989 yılından beri ise Karikatür ve Mizah Müzesi olarak işlev görmektedir. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapı, 17. yüzyılda çokça görülen mimari programları küçültülmüş medrese ağırlıklı külliyelerin erken örneklerinden biridir. Kesme küfeki taşından örülen medrese duvarlarının Atatürk Bulvarı tarafında küçük pencereler bulunur. Küçük kubbelerle örtülen medrese odalarının her birinin kesme küfeki taşından sekizgen gövdeli bacaları bulunur.Köşede bulunan sebil ise sekizgen planlı ve geniş saçaklıdır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.2), Karikatür Müzesi Karikatür Müzesi'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

M3. ÇİNİLİ KÖŞK

Resim M3. Çinili Köşk

YER: Eminönü' nde İstanbul Arkeoloji Müzeleri avlusunda bulunur.

TARİHÇE:1473'te 2. Mehmet'in yaptırdığı köşkün mimarının Atik Sinan olduğunu belirten kaynaklar bulunmaktadır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kesme taş ve tuğladan yapılmış zengin çini bezemeli yapının, 32x34 m. ölçülerinde kareye çok yakın dikdörtgen biçiminde bir planı vardır. Yükseltilmiş bir bodrum ve bir zemin kattan oluşur. Bugün 1967'de Topkapı Türk ve İslam Eserleri ve Konya Müzeleri'nden getirilen 13.-19. yüzyıllardan kalma çinilerin sergilendiği bir bölüm olarak ziyarete açıktır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 15 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.2), Çinili Köşk 'ün 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

M4. TOPKAPI SARAYI

Resim M4. Topkapı Sarayı Müzesi

YER: Tarihi yarımadanın Marmara Boğaziçi ve Haliç' in buluştuıkları yere uzanan ilk platosu üzerindedir.

TARİHÇE: I.Mahmut' un (1730-1754) yaptırdığı ahşap saray 1862' de büyük bir yangında yokolmuş onun yerine yapılan saray Dolmabahçe Sarayı' nın yapımına kadar sürekli olarak kullanılmıştır.Yapı 1924 yılında çıkarılan yasayla müzeye çevrilerek birçok kısmı ziyarete açılmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Etrafi surlarla çevrili olan 19. yüzyıl ortalarına kadar sürekli eklenerek büyüyen, bazen yangın ve depremlerle kısmen yıkılan saray tekrar yapılmıştır. Saray dış haziresi ortasında 50 m.ye kadar yükselen bir tepenin üzerine kurulmuş olan yaklaşık 220x370 m. büyüklüğünde bir alana yayılan iç saraydan oluşmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Sarayın dış bahçesinde izotrop yayınlık geçme yapan aydınlatma aygıtları bulunmaktadır, fakat bunların çoğu yanmamaktadır.Dış bahçede ortalama 6 lx. aydınlık düzeyi ölçülmüştür. Cephede ölçülen ortalama ışıklılık 1 nt.tir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.2), Topkapı Sarayı Müzesi 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

M5. ARKEOLOJİ MÜZESİ

Resim 3.2.5. Arkeoloji Müzesi

YER: Eminönü İlçesi' nde, Sultanahmet' te, Gülhane Parkı girişinin sağından Topkapı Sarayı Müzesi' ne çıkan Osman Hamdi Bey Yokuşu' nun sol tarafındadır.

TARİHÇE:1881 yılında Osman Hamdi Bey tarafından kurulmuş olan müze, zaman içinde çeşitli ekler ve değişiklikler geçirmiştir. 1991 yılında ise bina restore edilerek son düzenlemeler yapılmıştır. Müze koleksiyonlarında değişik kültürlerle ait zengin ve çok önemli eserler bulunmaktadır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:İki katlı yapı, klasik Yunan mimari özelliklerine sahiptir. Geniş merdivenlerle ulaşılan giriş, dört büyük sütun ile taşınan bir çatı ile vurgulanmıştır. Bahçesinde çeşitli tarihi eserler sergilenmektedir.Müze koleksiyonlarında Balkanlardan Afrika' ya, Anadolu ve Mezopotamya dan Arabistan yarımadası' na ve Afganistan' a kadar bir zamanlar Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde yer alan bölgelerden değişik kültürlerle ait zengin ve çok önemli eserler bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 10 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.2), Arkeoloji Müzesi 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

M6. TÜRK VAKIF HAT SANATLARI MÜZESİ

Resim M6. Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi

YER: Beyazıt Meydanı' nda bulunan Beyazıt Külliyesi' ne dahil Beyazıt Medresesi' ndeki Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne bağlı müzedir.

TARİHÇE:1983' te bugünkü yerine yerleşmiştir. Müzede yazma eser hat sanatları, kutsal emanetler, çeşitli minyatürler ve çeşitli tarikatlere ait belgeler bulunmaktadır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: İki katlı yapı küçük kubbeleri ve bacaları ile Beyazıt Meydanı' nın önemli öğelerindendir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 18 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.2), Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

M7. AYA SOFYA CAMİİ MÜZESİ

Resim M7. Aya Sofya Camii Müzesi

YER: Eminönü' nde, Sultanahmet Meydanı' nda bulunur.

TARİHÇE: Yapıyı 4. yüzyılda İmparator 1. Constantinus' un yaptırdığı söylenmektedir. İlk olarak ahşap çatılı bir bazilika olarak yapılan yapı, 404 yılında yanmış ve tekrar yapılmıştır. 532 yılında çıkan bir yangında tekrar yanan yapı, bugünkü haliyle tekrar yapılmıştır. İstanbul Osmanlılar tarafından fethedildiğinde, birkaç yangın ve deprem geçirmiş olan yapı oldukça kötü durumdaydı.Camiye çevrildi. Mimar Sinan tarafından tamir edilen yapının gövdesine uygun minareler eklendi. Yapı günümüzde müze olarak ziyarete açıktır.(Anon., İst.Ans., 1993)

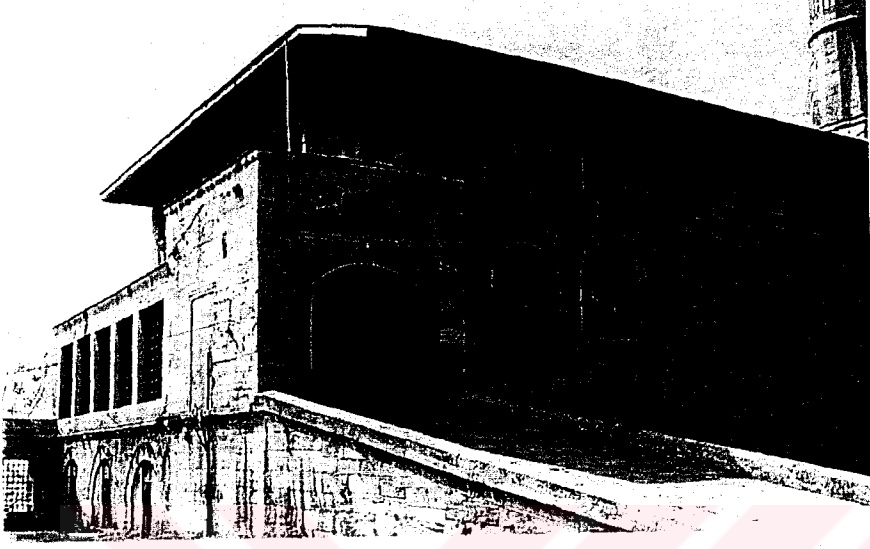
MİMARİ ÖZELLİKLER: Kubbe çapı ortalama 32 m., zeminden yüksekliği ise 55 m. dir. Bu özellikleriyle, yapıldığı dönemden uzun yıllar sonra bile benzerinin yapılamadığı bir yapı olarak ününü korumuştur.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Minaresinde 2 cd/m² duvarlarında ise 2.5 cd/m² ışıklılık ölçülmüştür. Aydınlik düzgün dağılmamıştır.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 19 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.2), Aya Sofya Camii Müzesi 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

M8. HALI MÜZESİ (HÜNKAR KASRI)

Resim M8. Halı Müzesi

YER: Eminönü İlçesi' nde, Sultanahmet Meydanı' ndadır.

TARİHÇE:1616'da Sultan Ahmet Camii'nin hünkar kasrı olarak yapılmıştır.Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün, Sultan Ahmet Camii' nin hünkar kasrında çeşitli vakıf abidelerden ve depolarından derlediği halı ve kilimlerle açmış olduğu müzede, Uşak, Bergama, Konya, Kırşehir, Ladik, Kafkas ve Kazak halıları sergilenmektedir. (Anon., İst.Ans., 1993)

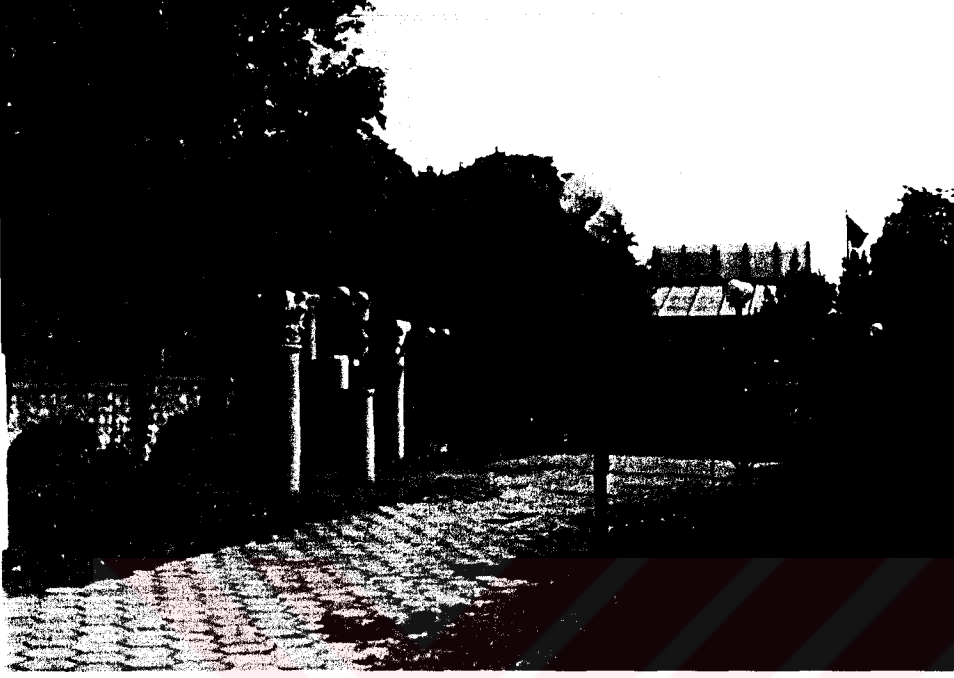
MİMARİ ÖZELLİKLER: Taş ve kısmen tuğladan yapılmış olan yapı kırma çatılıdır. Caminin güneydoğu yönünde, iki katlı bağımsız bir kitle olarak yükselir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.2), Halı Müzesi 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

M9. MOZAİK MÜZESİ

Resim M9. Mozaik Müzesi

YER: Eminönü İlçesi' nde Sultan Ahmet Külliyesi' nin arastasında, Büyük Saray kalıntılarının bir bölümünde Bizans mozaiklerinin teşhir edildiği müzedir.

TARİHÇE:20. yüzyılın başlarında çeşitli araştırmacıların yaptıkları araştırmalar doğrultusunda, arkeoloji müzelerinin bir parçası olarak 1953 yılında açılmış, birkaç kez onarımdan geçerek 1987 yılında tekrar ziyarete açılmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Demir konstrüksüyonlu bir çatı ile örtülen müzenin aydınlık bir görüntüsü vardır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Bahçe aydınlatması bulunmaktadır. Döşemede ölçülen ortalama aydınlık düzeyi 3 lx. tür.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 11 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.2), Mozaik Müzesi 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

M10. TÜRK İSLAM ESERLERİ MÜZESİ (İBRAHİM PAŞA SARAYI)

Resim M10. Türk İslam Eserleri Müzesi

YER: Sultanahmet' te, At Meydanı' nda, İbrahim Paşa Sarayı' nda bulunan Türk ve İslam eserlerini topluca kapsayan ilk müzedir.

TARİHÇE:22 Mayıs 1983' te İbrahim Paşa Sarayı' na taşındı. 16. yüzyıldan kalma saray, 1. Süleyman dönemi sadrazamlarından İbrahim Paşa'ya aitti. İbrahim Paşa'nın 1536'da katledilmesinden sonra saray birçok kez el değiştirmiştir. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Bir sıra taş, bir sıra tuğla ile yığma yapım tekniğinde yapılan yapı, avlulu dikdörtgen bir plana oturur. At Meydanı' na bakan yüzünde zemin katın üstü teras yapılarak alana açılmıştır. Zemin katta büyük kemerli pencere ve kapılar bulunur. Müze zengin halı koleksiyonunun yanında taş, seramik, ahşap ve maden eserlere sahiptir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapının önünde bulunan yeşil alan içinde zemine yerleştirilmiş olan aygıtlarla aydınlatılmaktadır. At Meydanı' na bakan cephesinde ortalama 2 cd/m² ışıklılık ölçülmüştür.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.2), Türk İslam Eserleri Müzesi'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

M11. YEREBETAN SARAYI MÜZESİ

Resim M11. Yerebatan Sarayı Müzesi

YER: Eminönü İlçesi' nde Sultanahmet' te, Yerebatan Caddesi'nde bulunur.

TARİHÇE: Eski Bizans su haznesi, Basilika Sarnıcı olarak ta adlandırılır. İmparator 1. Justinianos (527-565) zamanında yapılan yapının üstüne, Osmanlılar zamanında çeşitli yapılar yapılmıştır. 1940'lı yıllarda belediye tarafından giriş kısmındaki evler yıkılmış ve giriş için uygun bir bina yapılmıştır.

(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:İçten 138x64.5 ölçülerindeki sarnıcı, toplam 336 sütun taşır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı iki köşesinden çubuk halojen lambalı projektör tipi aygıtlarla aydınlatılmıştır.Giriş kapısının üstünde 4 cd/m², yan duvarında ise 2 cd/m² ışıklılık ölçülmüştür.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 11 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.2), Yerebatan Sarayı Müzesi 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

M12. YAHYA KEMAL MÜZESİ

Resim M12. Yahya Kemal Müzesi

YER: Eminönü İlçesi' nde, Çarşıkapı' da bulunmaktadır.

TARİHÇE:Külliye'nin yapımı 1690'da, Mimar Hamdi tarafından tamamlanmıştır. Ünlü şair Yahya Kemal Beyatlı' nın 1958 yılında vefatından sonra kurulan müzede, şairin eserleri ve özel eşyaları sergilenmektedir. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Tek kubbe ile örtülmüş olan yapı, altıgen bir plana sahiptir. Caddeden demir parmaklıklı pencereleri bulunan taş bir duvarla ayrılan müze, bir avlu içinde yer alır. Yapının gövdesi kesmetaş ile örülmüş, kubbesi ise kurşun kaplanmıştır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.2), Yahya Kemal Müzesi 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

M13. SAĞLIK MÜZESİ

Resim M13. Sağlık Müzesi

YER: Eminönü İlçesi'nde, Sultanahmet'te Divanyolu Caddesi üzerinde yer alır.

TARİHÇE: 18. yüzyıla ait bir yapı olduğu tahmin edilmektedir.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Üç katlı, kiremit çatılı yapının Divanyolu Caddesi'ne bakan cephesi üç kütle halinde öne çıkmıştır. Taştan yapılmış olan yapının iki yandaki kütlelerinin basık kemerli, ortadaki kütlelerinin ise iki katı da kapsayan düşey dikdörtgen pencereleri bulunur.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 15 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.2), Sağlık Müzesi 'nin aydınlatılmasının 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

M14. BASIN MÜZESİ

Resim M14. Basın Müzesi

YER:Çemberlitaş'ta, Yeniçeriler Caddesi üzerindeki tarihi binada Türk basını ile ilgili bilgi, belge ve malzemelerin sergilendiği müzedir.

TARİHÇE:Müzenin faaliyet gösterdiği bina, 1870'te dönemin Maarif Nazırı Safvet Paşa tarafından üniversite olarak inşa ettirilmiştir. Binanın mimari bilinmemekle beraber o civardaki pek çok yapının mimarı olan Fossati' nin eseri olması ihtimali vardır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Neoklasik tarzdaki bina 3 katlıdır ve toplam 4.000m² yer kaplamaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.2), Basın Müzesi 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

3.3. TREN İSTASYONLARI

Bu bölümde, tarihi yarımada da bulunan tren istasyonları, buldukları yer, tarihçe, mimari özellik ve mevcut aydınlatma durumları açısından incelenmiştir. Tarihi yarımada da bulunan tren istasyonlarının listesi, tablo 3.3'te verilmiş, konumları ise, şekil 3.3'teki haritada gösterilmiştir.

TABLO 3.3. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN TREN İSTASYONLARI

1. Kumkapı Tren İstasyonu
2. Sirkeci Tren İstasyonu

Tİ 1. KUMKAPI TREN İSTASYONU

Resim Tİ1. Kumkapı Tren İstasyonu

YER: Kumkapı'da, Kennedy Caddesi'nin üzerindedir.

TARİHÇE: 20. yüzyılda yapıldığı bilinmektedir.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Dikdörtgen, kiremit bir çatıyla örtülen yapı, tek katlıdır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Direklerin üzerine yerleştirilmiş olan aygıtlarla aydınlatılmıştır. Ölçülen ortalama ışıklılık 1 cd/m² tir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 11 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.3), Kumkapı Tren İstasyonu 'nun 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Tİ2. SİRKECİ TREN İSTASYONU

Resim Tİ2. Sirkeci Tren İstasyonu

YER: Eminönü İlçesi' nde, Cağaloğlu yokuşunun başında bulunur.Yapı Avrupa'ya giden tren yolunun başlangıç noktasıdır.

TARİHÇE: Alman mimar Jachmund tarafından yapılmış ve 1890 yılında tamamlanmıştır.(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapı iki kule arasındaki geniş ve yüksek bir orta salonla, bunun iki yanına yerleştirilmiş bekleme salonları ve yönetim birimlerinden oluşmaktadır.Bu salon aynalı tonoz izlenimi uyandıran çelik bir taşıyıcı ile örtülmüştür. İki katlı, yaklaşık 95 m. uzunluğundaki yapının Cağaloğlu yokuşu tarafındaki giriş kapısı taksi ve özel otoların parkettiği büfe ve küçük standların bulunduğu kalabalık bir sirkülasyon alanıdır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Kennedy Caddesi tarafındaki cephe projektör tipi aygıtlarla aydınlatılmıştır.Bu cephede ortalama 2 cd/m² ışıklılık ölçülmüştür.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.3), Sirkeci Tren İstasyonu 'nun 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

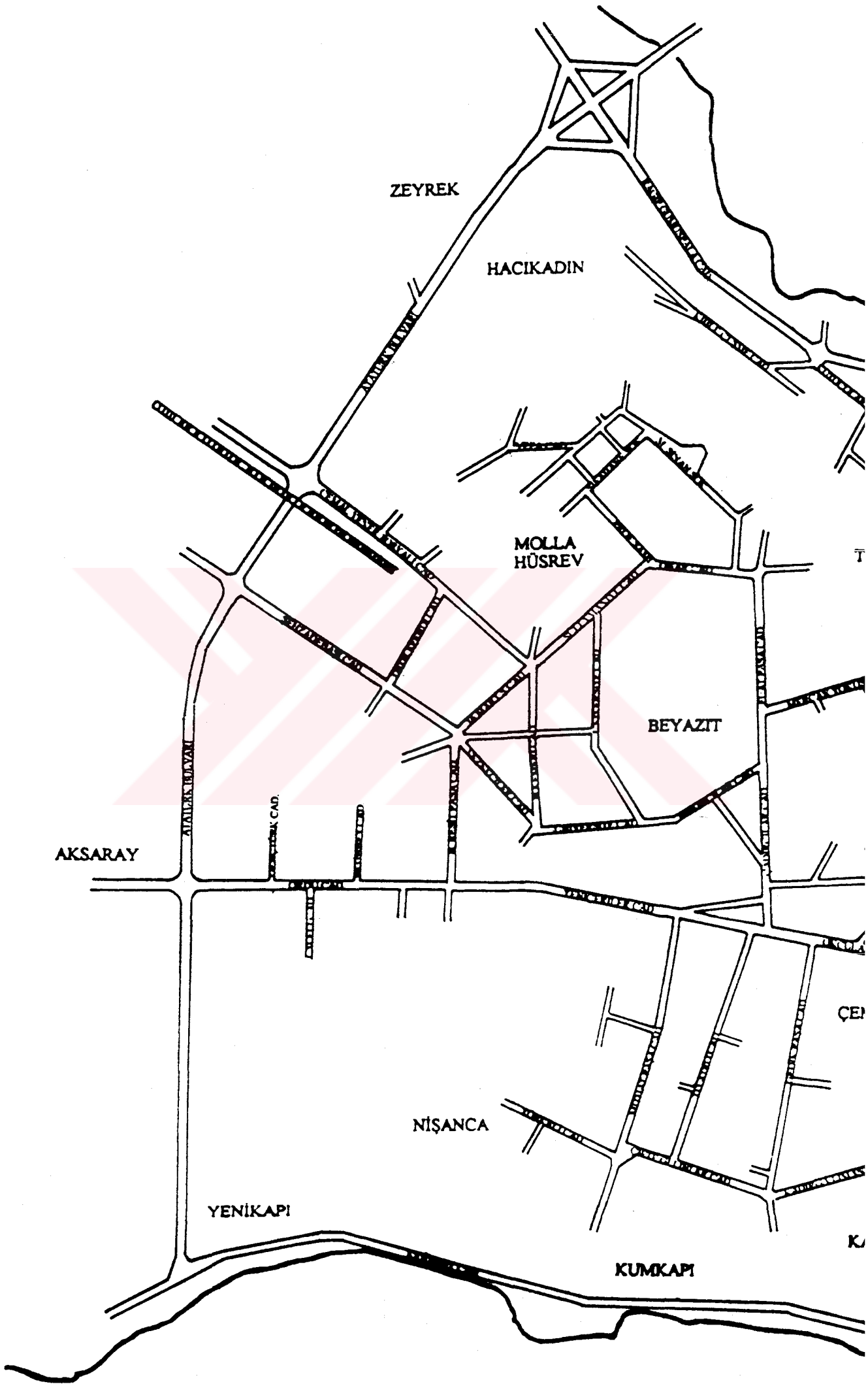
3.4. İSKELELER

Bu bölümde, tarihi yarımada da bulunan iskeleler, buldukları yer, tarihçe, mimari özellik ve mevcut aydınlatma durumları açısından incelenmiştir.

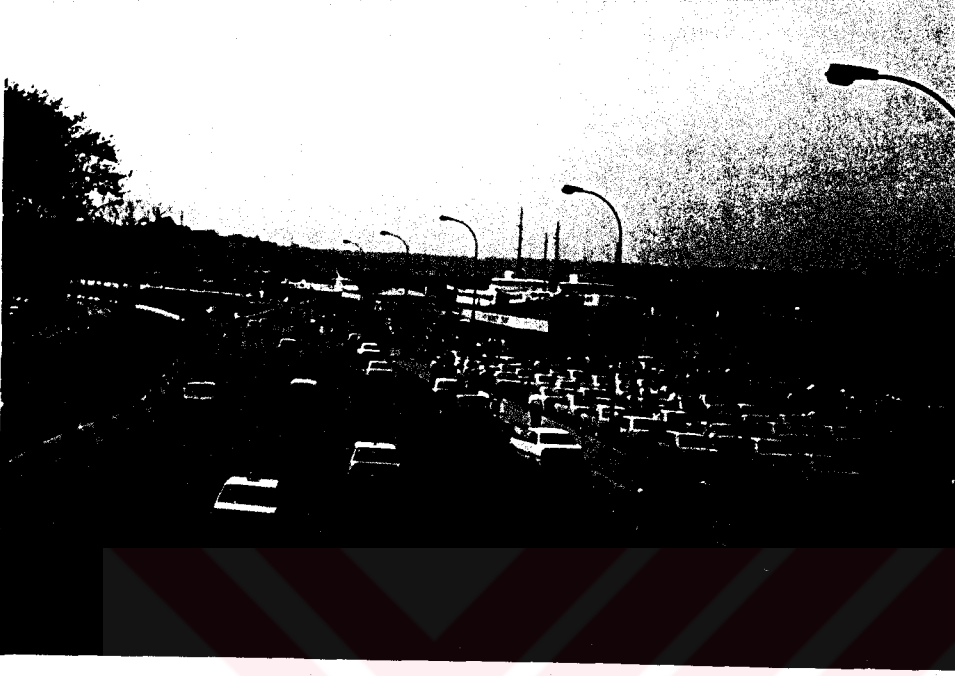
Tarihi yarımada da bulunan iskelelerin listesi tablo 3.4 te verilmiş, konumları ise, şekil 3.4 teki haritada gösterilmiştir.

TABLO 3.4. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN İSKELELER

1. Kadıköy Denizotobüsü İskelesi
2. Boğaz Hattı Vapur İskelesi
3. Kadıköy Vapur İskelesi
4. Üsküdar Vapur İskelesi
5. Arabalı Vapur İskelesi
6. Adalar Vapur İskelesi

İİ. EMINÖNÜ-KADIKÖY DENİZ OTOBÜSÜ İSKELESİ

Resim İİ. Eminönü İskeleleri

YER:İskeleler arasında en son yapılan yapı, Galata Köprüsü' nün yanında bulunmaktadır.

TARİHÇE:20. yüzyılın son çeyreğinde yapılmıştır.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Tek katlı, beton bir yapıdır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Deniz tarafına yere yerleştirilmiş çubuk halojen lambalı aygıtlarla, deniz tarafındaki cephesi aydınlatılmıştır. Önündeki meydana, döşemede, ortalama aydınlık düzeyi 7 lx. ölçülmüştür.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 13 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.4), Eminönü-Kadıköy Denizotobüsü İskelesi 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

İ2. EMİNÖNÜ-BOĞAZ HATTI VAPUR İSKELESİ

YER: Eminönü İlçesi'nde, Sirkeci'de, 1993 te açılan Galata Köprüsü nün ayağından 200 m. uzaklıkta bulunmaktadır.

TARİHÇE:20. yüzyılın son çeyreğinde diğer iskele binalarından bir süre sonra yapılmıştır.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Dikdörtgen planlı tek katlı betonarme yapının geniş gölgelikli çatısı eternitle kaplanmıştır. İskele binasının uzun ön duvarı denize paralel konumdadır. Önünde beton yanaşma yeri ve Galata Köprüsü ne bakan kısımda gişeler ve yolcu çıkış mahali bulunmaktadır.

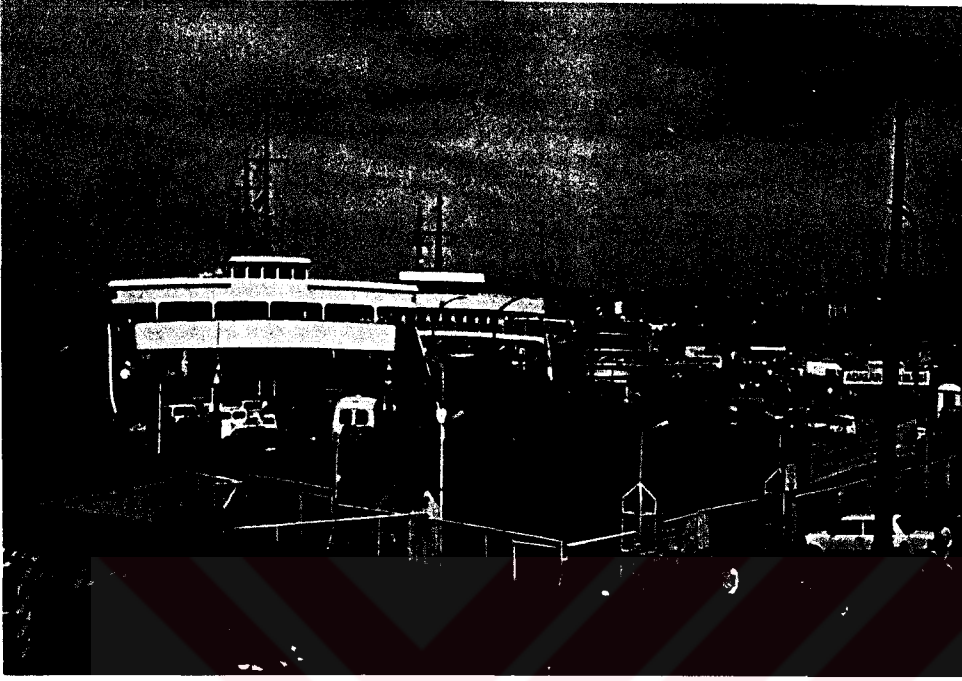
MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Deniz tarafına yere yerleştirilmiş çubuk halojen lambalı aygıtlarla, deniz tarafındaki cephesi aydınlatılmıştır. Önündeki meydana, döşemede, ortalama aydınlık düzeyi 7 lx. ölçülmüştür.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 13 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.4), Eminönü-Boğaz Hattı Vapur İskelesi 'nin aydınlatılması önerilmiştir.

İ3. EMİNÖNÜ-KADIKÖY VAPUR İSKELESİ

Resim İ2. Eminönü İskeleleri

YER: Eminönü İlçesi'nde, Sirkeci'de, Üsküdar İskelesi ile Boğaz Hattı İskelesi arasında bulunmaktadır.

TARİHÇE:20. yüzyılın son çeyreğinde diğer iskele binalarıyla aynı tarihlerde yapılmıştır.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Tek katlı beton yapının, geniş bir saçağı bulunur.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yolcu çıkışı bölümü çubuk halojen lambalı projektör tipi aydınlatma aygıtları ile aydınlatılmaktadır. Önündeki meydana, döşemede, ortalama aydınlık düzeyi 7 lx. ölçülmüştür.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 13 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.4), Eminönü-Kadıköy Vapur İskelesi 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

İ4. EMİNÖNÜ-ÜSKÜDAR VAPUR İSKELESİ

YER: Eminönü İlçesi'nde, Sirkeci'de, Kadıköy İskelesi'nin yanında bulunmaktadır.

TARİHÇE:20. yüzyılın son çeyreğinde diğer iskele binalarıyla aynı tarihlerde yapılmıştır.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Tek katlı beton yapının, geniş bir saçağı bulunur.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yolcu çıkışı bölümü çubuk halojen lambalı projektör tipi aydınlatma aygıtları ile aydınlatılmaktadır. Önündeki meydanda, döşemede, ortalama aydınlık düzeyi 7 lx. ölçülmüştür.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 13 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.4), Eminönü-Üsküdar Vapur İskelesi 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

İ5. EMİNÖNÜ SİRKECİ-HAREM ARABALI VAPUR İSKELESİ

YER: Eminönü İlçesi'nde, Sirkeci'de, Sirkeci Harem Arabalı Vapur İskelesi yanında bulunmaktadır.

TARİHÇE:20. yüzyılın son çeyreğinde yapılmıştır.

MİMARİ ÖZELLİKLER:Üsküdar İskelesi nin hemen yanındaki iskele daire planlı beton bir binadır. Konik çatısı eternit kaplıdır. Araçların beklediği geniş, açık alan demir parmaklıklarla yaya alanından ayrılmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yol aydınlatması için kullanılan aygıtlar açık alanı bir miktar aydınlatmaktadır. Açık alanın dış sınırlarına, direklerin üzerine yerleştirilen aygıtlar da alanı aydınlatmaktadır. Önündeki meydanda, döşemede, ortalama aydınlık düzeyi 7 lx. ölçülmüştür.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 13 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.4), Eminönü-Sirkeci Harem Arabalı Vapur İskelesi 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

İ6. EMİNÖNÜ-ADALAR İSKELESİ

YER: Sirkeci Harem Arabalı Vapur İskelesi ile Sepetçiler Kasrı arasında yer alır.

TARİHÇE:20. yüzyılın son çeyreğinde yapılmıştır.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Bina kare planlı beton bir yapıdır. Kıırma çatısı kırmızı kiremitle kaplı binanın büyük pencereleri vardır. Sonradan yapılan iki küçük ek dikkati çekmektedir. Gişeler ve başmemur kulübeleri eklenmiş bu kısımlar tuğla ile yapılmıştır. Önündeki meydanda, döşemede, ortalama aydınlık düzeyi 7 lx. ölçülmüştür.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yol aydınlatması için kullanılan aygıtlar ,açık alanı belli bir oranda aydınlatmaktadır.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 13 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.4), Eminönü- Adalar İskelesi 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

3.5.ÇEŞMELER

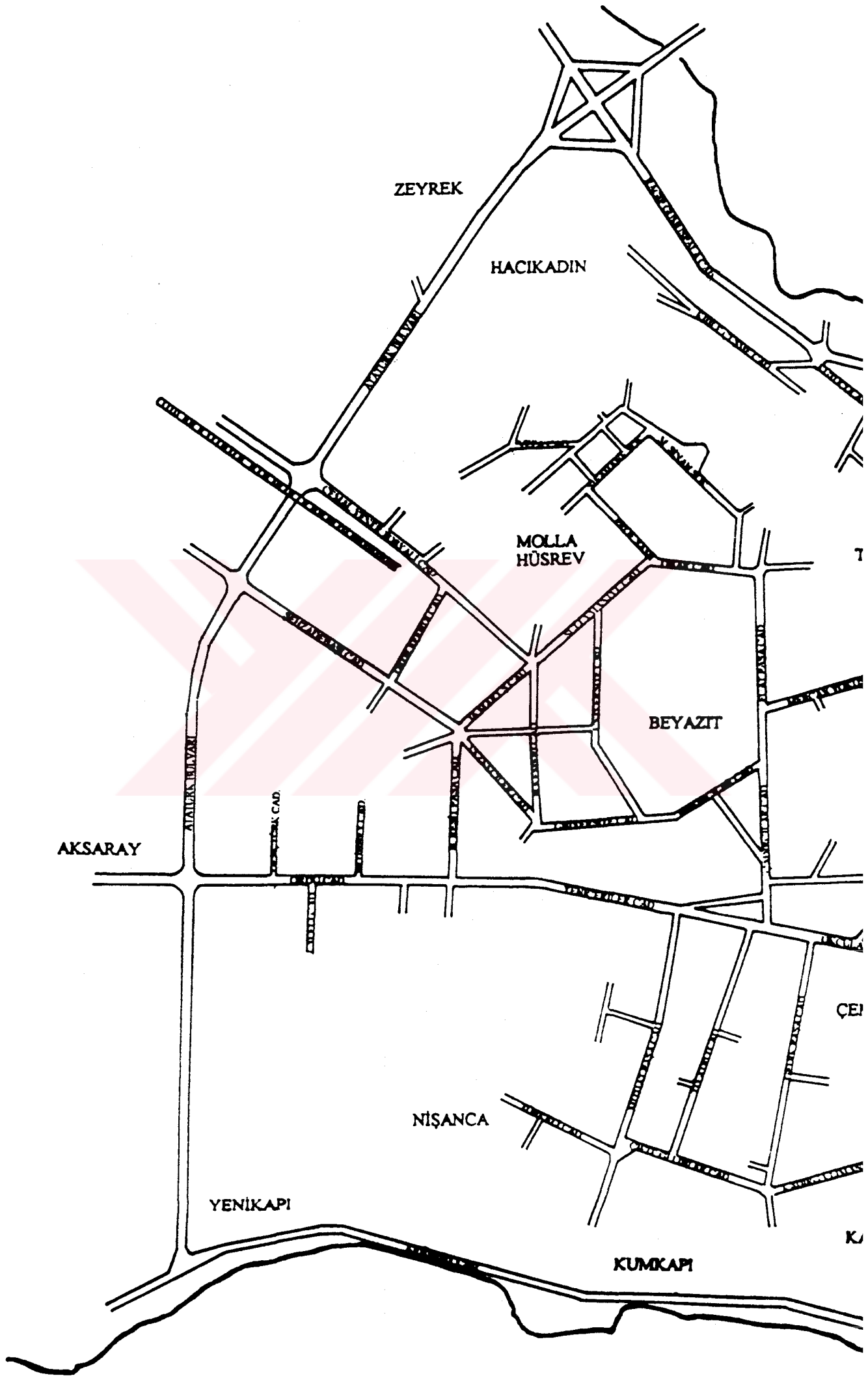
Bu bölümde, tarihi yarımada da bulunan çeşmeler, buldukları yer, tarihçe, mimari özellik ve mevcut aydınlatma durumları açısından incelenmiştir.

Tarihi yarımada da bulunan çeşmelerin listesi tablo 3.5 de verilmiş, konuları ise şekil 3.5 deki haritada gösterilmiştir.

TABLO 3.5. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN ÇEŞMELER

1. Üçüncü Ahmet Çeşmesi
2. Vakıflar Su Deposu
3. Alman Çeşmesi

ZEYREK

HACIKADIN

MOLLA
HÜSREV

BEYAZIT

AKSARAY

NİŞANCA

YENİKAPI

KUMKAPI

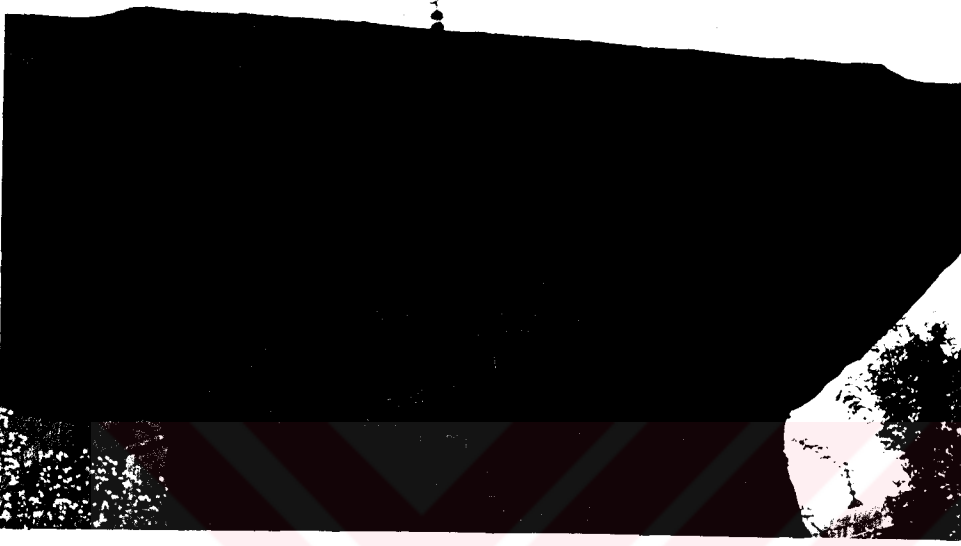
ATALEK CAD.

YENİKAPI CAD.

ÇE

K

Ç1.ÜÇÜNCÜ AHMET ÇEŞMESİ:

Resim Ç1. Üçüncü Ahmet Çeşmesi

YER: Eminönü İlçesi' nde, Topkapı Sarayı' nın Bab-ı Hümayun kapısı önündeki Aya Sofya Meydanı'nın merkezinde yer alır.

TARİHÇE:1728'de 3. Ahmet tarafından Mimar Mehmet Ağa' ya, Perayton adlı bir Bizans çeşmesinin yerine yaptırılmıştır.(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: İki basamakla çıkılan bir zemin üzerine yerleştirilmiş olan dört cepheli bu meydan çeşmesinde, merkezde sekizgen prizma gövdeli bir su haznesi bulunur.Yarım daire çıkıntı yapan köşe dönüşleri, birer sebil olarak değerlendirilmiştir. Kurşun kaplı geniş çatı, dilimli kubbeciklerle yükselir.

Dört yanında önemli yazılar bulunan çeşme, klasik Osmanlı'dan Batı etkilerine, özellikle Barok tarzına geçişi simgeleyen bir başyapıttır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.5), Üçüncü Ahmet Çeşmesi 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ç2. VAKIFLAR SU DEPOSU

Resim Ç2. Vakıflar Su Deposu

YER: Eminönü İlçesi' nde, Sirkeci' de, Yeni Cami' nin hemen arkasında yer alır.

TARİHÇE: Osmanlılar zamanında su deposu olarak kullanıldığı bilinmektedir.

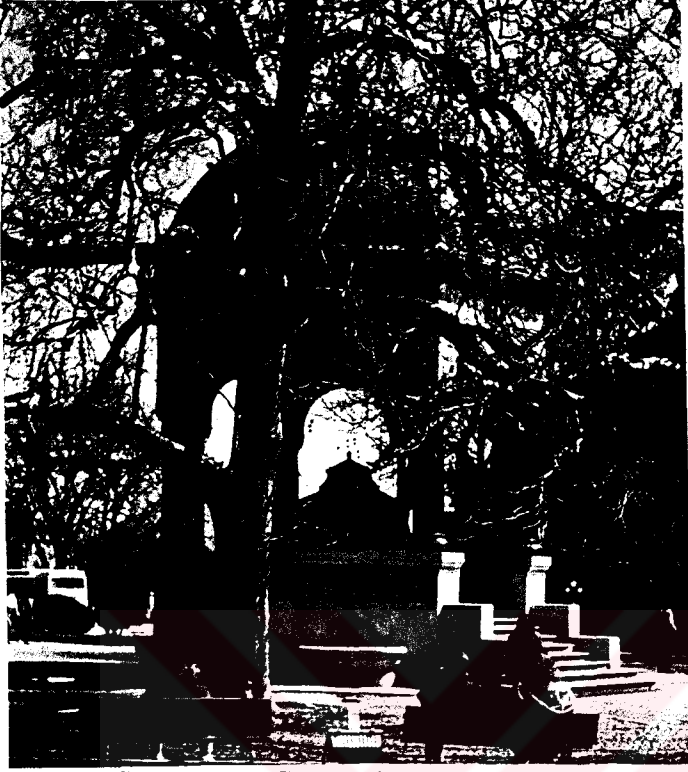
MİMARİ ÖZELLİKLER:Çok geniş saçaklı yapının üzerinde çeşitli yazılar bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 13 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.5), Vakıflar Su Deposu 'nun 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ç3.ALMAN ÇEŞMESİ

Resim Ç3. Alman Çeşmesi

YER: Sultanahmet' te, At meydanı' nda 1. Ahmet Türbesi'nin önündedir.

TARİHÇE: Prusya Kralı ve Alman İmparatoru 2. Wilhelm' in 1898 yılında Türkiye' ye yaptığı ikinci ziyaretin anısına ithaf edilmiş bir anıttır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapı, genellikle üstü açık, heykel ve plastik öğelerle bezeli Avrupa meydan çeşmelerinden hayli farklı bir tasarıma ve görünüme sahiptir. Çeşmenin tüm kagir ve metal öğeleri, Almanya'da hazırlanmış, mermer ve değerli taşlardan oluşan malzemeleri orada işlenmiş ve gemiyle İstanbul' a taşınarak burada monte edilmiştir. Yapı temelde sekizgen planlı ve yüksek bir taban üzerinde sekiz basamakla çıkılan bir platform, bir su haznesi ve sekiz kolonla taşınan bir kubbeden oluşmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı dört yanından yaklaşık 4 m uzağa, yere yerleştirilmiş metal halojenürlü lambalı projektör tipi aygıt ile aydınlatılmaktadır.Cephede ölçülen ortalama ışıklılık 2 cd/m² tir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.5), Alman Çeşmesi 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

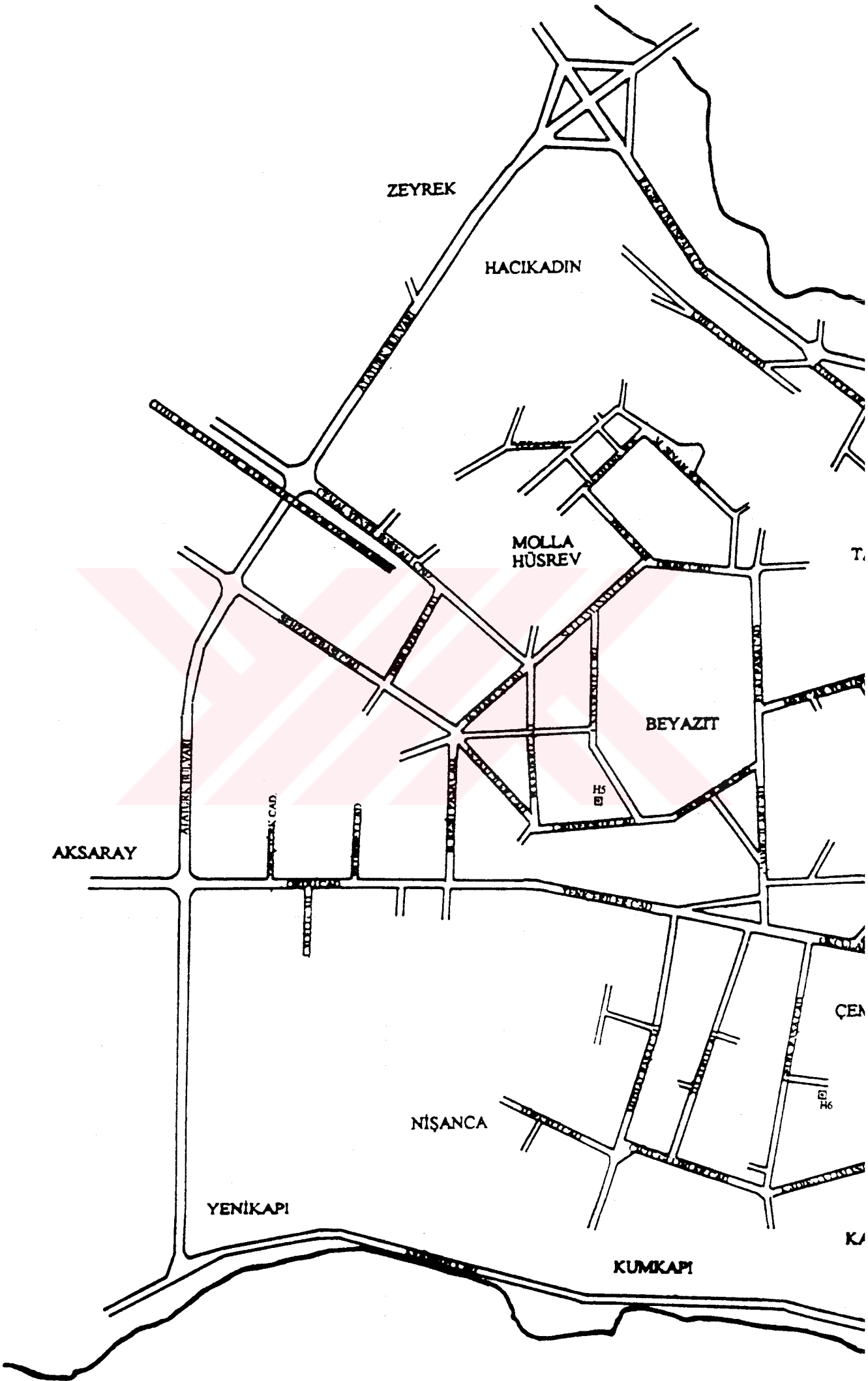
3.6.HAMAMLAR

Bu bölümde, tarihi yarımada da bulunan hamamlar, buldukları yer, tarihçe, mimari özellik ve mevcut aydınlatma durumları açısından incelenmiştir.

Tarihi yarımada da bulunan hamamların listesi tablo 3.6 da verilmiş, konumları ise şekil 3.6 daki haritada gösterilmiştir.

TABLO 3.6. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN HAMAMLAR

1. Haseki Hamamı
2. Çemberlitaş Hamamı
3. İshak Paşa Hamamı
4. Cağaloğlu Hamamı
5. Beyazıt Hamamı
6. Gedik Paşa Hamamı

H1.HASEKİ HAMAMI

Resim H1. Haseki Hamamı

YER: Eminönü İlçesi' nde, Sultanahmet' te Aya Sofya' nın güneyinde yer almaktadır.

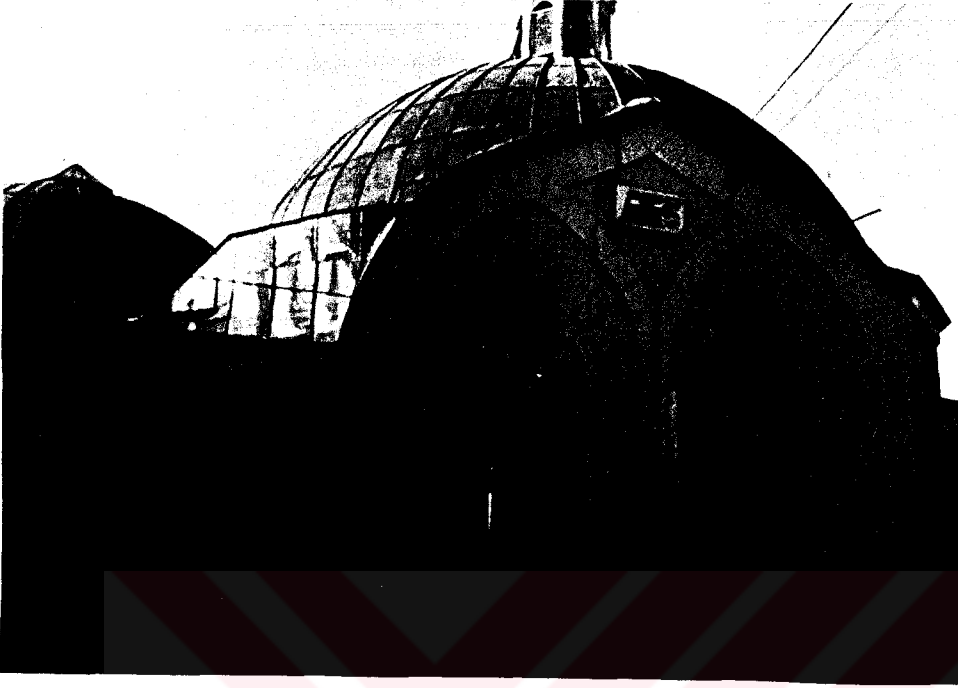
TARİHÇE:İstanbul' daki Osmanlı hamamlarının en büyük ve görkemlilerinden olan yapı, 1556-57'de Kanuni Sultan Süleyman' ın başhasekisi Hürrem Sultan tarafından, Mimar Sinan' a yaptırılmıştır. Oldukça bakımsız kalan yapı, ilki 1957'de olmak üzere, birkaç onarım geçirmiştir. 1980'lerin sonunda burada Uluslararası İstanbul Sanat Bienali kapsamında bazı sanat sergileri düzenlenmiştir. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:Çifte hamam olarak tasarlanan yapı, kuzey-güney doğrultusunda uzanır. Kadınlar ve erkekler bölümü kurşun kaplı kubbe ile kapatılmıştır. Yer yer tuğla ve kesme küfeki taşı ile yapılmıştır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.6), Haseki Hamamı 'nın 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

H2.ÇEMBERLİTAŞ HAMAMI

Resim H2. Çemberlitaş Hamamı

YER:Çemberlitaş'ta, Divanyolu' nun kenarında bulunmaktadır.

TARİHÇE:1. Constantinus un diktirdiği anıtın Vezirhanı tarafında yer almaktadır. Hamam 1584'de, 3. Murad' in annesi Nurbanu Sultan tarafından yaptırılmıştır. 1972-1973'de İlban Öz tarafından tamir edilmiştir.(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kadın ve erkeklere ait ikiz yapıların yer aldığı çifte bir hamamdır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU:Önündeki yolda bulunan aygıtların ışığıyla aydınlanmaktadır. Cephede ölçülen ışıklılık 3 cd/m² tir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.6), Çemberlitaş Hamamı 'nın 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

H3.İSHAK PAŞA HAMAMI

Resim H3. İshak Paşa Hamamı

YER: Eminönü İlçesi'nde, Cankurtaran Mahallesi'nde, İshak Paşa Camii'nin batısında bulunur.

TARİHÇE: Cami ile beraber, 2. Mehmet döneminde (1451-1481) veya 2. Beyazıd döneminin (1481-1512) ilk yıllarında inşa edildiği bilinen hamam, günümüzde imalathane olarak kullanılmaktadır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Tek hamam olarak tasarlanan yapının duvarları kaba yontulu küfeki taşı ile, üst yapısını oluşturan kubbe ve tonozlar ise tuğla ile örülmüştür. 11.5x11.5 boyutlarında, kare planlı soğukluk kubbe ile örtülmüş, kubbeye geçiş, prizmatik üçgenlerin dolguladığı tromplarla sağlanmıştır.Taştan yapılmış olan hamamın üstü tek kubbe ile örtülmüştür. Yapı günümüzde oldukça bakımsız durumdadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 10 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.6), İshak Paşa Hamamı 'nın 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

H4.CAĞALOĞLU HAMAMI

Resim H4. Cağaloğlu Hamamı

YER: Eminönü İlçesi' nde, Cağaloğlu' nda bulunur.

TARİHÇE: Yapı, 1. Mahmut tarafından 1741-1742 tarihleri arasında, Mimar Hüsrev' e yaptırılmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Barok üsluptaki hamamın ön cephesini iki katlı dükkanlar kapattığından, bugün caddeden hamamın yalnızca kubbeleri görülebilmektedir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 14 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.6), Cağaloğlu Hamamı 'nın 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

H5.BEYAZIT HAMAMI

Resim H5. Beyazıt Hamamı

YER: Eminönü İlçesi' nde Beyazıt Sempti'ndedir.

TARİHÇE: Hamamın inşa kitabesi olmadığından ne zaman yapıldığı da bilinmez. 2. Beyazıt döneminde (1481-1512) yapıldığı tahmin edilmektedir. Çeşitli yangın ve depremlerde hasar gören yapı, 1930'lu yıllardan sonra özel mülkiyete geçerek depo olarak kullanılmıştır. Yapı bugün hala çok bakımsız durumdadır. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapı erkekler ve kadınlar kısımlarına sahip, kısmen taştan yapılmış bir çifte hamamdır. Şehrin en büyük ve anıtsal karakterdeki hamamının temelleri olan yapı, önünden geçen caddenin 1955-1957 yılları arasında genişletilmesiyle açıkta kalmıştır. Bu yüzden özellikle yapının erkekler cephesi bölümü tehlikededir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam12 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.6), Beyazıt Hamamı 'nın 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

H6. GEDİK PAŞA HAMAMI

Resim H6. Gedik Paşa Hamamı

YER: Eminönü İlçesi' nde, Gedik Paşa Mahallesi'ndedir.

TARİHÇE: Yapının orijinal girişi olduğu tahmin edilen içteki girişin üstünde yazım tarihi belli olmayan "537 years old" yazısı bulunmaktadır. Bu yazıdan yola çıkarak, 15. yüzyılda yapıldığı tahmin edilebilir. Yapı, günümüzde de hamam olarak işlevini sürdürmektedir.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kesme taştan yapılmış olan hamam, kiremit bir kubbe ile örtülüdür. Yapı, çevresine yapılan çok katlı yapılardan dolayı içeride kalan hamama bir ön giriş eklenmiştir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 11 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.6), Gedik Paşa Hamamı'nın 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

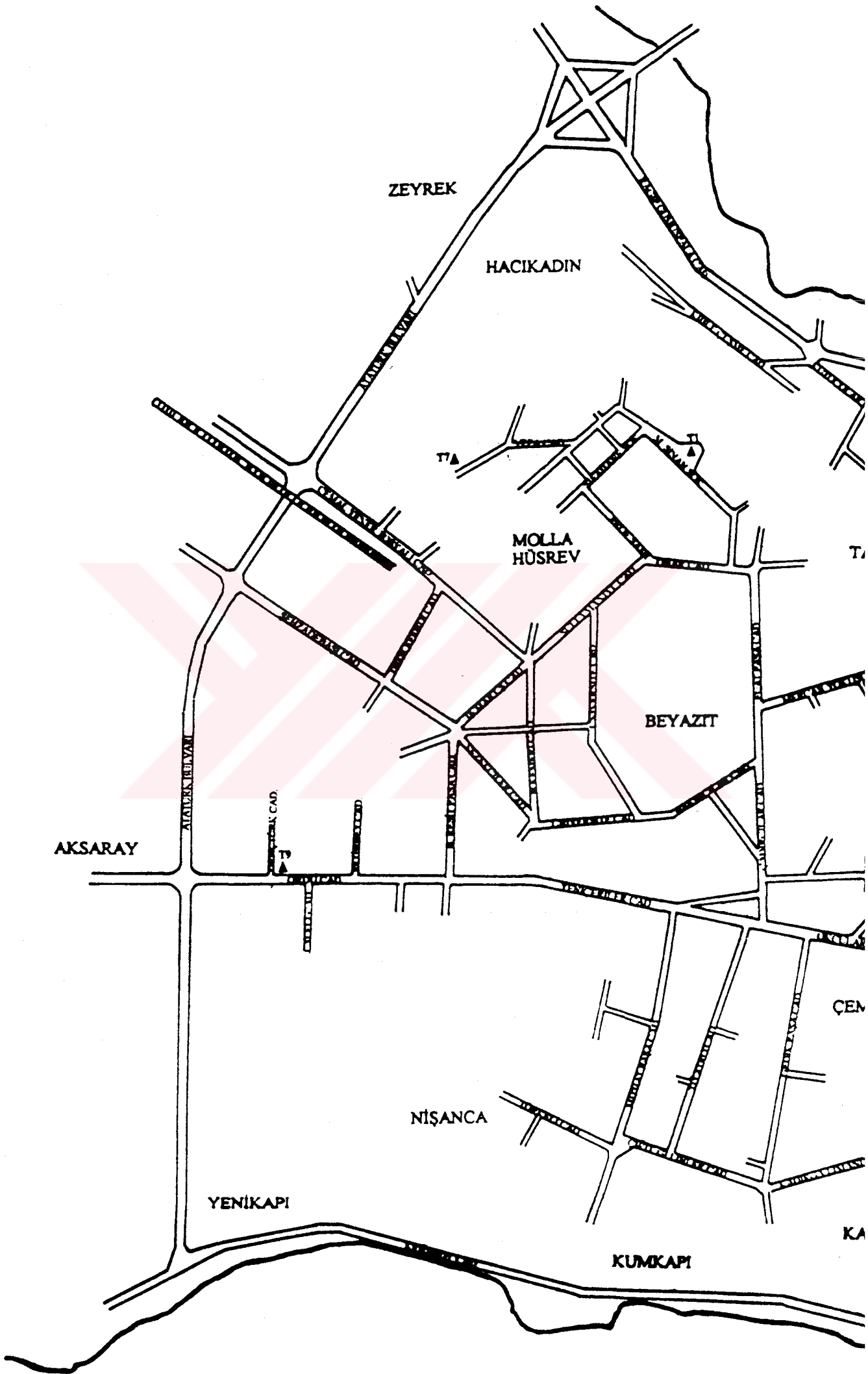
3.7. TÜRBELELER

Bu bölümde, tarihi yarımada da bulunan türbeler, buldukları yer, tarihçe, mimari özellik ve mevcut aydınlatma durumları açısından incelenmiştir.

Tarihi yarımada da bulunan türbelerin listesi tablo 3.7 de verilmiş, konumları ise şekil 3.7 deki haritada gösterilmiştir.

TABLO 3.7. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN TÜRBELELER

1. Mimar Sinan Türbesi
2. Mahmut Nedim Paşa Türbesi
3. Sultan 1. Abdülhamit Türbesi
4. Sultan 2. Mahmut Türbesi
5. Koca Sinan Paşa Türbesi
6. Hatice Turan Valide Sultan Türbesi
7. Şeyh Vefa Türbesi
8. Sultan Ahmet Türbesi
9. 3. Selim Türbesi
10. 2. Selim Türbesi

T 1.MİMAR SİNAN TÜRBEŚİ

Resim T1. Mimar Sinan Türbesi

YER:Süleymaniye' de, Mimar Sinan Caddesi ile Fetva yokuşunun kesiştiği köşededir.

TARİHÇE: Mimar Sinan' ın hayatının son yıllarında yapılan türbe, sebille birlikte 1922'de restore edilmiştir. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:Türbe oldukça küçük ölçekli ve mütevazidir. Küçük taş kubbeye geçiş, zarif mukarnaslarla sağlanmış arkasındaki düz taş örtü ise, sekizgen bir yıldızdan çıkan geometrik geçmeli motiflerle hareketlendirilmiştir. Türbeye bitişik sebil çokgen planlı sade bir yapıdır. Mermerden yapılmış yapının kubbesi betonarme olarak yenilenmiştir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.7), Mimar Sinan Türbesi'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

T2. MAHMUT NEDİM PAŞA TÜRBESESİ

Resim T2. Mahmut Nedim Paşa Türbesi

YER: Cağaloğlu'nda, Bab-ı ali Caddesi üzerindedir.

TARİHÇE: 19. yüzyılda yapılmıştır.(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kare planlı, üç cephesi yarım daire kemerli pencerelere sahip olan türbenin kapısının bulunduğu giriş cephesi, küfeki taşından yapılmıştır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 14 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.7), Mahmut Nedim Paşa Türbesi 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

T3. SULTAN 1. ABDÜLHAMİT TÜRBESİ

Resim T3.Sultan 1. Abdülhamit Türbesi

YER: Eminönü İlçesi'nde, Bahçekapı'da, Hamidiye Caddesi kenarında yer alır.

TARİHÇE:1789 yılında, Mehmet Tahir Ağa tarafından yaptırılmıştır.

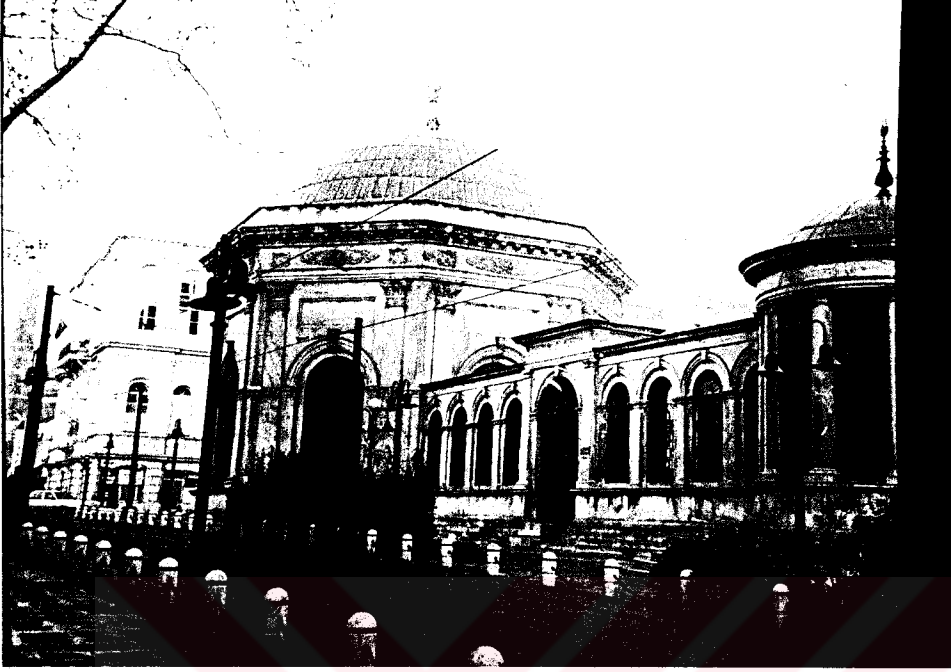
2. Mustafa'nın mezarı da aynı yerde bulunur.(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Barok stilindeki yapının planı, köşeleri yuvarlatılmış bir karedir. Duvarların üzerindeki kasnak kubbeyi taşır. Dış görünüşü iki katlı olan türbenin kubbesi kurşunla kaplıdır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 14 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.7), Sultan 1. Abdülhamit Türbesi'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

T4.SULTAN 2. MAHMUT TÜRRESİ

Resim T4. Sultan 2. Mahmut Türbesi

YER: Eminönü İlçesi' nde Çemberlitaş' ta Yeniçeriler Caddesi üzerindedir.

TARİHÇE:2. Mahmut' un ölümünden sonra, 1939 yılında yapılmıştır. Ebniye-i Hümayun kalfalarından Ohannes Dadyan ve Bogos Dadyan yapının mimarlarıdır. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:Üslup olarak klasist eğilimi yansıtan türbenin yan yüzleri, kenarlardan biraz içeri çekilmiş birer pilastra sahiptir. İç çapı 17 m.ye yaklaşan türbe kubbesi ilk kez boyanmamış, arma çelenkler ve kabartmalarla süslenmiştir.Türbe Tanzimat'ın ilk büyük ölçekli resmi yapı uygulaması olması açısından önemlidir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 15 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.7), Sultan 2. Mahmut Türbesi 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

T5.KOCA SİNAN PAŞA TÜRRESİ

Resim T5. Koca Sinan Paşa Türbesi

YER: Eminönü İlçesi' nde, Beyazıt' ta Yeniçeriler Caddesi üzerindedir.

TARİHÇE: Sadrazam Koca Sinan Paşa tarafından, 1593 yılında Mimar Davut Ağa' ya yaptırılmıştır.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Onaltıgen form gösteren, kesme taştan yapılan yapı Osmanlı mimarisinin en güzel örneklerindedir.Yapının dışını, saçak kısmının altında her taraftan çeviren bir korniş süsler.(Anon., İst.Ans., 1993)

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 18 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.7), Koca Sinan Paşa Türbesi 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

T6.HATİCE TURAN VALİDE SULTAN TÜRBESİ

Resim T6. Hatice Turan Valide Sultan Türbesi

YER: Eminönü İlçesi' nde, Yeni Camii' nin arkasında yer alır.

TARİHÇE: Yeni Camii külliyesinin bir parçası olarak yapılmıştır.1959 yılında restore edilerek, geç dönem motifleri ortaya çıkarılmıştır.

(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Osmanlı sülalesinin en büyük kabristanı olan yapı, boyut açısından da türbelerin en büyüğüdür. 15 m. den büyük çaplı kubbesi kare alt mekanın üstünü örter.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 13 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.7), Hatice Turan Valide Sultan Türbesi 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

T7.ŞEYH VEFA TÜRBEŚİ

Resim T7. Şeyh Vefa Türbesi

YER: Eminönü İlçesi' nde, Vefa' da, Vefa Caddesi üzerindedir.

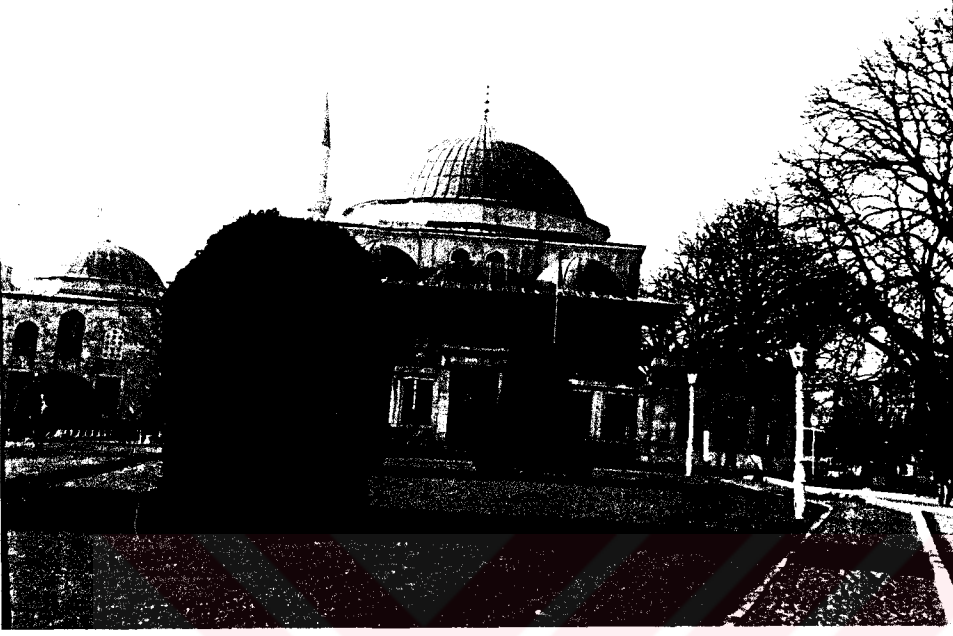
TARİHÇE:İkinci Mehmet döneminde (15. y.y.), Zeyni tarikatı mensubu olan ve Şeyh Vefa olarak tanınan Müsliheddin Mustafa Efendi tarafından yaptırıldığı bilinmektedir. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:Dıştan 8.3x8.3 m boyutlarındadır. 80 cm. kalınlığındaki duvarları üç sıra tuğla, bir sıra ince yontulu küfekiden örülmüş olup, taşkın derzlere sahiptir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 12 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.7), Şeyh Vefa Türbesi 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

T8.SULTAN AHMET TÜRBEŚİ

Resim T8. Sultan Ahmet Türbesi

YER: Eminönü İlçesi' nde, Sultanahmet'te, At Meydanı'nda, Alman Çeşmesi'nin yanında yer alır.

TARİHÇE: Yapımına, 1617'de Mimar Mehmet Ağa tarafından başlanmış, 1620'de 2. Osman tarafından tamamlanmıştır.(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapı, tek kubbeyle örtülen kare planlı bir mekanla, güneybatıya yönelen bir çıkıntıdan oluşmaktadır. Mermer kaplama ve üç katlı pencere düzeni ile daha önceki sultan türbelerinin bezeme özelliklerini sürdüren türbe, yan cephelerdeki pencere sıralanışındaki asimetrik düzeniyle dikkati çekmektedir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Giriş kubbesinin altında üç adet akkor lamba, bahçenin köşesinde ise, bahçe duvarına monte edilmiş sodyum buharlı lambalı aygıt bulunmaktadır. Cephede ölçülen ortalama ışıklılık 1 cd/m² tir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.7), Sultan Ahmet Türbesi'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

T9. 3.SELİM TÜRBESİ (LALELİ TÜRBESİ)

Resim T9. 3. Selim Türbesi

YER: Laleli'de, Laleli Külliyesi'nin içinde yer alır.

TARİHÇE:3. Selim'in (1789-1807) ölümünden sonra yapılmıştır. 3. Mustafa'nın mezarı da aynı türbede bulunur.(Anon., İst. Ans., 1993)

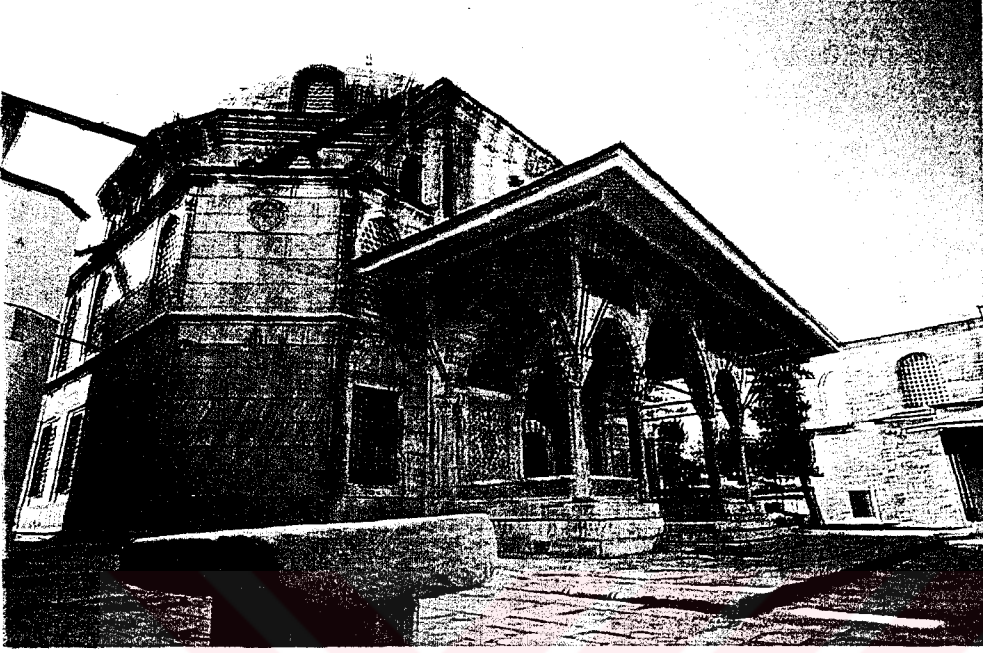
MİMARİ ÖZELLİKLER:Türbenin parmaklık detaylarının 1818 tarihli Nakşidil Sultan Türbesi ile benzerlik göstermesinden ötürü, yapının bu tarihe yakın bir dönemde onarım geçirmiş olduğu öne sürülür. Dıştan iki katlı görünümlü yapının sekizgen bir planı vardır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.Yapının cephesi, yol aydınlatması için kullanılan aygıtlarla aydınlanmaktadır.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.7), 3. Selim Türbesi 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

T10. 2.SELİM TÜRBEŚİ

Resim T10. 2. Selim Türbesi

YER: Eminönü İlçesi'nde, Aya Sofya haziresinde bulunur.

TARİHÇE:2. Selim'in (1566-1574) ölümünden sonra, Mimar Sinan tarafından yapılmıştır. Türbede Sultan Murat'ın ve diğer aile fertlerinin de mezarları bulunur.(Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapı, döneminin en önemli ve masraflı yapılarında görülen ana teknik özellikleri sergilemektedir. Örneğin, ana duvarları yalnız küfeki taşı ile değil, dışta Marmara mermeri, içte küfeki taşından oluşan karma bir teknikle yapılmıştır.Klasik Osmanlı türbesi özelliklerini taşıyan yapı dışta, önüne üç birimli yalın bir revağın eklemlendiği kare planlı prizmatik bir kütlede oluşur. Bu kütlede üzerinde yalın bir kubbe oturur.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.7), 2. Selim Türbesi'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

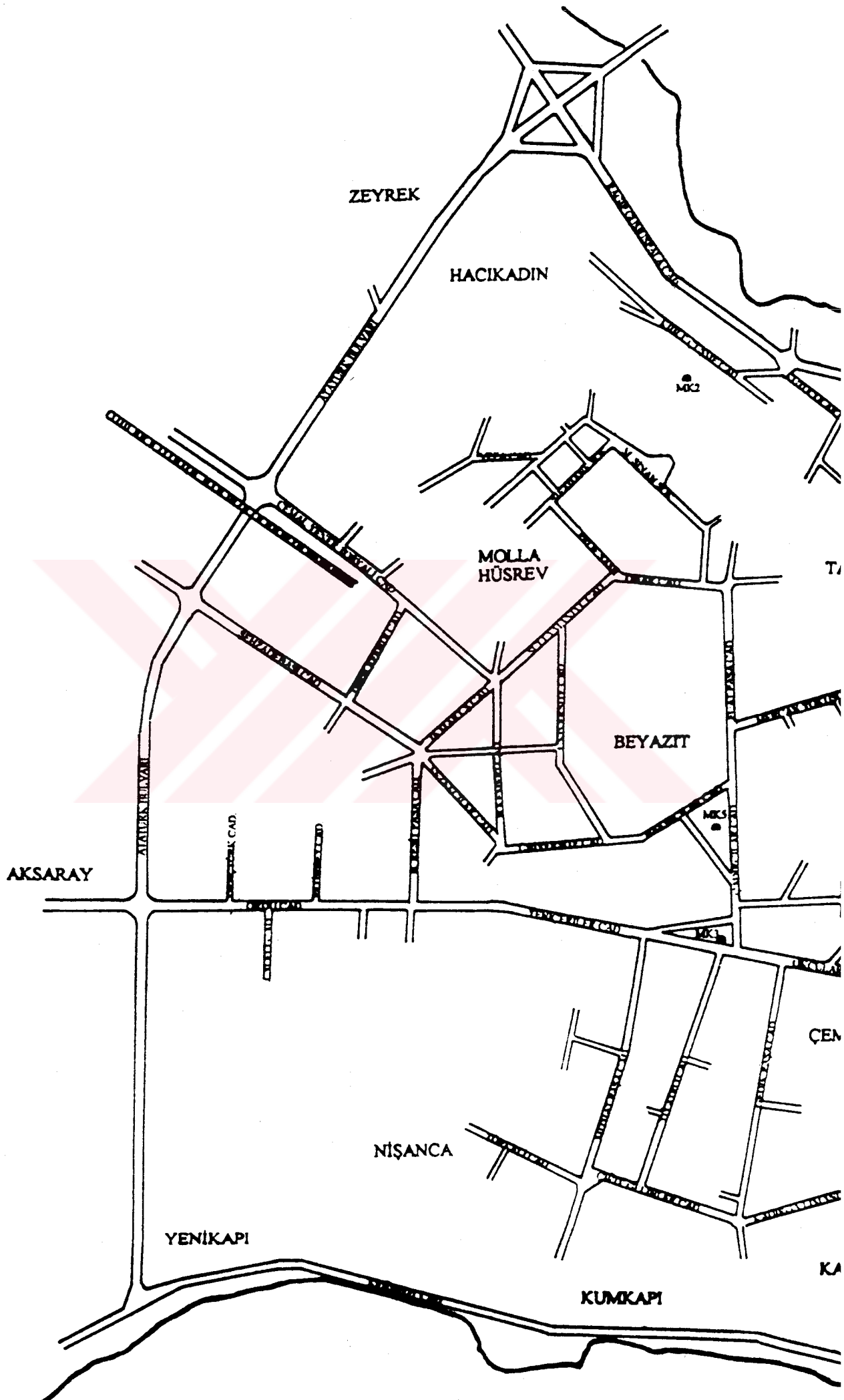
3.8. MEDRESE VE KÜTÜPHANELER

Bu bölümde, tarihi yarımada da bulunan medrese ve kütüphaneler, buldukları yer, tarihçe, mimari özellik ve mevcut aydınlatma durumları açısından incelenmiştir.

Tarihi yarımada da bulunan medrese ve kütüphanelerin listesi tablo 3.8 de verilmiş, konumları ise şekil 3.8 deki haritada gösterilmiştir.

TABLO 3.8. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN MEDRESE VE KÜTÜPHANELER

1. Köprülü Kütüphanesi
2. Kepenekçi Medresesi
3. Çorlulu Ali Paşa Medresesi
4. Hadım Hasan Paşa Medresesi
5. Beyazıt Devlet Kütüphanesi

MK 1. KÖPRÜLÜ KÜTÜPHANESİ

Resim MK1. Köprülü Kütüphanesi

YER: Eminönü İlçesi' nde, Çemberlitaş Semtinde, Divanyolu Caddesi üzerinde, 2. Mahmut Türbesi' nin karşısındadır.

TARİHÇE :Köprülü Mehmet Paşa' nın oğlu Fazıl Ahmet Paşa tarafından, 1678'de yaptırılmıştır. Halen kütüphane olarak çalışan yapı, İstanbul' da ilk bağımsız kütüphane olması açısından önemlidir.(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:Üç tarafı yol ile çevrili bir bahçe içinde yer alan yapı, taş ve tuğla malzeme ile yapılmıştır. Kare planlı yapı, üzeri pandantiflerle geçişi sağlanan dıştan sekizgen kasnaklı bir kubbe ile örtülmüştür.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.Yapının cephesi, yol aydınlatması için kullanılan aygıtlarla aydınlanmaktadır. Yapının çevresinde, döşemede ölçülen aydınlık düzeyi 3 lm/m² tür.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.8), Köprülü Kütüphanesi'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

MK2. KEPENEKÇİ(SİNAN) MEDRESESİ

Resim MK2. Kepenekçi Sinan Medresesi

YER: Eminönü İlçesi' nde, Kantarcılar' da, Kepenekçi Medresesi ile Kepenekçi Sabunhanesi sokaklarının kesiştiği noktada bulunmaktadır.

TARİHÇE: Mimar Sinan' ın eseri olan medresenin yapım tarihi tam olarak bilinmemektedir.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yamuk planlı bir arsa üzerine yerleşen medrese günümüzde harap durumdadır.

AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 9 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.8), Kepenekçi Medresesi 'nin aydınlatılmasının gerekmediği görülmüştür.

MK3. ÇORLULU ALİ PAŞA MEDRESESİ

Resim MK3. Çorlulu Ali Paşa Medresesi

YER: Eminönü İlçesi' nde, Çarşıkapı' da, Yeniçeriler Caddesi üzerinde yer alır.Çorlulu Ali Paşa Külliyesi'nin bir parçasıdır.

TARİHÇE:2. Murad' in damadı, 3. Ahmet' in sadrazamlarından olan Çorlulu Ali Paşa tarafından 1707-1709 yılları arasında yaptırılmıştır.1961'de Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından onartılmış olan medrese, bir süre sonra Arapkir Kültür Derneğine tahsis edilmiştir.(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Sekiz hücreden oluşan medresenin dershanesi sekizgen prizma biçiminde olup, basık kasnaklı bir kubbe ile örtülmüştür. Yeniçeriler Caddesi' nden dış duvar ve derslane görülebilmektedir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 15 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.8), Çorlulu Ali Paşa Medresesi'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

MK4. HADİM HASAN PAŞA MEDRESESİ

Resim MK4. Hadım Hasan Paşa Medresesi

YER: Eminönü İlçesi' nde, Cağaloğlu' nda, Yerebatan Caddesi ile Molla Fenari Sokağının birleştiği noktadadır.

TARİHÇE:3.Mehmet döneminde (1595-1603) altı ay sadrazamlık yaptıktan sonra karıştığı entrikalar nedeniyle 1598'de idam edilen Hadım Hasan Paşa tarafından yaptırılmıştır. 19. y.y. da önündeki yolun genişletilmesi sebebiyle kesilmesiyle mimari bütünlüğü bozulmuştur.(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:Üç katlı medrese bugün harap durumdadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 9 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.8), Hadım Hasan Paşa Medresesi'nin aydınlatılmasının gerekmediği görülmüştür.

MK5. BEYAZIT DEVLET KÜTÜPHANESİ

Resim MK 6. Beyazıt Devlet Kütüphanesi

YER: Eminönü İlçesi' nde, Beyazıt Meydanı' ndadır.

TARİHÇE:Türkiye'de, devlet eliyle kurulan ilk resmi kütüphane olan yapı, 1506'da yapılan Beyazıt Külliyesi imaretinin bir bölümüdür. Balkan Savaşı sırasında depo olarak kullanılan yapı, halen kütüphane olarak işlevini sürdürmektedir.(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:Üç kurşun kaplı kubbe ile örtülmüş olan yapı, taştan yapılmıştır. Dikdörtgen plan şemasına sahip olan kütüphanenin, sivri kemerli geniş pencereleri bulunur.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

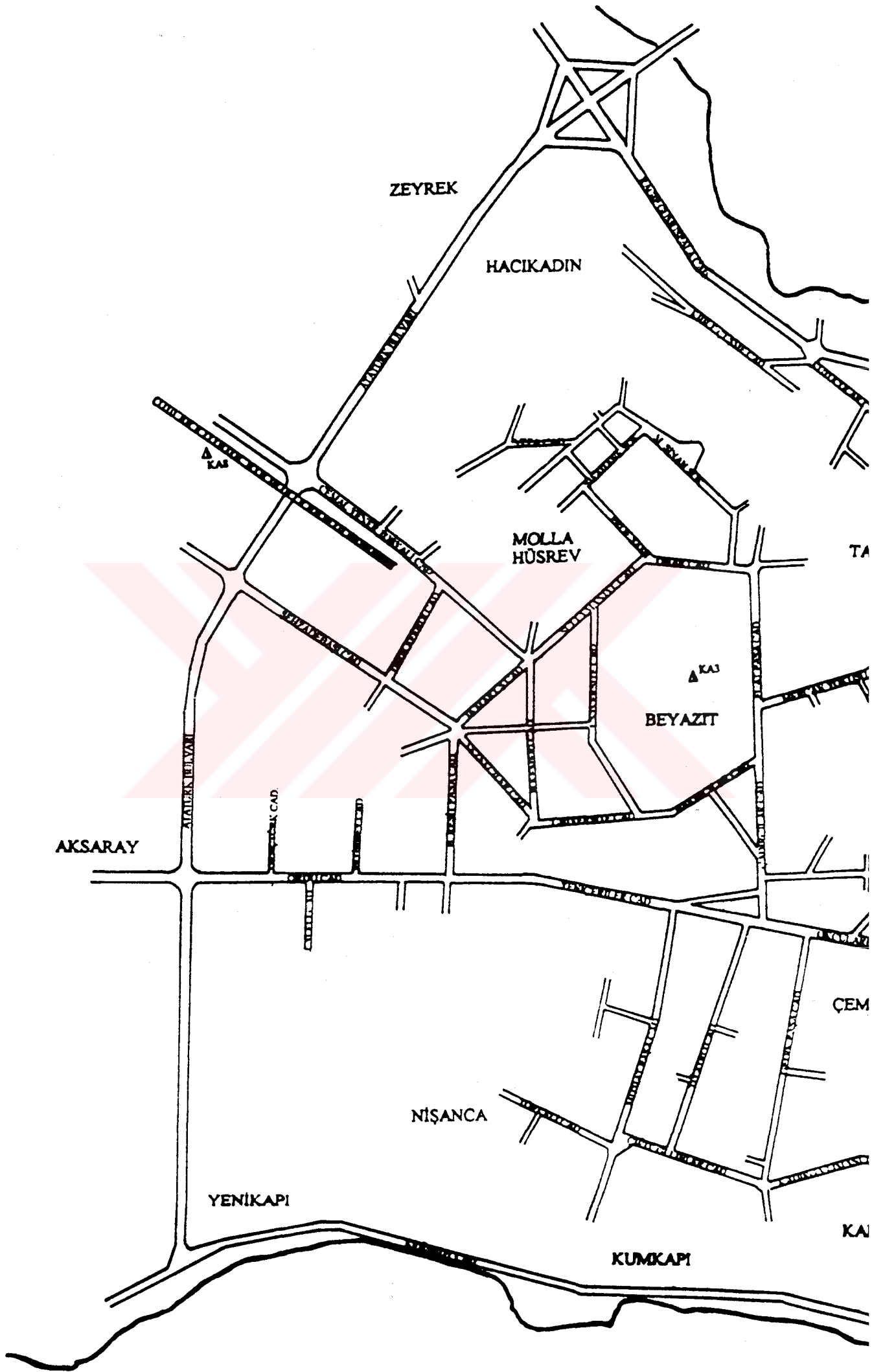
.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.8), Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

3.9. KULE, ANIT VE SURLAR

Bu bölümde, tarihi yarımada da bulunan kule, anıt ve surlar, buldukları yer, tarihçe, mimari özellik ve mevcut aydınlatma durumları açısından incelenmiştir. Tarihi yarımada da bulunan kule, anıt ve surların listesi tablo 3.3.9 da verilmiş, konumları ise şekil 3.9 daki haritada gösterilmiştir.

TABLO 3.9. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN KULE, ANIT VE SURLAR

1. Ahırkapı Feneri
2. Çemberlitaş Anıtı
3. Beyazıt(Yangın) Kulesi
4. Yılanlı Sütun
5. Dikilitaş
6. Örme Sütun
7. İstanbul Surları
8. Bozdoğan Sukemeri

ZEYREK

HACIKADIN

MOLLA
HÜSREV

BEYAZIT

AKSARAY

NIŞANCA

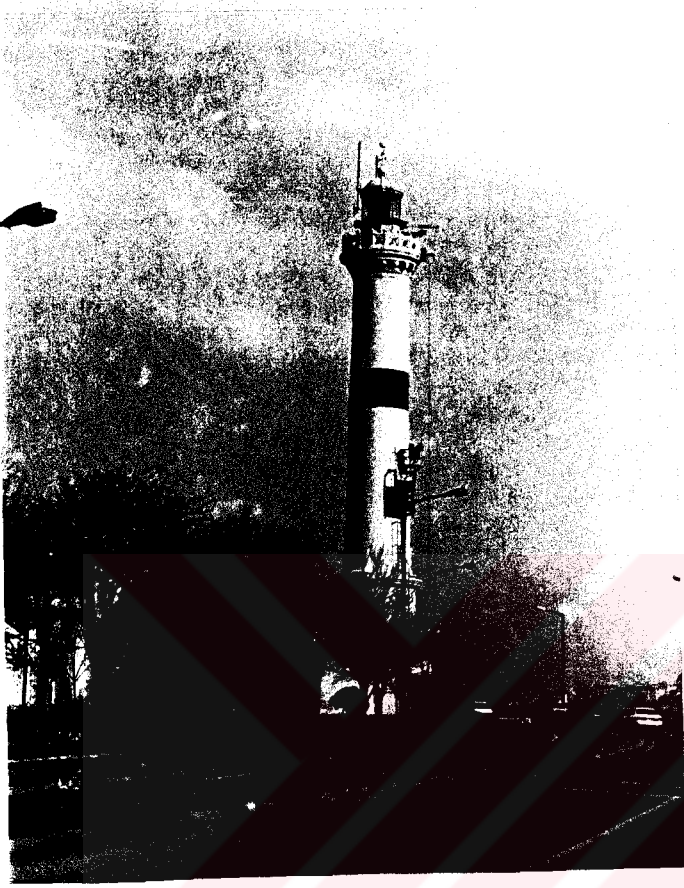
YENIKAPI

KUMKAPI

ÇEM

KA

KA1. AHIRKAPI FENERİ

Resim KA1. Ahırkapı Feneri

YER: Ahırkapı' da, Marmara Surları ile sahil yolu arasındaki kıyı şeridindedir.

TARİHÇE:3. Osman tarafından 1755 yılında yaptırılmıştır.Çıkan yangınlarda birkaç defa hasar görmüştür. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yaklaşık 40 m. yüksekliğindedir ve 2 saniye aralıkla 4 saniye süresince ışık vermektedir. Fener beyaza boyanmıştır. Kulenin silindir biçimindeki gövdesi korkuluklarla donatılarak, balkona dönüştürülmüş olan kare tabanlı kaide üzerinde yükselmektedir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 18 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.9), Ahırkapı Feneri'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

KA2. ÇEMBERLİTAŞ ANITI

Resim KA2. Çemberlitaş Anıtı

YER: Eminönü İlçesi' nde, Çemberlitaş semtindedir.

TARİHÇE:İmparator Constantinus, İstanbul'u yeniden imar ettirdiğinde, kendi adına bir meydan yaptırmış, bunun da ortasına bu anıtı diktirmiştir. Gövdesini oluşturan porfit taşından yontulmuş yuvarlak parçaların, Roma' dan getirilerek 328'de dikildiği bir kaynaktan öğrenilir.(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Tarihi boyunca sayısız yangın geçiren anıtın, bugünkü cadde kotundan itibaren boyu 35 m. dir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır. Çevresinde, döşemede ölçülen ortalama aydınlık düzeyi 2 lm/m² tür.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.9), Çemberlitaş Anıtı 'nın I. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

KA3. BEYAZIT(YANGIN) KULESİ

Resim KA3. Beyazıt Kulesi

YER: Beyazıt' ta, İstanbul Üniversitesi merkez binası bahçesinin doğu kesimindedir.

TARİHÇE:1749 yılında yapılan ilk kule ahşaptır. 1756'daki yangında yanmış ve yine ahşaptan yaptırılmıştır. 1826 yılında yıktırılan kule, 1828 de 2. Mahmut' un emriyle bu sefer kagirden yapımıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Senekerim Kalfa' nın bilinen tek eseri olan kule 85 m. yüksekliğindedir. Ana duvarları taştan yapılmış kulenin iç merdivenleri ahşaptır. Halen yangın gözetleme yanında, meteorolojik bildirimler için de kullanılmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.9), Beyazıt Kulesi 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

KA4. YILANLI (BURMA)SÜTUN

Resim KA4. Yılanlı Sütun

YER: Eminönü İlçesi' nde, Sultanahmet' te, At Meydanı' nda yer alır.

TARİHÇE: Yunan ordularının başkomutanı Pavsanyas' ın, Perslerle yaptığı savaştan sonra elde ettiği bakır, demir mızrak ve kalkanları eriterek yaptırdığı sütun, 337-361 devrinde İstanbul' a getirilmiştir.(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Bakır ve demirden yapılmış olan sütunun üst bölümü kırılmış, kaidesi ise toprak altına gömülü durumdadır.Birbirine sarılarak yükselen üç yılanı betimler.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.9), Yılanlı Sütun'un 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

KA5. DİKİLİTAŞ

Resim KA5. Dikilitaş

YER: Eminönü İlçesi' nde, Sultanahmet' te, At Meydanı' nda yer alır.

TARİHÇE:Mısır' da 3.Tutmosis tarafından M.Ö. 1571'de diktirilmiş, Bizans İmparatoru 1. Julien(361-363) tarafından İstanbul'a getirilmiş,27 yıl Sarayburnu'nda durduktan sonra bugünkü yerine yerleştirilmiştir.(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kare prizma biçiminde olup tepesi eğik piramit olarak biter. Dört yüzünde bulunan hierogliflerde, firavun 3. Tutmosis' in ve ailesinin yaptığı işler,kaidenin üstünde taşın yapılışı ve getirilip dikilişi anlatılmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU:Çevresindeki girintiden iki adet dar açılı aygıt ile aydınlatılmaktadır. Cephede ölçülen ortalama ışıklılık 1 cd/m² tir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 18 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.9), Dikilitaş 'ın 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

KA6. ÖRME SÜTUN

Resim KA6. Örme Sütun

YER: Eminönü İlçesi' nde, Sultanahmet' te, At Meydanı' nda yer alır.

TARİHÇE:İmparator Konstantin tarafından, M.S. 944' te yaptırılmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:32 m. boyundaki sütun yapıldığında tunç kaplıydı fakat, 1204 teki İstanbul işgali sırasında kaplamalar altın sanılarak sökülüştür.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.9), Örme Sütun'un 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

KA7. İSTANBUL SURLARI

Resim KA7. İstanbul Surları

YER:İstanbul'un tarihi yarımada bulunan surları, bugünkü Kennedy Caddesi boyunca aralıklı olarak devam eden ve Topkapı Sarayı'nın çevresinde bulunan surlardır.

TARİHÇE:İstanbul' un savunması için kara ve deniz surları halinde, 5. ve 12. yüzyıllar arasında Bizanslılar tarafından yapılmışlardır. Tarih boyunca depremlerden hasar görmüş ve son zamanlarda bazı gecekonduların olumsuz etkilerine maruz kalan surlar yer yer onarılmışlardır.

(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Toplam 19.5 k.m. uzunluğundaki surlarda 400' e yakın kule ve 45 kapı bulunmaktaydı. Genelde 22 m. yüksekliğinde ve 2 m genişliğindedir.Surların dışını 7 m. derinliğinde ve 20 m. genişliğinde hendek kuşatmaktaydı. Belgratkapı, Silizrikapı, Mevlanakapı, Topkapı, Edirnekapı ve Eğrikapı büyük kapılarındanır.Bu kapıların çoğu bugün mevcut değildir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU:Ölçülen ortalama ışıklılık 1 cd/m² dir. Oldukça karanlık bir görünüm sergilemektedirler.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 18 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.9), İstanbul Surları 'nın 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

KA8. BOZDOĞAN(VALENS) SUKEMERİ

Resim KA8. Bozdoğan Sukemeri

YER: Fatih İlçesi'nde, Atatürk Bulvarı'nda, Saraçhanebaşı'nda yer alır.

TARİHÇE: Bazı kaynaklara göre, Hadriyanus(117-138) döneminde, bazı kaynaklara göre ise Roma İmparatoru Valens zamanında (364-378) yapılmıştır. 5. Konstantinos zamanında onarılmış ve Osmanlılar zamanında da kullanılmıştır.1993 yılında tekrar restore edilerek özgün hali ortaya çıkmıştır.

(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kemer, yıkılmış kısımlarıyla birlikte yaklaşık 971 m. uzunluğunda olup, erken Bizans' ta muhtemelen daha uzundu. En yüksek bölümünde zeminden 28 m. yüksekte bulunan kemerin, iki katlı bölümünde alt kemer ve ayaklar büyük kesme taşlardan, üst kemer ise küçük taşlardan örülmüştür.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapının kemerlerinin altına yerleştirilmiş, cubuk halojen lambalı aygıtlar bulunmaktadır. Aygıtların çoğu yanmamaktadır. Cephede ölçülen ışıklılık $L= 0-2 \text{ cd/ m}^2$ dir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.9), Bozdoğan Sukemeri 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

3.10. EĞİTİM BİNALARI

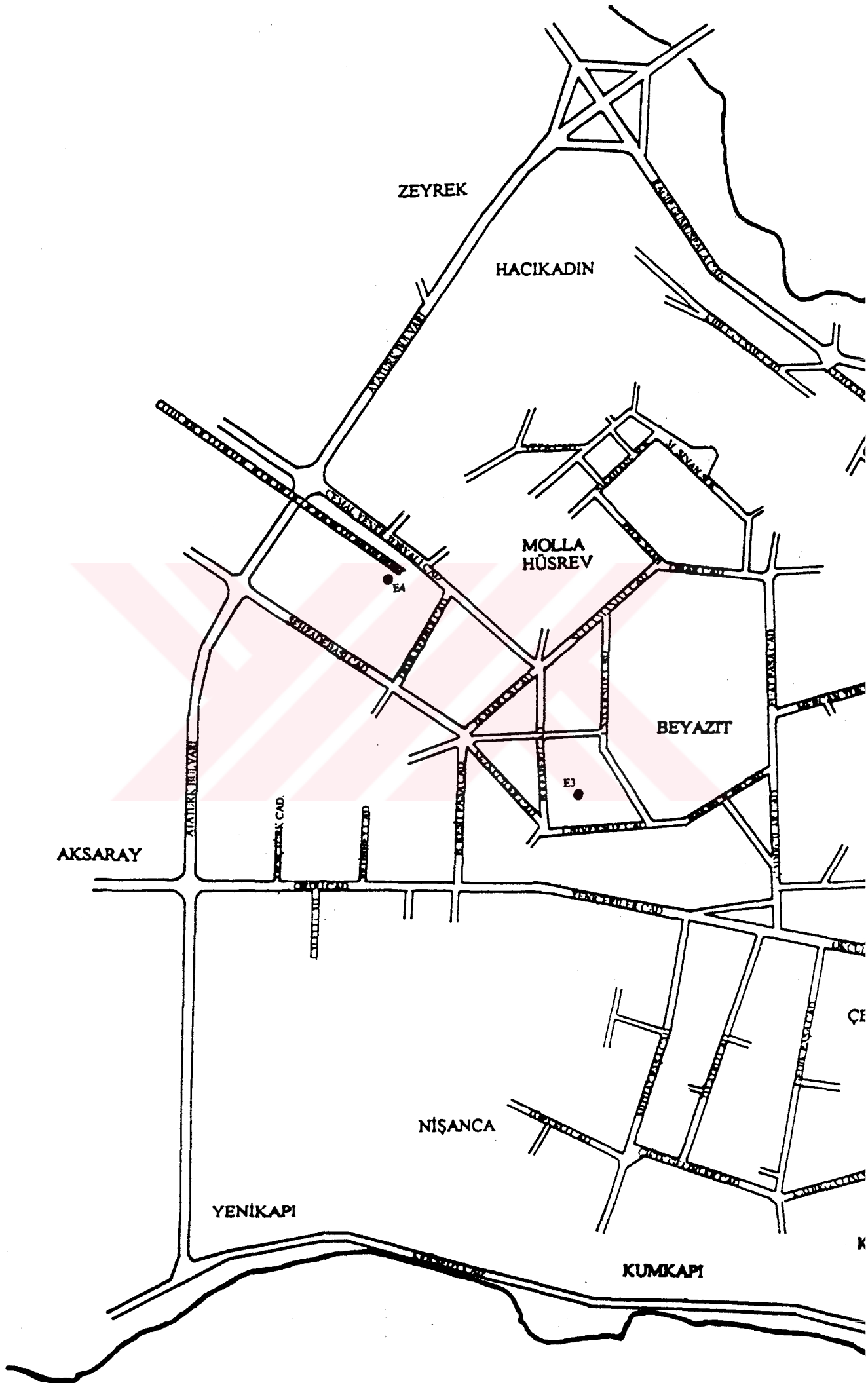
Bu bölümde, tarihi yarımada da bulunan eğitim binaları, buldukları yer, tarihçe, mimari özellik ve mevcut aydınlatma durumları açısından incelenmiştir.

Tarihi yarımada da bulunan eğitim binalarının listesi tablo 3.10 da verilmiş, konumları ise şekil 3.10 daki haritada gösterilmiştir.

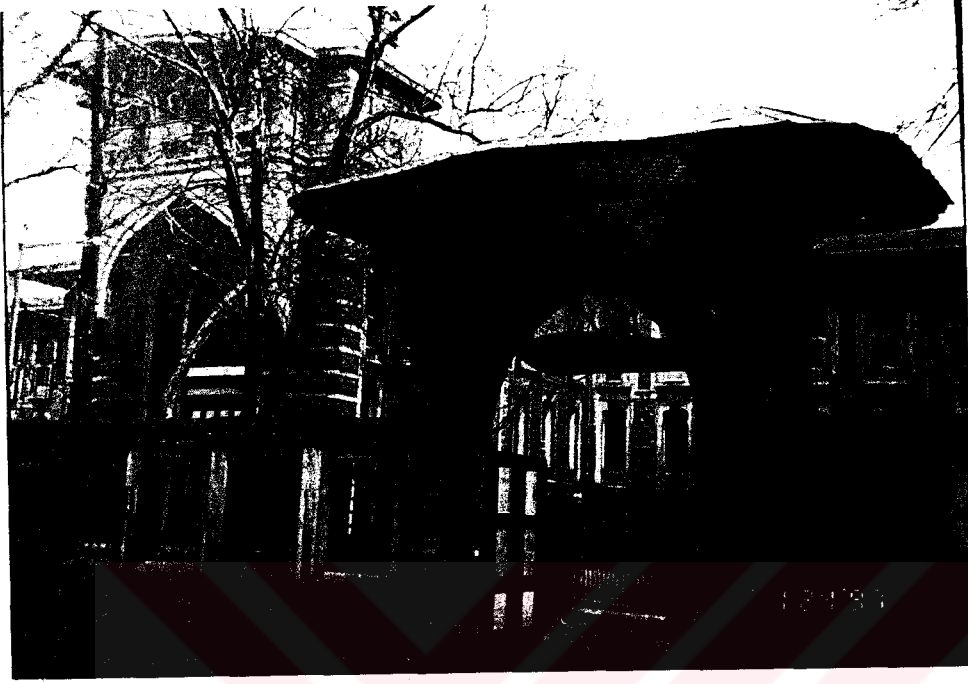
TABLO 3.10. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN EĞİTİM BİNALARI

1. İstanbul Erkek Lisesi
2. Cağaloğlu Anadolu Lisesi
3. İstanbul Üniversitesi
4. Vefa Lisesi, olarak sıralanabilir.

E1. İSTANBUL ERKEK LİSESİ

Resim E1. İstanbul Erkek Lisesi

YER: Eminönü İlçesi'nde, Cağaloğlu Sempti'ndedir.

TARİHÇE:1884 yılında, Selanikli Abdi Kamil Efendi ile bahriye yüzbaşı Nadir Bey'in birlikte açtıkları Şemsul-Mekatip ile Nadir Bey in 1885 te Süleymaniye de açtığı Numune-i Terakki özel okulları bu lisenin temeli sayılır. 1933'te halen içinde bulunduğu Cağaloğlu Türk Ocağı Caddesi'ndeki Düyun-u Umumiye Binasına yerleşmiştir. Düyun-u Umumiye Osmanlı Devleti' nin borçlarını ödeme konusunda güçlüklerin ortaya çıkması üzerine, Avrupalı alacaklılarla başlayan görüşmelerin yapılması için 1881'de kurulmuştur. Bugünkü binasına 1897'de taşınmıştır. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapının oturduğu arsanın Haliç' e doğru büyük bir eğimle inmesi, yapıya geniş manzara olanağı sunar ve İstanbul peyzajı içinde anıtsal bir konum edinmesini sağlar.Dıştan dışa 120x48 m. boyutlarındaki yapı, ana çizgisiyle dikdörtgen planlı ve üç katlı kagir bir yapıdır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 12 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.10), İstanbul Erkek Lisesi'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

E2. CAĞALOĞLU ANADOLU LİSESİ

Resim E2.Cağaloğlu Anadolu Lisesi

YER: Eminönü İlçesi' nde, Çağaloğlu Semei' nde, Bab-i Ali Caddesi üzerinde yer alır.

TARİHÇE: 20. yüzyılda yapıldığı bilinmektedir.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapı iki ana kütlede oluşur. Kütlelerden biri giriş katı üzerine iki kat konsol, diğeri ise üç kat olarak yapılmıştır. Modüler pencerelere sahip yapı, cadde tarafında yüksek taş duvarlarla çevrilidir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 11 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.10), Çağaloğlu Anadolu Lisesi'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

E3. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ (GİRİŞ KAPISI)

Resim E3. İstanbul Üniversitesi

YER: Eminönü İlçesi'nde, Beyazıt Sımtı'nde yer alırlar.

TARİHÇE:İstanbul Üniversitesi' nin kuruluş tarihi 1933 olmasına rağmen, geleneksel anlamda 2. Mehmet' in İstanbul' da tesis ettiği ilk medresenin devamı sayılır.(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:İstanbul Üniversitesi binalarının tarihi önem taşıyan en önemli bölümü, Beyazıt'taki merkez binasının giriş kapısıdır. Anıtsal bir özellik gösteren kapı, Beyazıt Meydanı'nın önemli öğelerindendir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Kapı, karşısındaki meydanda, direk üzerine monte edilmiş iki adet dar açılı aygıt ile aydınlatılmaktadır. Cephede ölçülen ortalama ışıklılık 2 cd/m² tir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.10), İstanbul Üniversitesi Giriş'i'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

E4. VEFA LİSESİ

Resim E4. Vefa Lisesi

YER: Eminönü İlçesi'nde, Vefa' da, Dede Efendi Caddesi' nde, Şehzade Külliyesi' nin arka tarafındadır.

TARİHÇE:İstanbul' un en eski ortaöğretim kurumlarından biri olan lise, 1872'de bugün Eminönü Halk Eğitim Merkezi' nin bulunduğu yerde eğitime başlamış, 1881'de bugün de eğitim yapan Vefa daki Mütercim Rüşdü Paşa konağına taşınmış ve bugünkü ana binaya 1971' de geçmiştir. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:Üç katlı yapı, geniş bir avlunun içinde ve yüksek bir duvar ile çevrili durumdadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 11 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.10), Vefa Lisesi 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

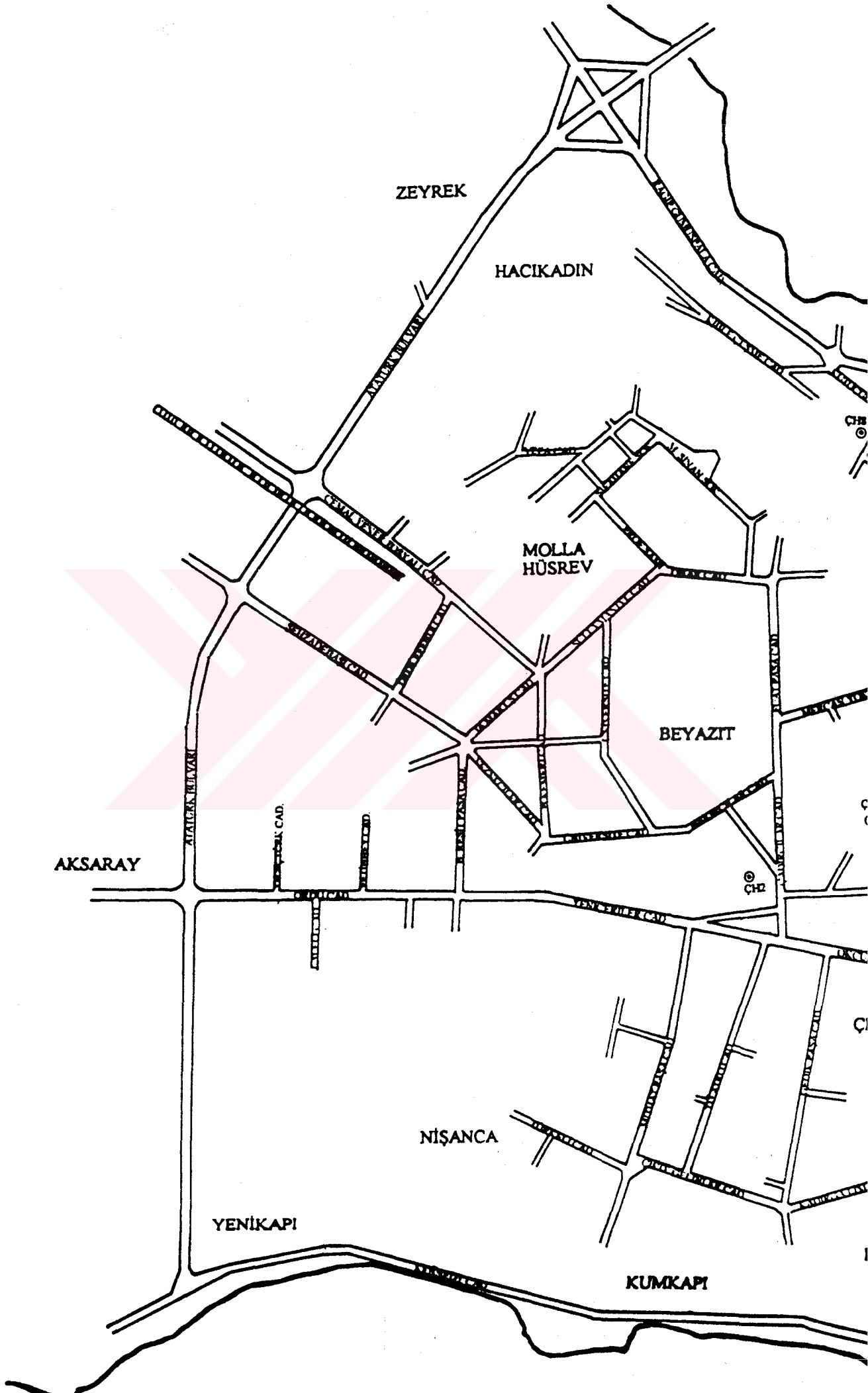
3.11. ÇARŞI VE HANLAR

Bu bölümde, tarihi yarımada da bulunan çarşı ve hanlar, buldukları yer, tarihçe, mimari özellik ve mevcut aydınlatma durumları açısından incelenmiştir.

Tarihi yarımada da bulunan çarşı ve hanların listesi tablo 3.11 de verilmiş, konumları ise şekil 3.11 deki haritada gösterilmiştir.

TABLO 3.11. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN ÇARŞI VE HANLAR

1. Mısır Çarşısı
2. Sahaflar Çarşısı
3. Kapalı Çarşı
4. Arasta Pasajı
5. Rüstem Paşa Hanı
6. Değirmen Han
7. Kiraz Han
8. Tahtakale Hamamı Çarşısı
9. Hoca Paşa Hamamı Çarşısı
10. İstanbul Sanatları Çarşısı

ZEYREK

HACIKADIN

MOLLA HÜSREV

BEYAZIT

AKSARAY

NIŞANCA

YENİKAPI

KUMKAPI

ATATÜRK CAD.

ÇEVRE YOLU

YENİKAPI CAD.

YENİKAPI CAD.

YENİKAPI CAD.

YENİKAPI CAD.

YENİKAPI CAD.

YENİKAPI CAD.

YENİKAPI CAD.

YENİKAPI CAD.

YENİKAPI CAD.

YENİKAPI CAD.

YENİKAPI CAD.

YENİKAPI CAD.

© 2000

© 2000

© 2000

© 2000

© 2000

ÇH1. MISIR ÇARŞISI

Resim ÇH1. Mısır Çarşısı

YER: Eminönü İlçesi' nde, Sirkeci'de,Yeni Cami' nin yanında bulunur.

TARİHÇE: Yeni Cami Külliyesi' nin bir parçası olarak, Mimar Mustafa Ağa tarafından yapılmış ve 1664 yılında tamamlanmıştır.Çarşıda satılan malların çoğunun Mısır yoluyla gelmesinden dolayı, Mısır Çarşısı adını alan çarşıda aktarlar, pamukçu ve yorgancılar bulunmaktaydı. 1691 yılında büyük bir yangın geçiren yapı, 1940'taki yangında eski görünümünü tamamen yitirmiştir.

MİMARİ ÖZELLİKLER:L planlı yapı yaklaşık 120 m. ve 150 m. kollara sahiptir.(Anon., İst. Ans., 1993)

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı dışarıdan aydınlatılmamıştır.Ön ve yan cephelerinde bulunan dükkanlar ve yoldan gelen ışık ile az miktarda aydınlanmaktadır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.11), Mısır Çarşısı'nın 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

ÇH2. SAHAFLAR ÇARŞISI

Resim ÇH2. Sahaflar Çarşısı

YER: Eminönü İlçesi' nde, Kapalıçarşı' nın Fesçiler kapısı ile Beyazıt Meydanı arasında bulunur.

TARİHÇE:Çarşı, İstanbul' un en eski kitap alışveriş merkezlerindedir. Medrese öğrencilerinin 15. ve 16. yüzyıllarda Beyazıt civarında eski kitaplarını satmalarıyla başlayan sahafçılık, bugün halıcıların bulunduğu sokakta bir sahaflar çarşısı kurulmasına neden olmuştur. 1894' teki depremde büyük hasara uğrayan çarşı, uzun zamanda onarılmıştır.(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Evliya Çelebi Seyahatname'de çarşıda 50 kadar dükkanın bulunduğunu ve 300 kadar insanın çalıştığını kaydeder.1950'deki yangından sonra tekrar 12'si çift katlı olarak, 23 dükkan yapılmıştır. Günümüzde de eski ve yeni birçok kitap satan satış standları bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU:Çarşının içindeki dükkanlar aydınlatılmıştır.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 11 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.11), Sahaflar Çarşısı 'nın 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

ÇH3. KAPALI ÇARŞI

Resim ÇH3. Kapalı Çarşı

YER: Eminönü İlçesi' nde, Nur-u Osmaniye ile Beyazıt arasındaki alanı kaplar.

TARİHÇE:Çarşı, 250 yıllık bir zaman dilimi boyunca oluşmuş bir bütünlük halindedir. Çarşının nüvesi 2. Mehmet (1451-1481) zamanında kurulmuştur. Sırasıyla 1546, 1695, 1701, 1750, 1791 ve 1826'da çıkan yangınlar ve 1894'teki zelzele ile hasar görmüş, tekrar yapılmıştır. Yüzyıllar boyunca önemli bir ticaret merkezi olarak hizmet veren çarşı, Osmanlı İmparatorluğu sınırları içindeki ve dışındaki birçok insana hizmet vermiştir. (Anon., İst. Ans., 1993)

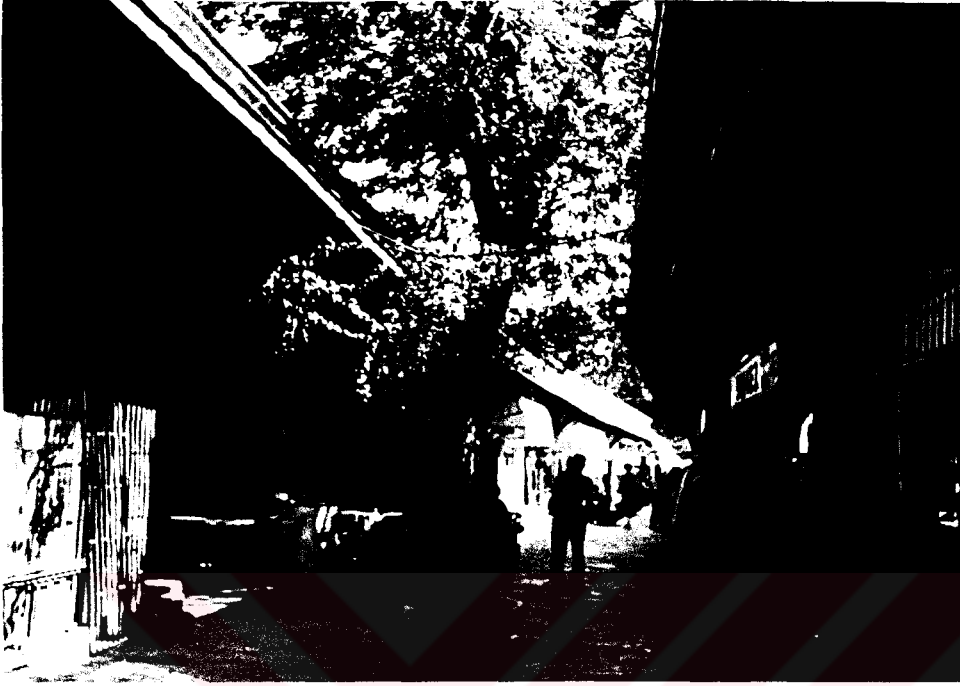
MİMARİ ÖZELLİKLER: Yaklaşık 30.7 hektar yüzölçümüne oturmuş, 61 sokaktan oluşan yapı iç bedesten, sandal bedesteni ve diğer bölümler olarak üç bölümde incelenebilir. İç bedesten eski çarşığı oluşturan çekirdektir. 3 sırada 15 kubbe ve fil ayakları üstüne gelen 8 küçük tümsek ile, sandal bedesteni ise 12 fil ayağının, 1.3 kalınlığında 4 duvarın taşıdığı 20 kubbe ile örtülüdür.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU:İçindeki dükkanlar ve giriş kapıları aydınlatılmıştır. Cephelerde ölçülen ortalama ışıklılık 1 cd/m² tir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.11), Kapalı Çarşı 'nın 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

ÇH4. ARASTA PASAJI

Resim ÇH4. Arasta Pasajı

YER: Eminönü İlçesi' nde, Sultanahmet' te yer alır.

TARİHÇE: Uzun yıllar harabe halinde kaldıktan sonra, 1980' li yıllarda Vakıflar İdaresi' nce boşaltılıp temizlenerek restore edilmiş, turistik eşya satan dükkanlara dönüştürülmüştür.(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:İki tarafında kagir dükkanlarbulunmaktadır. Ortadaki yolun üstü açık bırakılmıştır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU:İçindeki dükkanların kendilerine ait aydınlatmaları bulunmaktadır.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 13 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.11), Arasta Pasajı 'nın 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

ÇH5. RÜSTEM PAŞA HANI (BÜYÜK ÇUKUR HAN)

Resim ÇH5. Rüstem Paşa Hanı

YER: Eminönü'nde Rüstem Paşa Camii'nin önünde yer alır.

TARİHÇE: Tarih kitabesi yoktur. Rüstem Paşa'nın 1561 tarihli vakfiyesi ile tarihlemek mümkün olur. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:Özgün durumu ile günümüze ulaşmayı başaran yapı, 32.5 / 28.5 m. ölçüsünde bir alanı kaplayan plan şemasıyla, klasik kare planlı, avlulu han şemasına sahiptir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.11), Rüstem Paşa Hanı 'nın 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

ÇH6. DEĞİRMEN HAN

Resim ÇH6. Değirmen Han

YER: Eminönü Haliç Kıyısında, Değirmen Sokağı'nda, Ahi Çelebi Camii'nin yanında yer alır.

TARİHÇE: Kitabesi bulunmamakla birlikte, 19. yüzyılın 2. yarısında yapıldığı bilinmektedir. Günümüzde, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, İstanbul Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi, Marmara ve Boğazlar Belediyeler Birliği tarafından ortak kullanılmaktadır. (Anon., İst. Ans., 1993)

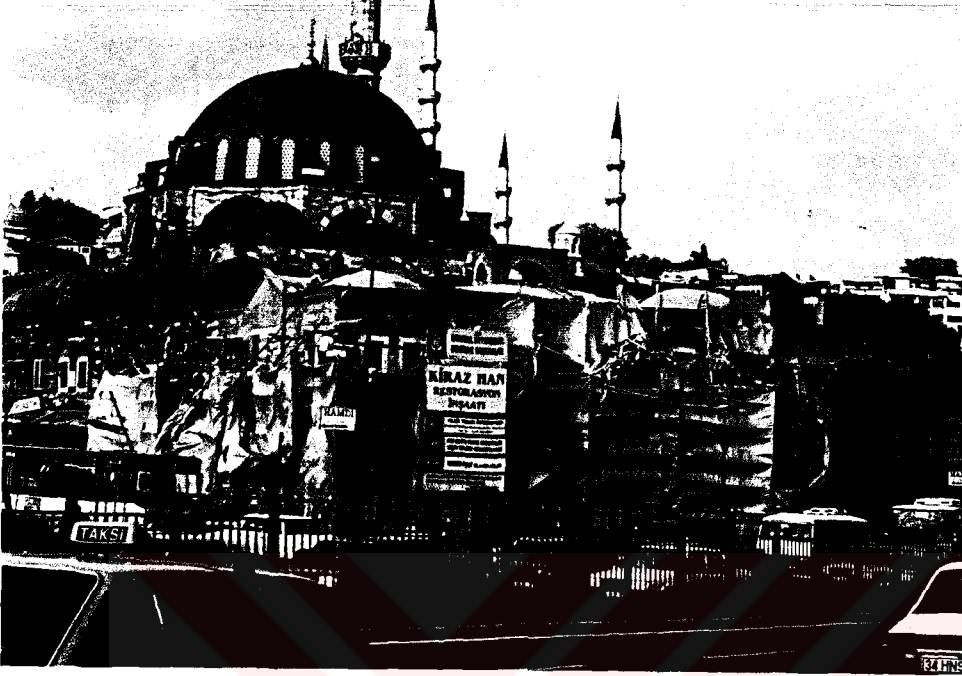
MİMARİ ÖZELLİKLER: Dikdörtgen planlı yapı, üç katlıdır. Duvarları taş ve tuğla ile örülmüş, dış cephe kesme taşla kaplanmıştır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Sirkeci'ye bakan cephesi metal halojenürlü lambalı aygıtlarla aydınlatılmıştır. Yapının yakınındaki ağaçların gölgeleri cepheye düşmektedir. Cephedeki ortalama ışıklılık 1.5 cd/m²tir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.11), Değirmen Han 'ın 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

ÇH7. KİRAZ HAN

Resim ÇH7. Kiraz Han

YER: Eminönü Sirkeci'de , Rüstem Paşa Camii ve Hanının hemen önünde yer alır.

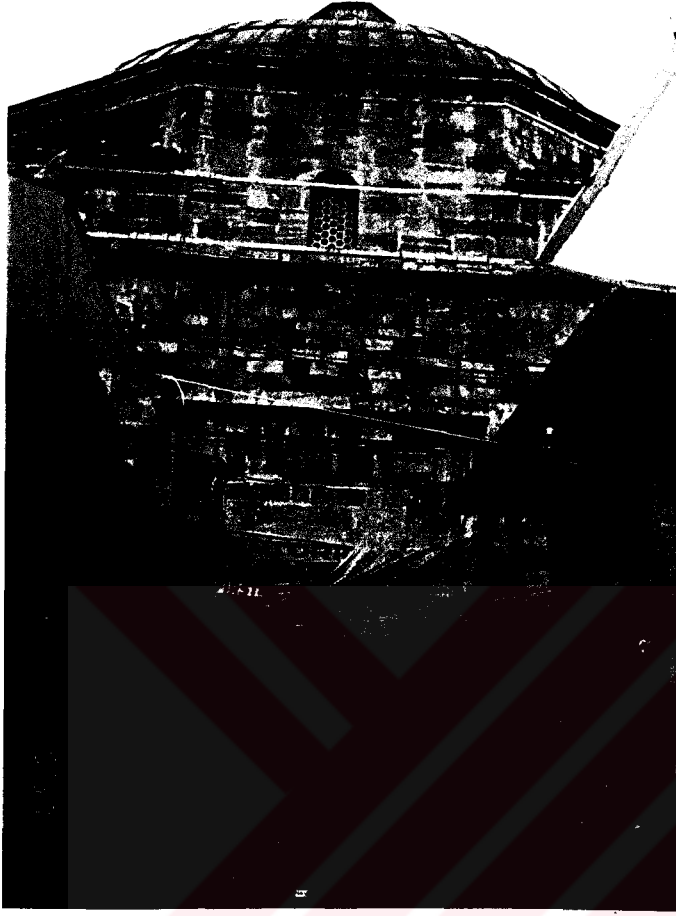
TARİHÇE: 17- 18. üzyıllara ait bir yapı olduğu tahmin edilmektedir. Çeşitli dönemlere ait ekleri bulunan yapının, restorasyonu devam etmektedir.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kiremit rengi yapının asıl durumundan çok farklı bir mimariye sahip olduğu bilinmektedir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 15 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.11), Kiraz Han 'ın 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

ÇH8.TAHTAKALE HAMAMI ÇARŞISI

Resim ÇH8. Tahtakale Hamamı Çarşısı

YER: Eminönü İlçesi' nde, Tahtakale' de Uzun Çarşı Caddesi' ndedir.

TARİHÇE:İstanbul'un en eski tarihli Osmanlı eserlerinden olan hamam, bir 2. Mehmet dönemi (1451-1481) yapısıdır. 20. yüzyılın başında, hamamın oldukça iyi durumda olduğu görülmektedir. 1894'teki depremde hasara uğramış, sonradan tamir edilmiştir. 1980'li yıllarda depo olarak kullanılmış, 1991 yılında temizlenerek restore edilmiştir. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Fatih dönemi özelliklerini taşıyan İstanbul'un en büyük çifte hamamlarından olan yapının, kadın ve erkek bölümleri aynı külhanı kullanan, paralel uzanan bağımsız hamamlardır. Erkekler hamamının kubbesi 17 m. ve kadınlar hamamının kubbesi ise 10,5 m. çapındadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 13 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.11), Tahtakale Hamamı Çarşısı'nın 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

ÇH9.HOCA PAŞA HAMAMI ÇARŞISI

Resim ÇH9. Hoca Paşa Hamamı Çarşısı

YER: Eminönü İlçesi' nde, Cağaloğlu' ndadır.

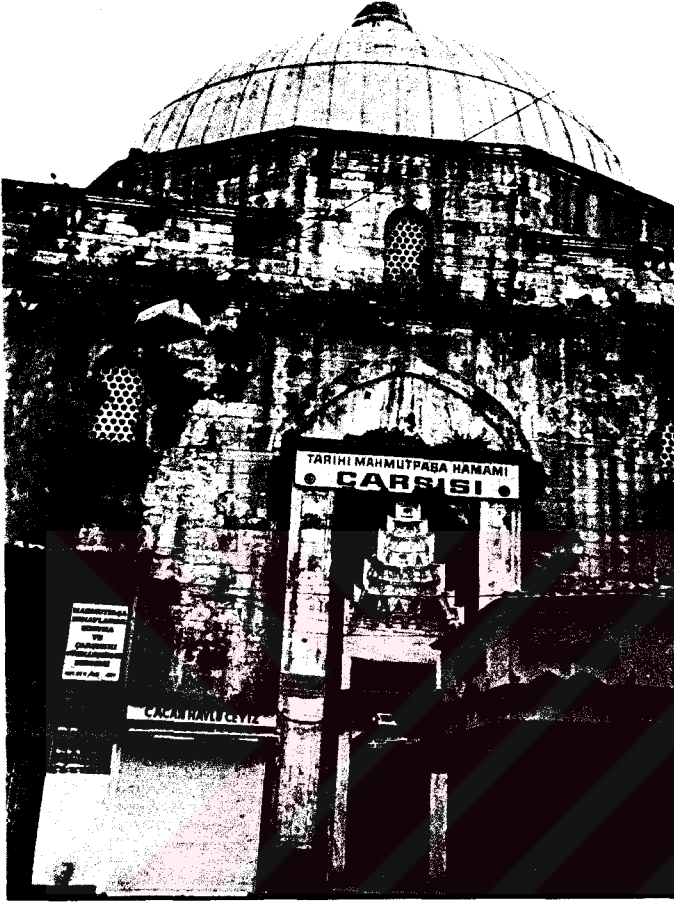
TARİHÇE: Banisi Hızır Bey Çelebi'nin oğlu Sinan Paşa'dır. (Ölümü 1486) Yapı günümüzde çarşı olarak kullanılma hazırlıkları içindedir.(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:Büyük ölçülerde yapılmış olan hamamın erkekler kısmının girişi, binanın ekseninde yer alır. Üzerleri birer kubbecikle örtülü üç hâlveti vardır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 14 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.11), Hoca Paşa Hamamı Çarşısı'nın 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

ÇH10.MAHMUT PAŞA HAMAMI ÇARŞISI

Resim ÇH10. Mahmut Paşa Hamamı

YER: Eminönü İlçesi' nde, Mahmut Paşa Camii' nin kuzeyinde bulunur.

TARİHÇE:1466 tarihli yapı, İstanbul' daki en eski hamamlardan biridir.

18. y.y. da ve 19. y.y. da tahrip olmuş, 1953'te büyük bir tamir görmüş ve kısa bir süre daha hamam olarak kullanılmıştır. Bir süre terk edilerek depo olarak kullanılan yapı şu anda çarşı olarak kullanılmaktadır.(Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Ortasında bir aydınlatma feneri bulunan yapının soğukluğunun 17 m. çapındaki kubbesi, mukarnaslı nişlerle duvarlara oturur. Ilıklık yan eyvanları, odaları ve yivli yarım kubbesi ile ilginç bir mekan düzenlemesidir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 12 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.11), Mahmut Paşa Hamamı Çarşısı'nın 2. derecede dercecede aydınlatılması önerilmiştir.

ÇH11. İSTANBUL SANATLARI ÇARŞISI (CEDİT MEHMET EFENDİ MEDRESESİ)

Resim ÇH11. İstanbul Sanatları Çarşısı

YER: Eminönü'nde, Sultanahmet'te, Kabasakal Caddesi'nin Mimar Mehmet Ağa Caddesi ile kesiştiği köşededir.

TARİHÇE:1. Mahmut dönemine (1730-1754) ait olduğu söylenen yapının Şeyhülislam Mehmet Efendi tarafından yaptırıldığı bilinmektedir. Çeşitli yangınlar sonucunda zarar gören yapı, 1987'de Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu tarafından restore edilmiş ve İstanbul Sanatları Çarşısı olarak kullanıma sunulmuştur. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Medresenin dış cephelerinde bir sıra taş, iki sıra tuğla almaşık örgü tekniği kullanılmıştır.Günümüze ancak kare planlı tuğla gövdeleri ulaşan bacalar, restorasyon sırasında piramidal kurşun şapkalarla örtülmüştür.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU:Yönlendirmeli aygıtlarla aydınlatılmıştır. Cephede ölçülen ortalama ışıklılık 2 cd/m² tir. Yapının çevresinde, döşemede ölçülen ortalama aydınlık düzeyi 5 lm/m² tür.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 16 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.11), İstanbul Sanatları Çarşısı'nın 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

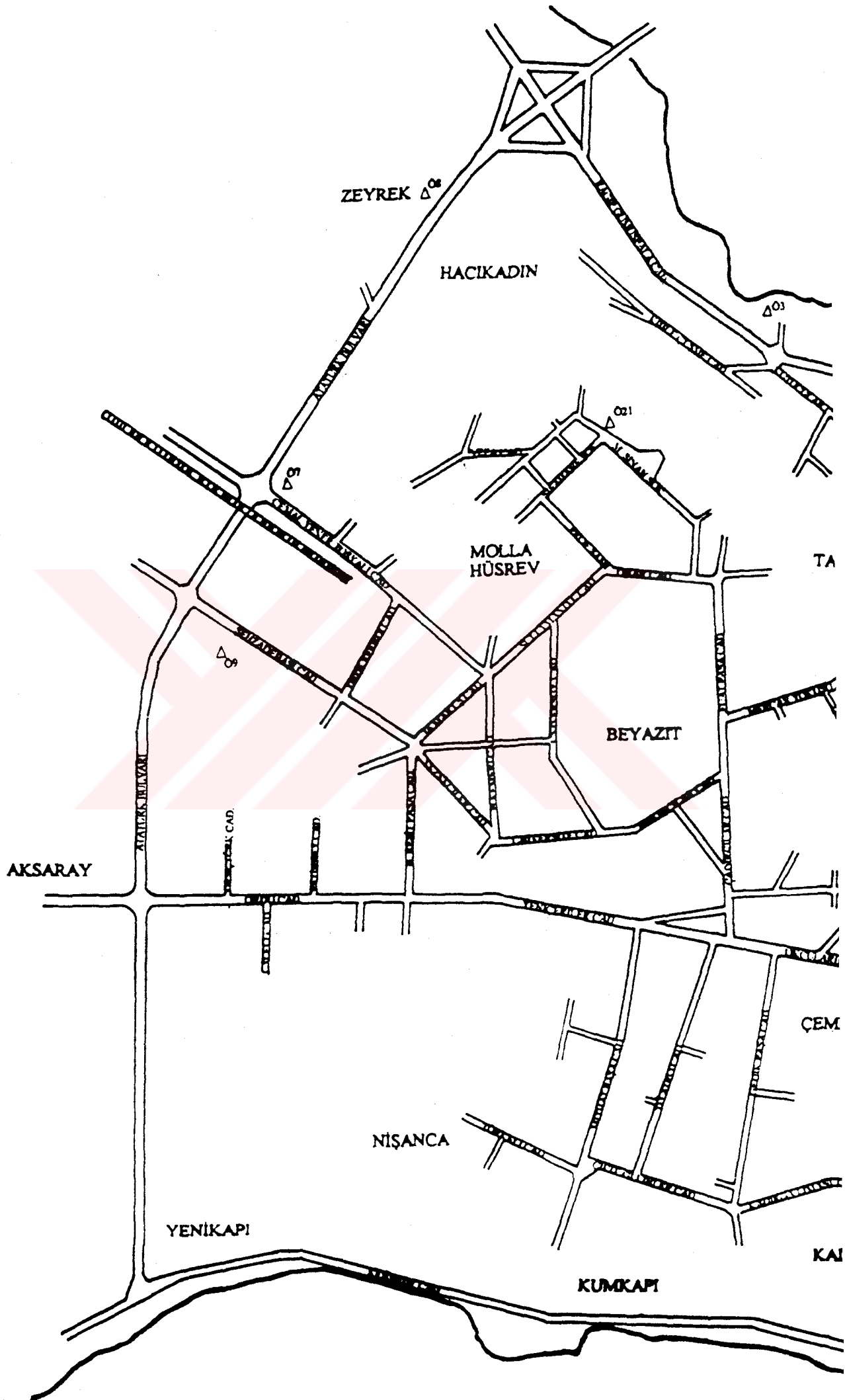
3.12. ÖNEMLİ YAPILAR

Bu bölümde, tarihi yarımada bulunan önemli yapılar, buldukları yer, tarihçe, mimari özellik ve mevcut aydınlatma durumları açısından incelenmiştir.

Tarihi yarımada bulunan önemli yapıların listesi tablo 3.12 de verilmiş, konumları ise şekil 3.12 deki haritada gösterilmiştir.

TABLO 3.12. TARİHİ YARIMADADA BULUNANAN ÖNEMLİ YAPILAR

1. İstanbul Altın Borsası
2. Soğuk Çeşme Sokak
3. İstanbul Ticaret Odası
4. Vilayet Binası
5. İstanbul Çocuk Mahkemeleri
6. Adliye Binası
7. Reşat Nuri Güntekin Tiyatrosu
8. S.S.K. Binaları
9. Belediye Sarayı
10. Four Seasons Oteli
11. İran Elçiliği Binası
12. M.Ü. Rektörlük Binası
13. Tapu Kadastro Binası
14. Türk Edebiyat Vakfı Binası
15. Yeşil Ev
16. Alay Köşkü
17. Aya İrini Konser Salonu
18. Sirkeci Büyük Postane
19. Galata Köprüsü
20. Uluslararası Ticaret Merkezi
21. İstanbul Müftülüğü
22. İskenderpaşa Kız Kuran Kursu

Ö1. İSTANBUL ALTIN BORSASI

Resim Ö1. İstanbul Altın Borsası

YER: Sirkeci'de, Cağaloğlu yokuşunun başındadır.

TARİHÇE:1907'de yapılmıştır. (Kitabe)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Teras çatıya sahip taş bina, ince uzun dikdörtgen pencerelere sahiptir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 14 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), İstanbul Altın Borsası 'nın 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ö2. SOĞUKÇEŞME SOKAK

Resim Ö2. Soğuk Çeşme Sokak

YER: Eminönü İlçesi'nde, Ayasofya ile Topkapı surları arasındaki Sur-i Sultani'ye dayanmış olan 12 ev, bir Roma sarnıcının yer aldığı sokaktır.

TARİHÇE:İlk kez 18. y.y.da biçimlendiği tahmin edilebilir. Burada oturan nüfus Topkapı Sarayı ve Ayasofya ile ilgili kişilerdi. Sarayın Dolmabahçeye taşınmasından sonra, orta tabaka bu sokağa yerleşti. Evlerden biri 6. Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk' ün doğduğu evdir. 1940' lı yıllara kadar evler eski dokularını korudular.1970 yılında sokak, İstanbul Teknik Üniversitesi Restorasyon Kürsüsünce ele alınarak, tarihi eser olarak korunma kararı alınmıştır. 1986 yılında restore edilmiş ve yeni haliyle evlerin 9 tanesi pansiyon, biri ise İstanbul Kütüphanesi olarak halka açılmıştır. Yokuşun başındaki sarnıç restore edilerek, Roma Lokantası üslubunda döşenmiştir.(Anon., İst. Ans.,1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Tek beton apartmanın yer almadığı bir İstanbul sokağı olmasından dolayı önemlidir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Aydınlatma aygıtlarının bir kısmı yanmamaktadır. Ortalama 2 lm/m² aydınlık düzeyi ölçülmüştür.Sokak oldukça karanlıktır. Aydınlık sokağa düzgün yayılmamıştır.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 13 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), Soğuk Çeşme Sokak 'ın 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ö3. İSTANBUL TİCARET ODASI

Resim Ö3. İstanbul Ticaret Odası

YER: Eminönü İlçesi' nde, Haliç kıyısında, Ragıp Gümüş Pala Caddesi üzerindedir.

TARİHÇE:1972 yılında yapılmıştır.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kareye yakın dikdörtgen planlı yapı, giriş katının üzerine konsol çıkmış iki kat ve teras katı olarak toplam dört kattan oluşmaktadır. Yapının, düşey dikdörtgen pencereleri bulunur.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapının düşey hatlarını belirleyen çizgisel ışık kaynakları ile aydınlatılmıştır. Ölçülen ortalama ışıklılık $L=3 \text{ cd/m}^2$ dir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 15 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), İstanbul Ticaret Odası 'nın 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ö4. VİLAYET BİNASI

Resim Ö4. Vilayet Binası

YER: Eminönü İlçesi, Ankara Caddesi üzerinde yer alır.

TARİHÇE:19. yüzyıla ait bir yapı olduğu tahmin edilmektedir.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Geniş bir bahçe içine oturan yapının, ikisi de Ankara Caddesi üzerinde bulunan iki kapısı bulunur. Ana girişe, üç adet yüksek tonozun altından geçen merdivenlerle ulaşılır. Kiremit çatılı yapının, yuvarlak kemerli pencereleri bulunur.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapıyı çevreleyen duvarın üzerine yerleştirilmiş olan ve düzgün geçme yapan aygıtlarla aydınlatılmıştır. Çağaloğlu yokuşuna bakan cephesi düzgün geçme yapan aygıtlarla aydınlatılmıştır. Ölçülen ortalama ışıklılık $L= 1 \text{ cd/m}^2$ dir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 15 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), Vilayet Binası 'nın 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ö5. İSTANBUL ÇOCUK MAHKEMELERİ

Resim Ö5. İstanbul Çocuk Mahkemeleri

YER: Gülhane'de, Gülhane Parkı'nın giriş kapısının karşısında yer alır.

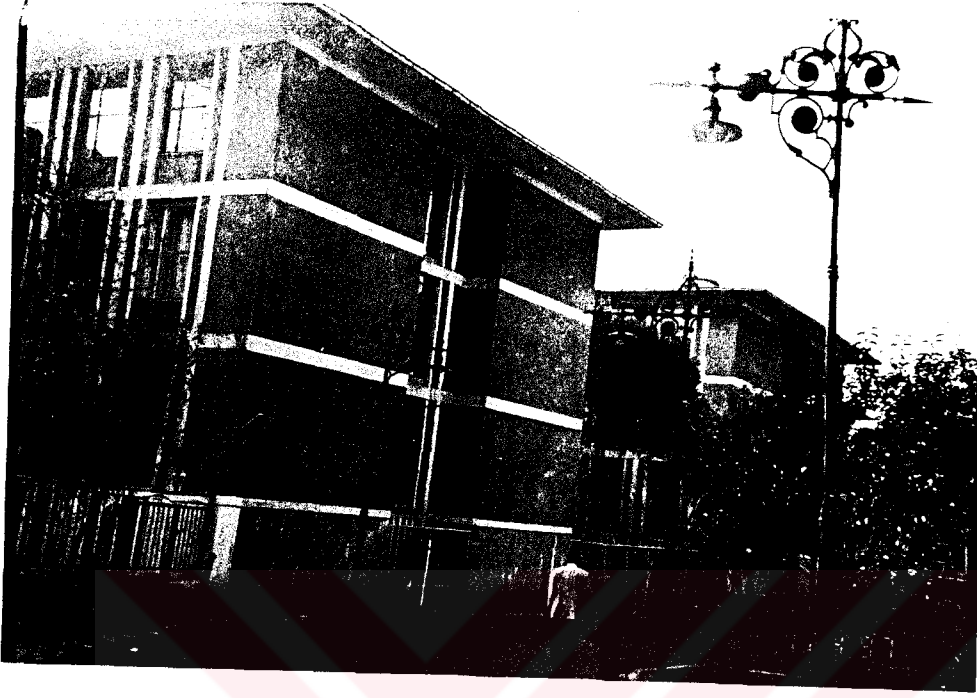
TARİHÇE: 19. yüzyıla ait bir yapı olduğu tahmin edilmektedir.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Taş, iki katlı bir yapıdır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 15 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), İstanbul Çocuk Mahkemeleri Binası'nın 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ö6. ADLİYE BİNASI

Resim Ö6. Adliye Binası

YER: Eminönü İlçesi' nde, Sultanahmet' te, At Meydanı ndadır.

TARİHÇE:İlk kısmı 1958'de Emin Onat tarafından, geri kalan kısmı ise yapılan kazılarda arkeolojik kalıntılara rastlandığı için, bunlar gözönüne alınarak 1961'de Sedad Hakkı Eldem tarafından yapılmıştır.Halen, Sultanahmet Adliyesi olarak kullanılmaktadır.(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapı parçalarının, geniş saçakları düşey kolon pencere ritminin ve simetrik kurgusunun neoklasik düzeni bir yandan, eski milli mimari anlayışının bir uzantısı olarak ortaya çıkarken, taşıyıcı elemanların çıplak beton yüzeyleri sade çizgileri dik açının egemenliği ile yapı 50'li yılların Türk mimarlığının öncü yapılarından.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapının önünde, döşemede ölçülen aydınlık düzeyi 3 lm/m². dir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 12 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), Adliye Binası 'nın 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ö7. REŞAT NURİ GÜNTEKİN TİYATROSU

Resim Ö7. R. Nuri Güntekin Tiyatrosu

YER: Atatürk Bulvarı'nda, Bozdoğan Kemerinin altındadır.

TARİHÇE: 20. yüzyıla ait bir yapı olduğu bilinmektedir.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Tek katlı yapının girişi, Atatürk Bulvarı Caddesi tarafındadır. Yapının ön kısmı otopark olarak kullanılmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 12 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), Reşat Nuri Güntekin Tiyatrosu'nun 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ö8. SOSYAL SİGORTALAR KURUMU BİNALARI

Resim Ö8. S.S.K. Binaları

YER: Atatürk Bulvarı üzerindedir.

TARİHÇE: 1964 yılında, Mimar Sedad Hakkı Eldem tarafından yapılmıştır.

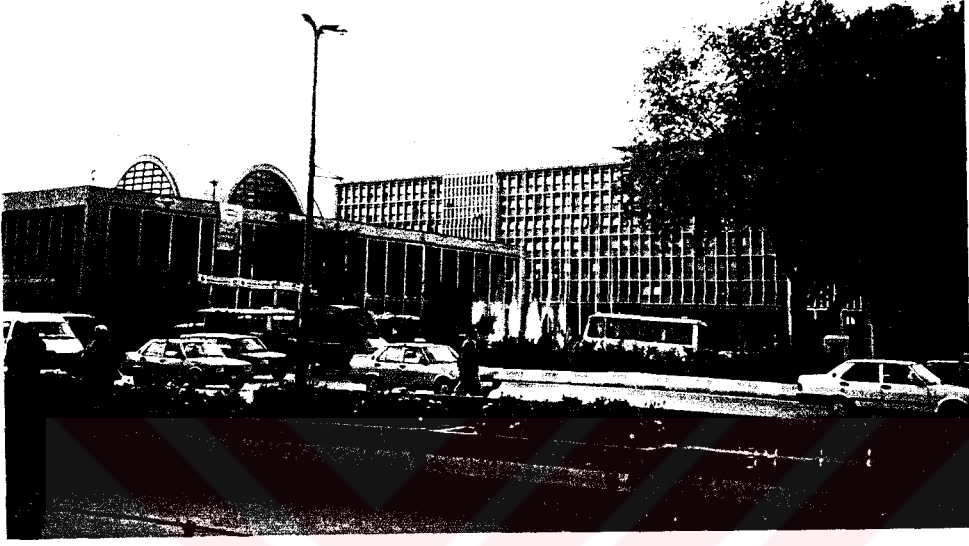
(Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapı, hem parçalı kütleler, hem de geleneksel Türk evi mimarisine yapılan atıflarla dikkati çekmektedir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 14 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), S.S.K. Binaları 'nın 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ö9. BELEDİYE SARAYI

Resim Ö9. Belediye Sarayı

YER:Şehzadebaşı'nda, Atatürk Bulvarı ile Şehzadebaşı Caddesi'nin kesiştiği yerde, Saraçhane Parkı'nın güneyindedir.

TARİHÇE:1953'te bir ulusal yarışma sonucunda birinciliğe değer görülen, Mimar Nevzat Erol'un projesi esas alınarak yapılmıştır.(Anon., İst.Ans., 1993)

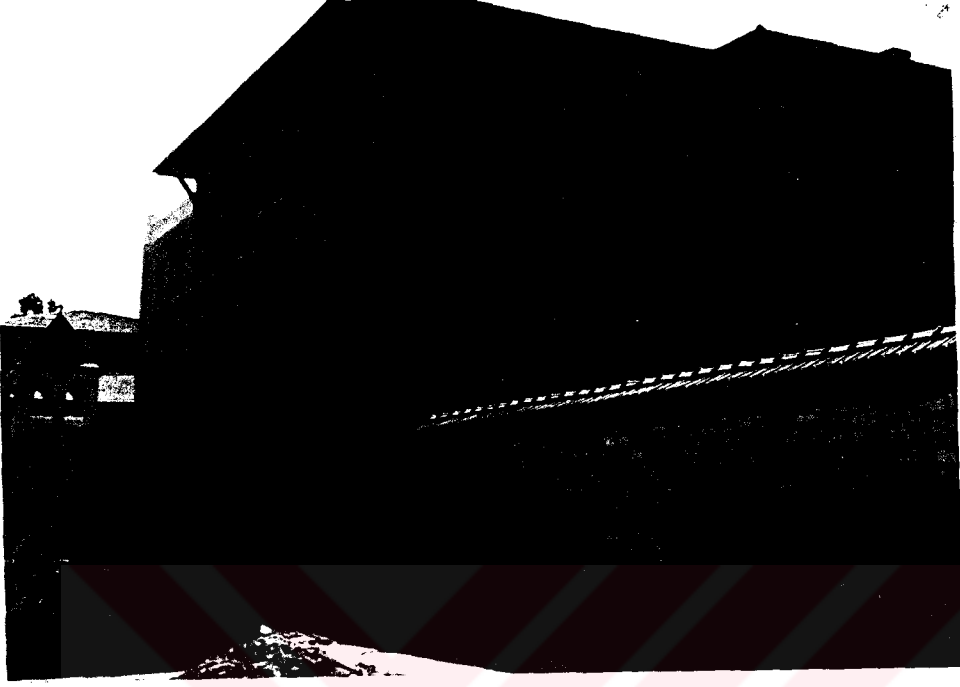
MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapı, iki ana kütlede oluşmaktadır. Yüksek ve dikdörtgenler prizması biçimindeki büro kitlesi ve yine yatık bir dikdörtgenler prizması olan, başkanlık ve toplantı hacimlerine ayrılmış kitle bulunur. Cephesi modüler sistem olarak oluşturulmuş yapı, karşısındaki Şehzade Külliyesi'ne göre boyutlandırılmaya dikkat edilmiş, günümüzün ölçülerine göre abartılı olmayan mimarisi ile yapıldığı tarihi, çevreyi geri itmeyen modernist bir uygulamadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU:Yönlendirmeli aygıtlarla aydınlatılmıştır. Cephede ölçülen ortalama ışıklılık $L= 1 \text{ cd/m}^2$. dir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 14 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), Belediye Sarayı 'nın 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ö10. FOUR SEASONS OTELİ (SULTAN AHMET CEZAEVİ)

Resim Ö10. Four Seasons Otelı

YER: Eminönü İlçesi' nde, Sultanahmet' te, Kabasakal Tevkifhane ve Kutlugün sokaklarının çevrelediği büyük arsa üzerinde yer alır.

TARİHÇE: Gaspere Fossati tarafından, 1845'te yapımına başlanmıştır.1970'li yıllara kadar hizmet veren yapı, bugün Four Seasons Otelı olarak kullanılmaktadır.(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapı genel hatlarıyla, bir iç avluyu kuşatan iki ana kitleden meydana gelmiştir. Sıvalı duvarlar tuğla ile örülmüş, ahşap çatı kiremitle örtülmüştür. Duvar yüzeyinden dışa taşkın olarak yapılan tamamen çini kaplı mihrap, değişik süsleme düzeniyle dikkat çekmektedir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapının cephesinde ışıklılık 1 cd/m² ölçülmüştür.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 10 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), Four Seasons Otelı 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ö11. İRAN ELÇİLİĞİ BİNASI

Resim Ö11. İran Elçiliği Binası

YER: Eminönü İlçesi' nde Cağaloğlu Semtinde, Bab-ı Ali Caddesi üzerindedir.

TARİHÇE: Elçilik arsasını 1866'da satın alan İran'ın İstanbul elçisi Hacı Mirza Hüseyin Han, binanın yapımı için İtalyan kökenli mimar, Domenico Stampa ile anlaşarak, inşaatı ona yaptırmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yapı kuzeye doğru eğimli, bahçe şeklinde düzenlenmiş arsanın doğu kenarında bir bodrum kat üzerine, üç katlı olarak yapılmıştır. Yarım daire kemerli pencereleri olan, köşeleri taş kaplı iki adet bekçi kulübesi, metal parmaklıklı giriş kapısının yanlarında bulunur. Giriş kapısının iki yanında ikişer kolon ve üzerlerinde aslan heykelleri yer alır. 24x24 m.lik bir tabana oturan yapının, Batılı anlayışta bir düzenlemesi vardır. Döşeme seviyelerinde, katları ayıran dekoratif taşkın silmeler ve birinci kat döşeme seviyesinde, kabartma tekniği ile yapılmış insan yüzü figürü dikkat çekicidir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Cephede ölçülen ışıklılık 1 cd/m².dir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 15 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), İran Elçiliği Binası 'nın 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ö12. MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜK BİNASI

Resim Ö12. M.Ü. Rektörlük Binası

YER: Eminönü İlçesi' nde, Sultanahmet' te, At Meydanı' ndadır.

TARİHÇE:19. y.y. sonlarında, Tarım Orman ve Maden Bakanlığı binası olarak yapılmıştır.(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:Üç katlı yapıda Osmanlı-Türk mimarlığının öğelerinden geniş saçaklar kemerler ve süslemeler çokça kullanılmıştır.Yapının mimarı Raimondo D' Aronco dur.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Girişin üstünü örten balkona yerleştirilmiş dar açılı aygıtlarla, geniş saçak aydınlatılmıştır. Cephede ölçülen ışıklılık 2-3 cd/m² tir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 15 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), Marmara Üniversitesi R. Binası'nın 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ö13. TAPU KADASTRO BİNASI

Resim Ö14. Tapu Kadastro Binası

YER: Eminönü İlçesi'nde, Sultanahmet Meydanı'nda yer alır.

TARİHÇE:1908'de Defter-i Hakani binası olarak, Mimar Vedat Tekin tarafından yapılmıştır.(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Birinci ulusal mimari akımın etkisinde yapılan yapının yüzü, geleneksel mimari motiflerimizden olan geniş saçaklar, kemerler ve çiniler ile süslenmiştir. Yapının köşelerinde, girişin yanlarında ve üstünde bulunan mekanlar, ana kütlede ayrılarak öne çıkarılmış, yapının ön yüzüne bir devinim kazandırılmıştır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapının At Meydanı'na bakan cephesi aydınlatılmaktadır. Aydınlatmada 400 W. yüksek basınçlı sodyum buharlı lambalı aygıtlar kullanılmıştır. Cephede ölçülen ortalama ışıklılık $L=1.5 \text{ cd/m}^2$ dir. Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 14 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), Tapu Kadastro Binası 'nın 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ö14. TÜRK EDEBİYAT VAKFI (CEVRİ KALFA SÜBYAN MEKTEBİ)

Resim Ö14. Türk Edebiyat Vakfı

YER: Eminönü İlçesi'nde, Sultanahmet'te, Divanyolu Caddesi üzerindedir.

TARİHÇE: Kitabesinde 2. Mahmut tarafından 1819'da saray hareminden Cevri Kalfa'nın anısı için yaptırılmış olduğu yazılıdır. 1955-1956 ders yılından itibaren Cevri Kalfa İlkokulu adıyla hizmet vermiş, 1985'te Türk Edebiyat Vakfı'na tahsis edilmiştir. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:İki katlı, dikdörtgen planlı yapı, son derece ilginç bir çatı ile örtülmüştür. Geniş dikdörtgen pencereleri iki katta da devam etmektedir. Son yıllarda Divanyolu Caddesi'nin taban seviyesinin çok yükselmesi yüzünden, yapının mimari oranları bozulmuştur.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 15 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), türk Edebiyat Vakfı 'nın 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ö15. YEŞİL EV

Resim Ö15. Yeşil Ev

YER: Eminönü İlçesi'nde, Sultanahmet'te, Kabasakal Caddesi'nde yer alır.

TARİHÇE: 19. yüzyılın 2. yarısına ait bir yapı olduğu bilinmektedir.

Şükrü Bey Evi olarak bilinen konak, oldukça harap halde 1970'lere erişebilmiştir. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu tarafından 1977'de restore edilerek, 1984'te "Konak" adıyla bir otel olarak açılmıştır. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER:19 odası bulunan yapı, biri çatı katı olmak üzere 4 kattan oluşur. Yapının lokanta olarak ta kullanılan geniş bir bahçesi bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 13 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), Yeşil Ev 'in 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ö16. ALAY KÖŞKÜ

Resim O16. Alay Köşkü

YER: Eminönü İlçesi' nde, Alemdar Caddesi' nde yer alır.

TARİHÇE: 2. Mahmut tarafından daha önceki bir köşkün yerine, 1810 veya 1819'da yaptırılmıştır. 1960 yılında geçirdiği tamir sonucu, bazı ahşap kat ve bölmeler kaldırılmıştır. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Alay köşkü önünden geçen şehrin ana caddesinin kenarında olduğundan, padişahın bu caddeden geçiş yapan alayları görmesi içindi. Bu yüzden burcun üzerinde taş konsollara dayanan çokgen ve yedi cephesi pencereless köşk, büyük tek bir salondan ibarettir. Köşkün üstünü geniş saçaklı soğan biçiminde ve dilimli kurşun kaplı bir külah örter.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 15 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), Alay Köşkü 'nün 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ö17. AYA İRİNİ KONSER SALONU

Resim Ö17. Aya İrini Konser Salonu

YER: Eminönü İlçesi' nde, Topkapı Sarayı dış avlusunda, Sur-i Sultani içindedir.

TARİHÇE: Eski tarihler, kiliseyi buradaki Roma mabedlerinin kalıntılarında yararlanarak 4. yüzyılın başlarında 1. Constantinus un yaptırdığını belirtmişlerdir. Yapı 532 yılında yanarak tekrar yapılmıştır. Osmanlılar yapıyı camiye çevirmemiş, savaşlarda ele geçen silahları burada korumuş, böylece Türkiye' deki ilk müze de aynı yerde açılmıştır. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kilisenin zemini bazilika, üst örtüsü ise kapalı Yunan haçı planındadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapının Topkapı Sarayı avlusuna bakan kısmı dar açılı aygıtlarla aydınlatılmıştır. Ölçülen ışıklık $L= 1 \text{ cd} / \text{m}^2$ dir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), Aya İrini Konser Salonu 'nun 1. derecede aydınlatılmas önerilmiştir.

Ö18. SİRKECİ BÜYÜK POSTANE

Ö18. Sirkeci Büyük Postane

YER: Sirkeci'de, Büyük Postane Caddesi'nde yer alır.

TARİHÇE: İnşaatına 1095'te başlanmış ve 1909'da açılışı yapılmıştır. Halen postane olarak hizmet vermektedir. (Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kesme taştan yapılan yapı, biri giriş olmak üzere 3 kattan oluşmaktadır. Binanın geniş giriş merdivenleri bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yol aydınlatması ile cephesi bir miktar aydınlanmaktadır. Cephesinde ölçülen ortalama ışıklılık 0-1 cd/m² dir. Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 12 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), Sirkeci Büyük Postane 'nin 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ö19. GALATA KÖPRÜSÜ

Resim Ö19. Galata Köprüsü

YER: Sirkeci ile Karaköy'ü bağlayan noktada yer alır.

TARİHÇE: 1845'te ahşap malzeme ile dubalı olarak yapılan köprü, 1863'te büyük çaplı bir onarım görmüştür. Daha sonra 1877'de ve 1912'de tekrar yapılan köprü, 1992'de yeni köprü yapım çalışmaları sürerken geçirdiği yangın sonucunda kullanılamaz hale gelmiş, yeni köprü Haziran 1992'de açılmıştır.

(Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: 80 m. boyunda ve 2 m. çapında 114 kazık üzerine oturan köprü, genişliği ile dünyada 2. sırada yer alır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 14 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), Galata Köprüsü'nün 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ö20. ULUSLARARASI BASIN MERKEZİ (SEPETÇİLER KASRI)

Resim Ö20. Uluslararası Basın Merkezi

YER: Sirkeci'de, sahilde, Sirkeci Garı'nın karşısında yer alır.

TARİHÇE: 1643'te Sultan İbrahim tarafından yaptırılmıştır. Topkapı Sarayı'nın köşklerinden biri olan yapı, 19. yüzyılın ortalarına kadar muhtelif onarımlarla değişmeden kalmıştır. Bir süre bakımsız kaldıktan sonra, restore edilmiştir. Basın ve Yayın Genel Müdürlüğü'nün Uluslararası Basın Merkezi olarak kullanıma açılmıştır. Bugün de aynı amaçla kullanılmaktadır. (Anon., İst. Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Özgün durumda daha küçük bir kubbe ile örtülü olan giriş bölümü, dışardan daha etkili görünmesi için, ikinci bir ahşap kubbe ile örtülmüştür. Bu fenerli kubbenin arkasında, minare gibi gösterilen bir baca yükselmektedir. Deniz seviyesinden ortalama 6 m. yükseklikte inşa edilmiştir.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Sirkeci'ye bakan giriş cephesi, sodyum buharlı aygıtlarla aydınlatılmıştır. Cephede ışıklılık düzgün yayılmamıştır. Ölçülen maksimum ışıklılık 4 cd /m², en düşük ışıklılık ise 0.1 cd /m² dir. Kulesi aydınlatılmıştır.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 18 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), Uluslararası Basın Merkezi'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ö21. İSTANBUL MÜFTÜLÜĞÜ

Resim Ö21. İstanbul Müftülüğü

YER: Süleymaniye'de, Mimar Sinan Türbesi'nin karşısında bulunur.

TARİHÇE: 16. yüzyılda yapılmıştır.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Süleymaniye Camii'nin, Meşihat dairesinin, Fetvahane bölümüdür. (Anon., İst.Ans., 1993)

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Cephesinde bulunan iki adet düzgün geçme yapan aygıt ile aydınlatılmıştır. Cephesinde ölçülen ortalama ışıklılık 2-3 cd/m². dir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), İstanbul Müftülüğü 'nün 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

Ö22.İSKENDER PAŞA KIZ KURAN KURSU

Resim Ö22. İskender Paşa Kız Kuran Kursu

YER: Eminönü İlçesi'nde, Sultanahmet'te, Arasta ve Tavukhane sokaklarının kesiştiği noktada yer alır.

TARİHÇE:Türbede yapının banisi olan İskender Paşa' ya ait 1515 tarihli mezar taşına istinaden, bundan birkaç sene önce yapıldığı kabul edilebilir.Geçmişte çeşitli tahribatlara uğrayan ve tamirler gören yapı son olarak 1912'deki yangında harap olmuştur.Bugün kız kuran kursu olarak kullanılmaktadır.

(Anon., İst.Ans., 1993)

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kare planlı yapı, sivri kemerlerle birbirine bağlanan L şeklinde dört payenin taşıdığı bir kubbe ile örtülmüştür.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Yapı aydınlatılmamıştır.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 14 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.12), İskender Paşa Kız Kuran Kursu'nun 2. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

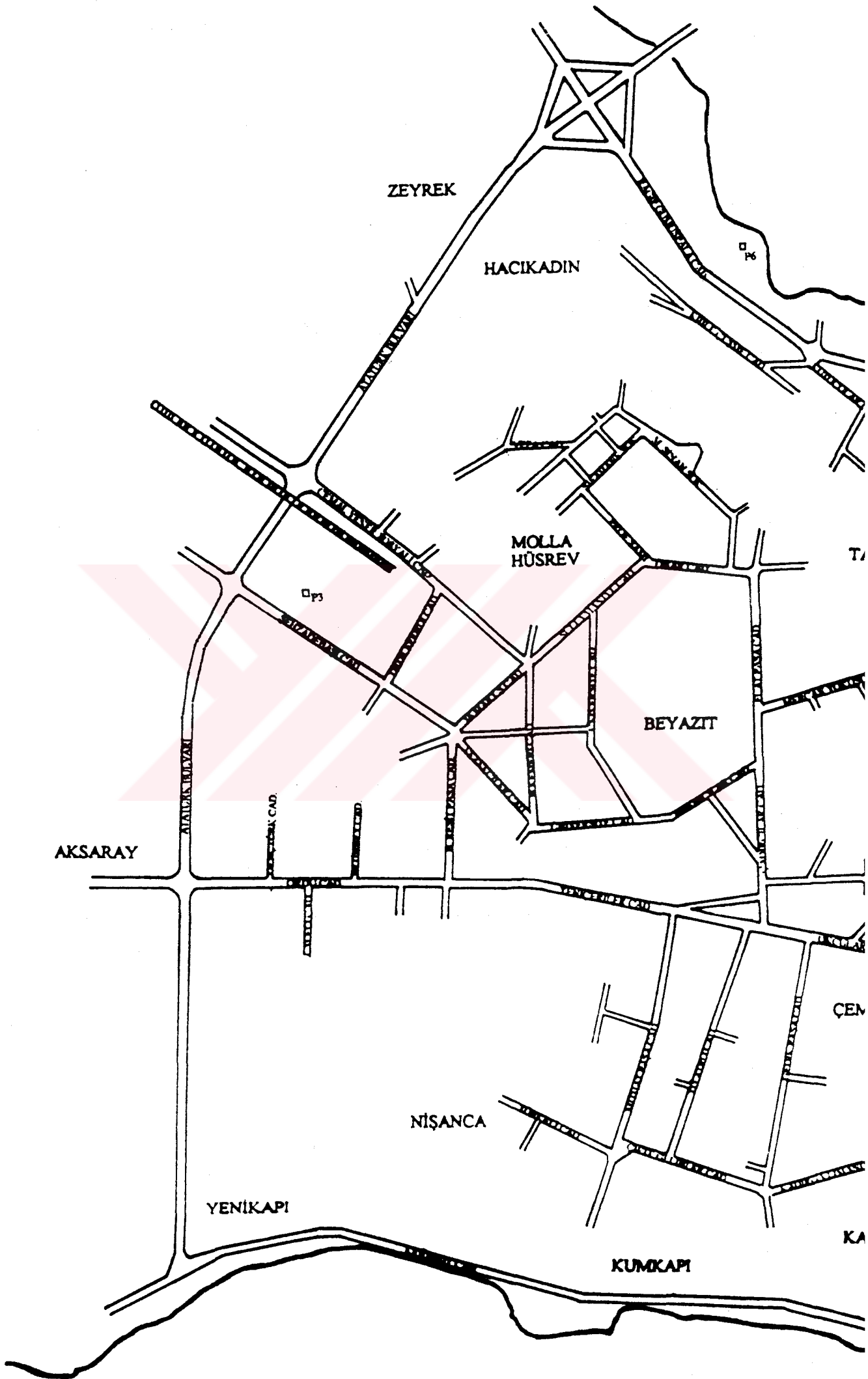
3.13. PARKLAR

Bu bölümde, tarihi yarımada da bulunan parklar, buldukları yer, tarihçe, mimari özellik ve mevcut aydınlatma durumları açısından incelenmiştir.

Tarihi yarımada da bulunan parkların listesi tablo 3.13 de verilmiş, konumları ise şekil 3.13 deki haritada gösterilmiştir.

TABLO 3.13. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN PARKLAR

1. Sulatnahmet Parkı
  2. Sahil Şeridi
  3. Saraçhane Parkı
  4. Sarayburnu Parkı
  5. Gülhane Parkı
  6. Sirkeci Sahil Parkı
-

ZEYREK

HACIKADIN

MOLLA
HÜSREV

BEYAZIT

AKSARAY

NİŞANCA

YENİKAPI

KUMKAPI

ÇEN

KA

P1. SULTAN AHMET PARKI

Resim P1. Sultan Ahmet Parkı

YER: Sultanahmet Camii'nin batısında, Sultanahmet Meydanı'nda yer alır.

TARİHÇE: Yapımına 196 yılında başlanan 1. Constantinus döneminde (324-337) bittiği kabul edilen Hipodrom olduğu bilinmektedir.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Parkın içinde Dikilitaş, Yılanlı Sütun, Örme Sütun gibi anıtların yanında, Sultanahmet Camii, Firuz Ağa Camii, Alman Çeşmesi, Haseki Hamamı, Türk ve İslam Eserleri Müzesi, Adliye Sarayı gibi çok önemli yapılar da yer alır. Büyük ağaçlar vardır. Parkın bir kısmı araç trafiğine açık olduğu halde, büyük bir bölümü yaya alanıdır. Meydanda oturma grupları, fiskiyeli bir havuz, çeşitli büyüklükte çalı, ağaçlar ve çiçek grupları bulunmaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Döşemede ölçülen aydınlık düzeyi, izotrop yayınlık geçme ve düzgün geçme yapan civa buharlı lambalı aygıtların karışık olarak bulunduğu Divanyolu Caddesi tarafında, 5-10 lm/m², yine izotrop yayınlık geçme yapan aygıtların bulunduğu Atmeydanı Sokağı tarafında 3-5 lm/m²' dir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.13), Sultanahmet Parkı'nın 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

P2. KENNEDY CADDESİ SAHİL ŞERİDİ

Resim P2. Kennedy Caddesi Sahil Şeridi

YER: Kennedy Caddesi'nin sahil tarafında, Sarayburnu ve Yenikapı arasında yer alır.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Kumkapı sahili boyunca yer yer genişleyip, daralarak devam eder. Sahil boyunca çeşitli lokantalar, oturma ve spor alanları yer alır. Parkta çok yoğun bir yeşil doku bulunmamaktadır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Döşemede ölçülen ortalama aydınlık düzeyi 2 lm/m² dir. Bu değer, yoğun şekilde aydınlatılmış spor alanlarında ve lokantaların yakınlarında 20-25 lm /m² ye kadar çıkmaktadır. Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 19 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.13), Sahil Şeridi 'nin 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

P3. SARACHANE PARKI

P3. Sarachane Parkı

YER: Şehzadebaşı Caddesi ile Atatürk Bulvarı'nın kesiştiği köşede yer alır.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Burmalı Mescit parkın sınırları içindedir. Hemen yanında ise Şehzade Camii yer alır. Parkta çok çeşitli boyda ve cinste ağaçların yanında, çiçek grupları da bulunmaktadır. Parkta ayrıca heykel ve taşlar da vardır. Yaya yolları ve oturma gruplarının döşemeleri taştır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: İzotrop yayınlık geçme yapan aygıtların içinde, civa buharlı lambaların olduğu tahmin edilmektedir. Aygıtların lambalarının çoğu yanmaktadır. Heykellere ait özel aydınlatma bulunmamaktadır. Parkta bulunan Burmalı Mescit aydınlatılmamıştır. Döşemede ölçülen ortalama aydınlık düzeyi 5-6 lm/m² olup, maksimum aydınlık düzeyi ise 10 lm/m² dir. Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.13), Sarachane Parkı 'nın 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

P4. SARAYBURNU PARKI

Resim P4. Sarayburnu Parkı

YER: Eminönü, Sarayburnu'nda yer alır.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Eskiden Gülhane Parkı'nın bir parçası olan park, sahil yolunun açılmasıyla (1958) Gülhane Parkı'ndan ayrılmıştır. H. Krippel'in bir yapıtı olan Atatürk heykeli yer alır. Parkın batısında yer alan lokantanın girişinde aydınlık düzeyi artmaktadır.(Anon., İst. Ans., 1993)

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: İzotrop yayınlık geçme yapan aygıtların büyük bir çoğunluğu yanmamaktadır. Döşemede ölçülen aydınlık düzeyi 0-1 lm /m² dir.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 17 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.13), Sarayburnu Parkı 'nın 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

P5. GÜLHANE PARKI

Resim P5. Gülhane Parkı

YER: Topkapı Sarayı, Alay Köşkü ve Sarayburnu arasında yer alır.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Yaklaşık 100.000 m² lik bir alan üzerine yayılmış olan parkın iki giriş kapısı vardır ve bu iki kapı birbirine yaşlı çınarların gölgelediği asfalt, geniş bir yolla bağlıdır. Parkta çeşitli gazinolar, çocuk bahçesi, hayvanat bahçesi, bir sarnıç bulunmaktadır. Boğaza doğru inen yokuşun sağında, Romalılar'dan kalma Gotlar Sütunu yer alır. Tanzimat Müzesi de parkın sınırları içindedir. Ağaç ve çalı türleri bakımından oldukça zengindir. 90'a yakın egzotik türün yanında, büyük boy ve çaplara ulaşmış çok çeşitli ağaçlar yer alır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Parkın girişinde döşemede ölçülen aydınlık düzeyi 1-2 lm/m² tür. Parkın içindeki Tanzimat Müzesi aydınlatılmamıştır.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 20 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.13), Gülhane Parkı 'nın 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

P6. SİRKECİ SAHİL PARKI (HALIÇ PARKI)

P6. Haliç Parkı

YER: Eminönü Sirkeci'de, Galata Köprüsü ile Unkapanı Köprüsü arasında, Haliç kıyısında yer alır.

MİMARİ ÖZELLİKLER: Orta büyüklükte ağaçların bulunduğu parkın döşeme kaplaması taştır. Haliç'e bakan parkta arıtma işlemi de gerçekleştirilen, fiskiyeli bir su ögesi bulunmaktadır. Oldukça büyük olan parkta, oturma grupları seyrek olarak ve manzaraya doğru yerleştirilmiştir. Unkapanı Köprüsü tarafında tarihi bir anıt yer alır.

MEVCUT AYDINLATMA DURUMU: Ortalama 1 lm/m² aydınlık düzeyi ölçülmüştür. Döşeme üzerinde ölçülen maksimum aydınlık düzeyi 5 lm/m² dir. İzotrop yayınlık geçme yapan, civa buharlı aygıtlar bulunmaktadır. Lambaların çoğu yanmamaktadır.

Mevcut aydınlatma düzeni, kent aydınlatma ilkelerine göre yetersizdir.

.....
ÖNERİ: Değerlendirmede toplam 19 puan aldığı için (bkz. Tablo 4.13), Haliç Parkı 'nın 1. derecede aydınlatılması önerilmiştir.

4. KENT AYDINLATMA YÖNÜNDEN ÖNCELİĞİ OLAN KENTSEL DEĞERLERİN BELİRLENMESİ VE MEVCUT DURUMLARININ DEĞERLENDİRMESİ

3. bölümde, çalışma kapsamında yer alan kentsel değerlerin , yeri, tarihçesi, mimari özellikleri ve mevcut aydınlatma durumu verilmiştir. 1. bölümde değinildiği gibi, kent aydınlatma, kentin geçmişinde ve bugünüde önem taşıyan değerlerin (dini yapılar, parklar, müzeler vb.) aydınlatılmasıdır. Ancak, bir kentteki tüm değerlerin aydınlatılması her koşulda gerekli olmayıp, uygulama açısından da çok kez olanaklı değildir. Bu nedenle, bir kentte ya da kent bölgesinde bulunan değerlerin özellikleri gözönüne alınarak, aydınlatma öncelik sıralaması yapılması kaçınılmazdır.

Nitekim, bu çalışmada ele alınan kentsel değerleri aydınlatmada öncelik açısından sıralayabilmek için

- ulaşım durumu,
- tarihi değeri,
- mimari değeri,
- mimari özellikleri,
- kent silüetine etkisi,
- kentsel değeri,

olmak üzere altı ana ölçüt belirlenmiştir.

Bu ölçütlerden

- ulaşım durumu, tarihi değer, mimari değer, kent silüetine etkisi ölçütleri; dini yapılar, müzeler, tren istasyonları, iskeleler, çeşmeler, hamamlar, türbeler, medrese ve kütüphaneler, kule, anıt ve surlar, eğitim binaları, çarşı ve hanlar ve önemli yapıların sınıflamasına giren kentsel değerler,
- ulaşım durumu, mimari özellikler, kent silüetine etkisi ölçütleri ise; parklar, için uygulanmıştır.

Her ölçütün kendine özgü alt basamakları oluşturulmuş ve her basamağa sayısal bir değer verilmiştir. Her kentsel değer, kendisine uygulanan tüm ölçütlerden aldığı toplam sayının büyüklüğüne bağlı olarak genelde;

- 1. derecede aydınlatılması önerilen,
- 2. derecede aydınlatılması önerilen,
- kentsel olarak aydınlatılması önerilmeyen,

biçiminde değerlendirilmiştir. Böylece, bir kentsel değeri geri kalan değerler içinde aydınlatmada öncelik sıralamasındaki yeri belirlenmiş olacaktır.

Yukarıda belirtilen, aydınlatmada öncelik sıralamasına ilişkin sayısal değerlendirme işlemi, bu çalışmanın kapsamındaki kentsel değerler için aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Kentsel değerler,

A. Dini yapılar, müzeler, tren istasyonları, iskeleler, çeşmeler, hamamlar, türbeler, medrese ve kütüphaneler, kule, anıt ve surlar, eğitim binaları, çarşı ve hanlar ve önemli yapıların,

B. Parkların,

aydınlatma öncelik sıralamasının belirlenmesi olarak iki ana bölümde incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

A. Dini yapılar, müzeler, tren istasyonları, iskeleler, çeşmeler, hamamlar, türbeler, medrese ve kütüphaneler, kule, anıt ve surlar, eğitim binaları, çarşı ve hanlar ve önemli yapıların değerlendirilmesi

Burada;

- ulaşım durumu
- tarihi değeri
- mimari değeri
- kent silüetine etkisi,

ölçütleri kullanılmıştır. Bu ölçüt grubundan alınabilecek en fazla puan 20 dir. Ölçüt grubundan alınan puanların değerlendirilmesi ve öncelik sırasının belirlenmesi;

- 20-15 arası puan alan yapılar, 1. derecede aydınlatılması önerilen,
- 14-10 arası puan alan yapılar, 2. derecede aydınlatılması önerilen,
- 9-0 arası puan alan yapılar kentsel olarak aydınlatılması önerilmeyen, yalnızca güvenlik aydınlatması önerilen,

biçiminde yapılmıştır.

Bu ölçütlerin alt basamakları ve basamaklara ilişkin puanlama sistemi aşağıda verilmiştir.

a. ulaşım durumu

Bu bölümde, yapıların ulaşım durumları incelenmiştir. Yapılara ana yol üzerindeki yapılardan başlayarak puan verilmiştir. Puanlamada;

- Ana yol üzerindeki yapılara 5 puan,
  - Ana yola çok yakın yapılara 4 puan,
  - Ana yola yakın yapılara 3 puan,
  - Ana yola uzak yapılara 2 puan,
  - Ana yola çok uzak yapılara 1 puan,
- verilmiştir.

Bu değerlendirme yapılırken, belirlenen ana ulaşım aksı esas alınmıştır. Yapıların bu aksa yakınlık ve uzaklıkları ölçüm birimleriyle (m., km. vb.) değerlendirilmemiştir. Örneğin uzaklık olarak (haritada) ana yola çok yakın (görünen) bulunan bir yapıya ana yoldan ulaşmak kolay değilse, yani uzaklık kısa olduğu halde ulaşımı zor ise, bu yapı 'ana yola yakın' yapı sınıfında yer almıştır.

b. tarihi değeri

Bu bölümde, yapıların tarihi değerleri incelenmiştir. Yapılara 1600 yılından önce yapılan yapılardan başlayarak puan verilmiştir. Puanlamada;

- 1600 yılından önce yapılmış olan yapılara 5 puan,
  - 1600-1800 yılları arasında yapılmış olan yapılara 4 puan,
  - 1800-1900 yılları arasında yapılmış olan yapılara 3 puan,
  - 1900-1950 yılları arasında yapılmış olan yapılara 2 puan,
  - 1950 yılından sonra yapılmış olan yapılara 1 puan,
- verilmiştir.

c. mimari değeri

Bu bölümde, yapıların mimari değerleri incelenmiştir. Puanlamada;

- Yapıldığı dönemin mimari özelliklerini taşıyan ve varsa yapılan eklemeler ve / ya da değişikliklerin bu özelliklere uygun olduğu, ilk mimarisine yakın, bakımlı yapılara 5 puan,
- Yapıldığı dönemin mimari özelliklerini taşıyan ve varsa yapılan eklemeler ve / ya da değişikliklerin bu özelliklere oldukça uygun olduğu, bakımsız yapılara 4 puan,
- Yapıldığı dönemin mimari özelliklerini taşıyan, ancak varsa yapılan eklemeler ve / ya da değişikliklerin bu özelliklere uygun olmadığı yapılara 3 puan,
- Yapıldığı dönemin mimari özelliklerini taşımayan ve/ ya da oldukça bakımsız yapılara 2 puan,
- Herhangi bir mimari özellik taşımayan ve / ya da bakımsız yapılara 1 puan, verilmiştir.

d. kent silüetine etkisi

Bu bölümde, yapıların kent silüetine etkileri incelenmiştir. Tarihi yarımada kent silüeti iki şekilde yorumlanabilir. Öncelikle tarihi yarımada'nın boğaz silüetine etkisi düşünülerek ilk iki aşama puanlanmıştır. Diğer aşama ise tarihi yarımada Puanlamada;

- Boğaziçi öngörünüm bölgesinde bulunan ve cephesinin tümü görünen yapılara 5 puan,
- Boğaziçi öngörünüm bölgesinde bulunan ve cephesinin bir kısmı görünen yapılara 4 puan,
- Ana yol üzerinde bulunan ve cephesinin tümü görünen yapılara 3 puan,
- Ana yol üzerinde bulunan ve cephesinin bir kısmı görünen yapılara 2 puan,
- Ana yol üzerinde bulunan ve cephesinin az bir kısmı görünen ve ara yol üzerindeki yapılara 1 puan, verilmiştir.

Bu ölçütlere bağlı olarak, tarihi yarımada'da bulunan kentsel değerlerin belirlenen puanlama sistemine göre değerlendirilme tabloları ve belirlenen öncelik gruplarının şekiller üzerinde işaretlenmesi aşağıdaki plana göre yapılmıştır.

- dini yapıların değerlendirmesi, tablo 4.1 de yapılmış, tablo 4.14 ve 4.15 te 1. ve 2. derecede aydınlatılması önerilen yapıların aydınlatma durum

değerlendirilmesi yapılmış ve şekil 4.1 ve şekil 4.2 deki haritalar üzerinde gösterilmiştir.

- müzelerin değerlendirilmesi, tablo 4.2 de yapılmış, tablo 4.16 ve 4.17 de 1. ve 2. derecede aydınlatılması önerilen yapıların aydınlatma durum değerlendirilmesi yapılmış ve şekil ve şekil 4.3 ve şekil 4.4 deki haritalar üzerinde gösterilmiştir.
- tren istasyonlarının değerlendirilmesi, tablo 4.3 de yapılmış, tablo 4.18 ve 4.19 da 1. ve 2. derecede aydınlatılması önerilen yapıların aydınlatma durum değerlendirilmesi yapılmış ve şekil 4.5 ve şekil 4.6 daki haritalar üzerinde gösterilmiştir.
- iskelelerin değerlendirilmesi, tablo 4.4 de yapılmış, tablo 4.20 de 2. derecede aydınlatılması önerilen yapıların aydınlatma durum değerlendirilmesi yapılmış ve şekil 3.4 deki harita üzerinde gösterilmiştir. *
- çeşmelerin değerlendirilmesi, tablo 4.5 de yapılmış, tablo 4.21 ve 4.22 de 1. ve 2. derecede aydınlatılması önerilen yapıların aydınlatma durum değerlendirilmesi yapılmış ve şekil 4.7 ve şekil 4.8 deki haritalar üzerinde gösterilmiştir.
- hamamların değerlendirilmesi, tablo 4.6 da yapılmış, tablo 4.23 ve 4.24 de 1. ve 2. derecede aydınlatılması önerilen yapıların aydınlatma durum değerlendirilmesi yapılmış ve şekil 4.9 ve şekil 4.10 daki haritalar üzerinde gösterilmiştir.
- türbelerin değerlendirilmesi, tablo 4.7 de yapılmış, tablo 4.25 ve 4.26 da 1. ve 2. derecede aydınlatılması önerilen yapıların aydınlatma durum değerlendirilmesi yapılmış ve şekil 4.11 ve şekil 4.12 deki haritalar üzerinde gösterilmiştir.
- medrese ve kütüphanelerin değerlendirilmesi, tablo 4.8 de yapılmış, tablo 4.27 ve 4.28 de 1. ve 2. derecede aydınlatılması önerilen yapıların aydınlatma durum değerlendirilmesi yapılmış ve şekil 4.13 ve şekil 4.14 deki haritalar üzerinde gösterilmiştir.
- kule, anıt ve surların değerlendirilmesi, tablo 4.9 da yapılmış, tablo 4.29 da 1. derecede aydınlatılması önerilen yapıların aydınlatma durum değerlendirilmesi yapılmış ve şekil 3.9 daki harita üzerinde gösterilmiştir.**
- eğitim binalarının değerlendirilmesi, tablo 4.10 da yapılmış, tablo 4.30 ve 4.31 de 1. ve 2. derecede aydınlatılması önerilen yapıların aydınlatma durum değerlendirilmesi yapılmış ve şekil 4.15 ve şekil 4.16 daki haritalar üzerinde gösterilmiştir.

- çarşı ve hanların değerlendirilmesi, tablo 4.11 de yapılmış, tablo 4.32 ve 4.33 de 1. ve 2. derecede aydınlatılması önerilen yapıların aydınlatma durum değerlendirilmesi yapılmış ve şekil 4.17 ve şekil 4.18 deki harita üzerinde gösterilmiştir.
- önemli yapıların değerlendirilmesi, tablo 4.12 de yapılmış, tablo 4.34 ve 4.35 de 1. ve 2. derecede aydınlatılması önerilen yapıların aydınlatma durum değerlendirilmesi yapılmış ve şekil 4.19 ve şekil 4.20 deki harita üzerinde gösterilmiştir.
- parkların değerlendirilmesi, tablo 4.13 de yapılmış, tablo 4.36 da 1. derecede aydınlatılması önerilen parkların aydınlatma durum değerlendirilmesi yapılmış ve şekil 3.13 deki harita üzerinde gösterilmiştir.***

.....
* 1. derecede aydınlatılması önerilen iskele bulunmadığından, 3. bölümdeki 3.4 Tarihi yarımada bulunan iskeleler haritası gösterilmiştir.

** 2. derecede aydınlatılması önerilen kule, anıt ya da sur bulunmadığından, 3. bölümdeki 3.9. Tarihi yarımada bulunan kule, anıt ve surlar haritası gösterilmiştir.

*** 2. derecede aydınlatılması önerilen park bulunmadığından, 3. bölümdeki 3.13 Tarihi yarımada bulunan parklar haritası gösterilmiştir.

TABLO 4.1. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN DİNİ YAPILARIN BELİRLENEN PUANLAMA SİSTEMİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	TARİHİ DEĞERİ	MİMARİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
C1	YENİ CAMİİ (1663)	5	4	5	5	19	3.1/28
C2	HİDAYET CAMİİ (1887)	4	3	2	4	13	3.1/29
C3	HACI KÜÇÜK CAMİİ (1872)	3	3	3	1	10	3.1/30
C4	HOCA PAŞA CAMİİ (15. y.y.)	3	5	4	1	13	3.1/31
C5	KARAKİ H. ÇELEBİ CAMİİ (19. y.y.)	5	3	2	3	13	3.1/32
C6	ARPACILAR CAMİİ (16. y.y.)	5	5	3	5	18	3.1/33
C7	YAVAŞCA Ş. MESCİDİ (1481)	3	5	4	1	13	3.1/34
C8	ŞEPSEFA SULTAN CAMİİ (1781)	5	4	4	3	16	3.1/35
C9	A. İBRAHİM PAŞA CAMİİ (1494)	2	5	3	1	11	3.1/36
C10	SÜLEYMANIYE CAMİİ (1557)	5	5	5	5	20	3.1/37
C11	MOLLA HÜSREV CAMİİ (1460)	3	5	3	1	12	3.1/38
C12	İŞHAK PAŞA CAMİİ (15-16.y.y.)	4	5	2	1	12	3.1/39
C13	FIRUZ AĞA CAMİİ (1490)	5	5	4	3	17	3.1/40
C14	K. SOKOLLU M. P. CAMİİ (1578)	2	5	4	1	12	3.1/41
C15	K. AYA SOFYA CAMİİ (6.y.y.)	4	5	4	4	17	3.1/42
C16	NAKİL BENT CAMİİ (18. y.y.)	5	4	3	3	15	3.1/43
C17	FUAD PAŞA CAMİİ (15.y.y.)	4	5	4	1	14	3.1/44
C18	CEZER-İ K. PAŞA CAMİİ (16. y.y.)	5	5	3	3	16	3.1/45
C19	YEREBATAN CAMİİ (15. y.y.)	4	5	3	2	14	3.1/46

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	TARİHİ DEĞERİ	MİMARİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
C20	ZEYNEP SULTAN CAMİİ (1769)	5	4	4	3	16	3.1/47
C21	MERCAN AĞA CAMİİ (17.y.y.)	2	4	2	1	9	3.1/48
C22	HOCA PİRİ CAMİİ (1647)	5	4	3	2	14	3.1/49
C23	BALIKÇI CAMİİ (1985)	5	1	1	5	12	3.1/50
C24	SULTAN AHMET CAMİİ (1617)	5	4	5	5	19	3.1/51
C25	MOLLA FENARİ CAMİİ (1481)	3	5	2	1	11	3.1/52
C26	MAHMUT PAŞA CAMİİ (1474)	4	5	4	2	15	3.1/53
C27	NUR-U OSMANİYE CAMİİ (1755)	5	4	4	4	17	3.1/54
C28	ALİ (FUAT) PAŞA CAMİİ (1869)	4	3	3	2	12	3.1/55
C29	BEYAZIT CAMİİ (1506)	5	5	5	4	19	3.1/56
C30	KALIÇECİ H. AĞA CAMİİ (16.y.y.)	5	5	3	3	16	3.1/57
C31	ÇADIRCI AHMET CAMİİ (1489)	2	5	3	1	11	3.1/58
C32	ESİR KEMAL CAMİİ (1505)	3	5	2	1	11	3.1/59
C33	SARAC İSHAK CAMİİ (1488)	3	5	2	1	11	3.1/60
C34	MUHSİNE HATUN CAMİİ (1532)	2	5	2	1	10	3.1/61
C35	SÜLEYMAN AĞA CAMİİ (17.y.y.)	3	4	3	4	14	3.1/62
C36	NALBANT CAMİİ (19.y.y.)	2	3	2	1	8	3.1/63
C37	NİŞANCI M. PAŞA CAMİİ (1475)	2	5	3	1	11	3.1/64
C38	SOĞAN AĞA CAMİİ (15-16.y.y.)	2	5	1	1	9	3.1/65
C39	DİVANELİ CAMİİ (1864)	3	3	3	1	10	3.1/66
C40	LALELİ CAMİİ (1763)	5	4	5	3	17	3.1/67

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	TARİHİ DEĞERİ	MİMARİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
C41	BODRUM CAMİİ (10. y.y.)	4	5	4	1	14	3.1/68
C42	ŞEHZADE CAMİİ (1548)	5	5	5	3	18	3.1/69
C43	RÜSTEM PAŞA CAMİİ (1561)	5	5	5	5	20	3.1/70
C44	AHİ ÇELEBİ CAMİİ (1500)	5	5	2	4	16	3.1/71
C45	BEHRAM ÇAVUŞ CAMİİ (1595)	3	5	2	1	11	3.1/72
C46	BOSTANLI ALİ CAMİİ (1547)	3	5	2	1	11	3.1/73
C47	AKBIYIK CAMİİ (15. y.y.)	3	5	3	1	12	3.1/74
C48	ATİK A. PAŞA CAMİİ (15-16. y.y.)	5	5	4	3	17	3.1/75
C49	ÇORLULU A. PAŞA CAMİİ (1709)	5	4	4	3	16	3.1/76
C50	3. SULTAN M. CAMİİ (1760)	2	4	3	1	10	3.1/77
C51	N. DAMAT İ. PAŞA CAMİİ (1730)	5	4	5	3	17	3.1/78
C52	KALENDERHANE CAMİİ (5. y.y.)	5	5	4	3	17	3.1/79
C53	BURMALI MESCİT (1497)	5	5	4	3	17	3.1/80
C54	BEZZAZ-I CEDIT CAMİİ (16. y.y.)	3	5	4	1	13	3.1/81
C55	KÖP. MEHMET P. CAMİİ (1661)	5	4	4	3	16	3.1/82
C56	VEFA KİLİSE CAMİİ (12. y.y.)	3	5	3	1	12	3.1/83
C57	ZEYREK KİLİSE CAMİİ (12. y.y.)	4	5	4	2	15	3.1/84
C58	YAVUZ ER SİNAN CAMİİ (1454)	5	5	4	4	18	3.1/85
C59	HOCA HAYRETTİN CAMİİ (1478)	5	5	3	4	17	3.1/86
C60	SAMAN E. EVVEL CAMİİ (15-16. y.y.)	3	5	3	1	12	3.1/87
C61	VİLAYET CAMİİ (15. y.y.)	5	5	3	3	16	3.1/88

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	TARİHİ DEĞERİ	MİMARİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
C62	MERZİFONLU K.M.P.CAMİİ(17.y.y.)	5	5	4	2	16	3.1/89
C63	ASKERİYE CAMİİ(18. y.y.)	4	4	4	4	16	3.1/90
K1	GEDİKPAŞA ERM. P. KİLİSESİ (1830)	3	3	4	1	11	3.1/91
K2	MERYEM A. ERM. KİLİSESİ (15.y.y.)	2	5	4	1	12	3.1/92
K3	PANAIYA ELP. R. KİLİSESİ (15.y.y.)	2	5	4	1	12	3.1/93

TABLO 4.2. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN MÜZELERİN BELİRLENEN PUANLAMA SİSTEMİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	TARİHİ DEĞERİ	MİMARİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
M1	TANZİMAT MÜZESİ (20 y.y.)	4	1	4	1	10	3.2/96
M2	KARİKATÜR MÜZESİ (16. y.y.)	5	5	4	3	17	3.2/97
M3	ÇİNİLİ KÖŞK (1473)	4	5	5	1	15	3.2/98
M4	TOPKAPI SAR. MÜZESİ (1754)	5	4	3	5	17	3.2/99
M5	ARKEOLOJİ MÜZESİ (1881)	3	3	3	1	10	3.2/100
M6	TÜRK V.H. S.MÜZESİ (15-16.y.y.)	5	5	5	3	18	3.2/101
M7	AYA SOFYA MÜZESİ (4. y.y.)	5	5	4	5	19	3.2/102
M8	HALI MÜZESİ(1616)	5	4	4	3	16	3.2/103
M9	MOZAİK MÜZESİ (1953)	4	1	4	2	11	3.2/104
M10	TÜRK İSLAM E. MÜZESİ (16. y.y.)	5	5	4	3	17	3.2/105
M11	YEREBATAN S. MÜZESİ (20. y.y.)	4	1	4	2	11	3.2/106
M12	YAHYA KEMAL MÜZESİ (1690)	5	4	4	3	16	3.2/107
M13	SAĞLIK MÜZESİ (18. y.y.)	5	3	4	3	15	3.2/108
M14	BASIN MÜZESİ (1870)	5	3	5	3	16	3.2/109

TABLO 4.3. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN TREN İSTASYONLARININ BELİRLENEN PUANLAMA SİSTEMİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	TARİHİ DEĞERİ	MİMARİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
TI1	KUMKAPI TREN İ.(20.y.y.)	5	1	1	4	11	3.3/112
TI2	SİRKECİ TREN İ.(1870)	5	3	4	4	16	3.3/113

TABLO 4.4. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN İSKELELERİN BELİRLENEN PUANLAMA SİSTEMİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	TARİHİ DEĞERİ	MİMARİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
İ1	KADIKÖY D.O. İSK. (20.y.y.)	5	1	2	5	13	3.4/116
İ2	BOĞAZ HATTI İSK. (20.y.y.)	5	1	2	5	13	3.4/117
İ3	KADIKÖY VAPUR İSK. (20.y.y.)	5	1	2	5	13	3.4/118
İ4	ÜSKÜDAR VAPUR İSK. (20.y.y.)	5	1	2	5	13	3.4/119
İ5	HAREM A. VAPUR İSK. (20.y.y.)	5	1	2	5	13	3.4/120
İ6	ADALAR VAPUR İSK. (20.y.y.)	5	1	2	5	13	3.4/121

TABLO 4.5. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN ÇEŞMELERİN BELİRLENEN PUANLAMA SİSTEMİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	TARİHİ DEĞERİ	MİMARİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
Ç1	3. AHMET ÇEŞMESİ (1728)	5	4	4	3	16	3.5/124
Ç2	VAKIFLAR SU DEPOSU (18. y.y.)	4	4	4	1	13	3.5/125
Ç3	ALMAN ÇEŞMESİ (19. y.y.)	5	3	5	3	16	3.5/126

TABLO 4.6. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN HAMAMLARIN BELİRLENEN PUANLAMA SİSTEMİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	TARİHİ DEĞERİ	MİMARİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
H1	HASEKİ HAMAMI (1557)	5	5	4	3	17	3.6/129
H2	CEMBERLİTAŞ HAMAMI (1584)	5	5	4	3	17	3.6/130
H3	İŞHAK P. HAMAMI (15-16. Y.Y.)	2	5	2	1	10	3.6/131
H4	CAĞALOĞLU HAMAMI (1742)	4	4	3	3	14	3.6/132
H5	BEYAZIT HAMAMI (15.-16. Y.Y.)	3	5	3	1	12	3.6/133
H6	GEDİK PAŞA HAMAMI (15.Y.Y.)	3	5	2	1	11	3.6/134

TABLO 4.7. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN TÜRBELERİN BELİRLENEN PUANLAMA SİSTEMİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	TARİHİ DEĞERİ	MİMARİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
T1	MİMAR SİNAN TÜRBESİ (16. y.y.)	5	5	4	3	17	3.7/137
T2	MAHMUT N. PAŞA TÜR. (19. y.y.)	4	3	4	3	14	3.7/138
T3	SULTAN I. ABDÜLH. TÜR. (1789)	4	4	5	1	14	3.7/139
T4	SULTAN 2. MAHMUT TÜRBESİ (1939)	5	2	5	3	15	3.7/140
T5	K. SİNAN PAŞA TÜRBESİ (1593)	5	5	5	3	18	3.7/141
T6	HATİCE T. V. S. TÜRBESİ (17. y.y.)	4	4	4	1	13	3.7/142
T7	ŞEYH VEFA TÜRBESİ (15. y.y.)	2	5	4	1	12	3.7/143
T8	SULTAN AHMET TÜRBESİ (1620)	5	4	5	3	17	3.7/144
T9	3. SELİM TÜRBESİ (19. y.y.)	5	3	5	3	16	3.7/145
T10	2. SELİM TÜRBESİ (16. y.y.)	4	5	4	3	16	3.7/146

TABLO 4.8. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN DİNİ MEDRESE VE KÜTÜPHANELERİN BELİRLENEN PUANLAMA SİSTEMİNİ GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	TARİHİ DEĞERİ	MİMARİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
MK1	KÖPRÜLÜ KÜTÜPHANESİ (1678)	5	4	4	3	16	3.8/149
MK2	KEPENEKÇİ MEDRESESİ (16. y.y.)	2	5	2	1	10	3.8/150
MK3	ÇORLULU A. PAŞA MEDR. (1709)	5	4	4	2	15	3.8/151
MK4	HADİM H. PAŞA MEDR. (16-17. y.y.)	3	4	1	1	9	3.8/152
MK5	BEYAZIT D. KÜTÜPH. (16. y.y.)	5	5	4	2	16	3.8/153

TABLO 4.9. TARIHİ YARIMADADA BULUNAN KULE, ANIT VE SURLARIN BELİRLENEN PUANLAMA SİSTEMİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	TARİHİ DEĞERİ	MİMARİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
KA1	AHIRKAPI FENERİ (1755)	5	4	4	5	18	3.9/156
KA2	ÇEMBERLİTAŞ ANITI (328)	5	5	4	3	17	3.9/157
KA3	BEYAZIT KULESİ (1749)	4	4	4	5	17	3.9/158
KA4	YILANLI SÜTUB (361)	5	5	4	3	17	3.9/159
KA5	DİKİLİTAŞ (363)	5	5	5	3	18	3.9/160
KA6	ÖRME SÜTUN (944)	5	5	4	3	17	3.9/161
KA7	İSTANBUL SURLARI (5-12.yy.)	5	5	3	5	18	3.9/162
KA8	BOZDOĞAN SU KEMERİ (1.yy.)	5	5	4	3	17	3.9/163

TABLO 4.10. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN EĞİTİM BİNALARININ BELİRLENEN PUANLAMA SİSTEMİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	TARİHİ DEĞERİ	MİMARİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
E1	İST.ERKEK LİSESİ (1897)	4	3	4	1	12	3.1./166
E2	CAĞALOĞLU AN. LİSESİ (20. y.y.)	5	1	2	3	11	3.1./167
E3	İST. ÜNİVERSİTE BİNALARI (15. y.y.)	5	5	4	3	17	3.1./168
E4	VEFA LİSESİ (1881)	3	3	4	1	11	3.1./169

TABLO 4.11. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN ÇARŞI VE HANLARIN BELİRLenen PUANLAMA SİSTEMİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	TARİHİ DEĞERİ	MİMARİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
ÇH1	MISIR ÇARŞISI (1664)	5	4	4	4	17	3.11/172
ÇH2	SAHAFLAR ÇARŞISI (16. y.y.)	4	5	1	1	11	3.11/173
ÇH3	KAPALI ÇARŞI (15. y.y.)	5	5	4	3	17	3.11/174
ÇH4	ARASTA PASAJI (17. y.y.)	4	4	3	2	13	3.11/175
ÇH5	RÜSTEM PAŞA HANI (16. y.y.)	5	5	4	2	16	3.11/176
ÇH6	DEĞİRMEN HAN (19.y.y.)	5	3	4	5	17	3.11/177
ÇH7	KIRAZ HAN (17-18. y.y.)	5	4	3	3	15	3.11/178
ÇH8	TAHTAKALE HAM. ÇARŞISI (15.y.y.)	3	5	4	1	13	3.11/179
ÇH9	HOCA PAŞA HAM. ÇARŞISI (15. y.y.)	4	5	4	1	14	3.11/180
Ç10	MAHMUT PAŞA HAMAMI (1466)	3	5	3	1	12	3.11/181
Ç11	İSTANBUL SANATL. ÇARŞISI (18. y.y.)	5	4	4	3	16	3.11/182

TABLO 4.12. TARİHİ YARIMADADA BULUNAN ÖNEMLİ YAPILARIN BELİRLENEN PUANLAMA SİSTEMİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	TARİHİ DEĞERİ	MİMARİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
Ö1	İSTANBUL ALTIN BORSASI (1907)	5	2	4	3	14	3.11/185
Ö2	SOĞUK ÇEŞME SOKAK (18. y.y.)	4	4	3	2	13	3.11/186
Ö3	İSTANBUL TİCARET ODASI (1972.)	5	1	5	4	15	3.11/187
Ö4	VİLAYET BİNASI (19. y.y.)	5	3	4	3	15	3.11/188
Ö5	İSTANBUL Ç. MAHKEMEL. (19. y.y.)	5	3	4	3	15	3.11/189
Ö6	ADLIYE BİNASI(1961)	4	1	5	2	12	3.11/190
Ö7	REŞAT N. G. TİYATROSU (20. y.y.)	5	1	3	3	12	3.11/191
Ö8	S.S.K. BİNALARI (1964)	5	1	5	3	14	3.11/192
Ö9	BELEDİYE SARAYI (1953)	5	1	5	3	14	3.11/193
Ö10	FOUR SEASONS OTELİ (19. y.y.)	3	3	3	1	10	3.11/194
Ö11	İRAN ELÇİLİĞİ BİNASI (1866)	5	3	5	2	15	3.11/195
Ö12	M.Ü. REKTÖRLÜK BİNASI (19. y.y.)	5	3	4	3	15	3.11/196
Ö13	TAPU KADASTRO BİNASI (1908)	5	2	4	3	14	3.11/197
Ö14	TÜRK EDEBİYAT VAKFI (1819)	5	3	4	3	15	3.11/198
Ö15	YEŞİL EV (19. y.y.)	4	3	4	2	13	3.11/199
Ö16	ALAY KÖŞKÜ (19. y.y.)	5	3	4	3	15	3.11/200
Ö17	AYA İRİNİ K. SALONU (4. y.y)	4	5	4	4	17	3.11/201
Ö18	SİRKEÇİ BÜYÜK POSTANE (1909)	4	2	5	1	12	3.11/202
Ö19	GALATA KÖPRÜSÜ (1845)	5	3	1	5	14	3.11/203

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	TARİHİ DEĞERİ	MİMARİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
Ö20	ULUSLARARASI BASIN MERK. (1643)	5	4	4	5	18	3.11/204
Ö21	İSTANBUL MÜFTÜLÜĞÜ (16.y.y.)	5	5	4	3	17	3.11/205
Ö22	İSKENDER PAŞA K.K.KURSU (1515)	4	5	4	1	14	3.11/206

TABLO 4.13. TARIHİ YARIMADADA BULUNAN PARKLARIN BELİRLENEN PUANLAMA SİSTEMİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

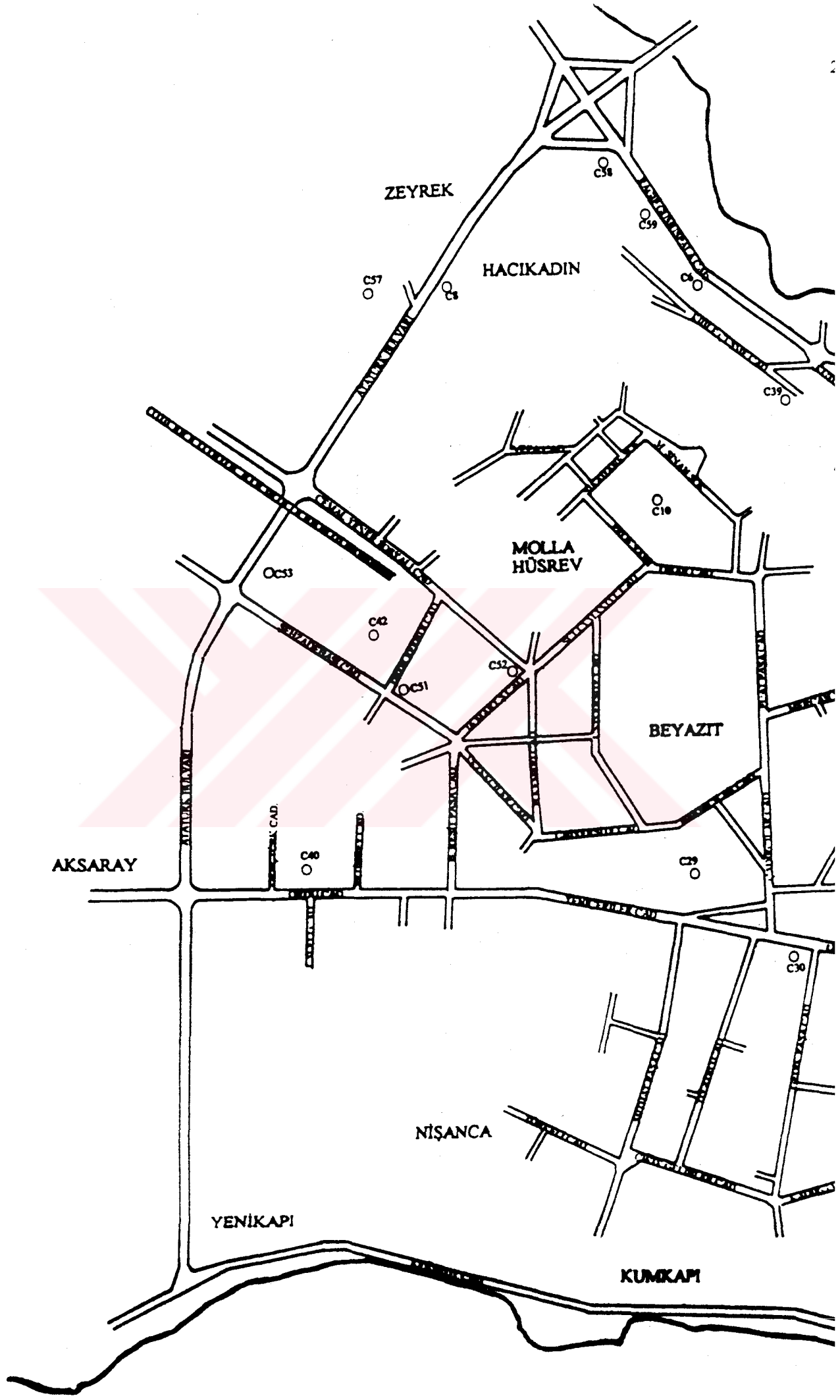
NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	MİMARİ ÖZELLİKLERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
P1	SULTANAHMET PARKI	5	9	3	17	3.13/209
P2	SAHİL ŞERİDİ	5	9	5	19	3.13/210
P3	SARACHANE PARKI	5	9	3	17	3.13/211
P4	SARAYBURNU PARKI	5	7	5	17	3.13/212
P5	GÜLHANE PARKI	5	10	5	20	3.13/213
P6	SIRKECI SAHİL PARKI	5	9	5	19	3.13/214

TABLO 4.14. 1. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN DİNİ YAPILARIN

SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ

NO	ADI	TOPLAM PUANI	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU	
			VAR	YETERSİZ
C1	YENİ CAMİİ (1663)	19	VAR	YETERSİZ
C6	ARPACILAR CAMİİ (16. y.y.)	18	YOK	
C8	ŞEPSEFA SULTAN CAMİİ (1781)	16	YOK	
C10	SÜLEYMANIYE CAMİİ (1557)	20	VAR	YETERSİZ
C13	FIRUZ AĞA CAMİİ (1490)	17	VAR	YETERSİZ
C15	K.AYA SOFYA CAMİİ (6.y.y.)	17	YOK	
C16	NAKIL BENT CAMİİ (18. y.y.)	15	YOK	
C18	CEZER-İ K. PAŞA CAMİİ (16. y.y.)	16	YOK	
C20	ZEYNEP SULTAN CAMİİ (1769)	16	YOK	
C24	SULTAN AHMET CAMİİ (1617)	19	VAR	YETERSİZ
C26	MAHMUT PAŞA CAMİİ (1474)	15	VAR	YETERSİZ
C27	NUR-U OSMANIYE CAMİİ (1755)	17	VAR	YETERSİZ
C29	BEYAZIT CAMİİ (1506)	19	VAR	YETERSİZ
C30	KALİÇECİ H. AĞA CAMİİ (16. y.y.)	16	YOK	
C40	L.ALELİ CAMİİ (1763)	17	YOK	
C42	ŞEHZADE CAMİİ (1548)	18	YOK	

NO	ADI	TOPLAM PUANI	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
C43	RÜSTEM PAŞA CAMİİ (1561)	20	YOK
C44	AHI ÇELEBİ CAMİİ (1500)	16	YOK
C48	ATIK A. PAŞA CAMİİ (15-16. y.y.)	17	VAR YETERSİZ
C49	ÇORLULU A. PAŞA CAMİİ (1709)	16	YOK
C51	N. DAMAT İ. PAŞA CAMİİ (1730)	17	YOK
C52	KALENDERHANE CAMİİ (5. y.y.)	17	YOK
C53	BURMALI MESCİT (1497)	17	YOK
C55	KÖP. MEHMET P. CAMİİ (1661)	16	YOK
C57	ZEYREK KİLİSE CAMİİ (12. y.y.)	15	YOK
C58	YAVUZ ER SİNAN CAMİİ (1454)	18	YOK
C59	HOCA HAYRETTİN CAMİİ (1478)	17	YOK
C61	VİLAYET CAMİİ (15. y.y.)	16	YOK
C62	MERZİFONLU K.M.P.CAMİİ(17.y.y.)	16	YOK
C63	ASKERİYE CAMİİ (18. y.y.)	16	YOK

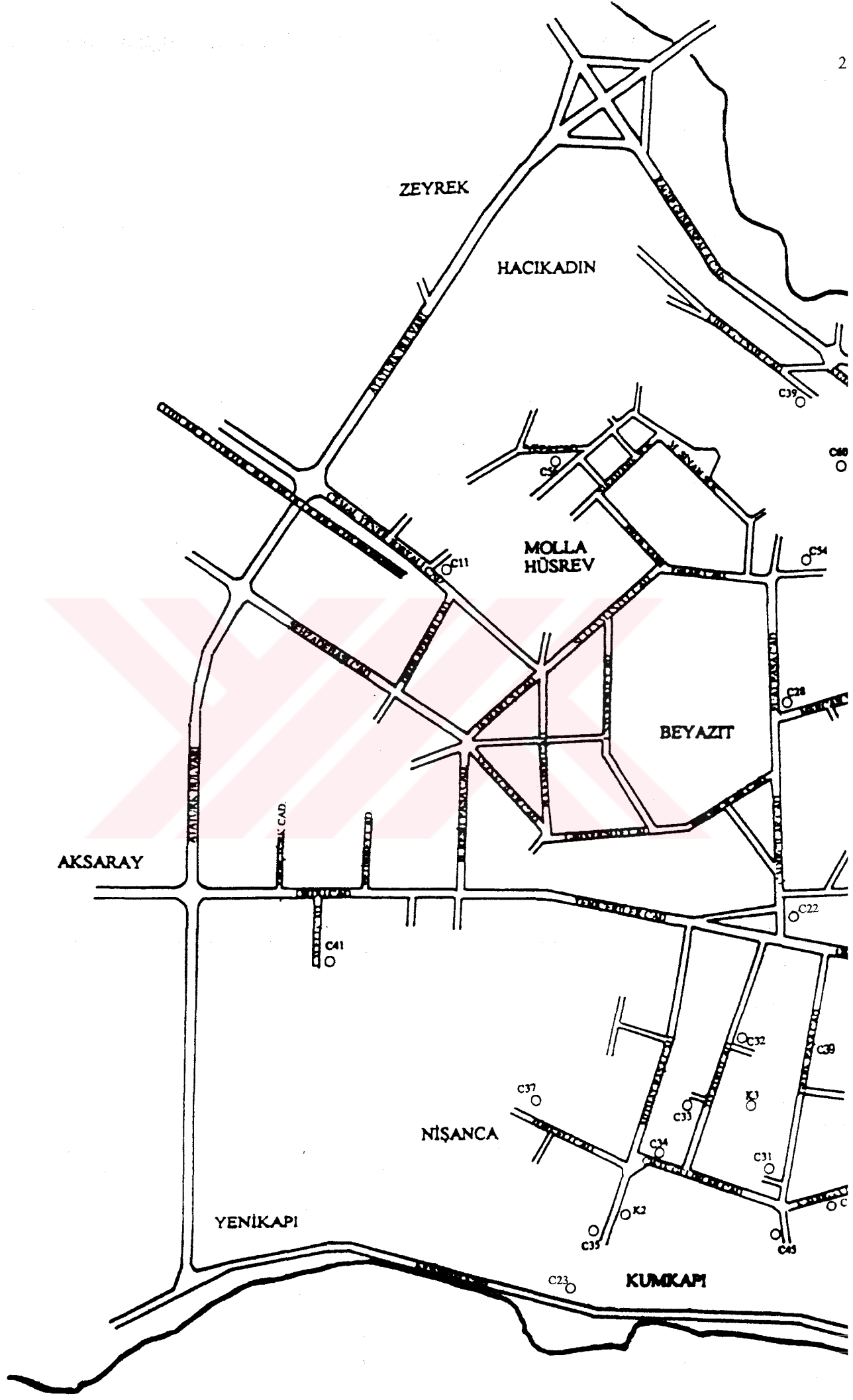

TABLO 4.15. 2. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN DİNİ YAPILARIN SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ

NO	ADI	TOPLAM PUANI	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
C2	HİDAYET CAMİİ (1887)	13	YOK
C3	HACI KÜÇÜK CAMİİ (1872)	10	YOK
C4	HOCA PAŞA CAMİİ (15. y.y.)	13	YOK
C5	KARAKİ H. ÇELEBİ CAMİİ (19. y.y.)	13	YOK
C7	YAVAŞCA Ş. MESCİDİ (1481)	13	YOK
C9	A. İBRAHİM PAŞA CAMİİ (1494)	11	YOK
C11	MOLLA HÜSREV CAMİİ (1460)	12	YOK
C12	İSHAK PAŞA CAMİİ (15-16.y.y.)	12	YOK
C14	K. SOKOLLU M. P. CAMİİ (1578)	12	YOK
C17	FUAD PAŞA CAMİİ (15.y.y.)	14	YOK
C19	YEREBATAN CAMİİ (15. y.y.)	14	YOK
C21	MERCAN AĞA CAMİİ (17. y.y.)	9	YOK
C22	HOCA PİRİ CAMİİ (1647)	14	YOK
C23	BALIKÇI CAMİİ (1985)	12	YOK
C25	MOLLA FENARİ CAMİİ (1481)	11	YOK
C28	ALİ (FUAT) PAŞA CAMİİ (1869)	12	YOK

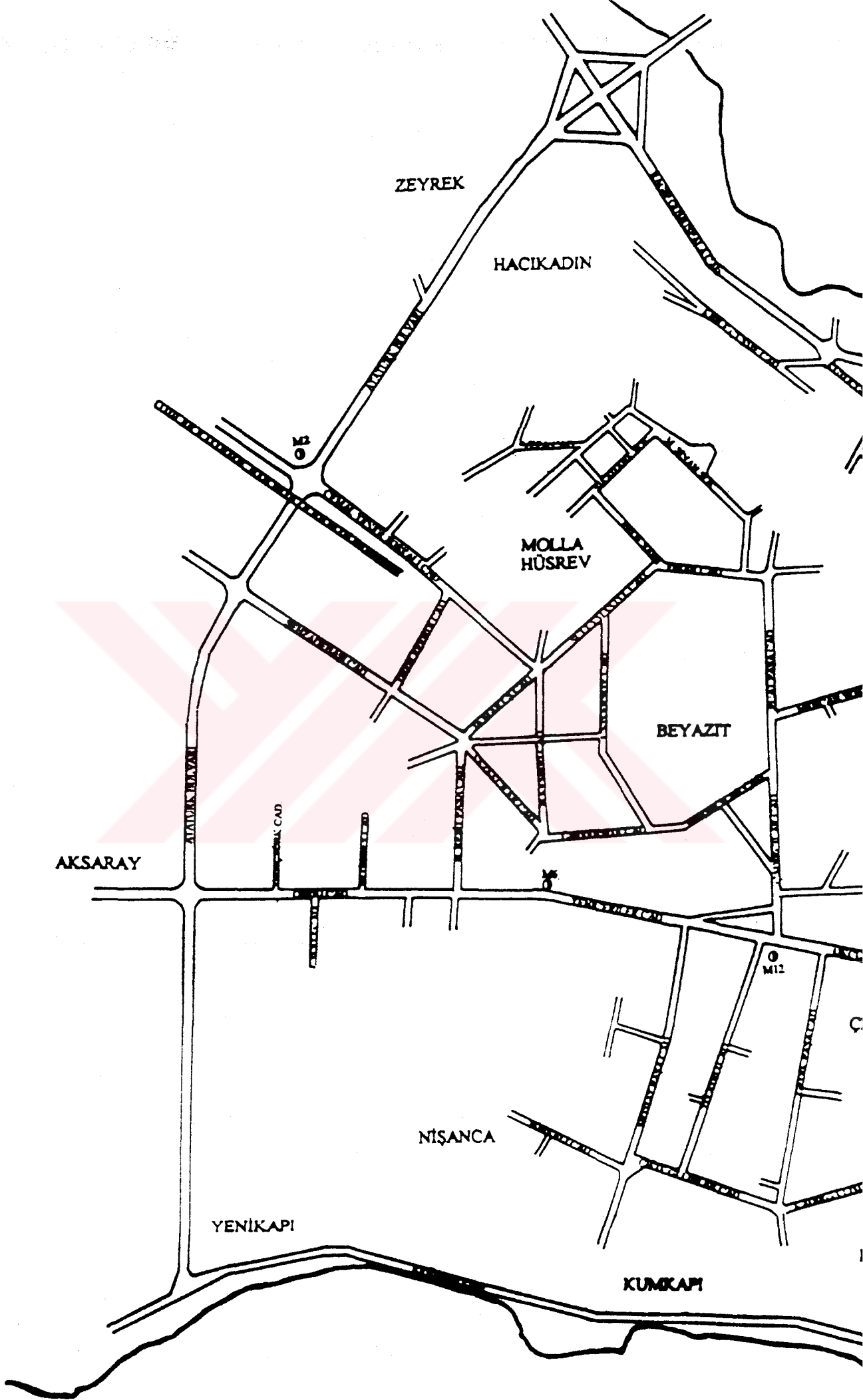
NO	ADI	TOPLAM PUANI	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
C31	ÇADIRCI AHMET CAMİİ (1489)	11	YOK
C32	ESİR KEMAL CAMİİ (1505)	11	YOK
C33	SARAC İŞHAK CAMİİ (1488)	11	YOK
C34	MUHSİNE HATUN CAMİİ (1532)	10	YOK
C35	SÜLEYMAN AĞA CAMİİ (17. y.y.)	14	YOK
C36	NALBANT CAMİİ (19. y.y.)	8	YOK
C37	NIŞANCI M. PAŞA CAMİİ (1475)	11	YOK
C38	SOĞAN AĞA CAMİİ (15-16. y.y.)	9	YOK
C39	DİVANELİ CAMİİ (1864)	10	YOK
C41	BODRUM CAMİİ (10. y.y.)	14	YOK
C45	BEHRAM ÇAVUŞ CAMİİ (1595)	11	YOK
C46	BOSTANLI ALİ CAMİİ (1547)	11	YOK
C47	AKBIYIK CAMİİ (15. y.y.)	12	YOK
C50	3. SULTAN M. CAMİİ (1760)	10	YOK
C54	BEZZAZ-I CEDİT CAMİİ (16. y.y.)	13	YOK
C56	VEFA KİLİSE CAMİİ (12. y.y.)	12	YOK
C60	SAMAN E. EVVEL CAMİİ (15-16. y.y.)	12	YOK
K1	GEDİKPAŞA ERM. P. KİLİSESİ (1830)	11	YOK

NO	ADI	TOPLAM PUANI	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
K2	MERYEM A. ERM. KİLİSESİ (15.y.y.)	12	YOK
K3	PANAIYA ELP. R. KİLİSESİ (15.y.y.)	12	YOK

TABLO 4.16. 1. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN MÜZELERİN SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ

NO	ADI	TOPLAM	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
M2	KARİKATÜR MÜZESİ (16. y.y.)	17	YOK
M3	ÇİNLİ KÖŞK (1473)	15	YOK
M4	TOPKAPI SAR. MÜZESİ (1754)	17	VAR
M6	TÜRK V.H. S.MÜZESİ (15-16.y.y.)	18	YOK
M7	AYA SOFYA MÜZESİ (4. y.y.)	19	VAR
M8	HALI MÜZESİ(1616)	16	YOK
M10	TÜRK İSLAM E. MÜZESİ (16. y.y.)	17	VAR
M12	YAHYA KEMAL MÜZESİ (1690)	16	YOK
M13	SAĞLIK MÜZESİ (18. y.y.)	15	YOK
M14	BASIN MÜZESİ (1870)	16	VAR
			YETERSİZ

ZEYREK

HACIKADIN

MOLLA
HÜSREV

BEYAZIT

AKSARAY

NİSANCA

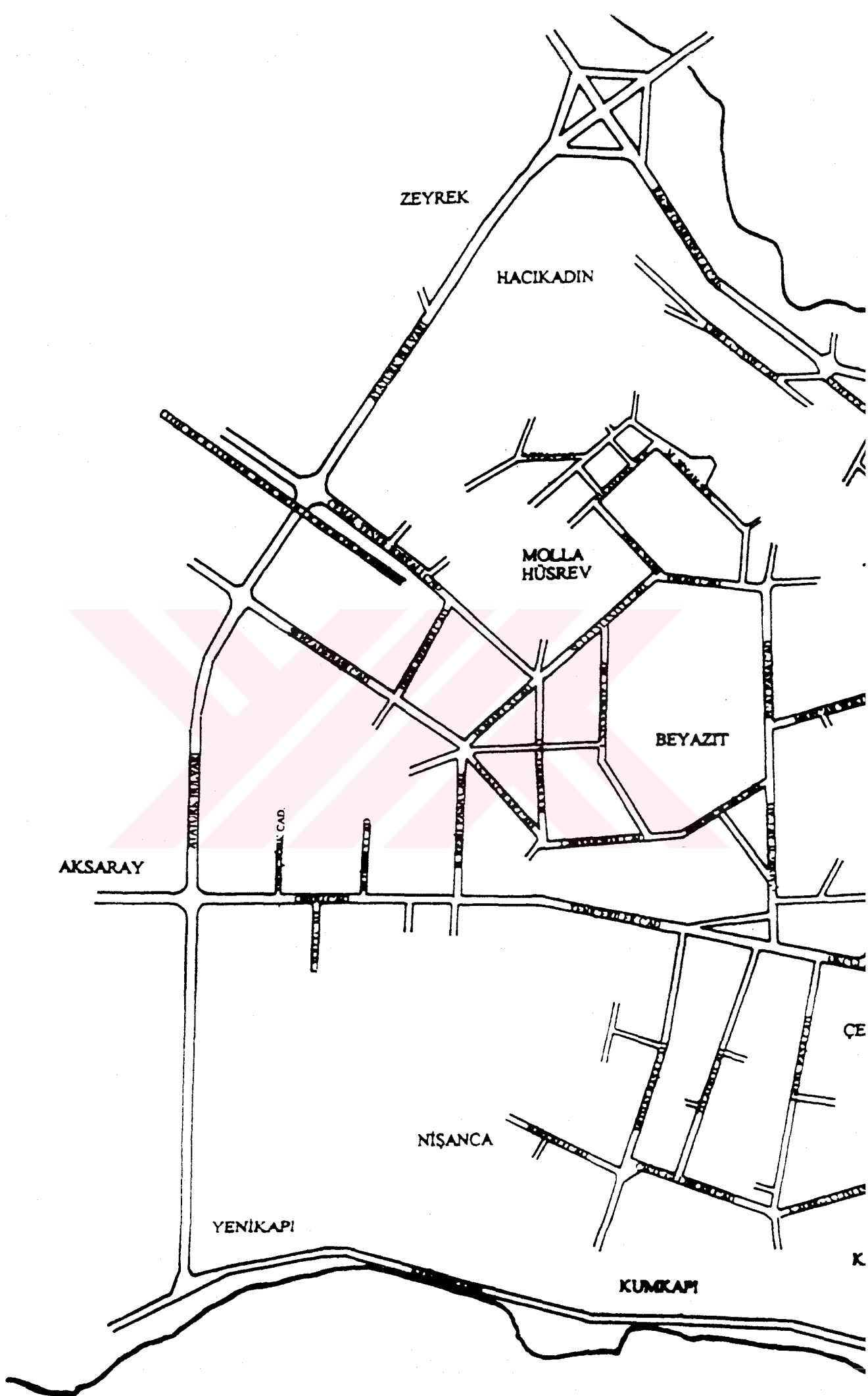
YENİKAPI

KUNKAPI

M12

**TABLO 4.17. 2. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN MÜZELERİN
SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ**

NO	ADI	TOPLAM PUANI	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
M1	TANZİMAT MÜZESİ (20.y.y.)	10	YOK
M5	ARKEOLOJİ MÜZESİ (1881)	10	YOK
M9	MOZAİK MÜZESİ (1953)	11	YOK
M11	YEREBATAN S. MÜZESİ (20. y.y.)	11	VAR

ZEYREK

HACIKADIN

MOLLA
HÜSREV

BEYAZIT

AKSARAY

CAD.

NIŞANCA

YENİKAPI

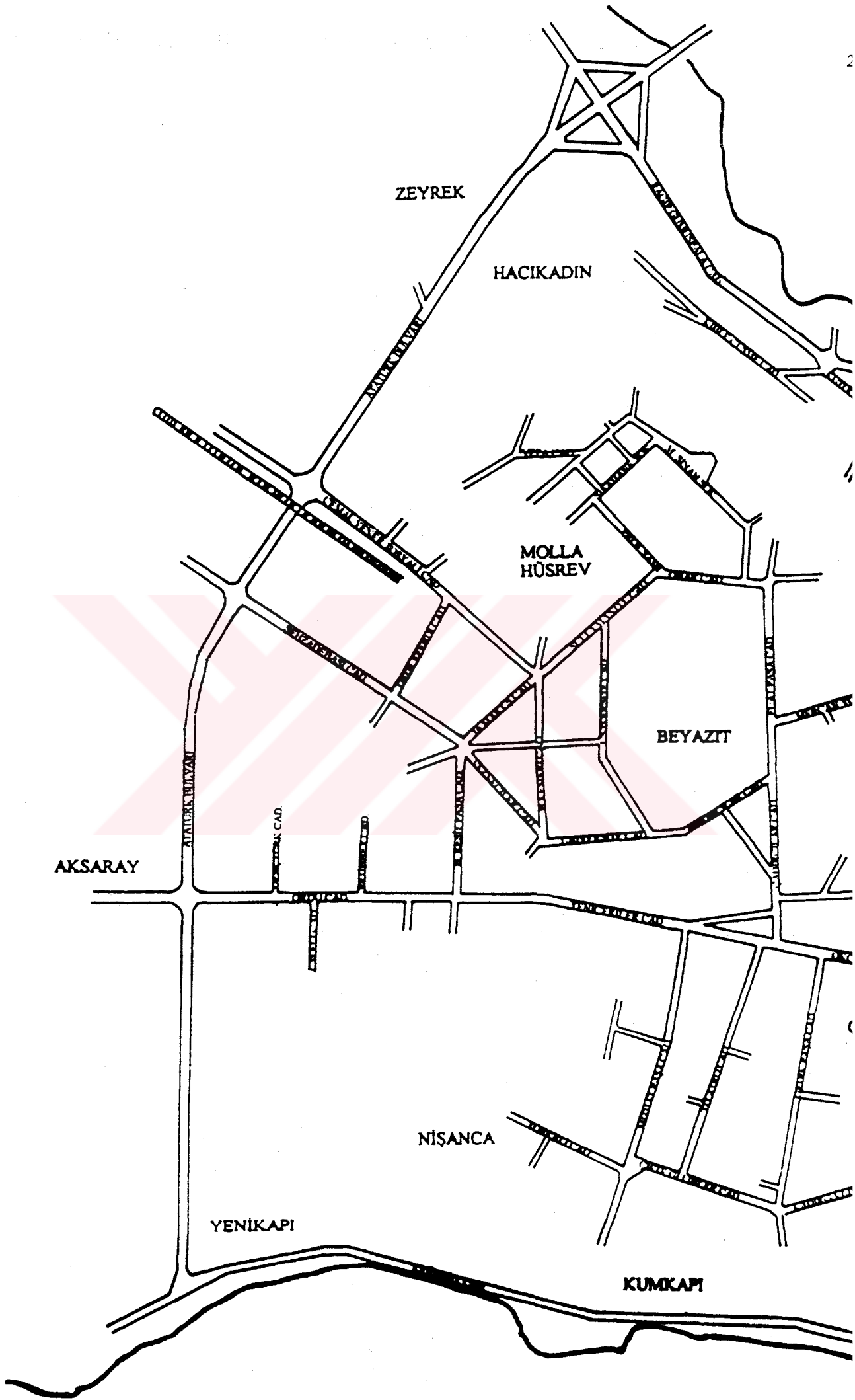
KUMKAPI

K

TABLO 4.18. 1. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN TREN İSTASYONLARININ

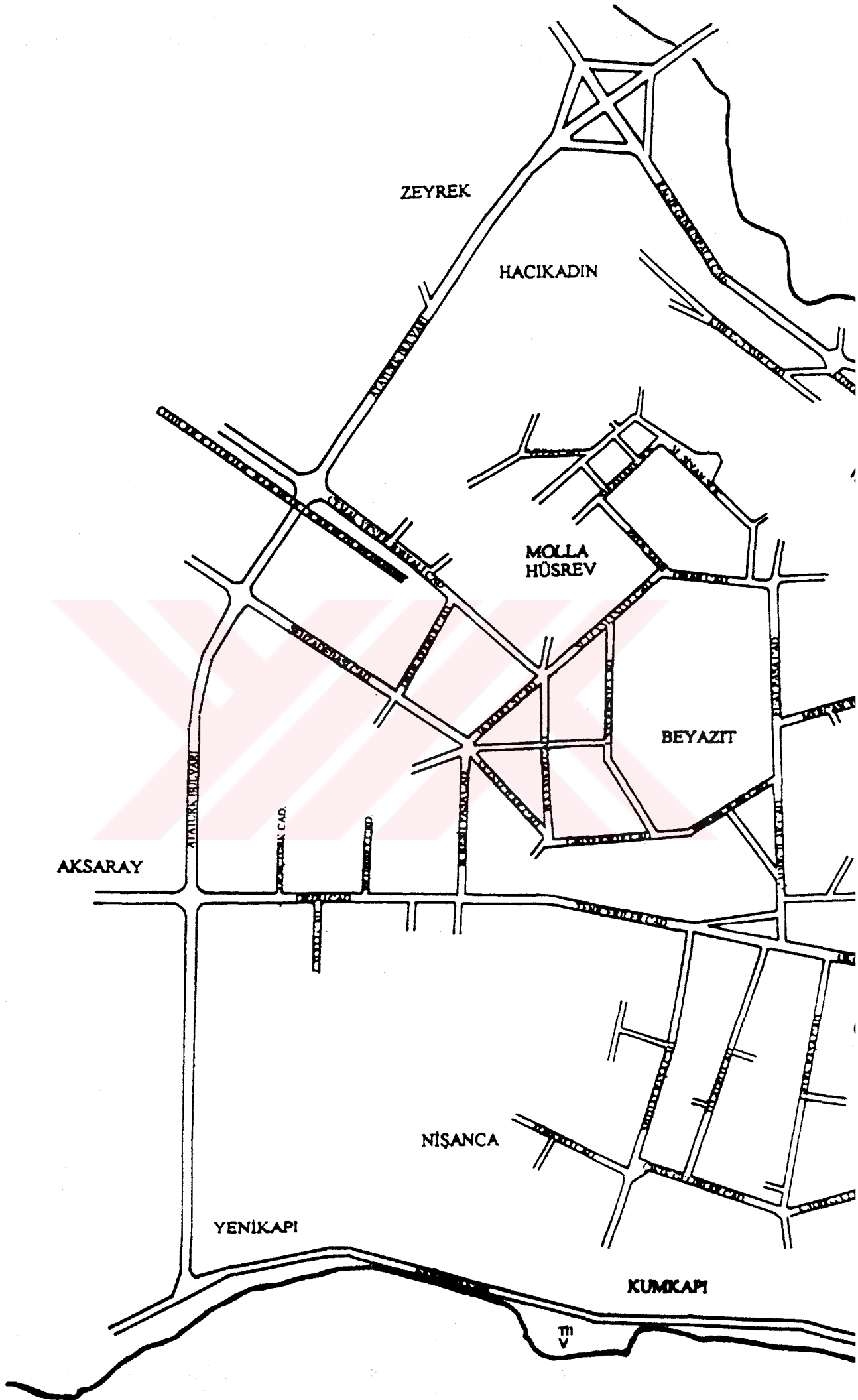
SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ

NO	ADI	TOPLAM	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
T12	SİRKEÇİ TREN İ.(1870)	16	VAR YETERSİZ

TABLO 4.19. 2. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN TREN İSTASYONLARININ SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ

NO	ADI	TOPLAM PUANI	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
T11	KUMKAPI TREN İ.(20.y.y.)	11	VAR YETERSİZ

ZEYREK

HACIKADIN

MOLLA
HÜSREV

BEYAZIT

AKSARAY

NİŞANCA

YENİKAPI

KUMKAPI

m
v

1. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN İSKELE BULUNMAMAKTADIR. B.K.Z. TABLO 4.4

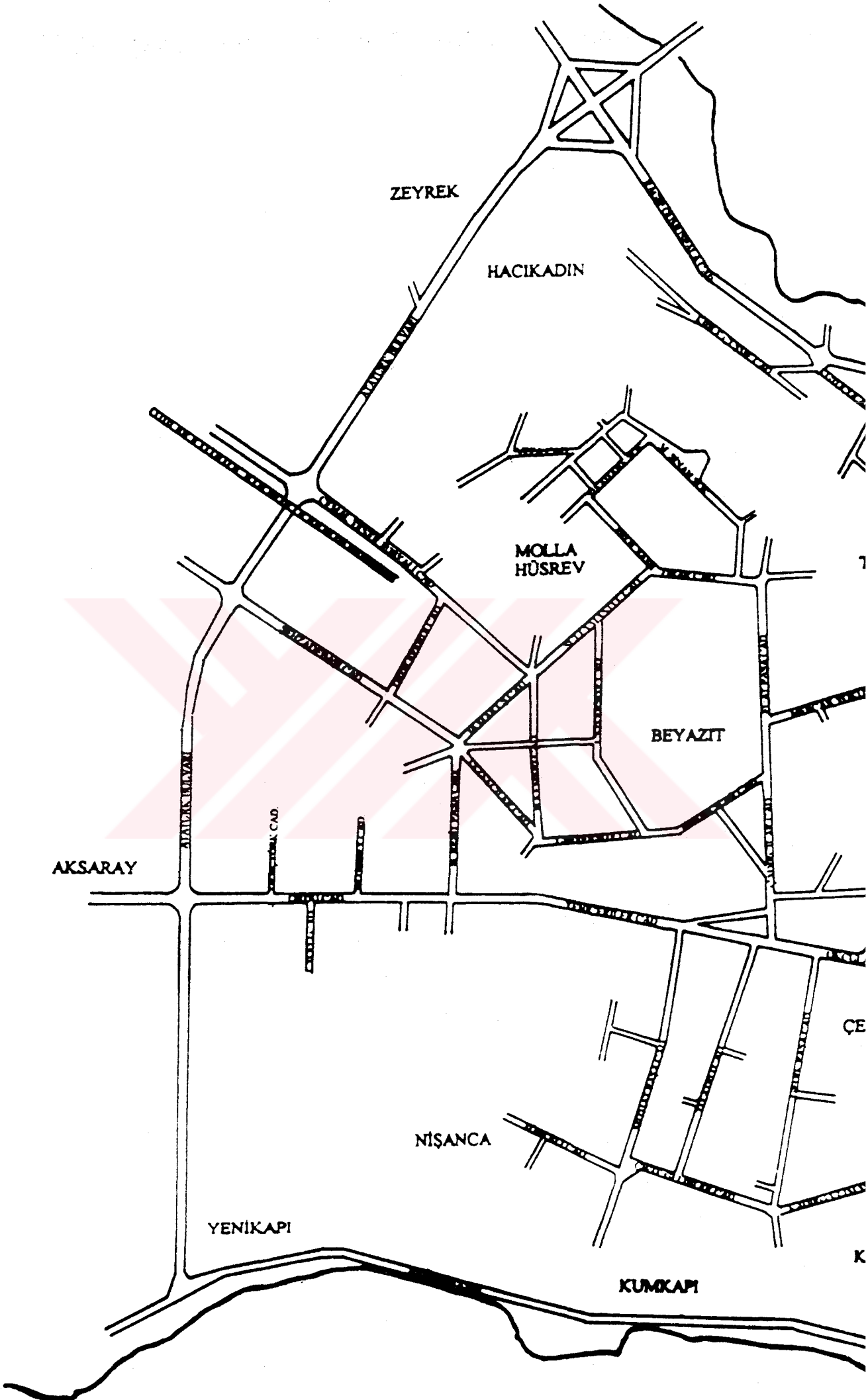
TABLO 4.20. 2. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN İSKELELERİN

SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ

NO	ADI	TOPLAM PUANI	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU	
			VAR	YETERSİZ
İ1	KADIKÖY D.O. İSK. (20. y.y.)	13	VAR	YETERSİZ
İ2	BOĞAZ HATTI İSK. (20. y.y.)	13	VAR	YETERSİZ
İ3	KADIKÖY VAPUR. İSK. (20. y.y.)	13	VAR	YETERSİZ
İ4	ÜSKÜDAR VAPUR İSK. (20. y.y.)	13	VAR	YETERSİZ
İ5	HAREM A. VAPUR İSK.(20. y.y.)	13	VAR	YETERSİZ
İ6	ADALAR VAPUR İSK. (20 y.y.)	13	VAR	YETERSİZ

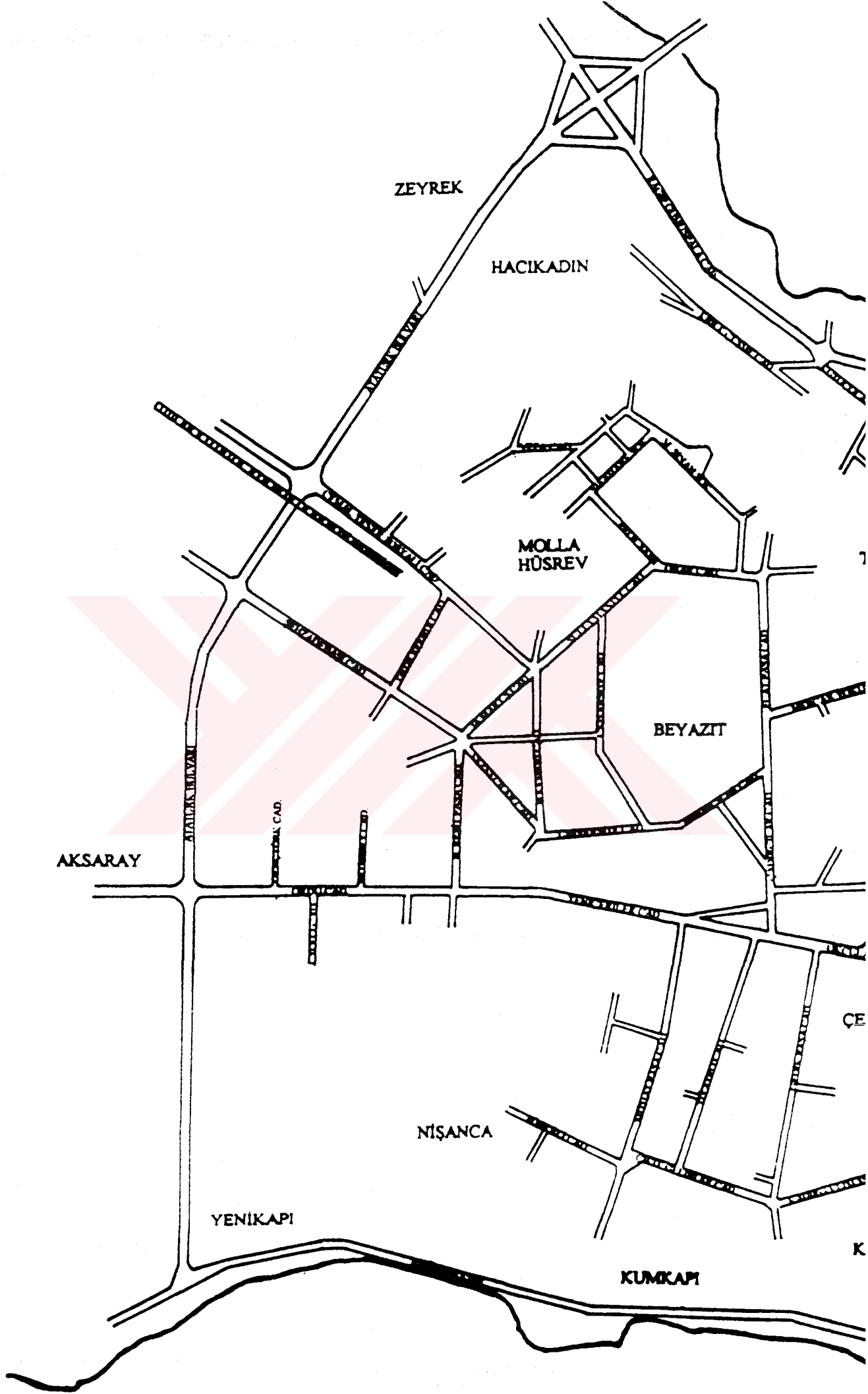
**TABLO 4.21. 1. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN ÇEŞMELERİN
SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ**

NO	ADI	TOPLAM	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
Ç1	3. AHMET ÇEŞMESİ (1728)	16	YOK
Ç3	ALMAN ÇEŞMESİ (19. y.y.)	16	VAR
			YETERSİZ

**TABLO 4.22. 2. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN ÇEŞMELERİN
SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ**

NO	ADI	TOPLAM PUANI	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
Ç2	VAKIFLAR SU DEPOSU (18. y.y.)	13	YOK

ZEYREK

HACIKADIN

MOLLA
HÜSREV

BEYAZIT

AKSARAY

NİŞANCA

YENİKAPI

KUMKAPI

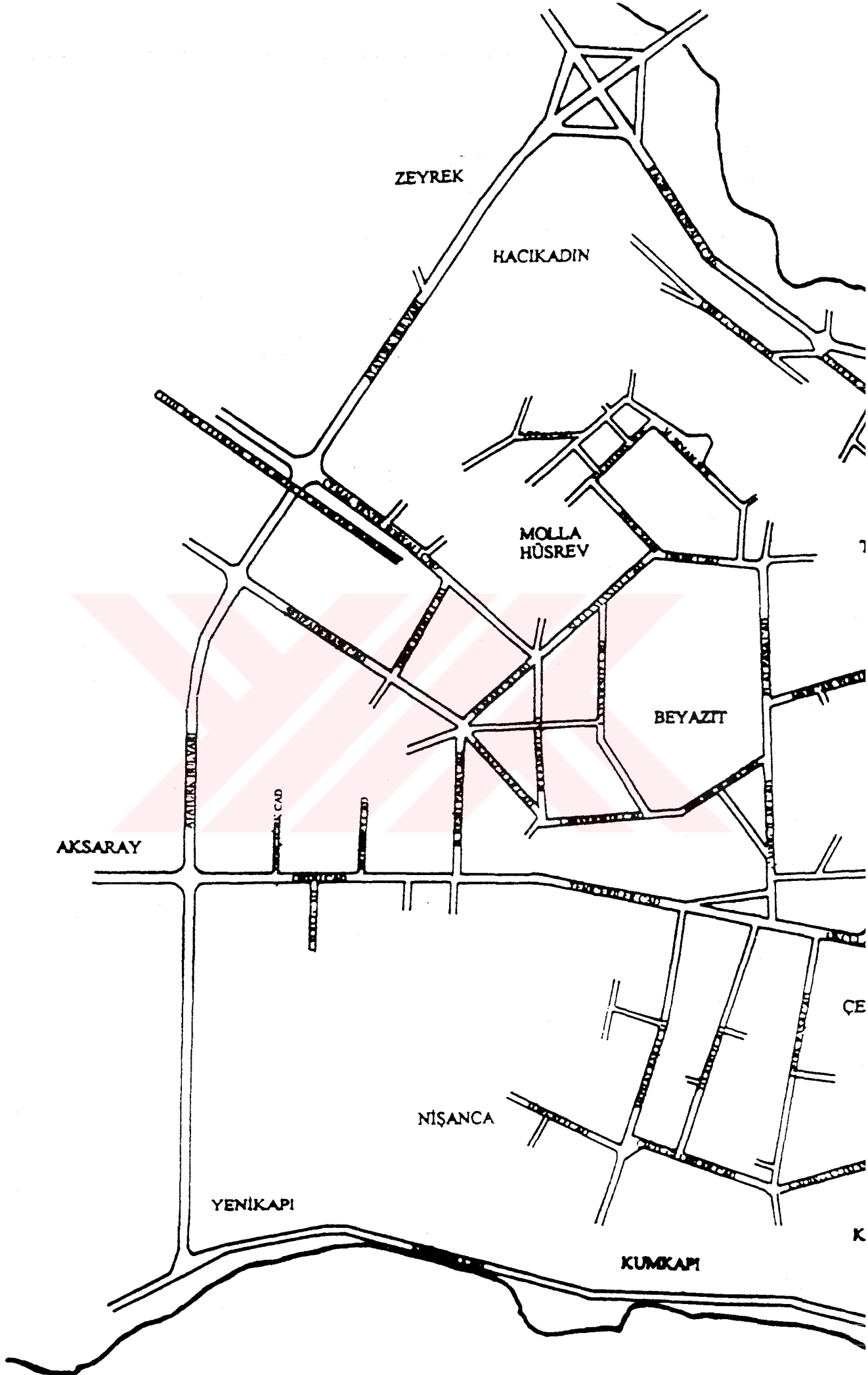
ÇE

K

TABLO 4.23. 1. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN HAMAMLARIN

SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ

NO / ADI		TOPLAM	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
H1	HASEKİ HAMAMI (1557)	17	YOK
H2	CEMBERLİTAŞ HAMAMI (1584)	17	YOK

ZEYREK

HACIKADIN

MOLLA
HÜSREV

BEYAZIT

AKSARAY

YENİKAPI CAD.

NİŞANCA

YENİKAPI

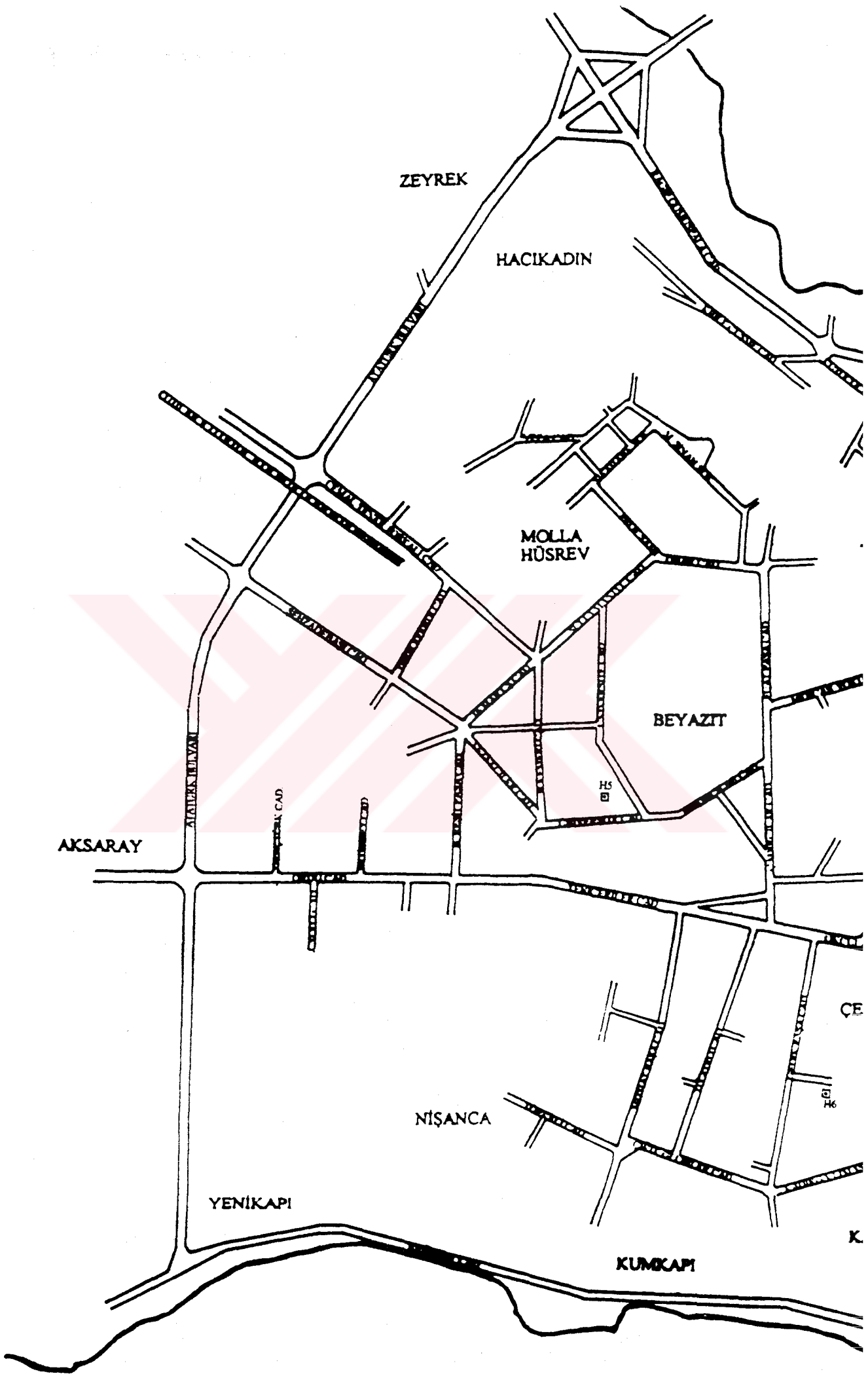
KUMKAPI

ÇE

K

TABLO 4.24. 2. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN HAMAMLARIN SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ

NO	ADI	TOPLAM PUANI	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
H3	İSHAK P. HAMAMI (15-16. y.y.)	10	YOK
H4	CAĞALOĞLU HAMAMI (1742)	14	YOK
H5	BEYAZIT HAMAMI (15.-16. y.y.)	12	YOK
H6	GEDİK PAŞA HAMAMI (15.y.y.)	11	YOK

ZEYREK

HACIKADIN

MOLLA
HÜSREV

BEYAZIT

AKSARAY

NİŞANCA

YENİKAPI

KUMKAPI

ALİEMİN ULUVAI

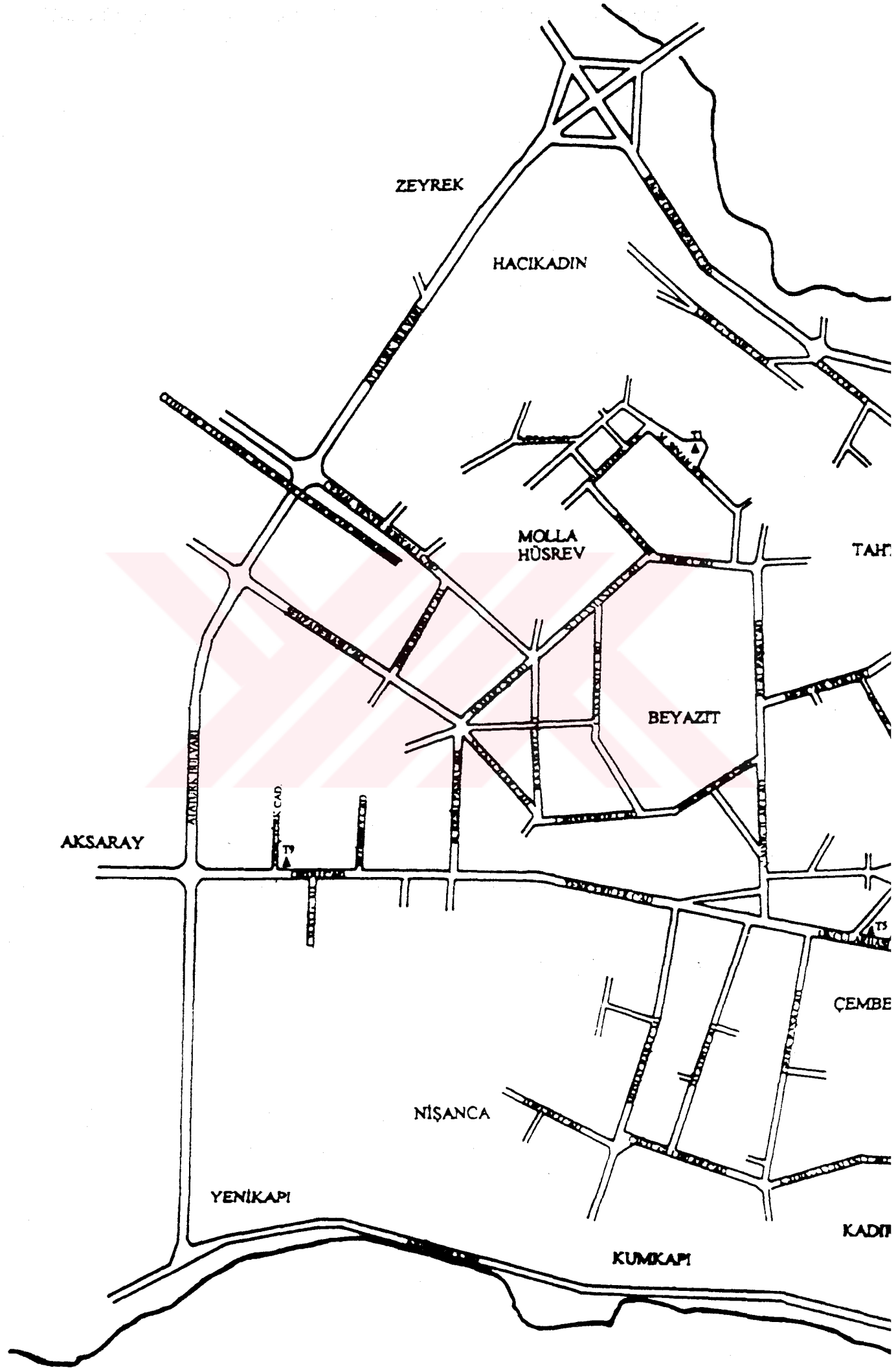
YENİ CAD.

ÇE

K.

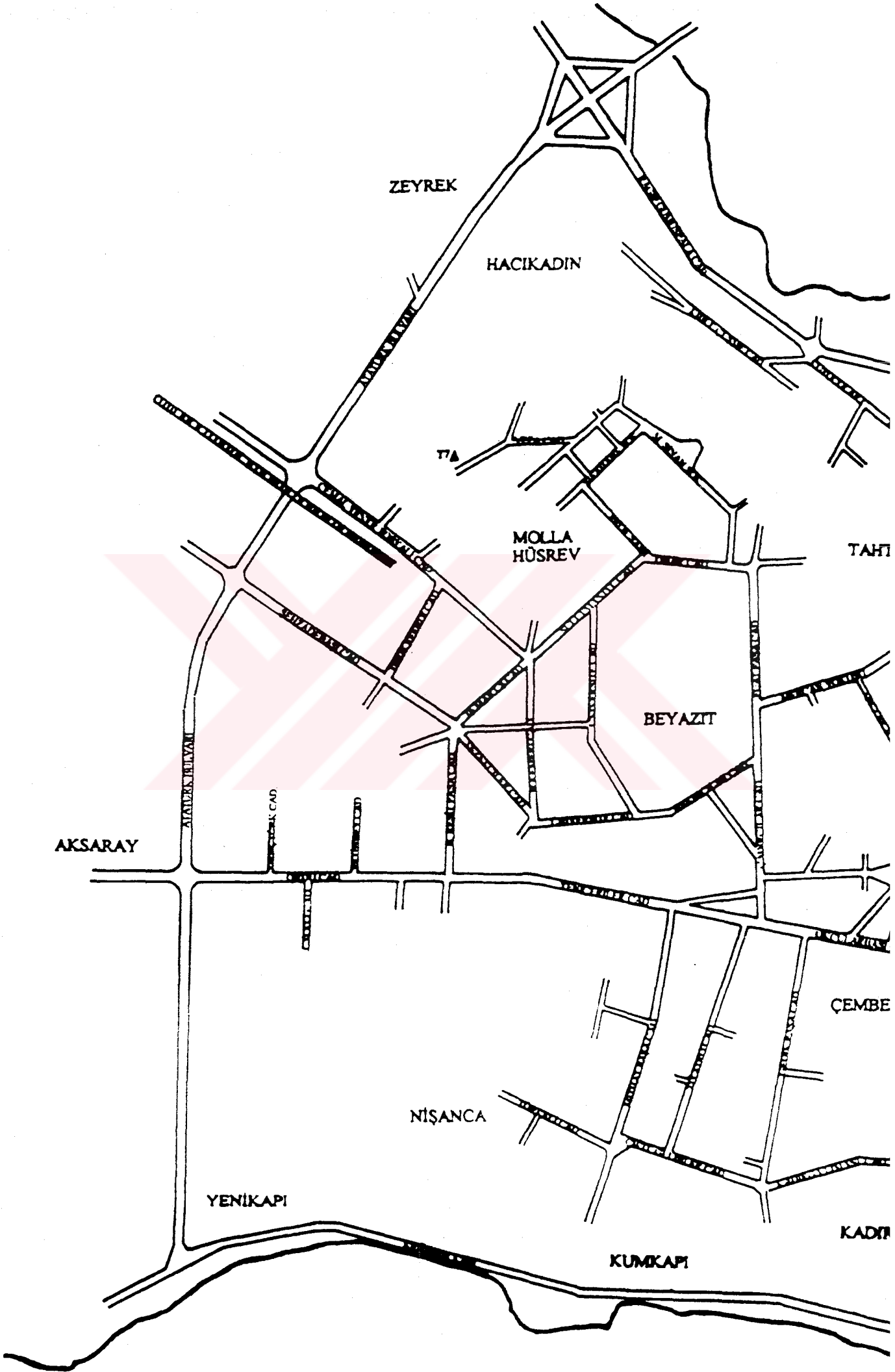
TABLO 4.25. 1. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN TÜRBELERİN SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ

NO	ADI	TOPLAM	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
T1	MİMAR SİNAN TÜRBESİ (16. y.y.)	17	YOK
T4	SULTAN 2. MAHMUT TÜRBESİ (1939)	15	YOK
T5	K. SİNAN PAŞA TÜRBESİ (1593)	18	YOK
T8	SULTAN AHMET TÜRBESİ (1620)	17	VAR
T9	3. SELİM TÜRBESİ (19. y.y.)	16	YOK
T10	2. SELİM TÜRBESİ (16. y.y.)	16	YOK

**TABLO 4.26. 2. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN TÜRBELERİN
SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ**

NO	ADI	TOPLAM PUANI	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
T2	MAHMUT N. PAŞA TÜR. (19. y.y.)	14	YOK
T3	SULTAN I. ABDÜLH. TÜR. (1789)	14	YOK
T6	HATİCE T. V. S. TÜRBESİ (17. y.y.)	13	YOK
T7	ŞEYH VEFA TÜRBESİ (15. y.y.)	12	YOK

ZEYREK

HACIKADIN

TİA

MOLLA
HÜSREV

TAHTI

BEYAZIT

AKSARAY

ALİPAŞA CAD.

ÇEMBE CAD.

YENİKAPI CAD.

NİŞANCA

ÇEMBE

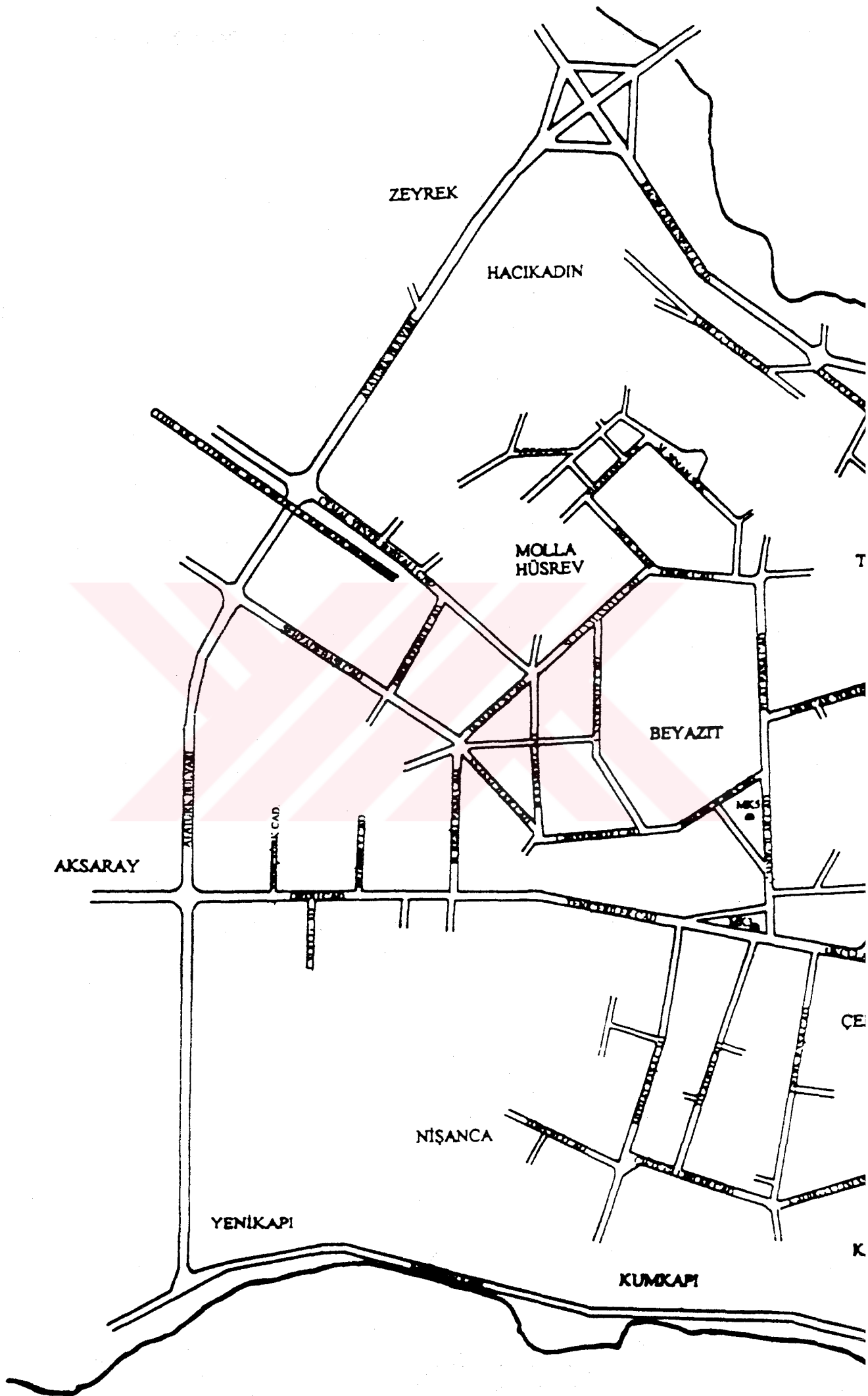
YENİKAPI

KUMKAPI

KADIN

TABLO 4.27. 1. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN MEDRESE VE KÜTÜPHANELERİN SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ

NO	ADI	TOPLAM	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
MK1	KÖPRÜLÜ KÜTÜPHANESİ (1678)	16	YOK
MK3	ÇORLULU A. PAŞA MEDR. (1709)	15	YOK
MK5	BEYAZIT D. KÜTÜPH. (16. y.y.)	16	YOK

ZEYREK

HACIKADIN

MOLLA
HÜSREV

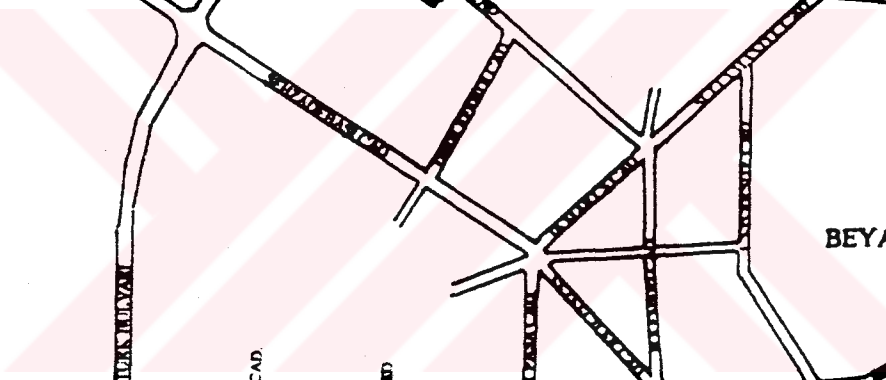
BEYAZIT

AKSARAY

NİSANCA

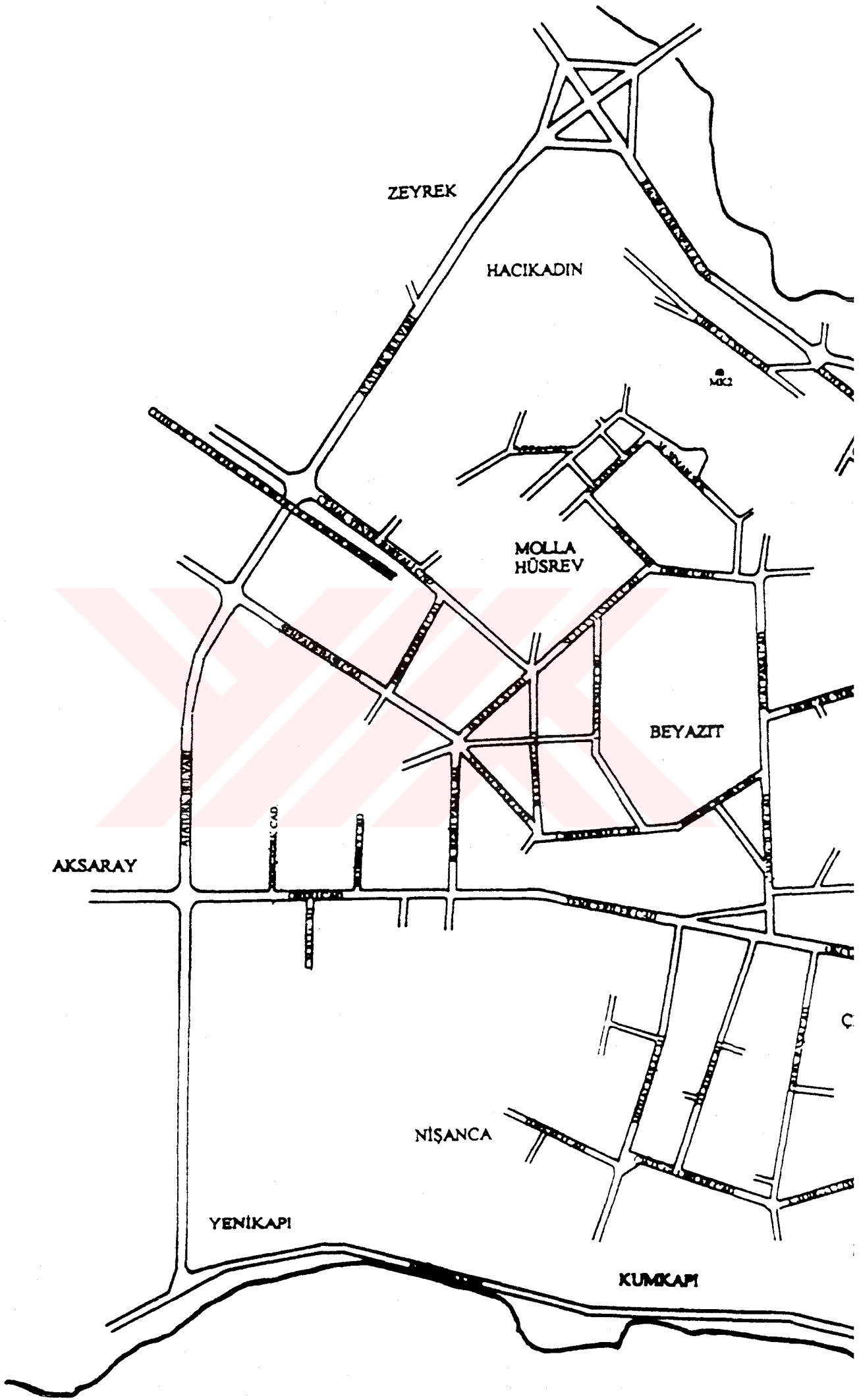
YENİKAPI

KUMKAPI

TABLO 4.28. 2. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN MEDRESE VE KÜTÜPHANELERİN SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ

NO	ADI	TOPLAM PUANI	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
MK2	KEPENEKÇİ MEDRESESİ (16. y.y.)	10	YOK
MK4	HADİM H. PAŞA MEDR. (16-17. y.y.)	9	YOK

ZEYREK

HACIKADIN

MG

MOLLA
HÜSREV

BEYAZIT

AKSARAY

AKSARAY CAD.

NİŞANCA

YENİKAPI

KUMKAPI

TABLO 4.29. 1. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN KULE, ANIT VE SURLARIN SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ

NO	ADI	TOPLAM	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
KA1	AHIRKAPI FENERİ (1755)	18	YOK
KA2	ÇEMBERLİTAŞ ANITI (328)	17	YOK
KA3	BEYAZIT KULESİ (1749)	17	YOK
KA4	YILANLI SÜTUN (361)	17	YOK
KA5	DİKİLİTAŞ (363)	18	VAR
KA6	ÖRME SÜTUN (944)	17	YOK
KA7	İSTANBUL SURLARI (5-12. y.y.)	18	VAR
KA8	BOZDOĞAN SU KEMERİ (1. y.y.)	17	VAR

2. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN KULE, ANIT VE SUR BULUNMAMAKTADIR.

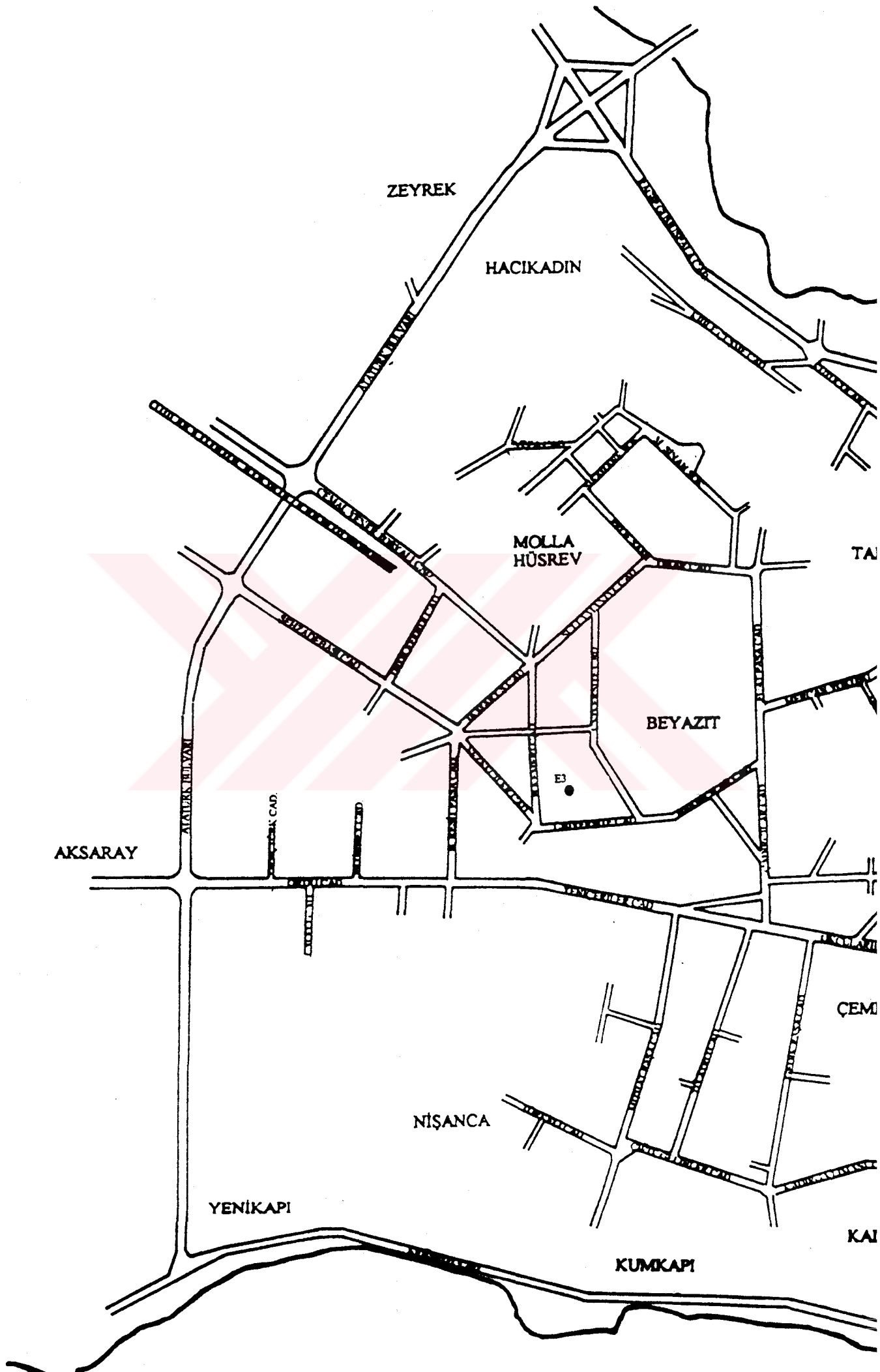
B.K.Z. TABLO 4.9

TABLO 4.30. 1. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN EĞİTİM BİNALARININ

SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ

NO ADI	TOPLAM	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
E3 İST. ÜNİVERSİTE BİNALARI (15. y.y.)	17	VAR YETERSİZ

İ.C. YERLEŞİM KURULU
DOĞRULAMA MERKEZİ

ZEYREK

HACIKADIN

MOLLA
HÜSREV

BEYAZIT

AKSARAY

NİŞANCA

YENİKAPI

KUMKAPI

TA

ÇEM

KAI

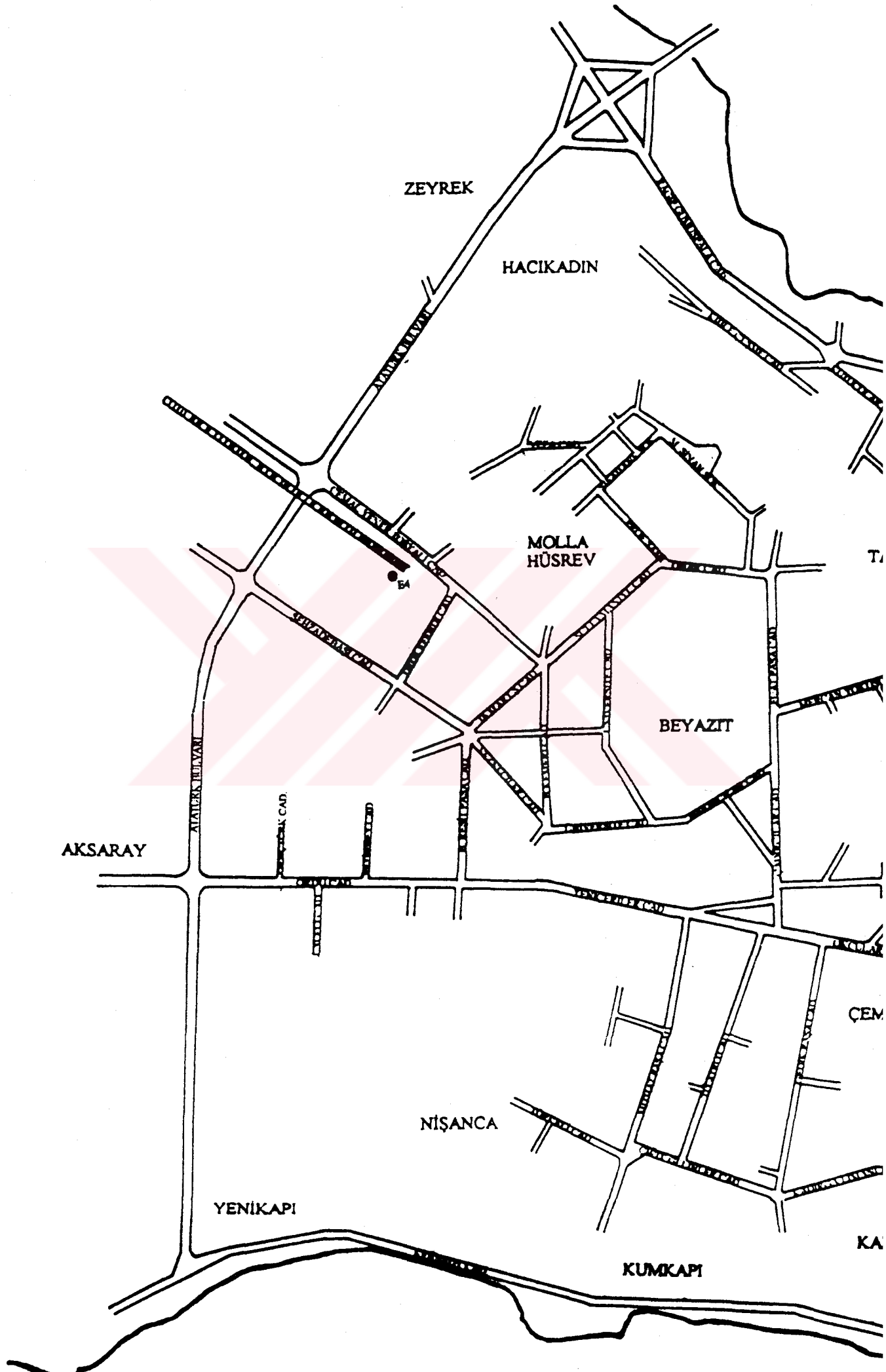
E3

ATAKÖY CAD.

YENİKAPI CAD.

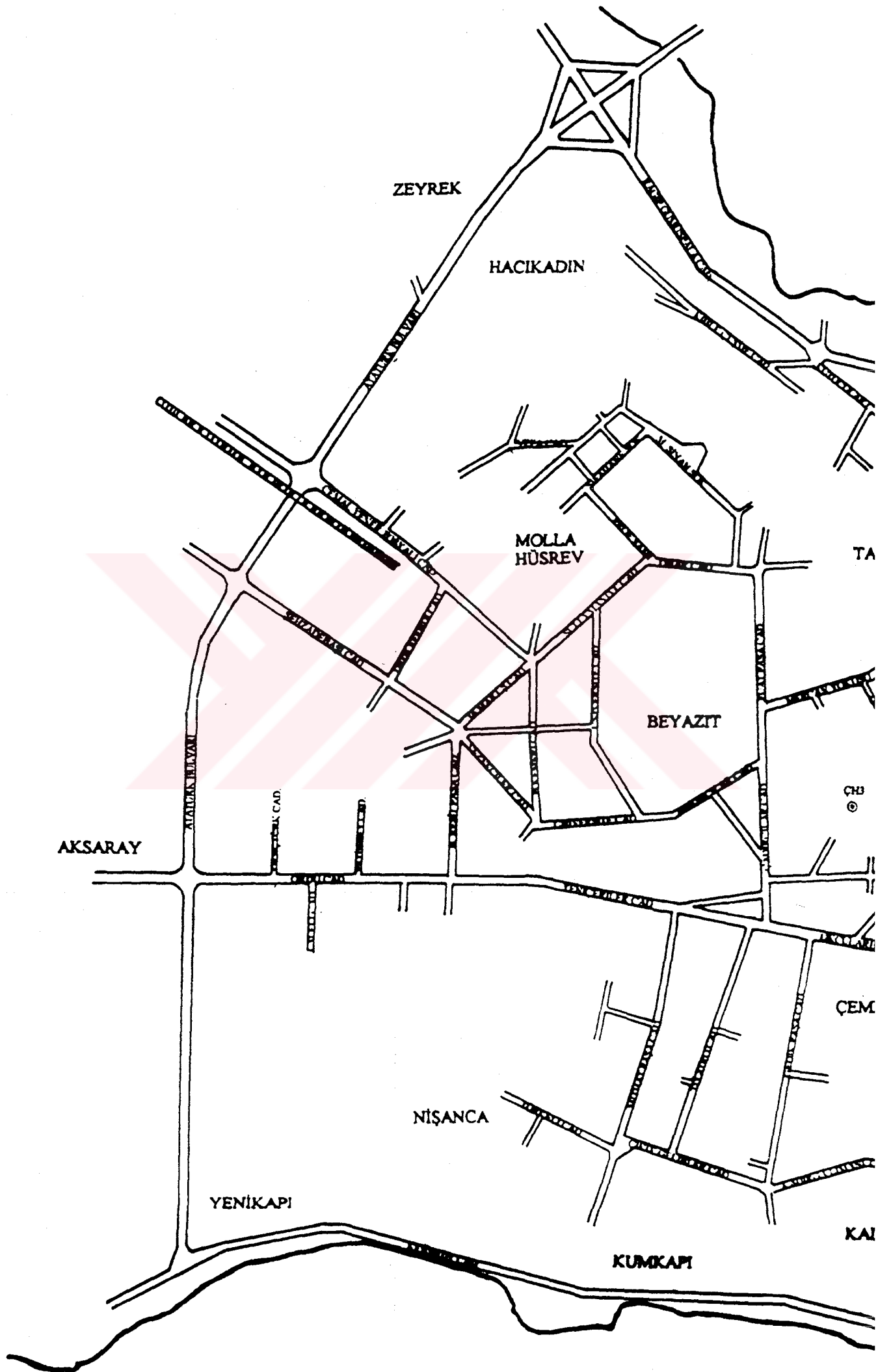
TABLO 4.31. 2. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN EĞİTİM BİNALARININ SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ

NO	ADI	TOPLAM PUANI	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
E1	İST.ERKEK LİSESİ (1897)	12	YOK
E2	CAĞALOĞLU AN. LİSESİ (20. y.y.)	11	YOK
E4	VEFA LİSESİ (1881)	11	YOK

TABLO 4.32. 1. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN ÇARŞI VE HANLARIN SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ

NO	ADI	TOPLAM	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU	
			MEVCUT	AYDINLATMA DURUMU
ÇH1	MISIR ÇARŞISI (1664)	17	YOK	
ÇH3	KAPALI ÇARŞI (15. y.y.)	17	VAR	YETERSİZ
ÇH5	RÜSTEM PAŞA HANI (16. y.y.)	16	YOK	
ÇH6	DEĞİRMEN HAN (19.y.y.)	17	VAR	YETERSİZ
ÇH7	KIRAZ HAN (17-18. y.y.)	15	YOK	
ÇH11	İSTANBUL SANATL. ÇARŞISI (18. y.y.)	16	VAR	YETERSİZ

ZEYREK

HACIKADIN

MOLLA
HÜSREV

BEYAZIT

AKSARAY

NİŞANCA

YENİKAPI

KUMKAPI

ÇEM

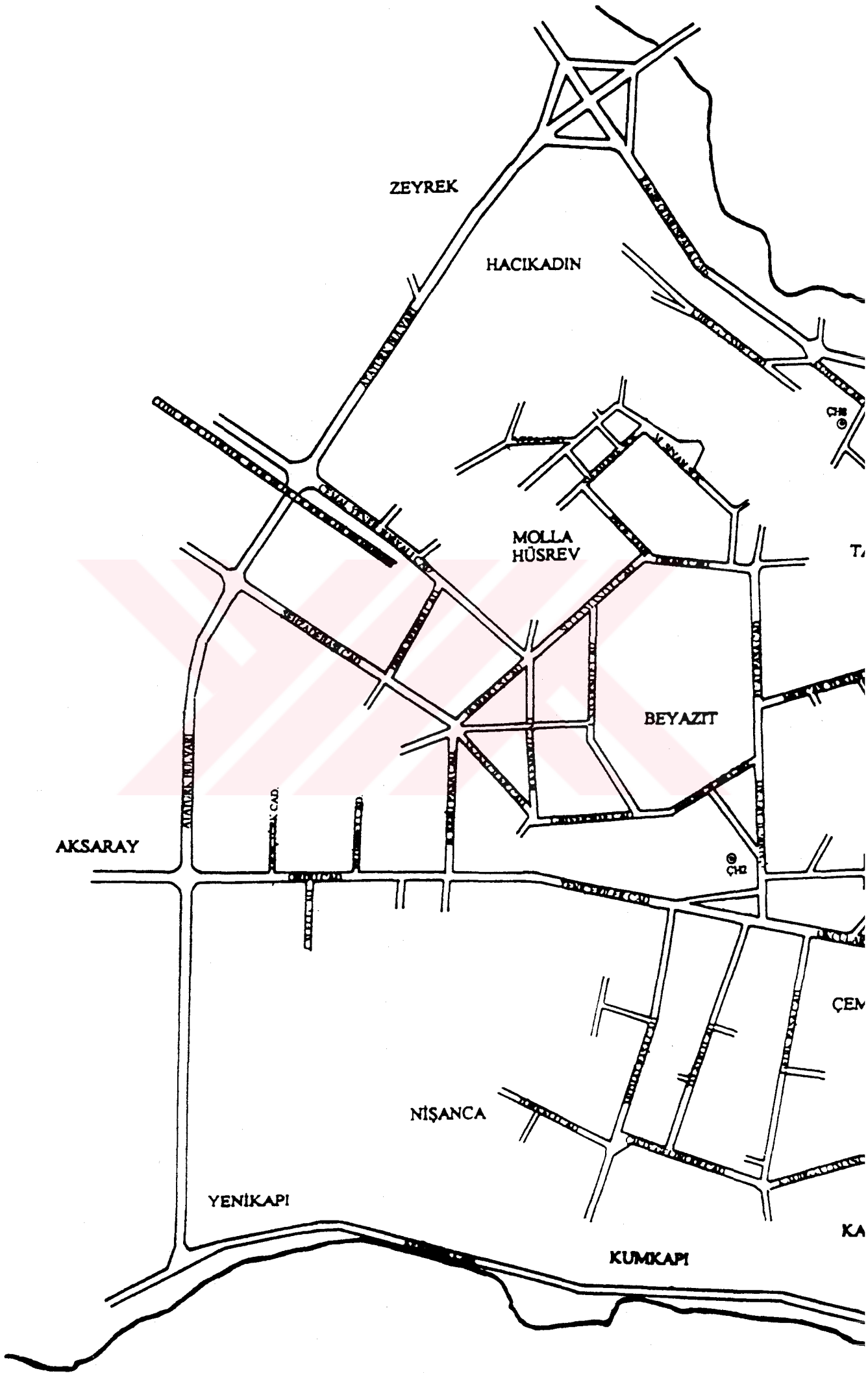
KAI

TA

ÇB

TABLO 4.33. 2. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN ÇARŞI VE HANLARIN SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ

NO	ADI	TOPLAM PUANI	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
ÇH2	SAHAFLAR ÇARŞISI (16. y.y.)	11	YOK
ÇH4	ARASTA PASAJI (17. y.y.)	13	YOK
ÇH8	TAHTAKALE HAM. ÇARŞISI (15. y.y.)	13	YOK
ÇH9	HOCA PAŞA HAM. ÇARŞISI (15. y.y.)	14	YOK
Ç10	MAHMUT PAŞA HAMAMI (1466)	12	YOK

ZEYREK

HACIKADIN

MOLLA
HÜSREV

BEYAZIT

AKSARAY

NİSANCA

YENİKAPI

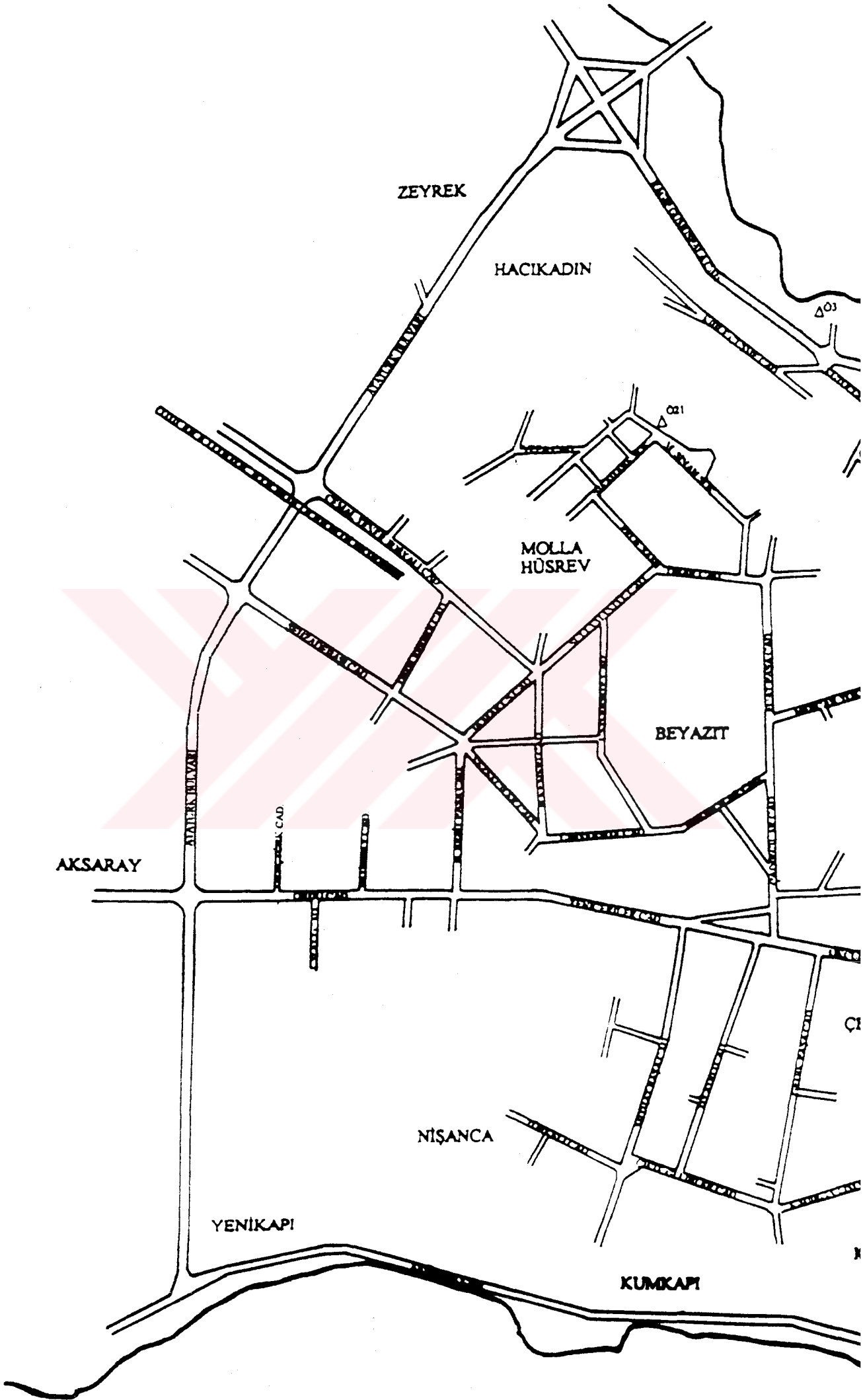
KUMKAPI

ÇEM

KA

TABLO 4.34. 1. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN ÖNEMLİ YAPILARIN SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ

NO	ADI	TOPLAM	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU	
			VAR	YETERSİZ
Ö3	İSTANBUL TİCARET ODASI(1972.)	15	VAR	YETERSİZ
Ö4	VİLAYET BİNASI (19. y.y.)	15	VAR	YETERSİZ
Ö5	İSTANBUL Ç. MAHKEMEL. (19. y.y.)	15	YOK	
Ö11	İRAN ELÇİLİĞİ BİNASI (1866)	15	VAR	YETERSİZ
Ö12	M.Ü. REKTÖRLÜK BİNASI (19. y.y.)	15	VAR	YETERSİZ
Ö14	TÜRK EDEBİYAT VAKFI (1819)	15	YOK	
Ö16	ALAY KÖŞKÜ (19. y.y.)	15	YOK	
Ö17	AYA İRİNİ K. SALONU (4. y.y)	17	VAR	YETERSİZ
Ö20	ULUSLARARASI BASIN MERK. (1643)	18	VAR	YETERSİZ
Ö21	İSTANBUL MÜFTÜLÜĞÜ (16.y.y.)	17	VAR	YETERSİZ

ZEYREK

HACIKADIN

MOLLA
HÜSREV

BEYAZIT

AKSARAY

NİŞANCA

YENİKAPI

KUMKAPI

ATADEK HAVARI

YENİKAPI CAD.

03

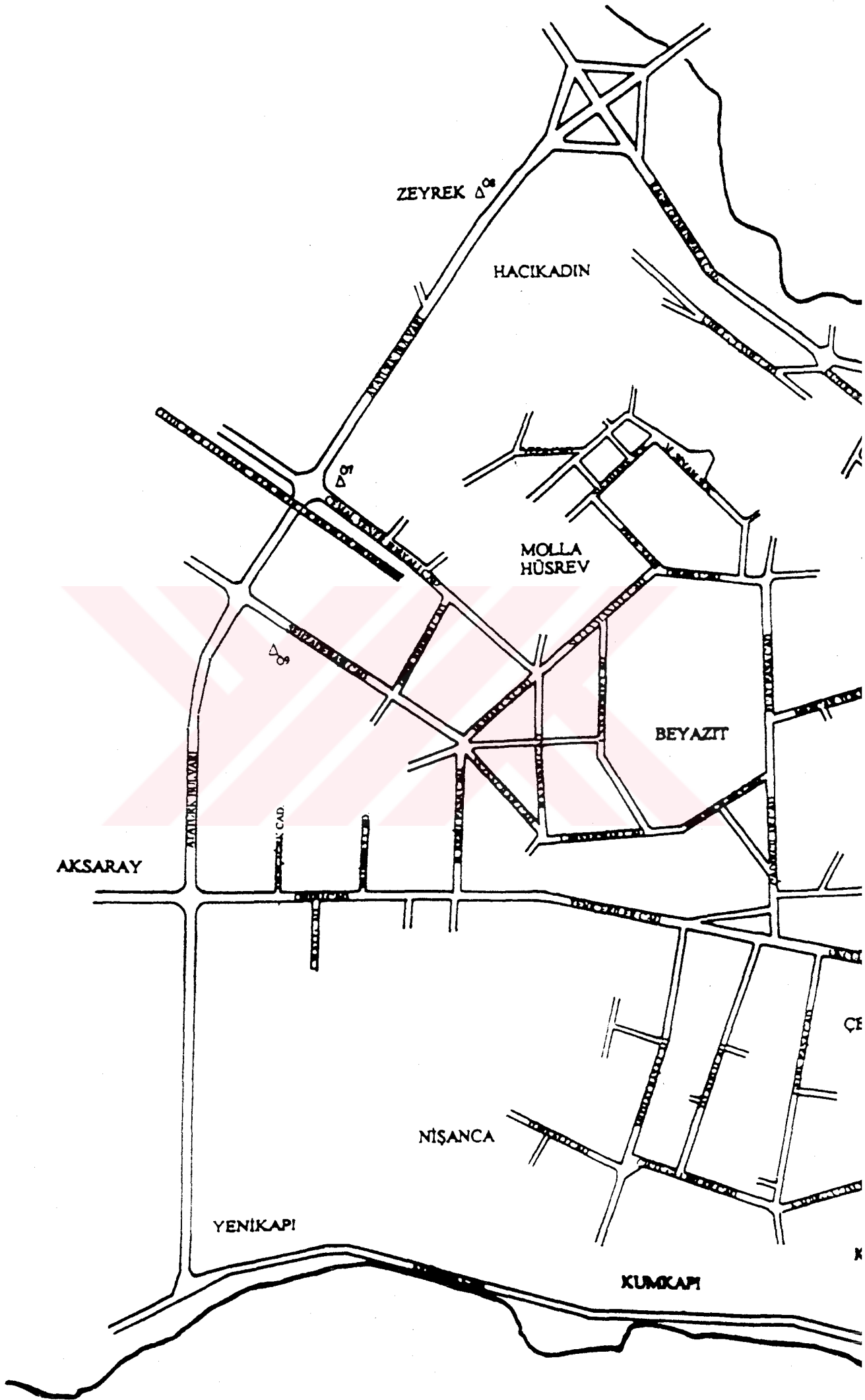
021

C

K

TABLO 4.35. 2. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN ÖNEMLİ YAPILARIN SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ

NO	ADI	TOPLAM PUANI	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
Ö1	İSTANBUL ALTIN BORSASI (1907)	14	VAR YETERSİZ
Ö2	SOĞUK ÇEŞME SOKAK (18. y.y.)	13	VAR YETERSİZ
Ö6	ADLIYE BİNASI(1961)	12	VAR YETERSİZ
Ö7	REŞAT N. G. TİYATROSU (20. y.y.)	12	YOK
Ö8	S.S.K. BİNALARI (1964)	14	YOK
Ö9	BELEDİYE SARAYI (1953)	14	VAR YETERSİZ
Ö10	FOUR SEASONS OTELİ (19. y.y.)	10	VAR YETERSİZ
Ö13	TAPU KADASTRO BİNASI (1908)	14	VAR YETERSİZ
Ö15	YEŞİL EV (19. y.y.)	13	YOK
Ö18	SİRKECI BÜYÜK POSTANE (1909)	12	YOK
Ö19	GALATA KÖPRÜSÜ (1845)	14	VAR YETERSİZ
Ö22	İSKENDER PAŞA K.K.KURSU (1515)	14	YOK YETERSİZ

TABLO 4.36. 1. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN PARKLARIN SIRALAMA VE AYDINLATMA DURUMU DEĞERLENDİRMESİ

NO	ADI	TOPLAM	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
P1	SULTANAHMET PARKI	17	VAR YETERSİZ
P2	SAHİL ŞERİDİ	19	VAR YETERSİZ
P3	SARACHANE PARKI	17	VAR YETERSİZ
P4	SARAYBURNU PARKI	17	VAR YETERSİZ
P5	GÜLHANE PARKI	20	VAR YETERSİZ
P6	SİRKECİ SAHİL PARKI	19	VAR YETERSİZ

2. DERECEDE AYDINLATILMASI ÖNERİLEN PARK BULUNMAMAKTADIR. B.K.Z. TABLO 4.13

5. SONUÇ

İstanbul'un ilk yerleşimlerinden olan tarihi yarımada, İstanbul'un tarihi değerler açısından en zengin bölgesidir. Bu nedenle kentin yerli ve yabancı turist ziyaretinin en yoğun olduğu bölgedir.

Bu çalışmanın amacı;

- tarihi yarımada bulunan kentsel değerlerin saptanması,
  - saptanan değerlerin mevcut aydınlatma düzenlerinin incelenmesi,
  - saptanan değerlerin kent aydınlatmada öncelik sırasının belirlenmesi ve öneriler getirilmesi,
- olarak özetlenebilir.

Bu çalışmanın sonucunda, tarihi yarımada 1. ve 2. derecede aydınlatılmaları önerilen, 4. bölümde detaylı olarak incelenmiş olan, kentsel değerler bir bütün olarak, şekil sonuç 1 ve sonuç 2 deki haritalar üzerinde gösterilmiştir.

Tarihi yarımada, ana dolaşım aksına yakınlıkları, tarihi ve mimari değerleri ve ulaşım durumları açısından olumlu özelliklere sahip birçok yapı bulunmaktadır. Bu nedenle, getirilen önerilerde, 1. derecede aydınlatılması önerilen birçok yapının bulunduğu görülebilir. Ancak, tarihi yarımada bulunan kentsel değerlerin kent aydınlatma ilkeleri doğrultusunda aydınlatılabilmesi için, tüm değerlerin ve kent silüetinin bir bütün şeklinde incelenmesi gerekmektedir.

Tarihi yarımada bulunan kentsel değerlerin aydınlatılması;

- tarihi yarımada boğaz silüeti,
  - tarihi yarımada ana ulaşım aksı silüeti,
- olarak iki başlık altında düşünülebilir.

Bu iki silüete de dahil olan kentsel değerler bulunmaktadır. Tarihi yarımada'nın kent aydınlatma ilkeleri doğrultusunda aydınlatılabilmesi için tarihi yarımada silüetini ve tüm değerleri, bir bütün olarak ele alan geniş kapsamlı bir planın yapılması gereklidir. Nitekim, bu çalışma kapsamında açığa çıkan veriler, İstanbul için yapılabilecek bir aydınlatma planı için temel oluşturmaktadır.

KAYNAKLAR

- .....
- * Öztürk, Leyla Dokuzer, 1992, "Kent Aydınlatma İlkeleri" Y.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, sf.27-54, İstanbul
  - * Sirel, Şazi, 1984, "Aydınlatma Terimleri Sözlüğü", 3. Basım ,Y.T.Ü. Mimarlık Fakültesi , sf. 112, sf. 22., sf. 31 İstanbul
  - * Şerefhanoglu, Müjgan, 1993, "Kent Aydınlatması" İst. 2000 Planlama Dergisi 93/1-4 , İstanbul
  - * Anon., Ana Brittanica, 1990
  - * Tuna, İbrahim Etem, 1994, " Sultanahmet Bölgesinin Kent Aydınlatma İlkeleri Yönünden İncelenmesi" Y.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
  - * Ünver Rengin Doc. Dr. Y.Ü. Mimarlık Fakültesi, Yapı Fiziği Bilim Dalı "Dış Aydınlatma Konularının Karşılaştırılması"
  - * Ünver, Rengin, "Dış Aydınlatma İçinde Kent Aydınlatmanın Yeri" İstanbul
  - * Ünver, Rengin, - Dokuzer Öztürk Leyla "Değişik Yapı Yüzlerinin Aydınlatılmasında Temel Özellikler"
  - * Ünver, Rengin, "Dış Aydınlatma Konularının Karşılaştırılması", İstanbul
  - * Düünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, 1993, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını, İstanbul

TABLO E.1. TARİHİ YARIMADAKİ KENTSEL DEĞERLERİN AYDINLIK DÜZEYİ VE İŞIKLILIK ÖLÇÜM TABLOSU

DİNİ YAPILAR						
NO	ADI	YERİ	YAPILIŞ TARİHİ	AYDINLATMA DÜZENİ	ÖLÇÜLEN E DEĞERİ/m ²	ÖLÇÜLEN L DEĞERİ/cd/m ²
1	YENİ CAMİİ	SİRKECİ MEYDANI	1663	VAR	5	2
2	HİDAYET CAMİİ	SİRKECİ	1887	YOK	2	
3	HACI KÜÇÜK CAMİİ	TAHTAKALE	1872	YOK		0-1
4	HOCA PAŞA CAMİİ	HOCA P. MAH.	15.y.y.	YOK		
5	KARAKİ H. ÇELEBİ CAMİİ	GÜLHANE	19.y.y.	YOK		
6	ARPAÇILAR CAMİİ	HOBYAR MAH.	16. y.y.	YOK		0-1
7	YAVAŞÇA Ş. MESCİDİ	UZUNÇARŞI CAD.	1481	YOK		
8	ŞEPSEFA SULTAN CAMİİ	ATATÜRK BUL.	1781	YOK		
9	A. İBRAHİM PAŞA CAMİİ	MERCANAĞA MAH.	1494	YOK		
10	SÜLEYMANIYE CAMİİ	SÜLEYMANIYE	1557	VAR		0-2
11	MOLLA HÜSREV CAMİİ	VEFA	1460	YOK		
12	İSHAK PAŞA CAMİİ	CANKURTARAN	15-16. y.y.	YOK		
13	FIRUZ AĞA CAMİİ	SULTANAHMET	1490	VAR	10	1
14	K. SOKOLLU M. P. CAMİİ	K.AYA SOFYA	1578	YOK		
15	K.AYA SOFYA CAMİİ	K.AYA SOFYA	6. y.y.	YOK		
16	NAKİL BENT CAMİİ	K.AYA SOFYA	18.y.y.	YOK		
17	FUAD PAŞA CAMİİ	KLODFHRER CAD.	15. y.y.	YOK		0-1

18	CEZER-İ K. PAŞA CAMİİ	BAB-I ALİ CAD.	16. y.y.	YOK		0-1
19	YEREBATAN CAMİİ	YEREBATAN CAD.	15.y.y.	YOK		0-1
20	ZEYNEP SULTAN CAMİİ	ALEMDAR CAD.	1769	YOK		
21	MERCAN AĞA CAMİİ	MERCAN	17.y.y.	YOK		
22	HOCA PİRİ CAMİİ	BEYAZIT	1647	YOK		
23	BALIKÇI CAMİİ	KUMKAPI	1985	YOK		
24	SULTAN AHMET CAMİİ	SULTANAHMET	1617	VAR		2
25	MOLLA FENARİ CAMİİ	ALEMDAR	1481	YOK		
26	MAHMUT PAŞA CAMİİ	ÇEMBERLİTAŞ	1474	VAR		1
27	NUR-U OSMANIYE CAMİİ	ÇEMBERLİTAŞ	1755	VAR	8	
28	ALİ (FUAT) PAŞA CAMİİ	BEYAZIT	1869	YOK		
29	BEYAZIT CAMİİ	BEYAZIT	1506	VAR	4	2
30	KALİÇECİ H. AĞA CAMİİ	BEYAZIT	16.y.y.	YOK		
31	ÇADIRCI AHMET CAMİİ	KADIRGA	1489	YOK		
32	ESİR KEMAL CAMİİ	KUMKAPI	1505	YOK		
33	SARAC İŞHAK CAMİİ	KUMKAPI	1488	YOK		
34	MUHSİNE HATUN CAMİİ	KUMKAPI	1532	YOK		
35	SÜLEYMAN AĞA CAMİİ	KUMKAPI	17.y.y.	YOK		0-1
36	NALBANT CAMİİ	KUMKAPI	19.y.y.	YOK		
37	NIŞANCI M. PAŞA CAMİİ	KUMKAPI	1475	YOK		
38	SOĞAN AĞA CAMİİ	KUMKAPI	15-16.y.y.	YOK		
39	DIVANELİ CAMİİ	GEDİKPAŞA	1864	YOK		

40	LALELİ CAMİİ	LALELİ	1763	YOK	
41	BODRUM CAMİİ	LALELİ	10.y.y.	YOK	0-1
42	ŞEHZADE CAMİİ	ŞEHZADEBAŞI	1548	YOK	
43	RÜSTEM PAŞA CAMİİ	SİRKECİ	1561	YOK	
44	AHİ ÇELEBİ CAMİİ	SİRKECİ	1500	YOK	
45	BEHRAM ÇAVUŞ CAMİİ	KADIRGA	1595	YOK	
46	BOSTANLI ALİ CAMİİ	Kadirga	1547	YOK	
47	AKBIYIK CAMİİ	AKBIYIK MAH.	15.y.y.	YOK	
48	ATIK A. PAŞA CAMİİ	ÇEMBERLİTAŞ	15-16. y.y.	VAR	2
49	ÇORLULU A. PAŞA CAMİİ	ÇARŞIKAPI	1709	YOK	
50	3. SULTAN M. CAMİİ	MERCAN	1760	YOK	
51	N. DAMAT İ. PAŞA CAMİİ	ŞEHZADEBAŞI	1730	YOK	
52	KALENDERHANE CAMİİ	ŞEHZADEBAŞI	5.y.y.	YOK	
53	BURMALI MESCİT	ŞEHZADEBAŞI	1497	YOK	
54	BEZZAZ-I CEDİT CAMİİ	TAHTAKALE	16.y.y.	YOK	
55	KÖP. MEHMET P. CAMİİ	ÇEMBERLİTAŞ	1661	YOK	
56	VEFA KİLİSE CAMİİ	VEFA	12.y.y.	YOK	
57	ZEYREK KİLİSE CAMİİ	ZEYREK	12.y.y.	YOK	
58	YAVUZ ER SİNAN CAMİİ	R. GÜMÜŞPALA C.	1454	YOK	
59	HOCA HAYRETTİN CAMİİ	R. GÜMÜŞPALA C.	1478	YOK	
60	SAMAN E. EVVEL CAMİİ	TAHTAKALE	15-16.y.y.	YOK	
61	VİLAYET CAMİİ (15. y.y.)	CAĞALOĞLU	15.y.y.	YOK	

62	MERZİFONLU K.M.P. CAMİİ	SİRKECİ	17. y.y.	YOK		
63	ASKERİYE CAMİİ	SARAYBURNU	18.y.y.	YOK		
64	GEDİKPAŞA ERM. P. KİLİSESİ	GEDİKPAŞA	1830	YOK		
65	MERYEM A. ERM. KİLİSESİ	KUMKAPI	15. y.y.	YOK		
66	PANAIYA ELP. R. KİLİSESİ	KUMKAPI	15. y.y.	YOK		

MÜZELER

NO	ADI	YERİ	YAPILIŞ TARİHİ	AYDINLATMA DÜZENİ	ÖLÇÜLEN E DEĞERİ/lm/m ²	ÖLÇÜLEN L DEĞERİ/cd/m ²
1	TANZİMAT MÜZESİ	GÜLHANE	20.y.y.	YOK		
2	KARİKATÜR MÜZESİ	YENİÇERİLER CAD.	16. y.y.	YOK		
3	ÇİNLİ KÖŞK	SULTANAHMET	1473	YOK		
4	TOPKAPI SAR. MÜZESİ	SULTANAHMET	1754	VAR	6	1
5	ARKEOLOJİ MÜZESİ	SULTANAHMET	1881	YOK		
6	TÜRK V.H. S.MÜZESİ	SULTANAHMET	4.y.y.	YOK		
7	AYA SOFYA MÜZESİ	SULTANAHMET	4.y.y.	VAR		2.5
8	HALI MÜZESİ	SULTANAHMET	1616	YOK		
9	MOZAİK MÜZESİ	SULTANAHMET	1953	YOK		
10	TÜRK İSLAM E. MÜZESİ	BEYAZIT	16. y.y.	VAR		2
11	YEREBATAN S. MÜZESİ	SULTANAHMET	20. y.y.	VAR		3
12	YAHYA KEMAL MÜZESİ	YEREBATAN CAD.	1690	YOK		
13	SAĞLIK MÜZESİ	YENİÇERİLER CAD.	-	YOK		

14	BASIN MÜZESİ	YENİÇERİLER CAD.	1870	VAR	6	2
----	--------------	------------------	------	-----	---	---

TREN İSTASYONLARI

NO	ADI	YERİ	YAPILIŞ TARİHİ	AYDINLATMA DÜZENİ	ÖLÇÜLEN E DEĞERİ/lm/m ²	ÖLÇÜLEN L DEĞERİ/cd/m ²
1	KUMKAPI TREN İSTASYONU	KUMKAPI	20. y.y.	VAR		1
2	SİRKECİ TREN İSTASYONU	SİRKECİ	1890	VAR		2

İSKELELER

NO	ADI	YERİ	YAPILIŞ TARİHİ	AYDINLATMA DÜZENİ	ÖLÇÜLEN E DEĞERİ/lm/m ²	ÖLÇÜLEN L DEĞERİ/cd/m ²
1	KADIKÖY D.O. İSK.	SİRKECİ	20.y.y.	VAR	7	
2	BOĞAZ HATTI İSK.	SİRKECİ	20.y.y.	VAR	7	
3	KADIKÖY VAPUR İSK.	SİRKECİ	20.y.y.	VAR	7	
4	ÜSKÜDAR VAPUR İSK.	SİRKECİ	20.y.y.	VAR	7	
5	HAREM A. VAPUR İSK.	SİRKECİ	20.y.y.	VAR	7	
6	ADALAR VAPUR İSK.	SİRKECİ	20.y.y.	VAR	7	

ÇEŞMELER

NO	ADI	YERİ	YAPILIŞ TARİHİ	AYDINLATMA DÜZENİ	ÖLÇÜLEN E DEĞERİ/lm/m ²	ÖLÇÜLEN L DEĞERİ/cd/m ²
1	3. AHMET ÇEŞMESİ	SULTANAHMET	1728	YOK		
2	VAKIFLAR SU DEPOSU	SİRKECİ	18.y.y.	YOK		
3	ALMAN ÇEŞMESİ	SULTANAHMET	1898	VAR	5	2

HAMAMLAR

NO	ADI	YERİ	YAPILIŞ TARİHİ	AYDINLATMA DÜZENİ	ÖLÇÜLEN E DEĞERİ/m ²	ÖLÇÜLEN L DEĞERİ/cd/m ²
1	HASEKİ HAMAMI	SULTANAHMET	1557	YOK		
2	ÇEMBERLİTAŞ HAMAMI	ÇEMBERLİTAŞ	1584	YOK	20	3
3	İSHAK P. HAMAMI	SULTANAHMET	15.y.y.	YOK		
4	ÇAĞALOĞLU HAMAMI	ÇAĞALOĞLU	1742	YOK	2	
5	BEYAZIT HAMAMI	BEYAZIT	15.y.y.	YOK		
6	GEDİK PAŞA HAMAMI	GEDİKPAŞA	1742	YOK		

TÜRBELE

NO	ADI	YERİ	YAPILIŞ TARİHİ	AYDINLATMA DÜZENİ	ÖLÇÜLEN E DEĞERİ/m ²	ÖLÇÜLEN L DEĞERİ/cd/m ²
1	MİMAR SİNAN TÜRBE	SÜLEYMANIYE	16. y.y.	YOK		
2	MAHMUT N. PAŞA TÜR.	ÇAĞALOĞLU	19.y.y.	YOK		
3	SULTAN 1. ABDÜLH. TÜR.	SİRKECİ	1789	YOK		
4	SULTAN 2. MAHMUT TÜRBE	DİVANYOLU C.	1939	YOK		
5	K. SİNAN PAŞA TÜRBE	ÇEMBERLİTAŞ	1593	YOK		
6	HATİCE T. V. S. TÜRBE	SİRKECİ	17. y.y.	YOK		
7	ŞEYH VEFA TÜRBE	VEFA	15.y.y.	YOK		
8	SULTAN AHMET TÜRBE	SULTANAHMET	1617	VAR		1
9	3. SELİM TÜRBE	LALELİ	19.y.y.	YOK		
10	2. SELİM TÜRBE	SULTANAHMET	16.y.y.	YOK		

MEDRESE VE KÜTÜPHANELER

NO	ADI	YERİ	YAPILIŞ TARİHİ	AYDINLATMA DÜZENİ	ÖLÇÜLEN E DEĞERİ/1m/m2	ÖLÇÜLEN L DEĞERİ/cd/m2
1	KÖPRÜLÜ KÜTÜPHANESİ	ÇEMBERLİTAŞ	1678	YOK	3	
2	KEPENEKÇİ MEDRESESİ	KANTARCILAR	16. y.y.	YOK		
3	ÇORLULU A. PAŞA MEDR.	ÇARŞIKAPI	1709	YOK		
4	HADİM H. PAŞA MEDR.	CAĞALOĞLU	16.y.y.	YOK		
5	BEYAZIT D. KÜTÜPH.	BEYAZIT	18.y.y.	YOK	3	

KULE VE ANITLAR

NO	ADI	YERİ	YAPILIŞ TARİHİ	AYDINLATMA DÜZENİ	ÖLÇÜLEN E DEĞERİ/1m/m2	ÖLÇÜLEN L DEĞERİ/cd/m2
1	AHIRKAPI FENERİ	AHIRKAPI	1755	YOK		
2	ÇEMBERLİTAŞ ANITI	ÇEMBERLİTAŞ	328	YOK	2	
3	BEYAZIT KULESİ	BEYAZIT	1749	YOK		
4	YILANLI SÜTUN	SULTANAHMET	361	YOK		
5	DİKİLİTAŞ	SULTANAHMET	363	VAR		1
6	ÖRME SÜTUN	SULTANAHMET	944	YOK		
7	İSTANBUL SURLARI	KENNEDY CAD.	5-12. y.y.	VAR		1
8	BOZDOĞAN SUKEMERİ	ATATÜRK BULV.	1.y.y.	VAR		0-1

EĞİTİM BİNALARI

NO	ADI	YERİ	YAPILIŞ TARİHİ	AYDINLATMA DÜZENİ	ÖLÇÜLEN E DEĞERİ/lm/m ²	ÖLÇÜLEN L DEĞERİ/cd/m ²
1	İSTANBUL ERKEK LİSESİ	ÇAĞALOĞLU	1897	YOK		
2	ÇAĞALOĞLU ANADOLU LİSESİ	ÇAĞALOĞLU	20. y.y.	YOK		
3	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ BİNAL.	BEYAZIT	15.y.y.	VAR		2
4	VEFA LİSESİ	VEFA	1881	YOK		

ÇARŞI VE HANLAR

NO	ADI	YERİ	YAPILIŞ TARİHİ	AYDINLATMA DÜZENİ	ÖLÇÜLEN E DEĞERİ/lm/m ²	ÖLÇÜLEN L DEĞERİ/cd/m ²
1	MISIR ÇARŞISI	SİRKECİ	1664	YOK	2	
2	SAHAFLAR ÇARŞISI	BEYAZIT	16.y.y.	YOK		
3	KAPALI ÇARŞI	BEYAZIT	15.y.y.	VAR		1
4	ARASTA PASAJI	SULTANAHMET	17. y.y.	YOK		
5	RÜSTEM PAŞA HANI	SİRKECİ	16. y.y.	YOK		
6	DEĞİRMEN HAN	SİRKECİ	19.y.y.	VAR		1.5
7	KIRAZ HAN	SİRKECİ	17-18.y.y.	YOK		
8	TAHTAKALE HAM. ÇARŞISI	TAHTAKALE	15. y.y.	YOK		
9	HOCA PAŞA HAM. ÇARŞISI	HOCAPAŞA	15. y.y.	YOK		
10	MAHMUT PAŞA HAM. ÇARŞISI	MAHMUTPAŞA	1466	YOK		
11	İSTANBUL SANATL. ÇARŞISI	SULTANAHMET	18. y.y.	VAR	5	2

PARKLAR

NO	ADI	YERİ	YAPILIŞ TARİHİ	AYDINLATMA DÜZENİ	ÖLÇÜLEN E DEĞERİ/m ²	ÖLÇÜLEN L DEĞERİ/cd/m ²
1	SULTANAHMET PARKI	SULTANAHMET	-	VAR	5-Jan	
2	SAHİL ŞERİDİ	KENNEDY CAD.	-	VAR	2	
3	SARACHANE PARKI	ŞEHZADEBAŞI	-	VAR	5	
4	SARAYBURNU PARKI	SARAYBURNU	-	VAR	0-1	
5	GÜLHANE PARKI	GÜLHANE	-	VAR	2	
6	SİRKECİ SAHİL PARKI	HALIÇ KIYISI	-	VAR	1	

ÖNEMLİ YAPILAR

NO	ADI	YERİ	YAPILIŞ TARİHİ	AYDINLATMA DÜZENİ	ÖLÇÜLEN E DEĞERİ/m ²	ÖLÇÜLEN L DEĞERİ/cd/m ²
1	İSTANBUL ALTIN BORSASI	SİRKECİ	1907	VAR		1
2	SOĞUK ÇEŞME SOKAK	SULTANAHMET	18.y.y.	VAR	2	
3	İSTANBUL TİCARET ODASI	BEYAZIT	1972	VAR		3
4	VİLAYET BİNASI	CAĞALOĞLU	19.y.y.	VAR		1
5	İSTANBUL Ç. MAHKEMELERİ	GÜLHANE	19.y.y.	YOK		
6	ADLİYE BİNASI	SULTANAHMET	1958	VAR	3	
7	REŞAT N. G. TİYATROSU	ATATÜRK BULV.	20.y.y.	YOK		1
8	S.S.K. BİNALARI	ATATÜRK BULV.	1964	YOK		
9	BELEDİYE SARAYI	ŞEHZADEBAŞI	1953	VAR	30	1
10	FOUR SEASONS OTELİ	SULTANAHMET	1845	VAR		1

11	İRAN ELÇİLİĞİ BİNASI	ÇAĞALOĞLU	1866	VAR		1
12	M.Ü. REKTÖRLÜK BİNASI	SULTANAHMET	19.y.y.	VAR		2
13	TAPU KADASTRO BİNASI	SULTANAHMET	1908	VAR		1.5
14	TÜRK EDEBİYAT VAKFI	SULTANAHMET	1819	YOK		
15	YEŞİL EV	SULTANAHMET	19.y.y.	YOK	3	
16	ALAY KÖŞKÜ	GÜLHANE	1810	YOK	5	
17	AYA İRİNİK. SALONU	SULTANAHMET	4. y.y.	VAR		1
18	SİRKECİ BÜYÜK POSTANE	SİRKECİ	1909	YOK		0-1
19	GALATA KÖPRÜSÜ	SİRKECİ	1845	VAR		
20	ULUSLARARASI BASIN MERK.	SARAYBURNU	1643	VAR		2
21	İSTANBUL MÜFTÜLÜĞÜ	SÜLEYMANIYE	16. y.y.	VAR		3